

REPUBLIKA SLOVENIJA

Ministrstvo za gospodarstvo

Tržni inšpektorat Republike Slovenije

Parmova 33, Ljubljana

Tel.: 01/ 280-8700; Faks: 01/ 280-8740

POSLOVNO POROČILO

TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE V LETU 2006

Ljubljana, februar 2007

KAZALO

1. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN KADRI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE	1
1.1. Notranja organizacija Tržnega inšpektorata Republike Slovenije.....	1
1.2. Sistemizacija delovnih mest Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	2
1.3. Pregled dela Tržnega inšpektorata Republike Slovenije.....	3
2. ŠTEVILO OPRAVLJENIH PREGLEDOV IN IZREČENIH UKREPOV TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE	8
2.1. Inšpekcijski pregledi Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	9
2.2. Ukrepi Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	10
2.2.1. Upravni ukrepi	10
2.2.2. Prekrškovni ukrepi.....	12
2.3. Reševanje zadev na sodiščih	19
3. DELO TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE	21
3.1. Varstvo potrošnikov	21
3.1.1. Označevanje cen blaga in storitev.....	23
3.1.2. Neizstavitve računov	24
3.1.3. Oglaševanje blaga in storitev	26
3.1.4. Sezonske razprodaje	28
3.1.5. Pogodbe na daljavo	29
3.1.6. Nezaželena pošta (spam)	32
3.1.7. Reševanje reklamacij in prijave potrošnikov.....	33
3.1.8. Izdajanje in zaračunavanje opominov	35
3.1.9. Prilaganje listin ob prodaji rabljenih avtomobilov.....	36
3.2. Potrošniški krediti.....	37
3.3. Kontrola skladnosti proizvodov s tehničnimi predpisi.....	39
3.3.1. Proizvodi, za katera veljajo določila Zakona o splošni varnosti proizvodov	42
3.3.2. Električna oprema – varnost.....	46
3.3.3. Elektromagnetna združljivost	51
3.3.4. Radijska in telekomunikacijska terminalska oprema	53
3.3.5. Stroji	55
3.3.6. Osebna varovalna oprema	59
3.3.7. Plinske naprave	63
3.3.8. Gradbeni proizvodi.....	64
3.3.9. Tekstilni izdelki.....	72
3.3.10. Aerosolni razpršilniki	73
3.3.11. Rekreativna plovila	74
3.3.12. Sistem za izmenjavo podatkov o proizvodih (RAPEX, ICSMS, SGC)....	75
3.3.13. Sodelovanje Carinske uprave Republike Slovenije in Tržnega inšpektorata Republike Slovenije pri nadzoru uvoza proizvodov iz tretjih držav	77
3.3.14. Sodelovanje z drugimi inštitucijami EU in tretjimi državami	79
3.4. Delo na črno	80
3.4.1. Delo na črno – »šušmarstvo«.....	80
3.4.2. Opravljanje dejavnosti brez ustreznih dovoljenj in registracije.....	82
3.4.3. Oglaševanje dela na črno	82

3.5. Trgovina.....	83
3.5.1. Nadzor minimalnih tehničnih in drugih pogojev za prodajo blaga v prodajalnah in zunaj prodajaln	85
3.5.2. Nadzor trgovinskih evidenc o nakupu in prodaji blaga in storitev	85
3.5.3. Strokovna izobrazba oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost.....	86
3.5.4. Obratovalni čas prodajaln	86
3.6. Gostinstvo in turizem	87
3.6.1. Opravljanje gostinske dejavnosti v nočnem času.....	89
3.6.2. Opravljanje gostinske dejavnosti v okviru društev.....	90
3.6.3. Kršitve obratovalnega časa gostinskih obratov.....	91
3.6.4. Akcija opravljanja gostinske dejavnosti na gostinskih vrtovih in v glavni turistični sezoni	92
3.6.5. Opravljanje gostinske dejavnosti na javnih prireditvah	93
3.6.6. Opravljanje gostinske dejavnosti na smučiščih in drsališčih	93
3.6.7. Opravljanje dejavnosti sobodajalstva	94
3.6.8. Opravljanje dejavnosti turističnih kmetij	95
3.6.9. Opravljanje dejavnosti v nastanitvenih obratih	96
3.6.10. Opravljanje gostinske dejavnosti brez ali v nasprotju z odločbo upravnega organa	97
3.6.11. Izdajanje računov za opravljene gostinske storitve	99
3.6.12. Označevanje cen gostinskih storitev	100
3.6.13. Opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev in pridobivanje licenc.....	100
3.6.14. Opravljanje dejavnosti vodenja in spremljanja turistov	100
3.6.15. Reševanje reklamacij v turizmu	101
3.7. Obrt.....	102
3.8. Varstvo konkurence	105
3.8.1. Premijski posli	106
3.8.2. Prodaja blaga z oznakami ali podatki, ki na trgu ustvarjajo zmedo glede izvora blaga, načina proizvodnje, količine, kakovosti ali drugih lastnosti blaga in neupravičena uporaba imena, firme, znamke ali kakšne druge oznake drugega podjetja.....	107
3.9. Nepremičninsko posredovanje	107
3.10. Kontrola administrativno določenih cen za izdelke in storitve.....	109
3.10.1. Cene proizvodnje pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja.....	109
3.10.2. Cene učbenikov	109
3.11. Ostale vrste nadzora.....	110
3.11.1. Avtorske pravice	110
3.11.2. Označevanje in reklamiranje tobačnih izdelkov.....	113
3.11.3. Prodaja alkoholnih pijač.....	114
3.11.4. Oglaševanje alkoholnih pijač	115
3.11.5. Kontrola prometa s pirotehničnimi izdelki	116
3.11.6. Javna raba slovenskega jezika.....	117
4. SPLOŠNO	118
4.1. Izvajanje proračuna za leto 2006, PU Tržni inšpektorat Republike Slovenije	118
4.1.1. Materialni stroški.....	118
4.1.2. Analize vzorcev.....	118
4.1.3. Investicije	119

4.1.4. Odškodnine	119
4.1.5. Plače.....	120
4.2. Tehnična opremljenost Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	120
4.3. Opremljenost Tržnega inšpektorata Republike Slovenije s prevoznimi sredstvi.....	121
4.4. Spletne strani Tržnega inšpektorata Republike Slovenije.....	121
5. ZAKLJUČEK.....	123

PRILOGE

PRILOGA 1:	
Organigram Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	125
PRILOGA 2:	
Seznam zakonov in podzakonskih predpisov.....	126

1. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN KADRI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

1.1. NOTRANJA ORGANIZACIJA TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Na Tržnem inšpektoratu RS je v letu 2006 potekalo delo na sedežu inšpektorata v Ljubljani ter zaradi narave dela, potrebne razpršenosti in dostopnosti uporabnikom v 14 notranjih organizacijskih enotah – območnih enotah, ki se nahajajo v Celju, Dravogradu, Idriji, Kamniku, Kočevju, Kopru, Kranju, Krškem, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Postojni. V sestavi območnih enot je zaradi večje učinkovitosti in zagotavljanja večje prisotnosti tržnih inšpektorjev na terenu ustanovljenih tudi 11 inšpekcijskih pisarn in sicer v Domžalah, Lendavi, Ljutomeru, Mozirju, Ormožu, na Ptujju, v Radovljici, Slovenski Bistrici, Šmarju pri Jelšah, Trbovljah in Velenju. Organigram organiziranosti Tržnega inšpektorata RS je v *prilogi 1* tega poročila.

Na začetku leta 2006 je bilo delo na sedežu inšpektorata organizirano v treh sektorjih (Sektorju za splošni nadzor, Sektorju za varstvo potrošnikov in Sektorju tehnično področje nadzora) in eni službi (Služba za organizacijo, kadre in finančne zadeve). Zaradi prilagoditve potrebam organizacije dela Tržnega inšpektorata RS in delno zaradi zahtev Ministrstva za gospodarstvo, se je notranja organizacija na sedežu inšpektorata med letom spremenila. V mesecu marcu je bil sprejet Pravilnik o finančnem poslovanju v Tržnem inšpektoratu RS, na podlagi katerega se je Služba za organizacijo, kadre in finančne zadeve razdelila v dve službi in sicer Službo za finančne zadeve in organizacijo ter Službo za kadre in informatiko. Druga večja sprememba v organiziranosti Tržnega inšpektorata RS je nastala zaradi potreb delovnega procesa na področju Sektorja za varstvo potrošnikov in Sektorja za splošen nadzor. Skozi delo inšpektorjev obeh sektorjev je Tržni inšpektorat RS prišel do spoznanja, da je izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju splošnega nadzora tesno povezano s področjem varstva potrošnikov ter da je za to potrebno enotno usklajevanje in usmerjanje nadzora obeh področjih. Zaradi tega se je s spremembo akta o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest ukinil Sektor za varstvo potrošnikov, v Sektorju za splošen nadzor pa se je obseg delovnih nalog razširil tudi na varstvo potrošnikov. Konec leta 2006 je bilo tako delo organizirano v dveh sektorjih (Sektorju za splošen nadzor in Sektorju za tehnično področje nadzora) ter dveh službah (Službi za finančne zadeve in organizacijo ter Službi za kadre in informatiko).

Tržni inšpektorat RS vodi in predstavlja glavna tržna inšpektorica. Glavna tržna inšpektorica organizira, usklajuje in vodi delo inšpektorata, skrbi za učinkovito in smotno opravljanje nalog, razporeja dela, skrbi za delovno disciplino, organizira ustrezne oblike sodelovanja med zaposlenimi, kakor tudi z drugimi organizacijami ter izdaja akte, za katere je pristojen inšpektorat. Vodje sektorjev in služb vsebinsko in strokovno pokrivajo posamezno področje delovanja inšpektorata z opravljanjem nalog upravnega in strokovnega dela na zaokroženem delovnem področju inšpektorata. Vodje sektorjev in služb delujejo v skladu z dolgoročnimi usmeritvami

in cilji inšpektorata ter v skladu z usmeritvami glavne tržne inšpektorice, kateri so tudi neposredno odgovorni za svoje delo. Vodje območnih enot organizirajo, usklajujejo in vodijo delo enot, skrbijo za učinkovito in smotrno opravljanje nalog, razporejajo delo v enoti, skrbijo za delovno disciplino ter opravljajo strokovno najzahtevnejše naloge. Vodje območnih enot vodijo območne enote v skladu z usmeritvami glavne tržne inšpektorice, kateri so tudi neposredno odgovorni za svoje delo.

Z namenom zagotovitve boljše povezanosti tržnih inšpektorjev z družbeno skupnostjo, predvsem z občani kot potrošniki in drugimi strankami, je Tržni inšpektorat RS v juniju 2006 sprejel Navodilo o poslovnem času in uradnih urah Tržnega inšpektorata RS. Čeprav Uredba o upravnem poslovanju, na podlagi katere je bilo navodilo sprejeto, predpisuje uradne ure inšpektoratov za poslovanje s strankami samo v ponedeljek in sredo od 9:00 do 11:00 ure, se je Tržni inšpektorat RS odločil povečati obseg uradnih ur. Tako so na sedežu inšpektorata ter v območnih enotah Ljubljana, Maribor in Celje uradne ure vsak dan, od ponedeljka do četrтка od 9:00 do 15:30 ure, v petek pa od 9:00 do 14:30 ure. V ostalih območnih enotah ter v vseh inšpekcijskih pisarnah pa so uradne ure samo v ponedeljek in sredo od 9:00 do 11:00 ure.

Poleg podaljšanja uradnih ur pa se je Tržni inšpektorat RS tudi odločil, da bo zaradi boljšega inšpekcijskega nadzora v popoldanskem času (nekateri dejavnosti, ki so predmet nadzora, se pretežno opravljajo v popoldanskem delovnem času), zagotovil delo v popoldanski »izmeni« od 12.00 do 20.00 ure in sicer za večje območne enote (Ljubljana, Maribor in Celje) dvakrat tedensko, za manjše območne enote pa enkrat tedensko. Dan omenjenega popoldanskega dela ni določen, saj je v interesu inšpektorata, da potencialni kršitelji ne vedo, kateri dan se bo v okviru rednega delovnega časa izvajal inšpekcijski pregled. Vsekakor pa mora vodja območne enote inšpektorja in dan popoldanske izmene določiti s tedenskim razporedom dela.

S takšnim načinom dela se je Tržni inšpektorat RS izognil večjemu številu dela preko polnega delovnega časa, saj se tako nekateri inšpekcijski nadzori (obratovalni časi gostinskih obratov, trgovine,...) lahko opravljajo v rednem delovnem času. Hkrati pa se je s tem načinom zmanjšalo opravljanje nadurnega dela inšpektorjev in s tem obremenjenost ter potrebna finančna sredstva za nadurno delo.

1.2. SISTEMIZACIJA DELOVNIH MEST TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Na dan 31.12.2006 je bilo na Tržnem inšpektoratu RS zaposlenih 147 delavcev, od katerih je bila 1 delavka zaposlena za določen čas za čas odsotnosti javne uslužbenke zaradi porodniškega dopusta. Neposredno inšpekcijsko nadzorstvo je opravljalo 110 tržnih inšpektorjev, druge upravne naloge je opravljalo 9 uradnikov, spremljajoče naloge pa je opravljalo 28 strokovno – tehničnih delavcev.

Število sistemiziranih delovnih mest se je glede na leto 2005 znižalo za 15 delavcev. Od tega je 9 delavcev (8 inšpektorjev in 1 strokovno-tehnična delavka) na podlagi Dogovora o prenosu zaposlenih in dokumentacije na področju nadzora tlačnih

posod v juniju 2006 prešlo na Inšpektorat RS za energetiko in rudarstvo, 6 delovnih mest pa je bilo potrebno ukiniti zaradi znižanja kadrovskega načrta.

Zaradi omejenih možnosti zaposlovanja v letu 2006, so bili novi delavci sprejeti v delovno razmerje izključno na podlagi upokojitev in sporazumnega prenehanja delovnega razmerja ali premestitev. Tako so v letu 2006 pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine pridobili štirje (4) javni uslužbenci – inšpektorji, eden (1) javni uslužbenec – inšpektor se je invalidsko upokojil, šestim (6) javnim uslužbencem, 1 inšpektorici in 5 drugim uradnikom, pa je sporazumno prenehalo delovno razmerje oziroma so bili na njihovo željo sporazumno premeščeni.

Kadrovski načrt Tržnega inšpektorata RS za leto 2006 je določal 151 javnih uslužbencev. Čeprav se je pravočasno pristopilo k nadomestnim zaposlitvam, ki so se pojavile tekom leta oziroma konec leta zaradi upokojitev, in se je storilo vse potrebno za zapolnitev vseh prostih delovnih mest, se kadrovski načrt ni uspel popolnoma realizirati. Razlogi za to so tudi večkratno ponavljanje internih in javnih natečajev, pomanjkanje izobraženega strokovnega kadra, ki bi opravljalo inšpekcijske in ne-inšpekcijske naloge v Tržnem inšpektoratu RS, dolžine odpovednega roka, dveh pritožbenih postopkov (ki so bili rešeni v prid Tržnega inšpektorata RS). Kljub temu se je tekom leta 2006 za zagotovitev nemotenega dela uspešno izvedla premestitev iz drugih organov oziroma sklenitev delovnega razmerja s štirimi javnimi uslužbenci, od katerih dva (2) uslužbenca opravljata inšpekcijski nadzor.

V začetku leta 2007 pa se predvideva še zaposlitev enega višjega svetovalca, treh inšpektorjev in enega uradnika (ki bo opravljal naloge v zvezi s informacijsko podporo), s čimer se bodo zapolnila prosta delovna mesta in s tem realiziral kadrovski načrt.

Tržni inšpektorat RS ima nemalo težav pri zaposlovanju novih inšpektorjev. Za interne razpise znotraj državne uprave ni veliko zanimanja za inšpekcijsko delo oziroma za višino plače glede na odgovornost in izpostavljenost dela. Drugače pa je pri javnih natečajih, kjer je relativno veliko zanimanja, vendar prosilci, kljub strokovni usposobljenosti in pripravljenosti opravljanja inšpekcijskega dela, niso izpolnjevali vseh pogojev za zasedbo delovnega mesta (Zakon o inšpekcijskem nadzoru določa kot izključni pogoj za imenovanje v naziv inšpektorja opravljen izpit iz splošnega upravnega postopka, ki ga večina oseb, ki je zaposlena izven javne uprave, nima). Ovire (pomanjkljivosti) pri zaposlovanju druge vrste kadrov pa so pomanjkanje splošnega znanja za opravljanje raznovrstnih del, ali nepripravljenost opravljanja različno zahtevnih nalog (npr. vodja službe za kadre in informatiko opravlja od visoko strokovnih do spremljajočih del).

Tržni inšpektorat RS pozdravlja novost Zakona o inšpekcijskem nadzoru, po katerem strokovni izpit ne bo več pogoj za imenovanje, ampak bo javni uslužbenec strokovni izpit lahko opravil v določenem roku po imenovanju v naziv.

1.3. PREGLED DELA TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorat RS je pristojen za nadzor nad izvrševanjem 39 zakonov (nekaterih v celoti, drugih delno) in več kot 80 podzakonskih predpisov, ki pomembno urejajo

odnose na trgu (celoten seznam zakonskih in podzakonskih predpisov vsebuje *priloga 2*). Glavnina inšpekcijskih nadzorov v letu 2006 je bila usmerjena v nadzor določb Zakona o varstvu potrošnikov s podzakonskimi predpisi, Zakona o gostinstvu s podzakonskimi predpisi, Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, Zakona o dvojnem označevanju v tolarjih in eurih, Zakona o trgovini s podzakonskimi predpisi, Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti s podzakonskimi predpisi, Zakona o gradbenih proizvodih, Zakona o splošni varnosti proizvodov, Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, Obrtnega zakona in Zakona o potrošniških kreditih.

Precejšen del pozornosti Tržnega inšpektorata RS je usmerjen v nadzor predpisov, ki neposredno povzemajo direktive novega pristopa Evropske unije. Ker gre predvsem za tehnične predpise, se z izvajanjem nadzora nad njihovim izvrševanjem Slovenija aktivno vključuje v varovanje temeljnih načel Evropske unije, hkrati pa prispeva pomemben delež k varovanju uporabnikov, predvsem na področju tehničnega blaga. Potrebno je omeniti nadzor nad izvajanjem določb Pravilnika o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej, Pravilnika o elektromagnetni združljivosti (EMC), Pravilnika o radijski in terminalski opremi, Odredbe o varnosti strojev, Pravilnika o osebni varovalni opremi, Odredbe o plinskih napravah, Odredbe o enostavnih tlačnih posodah, Pravilnika o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem, Pravilnika o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov, Odredbe o aerosolnih razpršilnikih, Pravilnika o energijskih nalepkah za določene vrste gospodinjskih aparatov, Odredbe za energijsko označevanje električnih hladilnikov, zamrzovalnikov in njihovih kombinacij, Odredbe za energijsko označevanje gospodinjskih pralnih strojev, Odredbe za energijsko označevanje gospodinjskih električnih sušilnih strojev, Odredbe za energijsko označevanje gospodinjskih pralno-sušilnih strojev, Odredbe za energijsko označevanje gospodinjskih pomivalnih strojev ter Odredbe za energijsko označevanje žarnic in sijalk za uporabo v gospodinjstvu.

Za doseganje ciljev je Tržni inšpektorat RS konec leta 2005 pripravil okvirni načrt dela za leto 2006, s katerim so bili planirani usmerjeni nadzori (istočasni nadzor večjega števila tržnih inšpektorjev na celotnem področju Slovenije, pri katerem se zasleduje spoštovanje določil točno določenih predpisov). Pri planiranju usmerjenih nadzorov so bili upoštevani naslednji elementi:

- spremembe zakonodaje,
- trenutno in pričakovano stanje na trgu,
- priporočila drugih inšpekcijskih organov za skupne nadzore,
- ponavljajoče nepravilnosti,
- priporočila Evropske komisije za akcije skupnega nadzora,
- druge dejavnike.

Po planu dela je bilo v letu 2006 planiranih 56 usmerjenih nadzorov. Dejansko pa je Tržni inšpektorat RS realiziral 61 usmerjenih nadzorov, s čimer je za 8,9% presegel načrtovani plan.

Plan dela je zgolj okvirni načrt dela, ki se je med letom vseskozi prilagajal spremembam zakonodaje ter realnim okoliščinam in razmeram na trgu z namenom preventivnega delovanja Tržnega inšpektorata RS na trgu. Nekateri usmerjeni nadzori so se zato prestavili iz enega meseca na drugega oziroma so bili zaradi

trenutnih razmer na trgu ali zaradi ocene vodstva Tržnega inšpektorata RS, da predstavlja stanje, da se v danem trenutku nadzor ne bi opravil, preveliko tveganje, opravljeni nadzori, ki v planu dela niso bili predvideni za leto 2006. Določeni planirani nadzori pa se niso izvedli zaradi ocene vodstva inšpektorata, da je urejenost trga na določenih področjih toliko dobra, morebitne kršitve pa predstavljajo za družbo veliko manjše tveganje, kot tista področja, na katerih je bil v istem času nadzor dejansko izveden (primer, v mesecu marcu je bil planiran, vendar ne izveden nadzor tlačne opreme za potapljanje, namesto tega pa je bil izveden nadzor dvojnega označevanja cen v tolarjih in evrih).

V nadaljevanju so navedena področja, na katerih je bil v letu 2006 opravljen usmerjen nadzor.

V januarju: nadzor nad zimskimi sezonskimi razprodajami in označevanjem tekstila in obutve, nadzor nad skladnostjo električne opreme in aparatov pri dobaviteljnih (nadaljevanje nadzora iz leta 2005), nadzor nad prodajo piratskih kopij avdio in video del, nadzor nad opravljanjem gostinske dejavnosti na smučiščih in drsališčih ter nadzor obratovalnega časa trgovin.

V februarju: nadzor nad varnostjo strojev za nego vrta in pnevmatskih orodij, nadzor nad ustreznostjo sanitarnih armatur ter nadzor morebitnega nedovoljenega oglaševanja po določilih Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

V marcu: nadzor nad skladnostjo gospodinjskih aparatov, nadzor e-trgovine, nadzor nad opravljanjem dejavnosti nepremičninskega posredovanja, nadzor nad spoštovanjem dvojnega označevanja cen blaga in storitev v tolarjih in evrih, nadzor prilaganja ustreznih listin k ne tehničnim proizvodom ter nadzor oglaševanja ugodnosti pri prodaji blaga in storitev.

V aprilu: nadzor nad plinskimi napravami v prometu, nadzor nad ustrežno označenostjo osebne varovalne opreme – opreme za zaščito dihal v prometu, nadzor nad cenami proizvodnje in distribucije pare in tople vode, nadzor nad opravljanjem obrtne dejavnosti – avtomehanične dejavnosti, nadzor nad urejenostjo avtorskih razmerij pri uporabi računalniških programov ter nadzor nad kontrolo igral, ki so na voljo gostom kot dodatna ponudba v okvirju opravljanja gostinske dejavnosti.

V maju: nadzor nad določili Zakona o preprečevanju in zaposlovanju dela na črno v gradbeništvu, nadzor gradbenih proizvodov – keramičnih ploščic in lepil, nadzor nad aerosolnimi razpršilniki, nadzor nad opravljanjem gostinske dejavnosti na turističnih kmetijah ter nadzor nad opravljanjem gostinske dejavnosti v glavni turistični sezoni (nadzor je trajal neprekinjeno do konca turistične sezone).

V juniju: nadzor v zvezi z določili, ki se uporabljajo glede varnosti plavajočih sedežev in plavalnih obročkov in rokavčkov, nadzor nad opravljanjem gostinske dejavnosti preko društev, nadzor nad izpolnjevanjem pogojev kategorizacije nastanitvenih obratov in kampov, nadzor nad varovalnimi maskami pri dobaviteljnih in distributerjih ter nadzor po Zakonu o gorskih vodnikih.

V juliju: nadzor nad poletnimi sezonskimi razprodajami, nadzor nad oddajanjem turističnih sob (sobodajalstvo) v glavni turistični sezoni, nadzor oglaševanja ugodnosti pri prodaji blaga in storitev ter nadzor nad izdajanjem računov v gostinskih lokalih.

V avgustu: nadzor nad cenami učbenikov in označevanjem cen blaga v knjigarnah, nadzor nad prodajalci rabljenih vozil, nadzor nad opravljanjem dejavnosti sklepanja pogodb na daljavo preko interneta s potrošniki ter nadzor nad varnostjo strojev – garažnih in dvoriščnih vrat.

V septembru: nadzor nad prodajo motornih koles – mini motorjev, nadzor nad potrošniškimi krediti ter nadzor nad prodajo alkoholnih pijač v prodajalnah.

V oktobru: nadzor nad opravljanjem finančnih storitev na daljavo, nadzor nad prodajo sveč, cvetja in cvetličnih aranžmajev v času praznika mrtvih, nadzor nad osebno varovalno opremo – reševalni jopiči, nadzor nad gradbenimi proizvodi – toplotno izolacijskimi fasadnimi sestavljenimi sistemi, nadzor nad pravilnostjo zaračunavanja stroškov opominov ter nadzor kršenja avtorskih pravic pri reproduciranju in distribuciji filmskih, glasbenih in računalniških del.

V novembru: nadzor nad osebno varovalno opremo v prometu – smučarske čelade, nadzor nad prodajo blaga preko katalogov, nadzor avtorskih razmerij pri uporabi računalniških programov, nadzor svetlečih nizov ter nadzor nad opravljanjem gostinske dejavnosti v društvih.

V decembru: nadzor nad nedovoljeno prodajo pirotehničnih izdelkov, nadzor kataloške prodaje blaga, nadzor licenc za opravljanje dejavnosti vodenja in spremljanja turistov pri izvajanju turističnih aranžmajev ter nadaljevanje nadzora nad ustreznostjo čelad za alpske smučarje v prometu.

Tržni inšpektorat RS je v zvezi s svojim delovanjem v letu 2006:

- pripravil 308 odgovorov na vprašanja novinarjev,
- medijem posredoval 2 obvestili za javnost,
- obdelal 376 zaprosil za mnenje o določenih predpisov, ki so v pristojnosti nadzora inšpektorata,
- obdelal 3104 prijav kršitev predpisov,
- obdelal 1038 zaprosil potrošnikov za pomoč pri reševanju težav, ki jih imajo zaradi reklamacije pokvarjenih proizvodov.

V zaprosilih za mnenje, ki jih Tržni inšpektorat RS prejme, gre večinoma za vprašanja, ki so povezana s pogoji, ki jih morajo podjetniki izpolnjevati, da se lahko začnejo ukvarjati z zeleno dejavnostjo; kako naj, bodisi potrošniki, bodisi gospodarski subjekti, ravnajo v določenih situacijah; ali je poslovna poteza, ki jo želijo uresničiti (večinoma pri nagradnih igrah), v skladu s trenutno veljavno zakonodajo in podobno.

V prijavah kršitev predpisov, ki so v pristojnosti nadzora Tržnega inšpektorata RS, pa prijavitelji največkrat prijavljajo delo na črno, previsoko zaračunane provizije pri nepremičninskem posredovanju, poslovanje v tujem jeziku, previsoko zaračunane cene, neizplačilo obresti na predplačilo, zavajajoče oglaševanje, različne cene na izdelku in računu, neizdajo garancijskega lista za kupljeni proizvod, obratovanje gospodarskega subjekta brez dovoljenja in drugo.

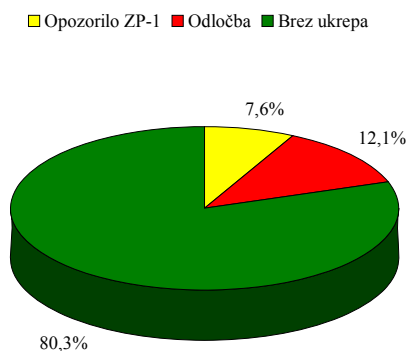
Pri zaprosilu potrošnikov za pomoč pri reševanju reklamacije gre vedno za problem potrošnika, da se – zaradi napake na proizvodu ali napačno oziroma pomanjkljivo

opravljene storitve – s trgovcem ali izvajalcem storitve ni mogel dogovoriti glede rešitve problema.

2. ŠTEVILO OPRAVLJENIH PREGLEDOV IN IZREČENIH UKREPOV TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

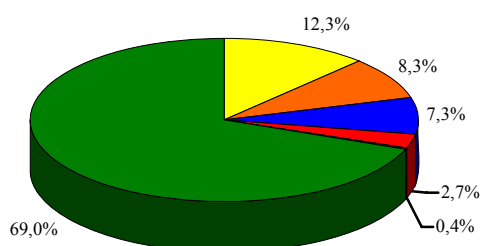
Tržni inšpektorji Tržnega inšpektorata RS opravljajo nadzor spoštovanja zakonskih in podzakonskih predpisov preko inšpekcijskih pregledov. V kolikor se na takšnem pregledu ugotovi kršitev s področja pristojnosti inšpektorata, tržni inšpektor ukrepa v skladu z veljavnimi predpisi in v okviru svojih pristojnosti. Ukrepi, ki jih lahko izreče tržni inšpektor, so lahko upravni (izdaja odločbe o odpravi pomanjkljivosti ali o omejitvah ali prepoved prodaje oziroma opravljanja storitve), prekrškovni (izrek globe za kaznovanje prekrška ali drugega z zakonom predpisanega ustreznega ukrepa) ter izvršbeni (predpisan postopek prisilne izvršitve izrečenih upravnih ukrepov).

V letu 2006 je bilo opravljenih 18204 pregledov, v upravnem postopku je bilo izrečenih 1390 opozoril ZIN in izdanih 2199 upravnih odločb, v prekrškovnem postopku pa je bilo izrečenih 2235 opozoril ZP-1, 1514 opominov, 1332 glob s plačilnim nalogom, 485 glob z odločbo o prekršku ter podanih 69 obdolžilnih predlogov. V nadaljevanju so podrobneje razčlenjeni pregledi ter upravni in prekrškovni ukrepi Tržnega inšpektorata RS v letu 2006.

Slika 1: Upravni ukrepi glede na število opravljenih pregledov v letu 2006

■ Opozorilo ZP-1 ■ Opomin ■ Plač. nalog ■ Odločba ■ Obdol. predl. ■ Brez ukrepa

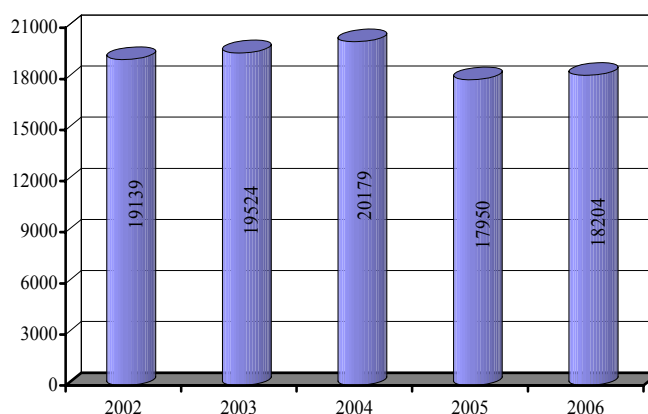

Slika 2: Prekrškovni ukrepi glede na število opravljenih pregledov v letu 2006

2.1. INŠPEKCIJSKI PREGLEDI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorji so pri nadzoru izvajanja zakonskih in drugih predpisov iz svoje pristojnosti v letu 2006 opravili 18204 pregledov, kar je za 1,4% več kot v preteklem letu.

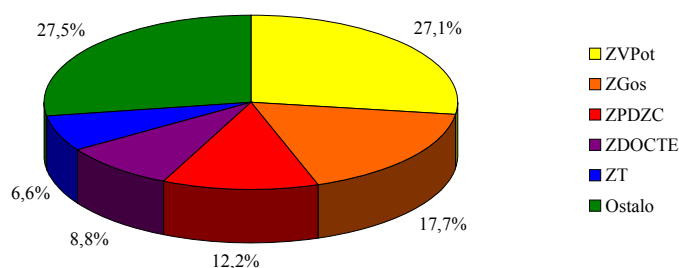
Kot je razvidno iz shematičnega prikaza števila opravljenih pregledov za obdobje 2002-2006 (slika 3), opravlja Tržni inšpektorat RS zadnjih pet let skoraj enako število pregledov. V kolikor se število tržnih inšpektorjev v prihodnje ne bo spremenilo, bo Tržni inšpektorat RS tudi v prihodnje skušal obdržati to raven števila pregledov. Veliko pozornosti je Tržni inšpektorat RS posvečal izboljšanju kvalitete dela.

Slika 3: Število opravljenih pregledov v obdobju 2002 – 2006

Glede na posamezne dejavnosti je bilo največ pregledov opravljenih na področju trgovine (8856 ali 48,6%). Sledijo pregledi v gostinstvu (4575 ali 25,1%) in obrtni dejavnosti (2257 ali 12,4%), v ostalih dejavnostih je bilo opravljenih 2516 ali 13,8% pregledov.

Glede na predpis je bilo največ pregledov opravljenih na podlagi Zakona o varstvu potrošnikov (4933 ali 27,1%), sledijo Zakon o gostinstvu (3222 ali 17,7%), Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (2227 ali 12,2%), Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih (1611 ali 8,8%), Zakon o trgovini (1207 ali 6,6%). Na podlagi ostalih zakonov je bilo opravljenih 5004 ali 27,5% pregledov.

Slika 4: Število pregledov glede na zakon

2.2. UKREPI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

V primeru, da pri inšpekcijskem pregledu tržni inšpektor ugotovi, da subjekt nadzora ne spoštuje določil zakonskih in podzakonskih predpisov, je dolžan ukrepati glede na določila predpisa, iz katerega kršitev izhaja.

2.2.1. Upravni ukrepi

V primeru ugotovljenih in dokazanih kršitev zakonskih in podzakonskih predpisov lahko tržni inšpektor upravno ukrepa. Do sprejetja Zakona o inšpekcijskem nadzoru so tržni inšpektorji upravno ukrepali samo z izdajo ustrezne odločbe. Od uveljavitve Zakona o inšpekcijskem nadzoru (leta 2002) pa lahko tržni inšpektor kršitelja na ugotovljene nepravilnosti tudi ustno opozori (v nadaljevanju: opozorila ZIN), vendar le takrat, kadar oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo ZIN zadosten ukrep. Tržni inšpektor ugotovljene nepravilnosti, izrečeno opozorilo ZIN in rok, do katerega je potrebno nepravilnosti odpraviti, zapiše v zapisnik o inšpekcijskem pregledu. V kolikor kršitelj v roku nepravilnosti ne odpravi, mora tržni inšpektor ukrepati v skladu z ustrezno zakonodajo.

Skupno so tržni inšpektorji v letu 2006 izrekli 3589 upravnih ukrepov. Tako so v 2199 primerih izdali odločbo, v 1390 primerih pa izrekli opozorilo ZIN. S temi upravnimi ukrepi je bilo, v skladu s posameznimi predpisi, kršiteljem naloženo, da odpravijo ugotovljene pomanjkljivosti, ali pa jim je bilo prepovedano opravljanje dejavnosti oziroma prepovedana ali omejena prodaja določenih proizvodov.

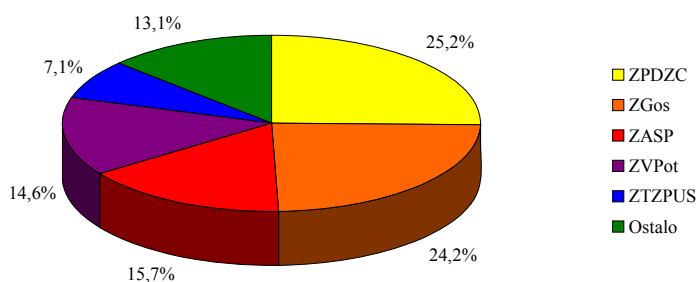
2.2.1.1. Upravne odločbe

V letu 2006 so tržni inšpektorji izdali 2199 upravnih odločb, v letu 2005 so izrekli 3071 upravnih odločb ali za 28,4% manj kot v prejšnjem letu. Razlog zmanjšanja števila izdanih odločb so dodatne obveznosti tržnih inšpektorjev, kot pooblaščenih prekrškovnih oseb in obenem tudi izboljšanje stanja na trgu. Tržni inšpektorji namreč ugotavljajo, da se stopnja pravne zavesti iz leto v leto izboljšuje, zato število kršitev predpisov, ki jih nadzira Tržni inšpektorat RS, počasi upada.

Upadanje števila upravnih ukrepov je povezano z urejenostjo stanja na trgu, ki se kaže predvsem v tem, da se ugotovljene nepravilnosti pogosto odpravijo že v času inšpekcijskega pregleda, tako da je izdaja upravnega ukrepa (bodisi upravne odločbe ali opozorila ZIN) brezpredmetna. Trend zmanjšanja upravnih ukrepov se kaže tudi v povečanem obsegu dela inšpektorjev, saj so s tem, ko so 1.1.2005 postali prekrškovni organi, dobili dodatno nalogo vodenja celotnega prekrškovnega postopka (od ugotovitve nepravilnosti, pridobivanja izjave kršitelja, do izdaje prekrškovnega ukrepa, preverjanja zakonitosti vloženih zahtev za sodno varstvo ter pripravljati predloge za uklonilni zapor).

Po dejavnostih je bilo največ odločb izdanih na področju gostinstva s 923 ali 42%, sledita trgovina s 751 ali 34,2% in obrtna dejavnost z 287 ali 13% izdanimi odločbami. V teh treh dejavnostih je bilo skupaj izdanih kar 89,2% vseh odločb.

Po predpisih je bilo največ odločb izdanih na podlagi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (555 ali 25,2%). Sledijo Zakon o gostinstvu (533 ali 24,2%), Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (345 ali 15,7%), Zakon o varstvu potrošnikov (321 ali 14,6%), in Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (156 ali 7,1%). Glede na določila ostalih predpisov je bilo izdanih 289 ali 13,1% odločb.

Slika 5: Število odločb glede na zakon

Na odločbe tržnih inšpektorjev so se subjekti nadzora pritožili samo v 137 ali 6,2% primerih, kar vsekakor odraža usposobljenost in strokovnost tržnih inšpektorjev.

Po pravnomočnosti odločbe je tržni inšpektor dolžan preveriti, ali je subjekt nadzora spoštoval izdano odločbo in ugotovljeno nepravilnost odpravil. V kolikor se ugotovi, da subjekt nadzora določil odločbe ni upošteval, začne s postopkom izvršbe, t.j. s

sklepom o dovolitvi izvršbe. Na ta način so tržni inšpektorji ukrepali v 196 ali 8,9% primerih. Kljub temu, da je v sklepu o dovolitvi izvršbe zagrožena denarna kazen 100.000 SIT, če kršitelj oziroma subjekt nadzora izdane odločbe ne bo spoštoval, je bilo v nadaljevanju izvršbe izrečenih še nadaljnjih 169 sklepov z denarno kaznijo v višini 100.000 SIT (ta sklep lahko tržni inšpektor izreče istemu subjektu nadzora večkrat zapored).

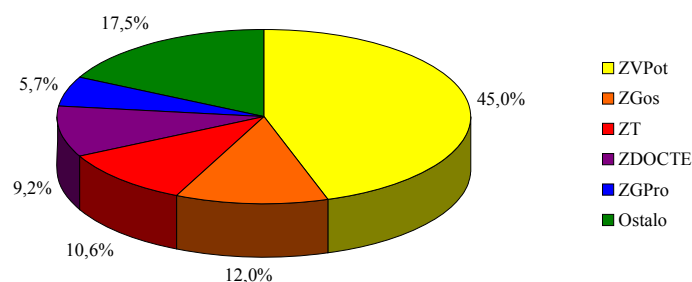
V primeru, da subjekt nadzora ne spoštuje niti določil izdane odločbe, niti denarne kazni v izvršbi, se izvede pečatenje delovnih prostorov in opreme kršitelja, kar se je v letu 2006 zgodilo v 24 primerih, kar je za 166% več kot v letu 2005.

2.2.1.2. Opozorila ZIN

Z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru lahko tržni inšpektor namesto izdaje ustrezne upravne odločbe kršitelja na očitne ugotovljene nepravilnosti samo ustno opozori. V letu 2006 so tržni inšpektorji opozorila ZIN izrekli v 1390 primerih, kar primerjavi z letom 2005 pomeni zmanjšanje za 22% (v letu 2005 so tržni inšpektorji izrekli 1782 opozoril po ZIN). Razlogi za zmanjšanje števila izrečenih opozoril ZIN so podobni, kot pri odločbah – dodatne obveznosti tržnih inšpektorjev kot pooblaščenih prekrškovnih oseb in izboljšanje stanja na trgu.

Po dejavnostih je bilo največ opozoril ZIN izrečenih v trgovini (837 ali 60,4%), gostinstvu (386 ali 27,8%) in obrtni dejavnosti (89 ali 6,4%).

Po zakonih je bilo največ opozoril ZIN izrečenih po Zakonu o varstvu potrošnikov (626 ali 45%), Zakonu o gostinstvu (167 ali 12,0%), Zakonu o trgovini (147 ali 10,6%), Zakonu o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih (128 ali 9,2%) in Zakonu o gradbenih proizvodih (79 ali 5,7%). Po ostalih predpisih je bilo izrečenih 243 ali 17,5% opozoril ZIN.

Slika 6: Število izrečenih opozoril ZIN glede na zakon

2.2.2. **Prekrškovni ukrepi**

Prekršek je dejanje, ki pomeni kršitev zakona, uredbe vlade, odloka samoupravne lokalne skupnosti, ki je kot tako določeno kot prekršek in je zanj predpisana sankcija za prekršek.

V letu 2005 je začel na področju sankcioniranja prekrškov veljati nov Zakon o prekrških, ki je spremenil način sankcioniranja kršiteljev in določil organe, ki prekrške sankcionirajo. Do uveljavitve tega zakona so sankcije za storjene prekrške izrekli samo sodniki za prekrške, od dneva uveljavitve tega zakona pa o prekrških po hitrem postopku odločajo prekrškovni organi (upravni in drugi državni organi ter nosilci javnih pooblastil, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški) in v rednem postopku sodišča (na prvi stopnji okrajno, na drugi pa vrhovno sodišče). Glede na določila Zakona o prekrških je Tržni inšpektorat RS dne 1.1.2005 postal prekrškovni organ, tržni inšpektorji pa pooblašcene uradne osebe prekrškovnega organa.

Tržni inšpektor odloča o prekrških po hitrem postopku, razen v primerih, če je z dejanjem nastala telesna škoda, če je za prekršek poleg globe predpisana stranska sankcija, če prekrškovni organ ali predlagatelj postopka glede na naravo kršitve oceni, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije, če je potrebno odločiti o premoženjsko pravnem zahtevku, proti mladoletnim storilcem prekrškov, za prekrške s področja obrambnih dolžnosti in v drugih primerih, ko je z Zakonom o prekrških tako določeno.

Tržni inšpektor po uradni dolžnosti brez odlašanja, hitro in enostavno ugotovi tista dejstva in zbere tiste dokaze, ki so potrebni za odločitev o prekršku. Če ugotovi kršitev zakonskega ali podzakonskega predpisa, storilcu izreče globo v znesku, v katerem je predpisana. Če je globa predpisana v razponu, pa mu izreče najnižjo predpisano mero globe. Globa se izreka z odločbo o prekršku ali plačilnim nalogom.

Za prekrške neznatnega pomena in v primerih, ko inšpektor oceni, da je glede na pomen dejanja to zadosten ukrep, lahko namesto izreka globe izreče samo opozorilo ZP-1. Opozorila ZP-1 se izrekajo samo ustno s predojčenjem storjenega prekrška kršitelju. Namesto globe lahko tržni inšpektor kršitelju izreče samo opomin, vendar le, če je prekršek storjen v takšnih olajševalnih okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega. Opomin sme tržni inšpektor izreči tudi kršitelju, ki je storil prekršek s tem, da ni izpolnil predpisane obveznosti ali pa je s prekrškom povzročil škodo, vendar je pred izdajo odločbe o prekršku izpolnil predpisano obveznost oziroma popravil ali povrnil povzročeno škodo.

V letu 2006 so tržni inšpektorji ukrepali zoper 3208 subjektov (domače in tuje pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki in fizične osebe) in sicer so bili v 2235 primerih kršitelji samo opozorjeni, v 1514 primerih je bil kršiteljem izrečen opomin, v 1332 primerih je bila kršiteljem izrečena globa s plačilnim nalogom, v 485 primerih je bila kršiteljem izrečena globa z odločbo o prekršku, v 69 primerih pa je bil zoper kršitelje vložen obdolžilni predlog.

Poleg pravne osebe po Zakonu o prekrških odgovarja za storjeni prekršek tudi odgovorna oseba in sicer za tisti prekršek, ki ga stori pri opravljanju poslov, za katere je pri njej pooblašcana. Odgovorna oseba je odgovorna za prekršek, če je bil storjen z njenim dejanjem ali z opustitvijo dolžnega nadzorstva. Odgovornost odgovorne osebe ne preneha s prekinitvijo delovnega razmerja pri pravni osebi, niti s prenehanjem poslovanja pravne osebe. Enako kot za pravno osebo velja tudi za samostojnega podjetnika posameznika, pri čemer oseba, ki je nosilec posla samostojnega podjetnika posameznika ne more biti hkrati tudi njegova odgovorna oseba (ker odgovarja že kot nosilec posla). Tržni inšpektorji so tako v letu 2006

obravnavali 3904 kršiteljev (pravnih oseb in njihovih odgovornih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in njihovih pravnih oseb ter domačih in tujih fizičnih oseb).

Posamezen kršitelj lahko z enim ali več dajanji stori več prekrškov (t.i. stek prekrškov). Vse tako storjene prekrške mora tržni inšpektor (seveda samo v primeru, ko takšnega prekrška ni že prej obravnaval sam ali drug tržni inšpektor) obravnavati skupaj in kršitelju izreči tako enotno sankcijo, kot jo predpisujeta Zakon o prekrških in tisti zakon, katerega kršitev je bila ugotovljena. Tržni inšpektorji so tako v letu 2006 obravnavali in z ustrezno sankcijo kaznovali 6309 prekrškov.

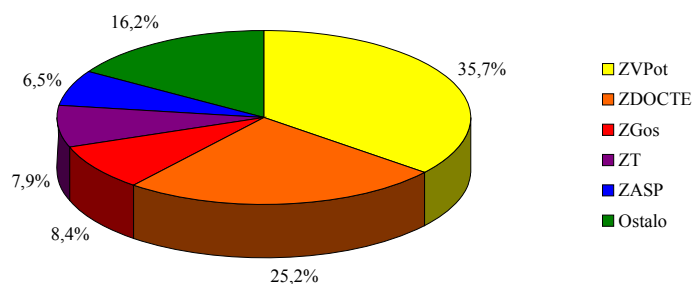
Vsem kršiteljem skupaj je bila izrečena globa v skupnem znesku 755.610.000 SIT (od tega 446.770.000 SIT s plačilnim nalogom in 308.840.000 SIT z odločbo o prekršku), hkrati pa so jim bili zaračunani tudi stroški postopka v skupnem znesku 36.863.400 SIT.

Podrobnosti glede posameznih sankcij, ki so jih izrekli tržni inšpektorji, so razvidne iz nadaljevanja.

2.2.2.1. Opozorila ZP-1

V letu 2006 so tržni inšpektorji 2235 subjektov opozorili na storjene prekrške, kar je za 10,7% več kot v letu 2005, ko so tržni inšpektorji 2019 subjektov opozorili na storjene prekrške. Glede na določila Zakona o prekrških lahko tržni inšpektor namesto izreka globe kršitelja ustno opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep.

Največ opozoril je bilo tako izrečenih glede na določbe Zakona o varstvu potrošnikov (799 ali 35,7%), sledijo Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih (563 ali 25,2%), Zakon o gostinstvu (188 ali 8,4%), Zakon o trgovini (177 ali 7,9%), Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (145 ali 6,5%). Na podlagi ostalih zakonov je bilo izrečenih 363 ali 16,2% opozoril ZP-1.

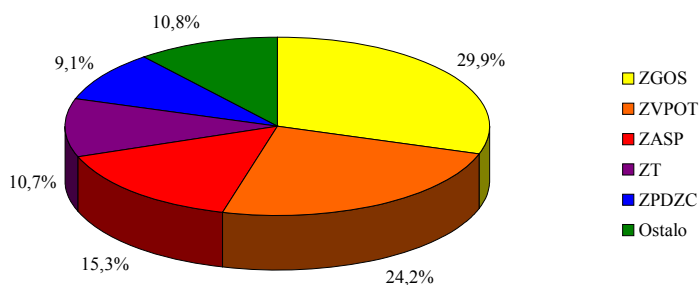

Slika 7: Prekrški, sankcionirani z izrekom opozorila ZP-1

2.2.2.2. Opomini

V letu 2006 so tržni inšpektorji za storjene prekrške 1514 subjektom izrekli opomin, kar je za 1,2% manj kot v letu 2005, ko so tržni inšpektorji 1532 subjektom izrekli opomin. Glede na določila Zakona o prekrških sme tržni inšpektor izreči opomin za prekršek, storjen v takih olajševalnih okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega, ali pa, če je prekršek v tem, da ni bila izpolnjena predpisana obveznost, ali je bila s prekrškom povzročena škoda, storilec pa je pred izdajo odločbe o prekršku izpolnil predpisano obveznost oziroma popravil ali povrnil povzročeno škodo.

Vsem subjektom skupaj je bil izrečen opomin zaradi storjenih 1610 prekrškov. Največkrat je bil kršen Zakon o gostinstvu (482 prekrškov ali 29,9%), sledijo Zakon o varstvu potrošnikov (389 ali 24,2%), Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (247 ali 15,3%), Zakon o trgovini (172 ali 10,7%) in Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (146 ali 9,1%). Po ostalih zakonih je bilo ugotovljenih in z opominom sankcioniranih 174 ali 10,8% prekrškov.

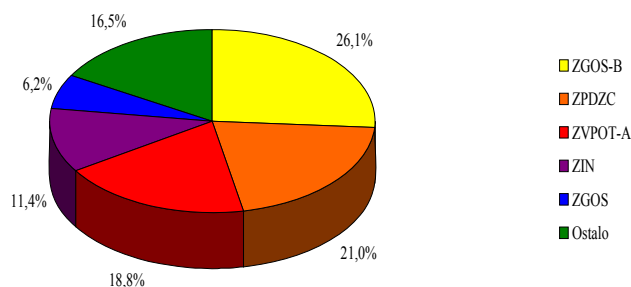

Slika 8: Prekrški, sankcionirani z izrekom opomina

2.2.2.3. Globe, izrečene s plačilnim nalogom

V letu 2006 so tržni inšpektorji za storjene prekrške 1332 subjektom izrekli globo s plačilnim nalogom, kar je za 10% več kot v letu 2005, ko so tržni inšpektorji 1211 subjektom izrekli globo s plačilnim nalogom. Glede na določila Zakona o prekrških tržni inšpektor izda in vroči plačilni nalog takoj na kraju prekrška tistemu kršitelju, katerega prekršek je osebno zaznal ali ugotovil z uporabo ustreznih tehničnih sredstev oziroma naprav.

Vsem subjektom skupaj je bila izrečena globa s plačilnim nalogom zaradi storjenih 1874 prekrškov. Največkrat so bili kršeni Zakon o gostinstvu (489 ali 26,1%), Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (393 ali 21,0%), Zakon o varstvu potrošnikov (352 prekrškov ali 18,8%) in Zakon o inšpekcijskem nadzoru (214 ali 11,4%). Glede na določbe ostalih zakonov je bilo ugotovljenih in s plačilnim nalogom sankcioniranih 310 ali 16,5% prekrškov.

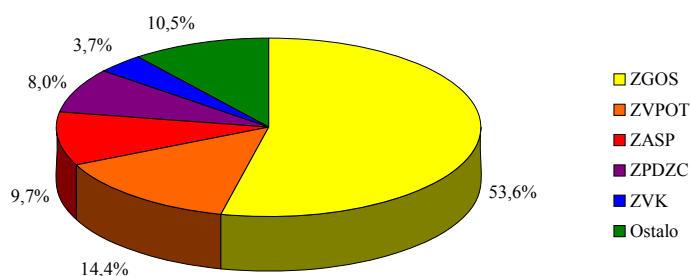

Slika 9: Prekrški, sankcionirani s plačilnim nalogom

2.2.2.4. Globe, izrečene z odločbo o prekršku

V letu 2006 so tržni inšpektorji za storjene prekrške 485 subjektom izrekli globo z odločbo o prekršku, kar je za 4,8% več kot v letu 2005, ko so tržni inšpektorji 463 subjektom izrekli globo z odločbo o prekršku. Glede na določila Zakona o prekrških mora tržni inšpektor vsako kršitev zakonskih in podzakonskih predpisov sankcionirati z globo, ki jo izreče v odločbi o prekršku. Izjeme, kdaj lahko prekršek sankcionira tudi z drugimi ukrepi (opozorilom, opominom ali plačilnim nalogom), določa zakon.

Vsem subjektom skupaj je bila izrečena globa z odločbo o prekršku zaradi storjenih 513 prekrškov. Največkrat je bil kršen Zakon o gostinstvu (275 prekrškov ali 53,6%), sledijo Zakon o varstvu potrošnikov (74 ali 14,4%), Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (50 ali 9,7%), Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (41 ali 8,0%) in Zakon o varstvu konkurence (19 ali 3,7%). Glede na določbe ostalih zakonov je bilo ugotovljenih in z odločbo o prekršku sankcioniranih 54 ali 10,5% prekrškov.

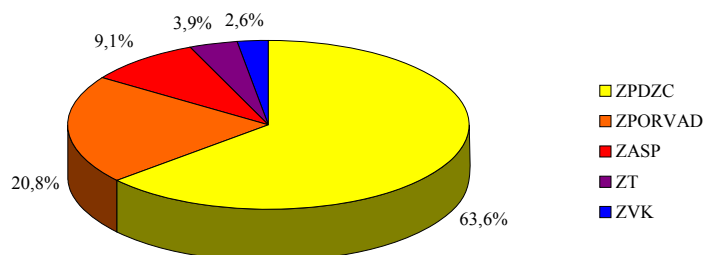

Slika 10: Prekrški, sankcionirani z odločbo o prekršku

2.2.2.5. Obdolžilni predlogi

V letu 2006 so tržni inšpektorji za storjene prekrške zoper 69 subjektov vložili obdolžilni predlog, kar je za 58,4% manj kot v letu 2005, ko so tržni inšpektorji zoper 166 subjektov vložili obdolžilni predlog. Glede na določila Zakona o prekrških mora tržni inšpektor vložiti pri pristojnem sodišču obdolžilni predlog samo v primeru, če hitri postopek po zakonu ni dovoljen. V večini primerov so tržni inšpektorji vlagali obdolžilne predloge, ker so bili podani pogoji za izrek stranske sankcije odvzema predmetov.

Obdolžilni predlogi zoper vse subjekte skupaj so bili vloženi zaradi storjenih 77 prekrškov. Največkrat je bil podan obdolžilni predlog zaradi kršitve Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (49 ali 63,6%), nato pa sledijo Zakon o pogojih za opravljanje reproduktivne video in avdio dejavnosti (16 ali 20,8%), Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (7 ali 9,1%), Zakon o trgovini (3 ali 3,9%) in Zakon o varstvu konkurence (2 ali 2,6%). Po drugih zakonih obdolžilni predlog ni bil podan.

Slika 11: Število obdolžilnih predlogov glede na zakon

Sodišča so v letu 2006 obravnavala 25 (36,23%) obdolžilnih predlogov in sicer je bila 24 (96%) subjektom izdana kaznovalna odločba za storjeni prekršek, zoper 1 (4%) subjekt pa je bil postopek ustavljen, ker ni bilo dovolj dokazov.

2.2.2.6. Zahteve za sodno varstvo

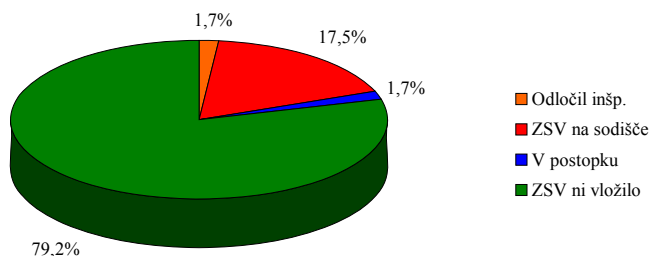
Tržni inšpektorji so v letu 2006 izrekli prekrškovni ukrep (opomin, plačilni nalog ali odločba o prekršku) 3855 kršiteljem – pravnim osebam in odgovornim osebam pravnih oseb, samostojnim podjetnikom posameznikom in odgovornim osebam samostojnih podjetnikov posameznikov ter fizičnim osebam. Zoper izrečeni ukrep lahko kršitelj, ki mu je bil ukrep izrečen, vloži zahtevo za sodno varstvo. V letu 2006 je tako na Tržni inšpektorat RS skupaj vložilo zahtevo za sodno varstvo 803 kršiteljev. Pri vložitvi zahteve za sodno varstvo se pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki ter njihove odgovorne osebe obravnavajo ločeno, ker lahko vložita oba kršitelja zahtevo za sodno varstvo neodvisno drug od drugega (npr. zahteva za sodno varstvo, ki jo je vložila pravna oseba, ne velja tudi za njeno odgovorno osebo, ki je bila kaznovana z isto sankcijo, in obratno). Zato je pri zahtevah za sodno varstvo prikazano, koliko kršiteljev je vložilo zahtevo za sodno varstvo in ne v koliko zadevah (primerih) je bila zahteva za sodno varstvo vložena.

Vlagatelj zahteve za sodno varstvo lahko le-to umakne do izdaje sodbe o prekršku. To se je v letu 2006 zgodilo v 3 primerih, ko so kršitelji umaknili zahtevo za sodno varstvo.

Zahteva za sodno varstvo ni dovoljena, če jo je vložila oseba, ki je nima pravice vložiti, ali če po zakonu ni dovoljena. Nedovoljeno ali prepozno zahtevo za sodno varstvo tržni inšpektor s sklepom zavrže. V letu 2006 so tržni inšpektorji pravnoomočno zavrgli 33 zahtev za sodno varstvo.

Tržni inšpektor mora po prejemu zahteve za sodno varstvo ugotoviti (lahko tudi z dopolnjenim dokaznim postopkom), ali lahko navedbe v njej kakorkoli vplivajo na prvotno izrečen ukrep. Če ugotovi, da je zahteva utemeljena, lahko svojo prvotno odločitev (zoper katero je bila vložena zahteva za sodno varstvo) odpravi in ustavi postopek zoper kršitelja, ali pa se odloči za nov ukrep, ki je v skladu z novim dejanskim stanjem, upoštevajoč nova dejstva. V letu 2006 so tržni inšpektorji na podlagi vložene zahteve za sodno varstvo ustavili prekrškovni postopek zoper 15 kršiteljev, 14 kršiteljem pa je bil izdan nov plačilni nalog, opomin ali nova odločba o prekršku.

Če zahteva za sodno varstvo ni umaknjena s strani vlagatelja, če ni zavržena s strani tržnega inšpektorja, če prvotno izrečen ukrep ni odpravljen v celoti (postopek se ustavi) ali če se ne izreče nov ukrep, potem mora tržni inšpektor takšno zahtevo za sodno varstvo z vsemi dokumenti in dokazi posredovati v odločitev pristojnemu sodišču.

Slika 12: Število kršiteljev v prekrškovnem postopku glede na stanje vložene zahteve za sodno varstvo

V letu 2006 je bilo od vseh vloženi zahtev za sodno varstvo 674 odstopljeno v nadaljnje reševanje na okrajna sodišča. V istem letu je sodišče rešilo 183 zahtev za sodno varstvo, kar predstavlja 27,1% od vseh odstopljenih zahtev v letu 2006. Od vseh rešenih zahtev za sodno varstvo so okrajna sodišča v 8 primerih (4,4%) odločila v korist kršitelju in odpravila ukrep tržnega inšpektorja. V 152 primerih (83,1%) je bila zahteva za sodno varstvo zavrjnena, s čimer je bil ukrep tržnega inšpektorja potrjen. V 23 primerih (12,5%) pa je bil ukrep inšpektorja razveljavljen, ker je okrajno sodišče samo odločilo o višini globe.

2.2.2.7. Plačila, uklonilni zapori in izterjave

Kršitelj, ki mu je bila izrečena globa s plačilnim nalogom, mora le-to plačati v roku 16 dni po prejemu plačilnega naloga. Tak kršitelj plača le polovico izrečene globe, kršitelj, ki zamudi zakonsko določen 16 dnevni rok, pa mora globo plačati v celoti.

V celoti morajo globo in stroške postopka plačati tudi tisti kršitelji, ki jim je bila izrečena sankcija opomina ali odločbe o prekršku. Pri plačilu teh zneskov pa rok plačila v Zakonu o prekrških ni predpisan, ampak ga določi inšpektor sam. Ima pa kršitelj možnost, da stroške postopka in globo plača na obroke, vendar največ do 1 leta.

Vsem kršiteljem skupaj je bila izrečena globa v skupni višini 755.610.000 SIT, od tega 446.770.000 SIT s plačilnim nalogom in 308.840.000 SIT z odločbo o prekršku. Z opominom ali odločbo o prekršku pa je bilo vsem kršiteljem skupaj naloženo plačilo 36.863.400 SIT stroškov postopka. Vsega skupaj je tako Tržni inšpektorat RS v letu 2006 odprl za 792.473.400 SIT terjatev, v letu 2005 pa je bilo odprto 967.222.000 SIT terjatev, kar je 22,1% več kot v letu 2006.

Od vseh izrečenih glob in stroškov postopka so kršitelji do 31.12.2006 poravnali za 218.622.860 SIT terjatev (179.808.900 SIT na plačilnih nalogih, 17.133.000 SIT na odločbo o prekršku in 21.680.960 SIT na stroških postopka), v letu 2005 pa so kršitelji poravnali 163.154.900 SIT terjatev, kar je 34% manj kot v letu 2006. Nadalje je bilo v letu 2006 dodatno zaprtih še 13.840.000 SIT terjatev zaradi upravičeno vloženih zahtev za sodno varstvo, kjer je že tržni inšpektor sam ali ustavil postopek, ali odpravil izdan plačilni nalog oziroma odločbo o prekršku in izdal nov plačilni nalog oziroma odločbo o prekršku. Ko je neplačana terjatev postala izvršljiva, je bila odstopljena v prisilno izterjavo Davčnemu uradu RS. Takšnih terjatev je bilo skupno za 87.911.000 SIT (3.471.000 SIT na stroških postopka, 63.240.000 SIT na plačilnih nalogih in 21.200.000 SIT na odločbah), v letu 2005 pa je bilo v prisilno izterjavo Davčnemu uradu RS poslano 76.844.500 SIT, kar je 14,4% manj kot v letu 2006. Preostanek odprtih terjatev pa predstavljajo terjatve (velika večina) do kršiteljev, ki so vložili zahtevo za sodno varstvo, ali je bila terjatev nefinančno zaprta zaradi ugodnosti, ko lahko kršitelj plača le polovični znesek globe, izrečene s plačilnim nalogom, če jo plača v 8 dneh, ali je bila terjatev nefinančno zaprta zaradi sodbe sodišča, ki je na podlagi vlozene zahteve za sodno varstvo kršitelju izreklo svojo sodbo, ali je bil zoper kršitelja vložen predlog sodišču za izrek uklonilnega zapora (vsega skupaj 123 fizičnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov, odgovornih oseb pravnih oseb, ali odgovornih oseb samostojnih podjetnikov posameznikov) ali terjatev še ni postala izvršljiva, ali pa terjatev zaradi načina pošiljanja v prisilno izterjavo še ni bila poslana v prisilno izterjavo. Nekaj terjatev pa je bilo zaradi napak pri knjiženju nastanka terjatev kasneje stornirano.

2.3. REŠEVANJE ZADEV NA SODIŠČIH

Kot je razvidno iz zgornjih podatkov, so tržni inšpektorji v letu 2006 pristojnim sodiščem predali v nadaljnje reševanje 743 kršiteljev (674 zaradi vloženih zahtev za sodno varstvo in 69 z obdolžilnim predlogom). Sodišča so v letu 2006 skupno

obravnavala le 183 zahtev za sodno varstvo, kar predstavlja 27,1% od vseh odstopljenih zahtev v letu 2006 in 25 obdolžilnih predlogov, kar predstavlja 36,2% od vseh odstopljenih predlogov v letu 2006. Iz zgornjih podatkov je razvidno, da okrajna sodišča v letu 2006 niso dovolj hitro ukrepala niti na zahtevo kršiteljev po sodnem varstvu, niti na vložene obdolžilne predloge, vendar pa se je število rešenih zahtev za sodno varstvo v primerjavi z letom 2005, ko so okrajna sodišča rešila 2% vseh vloženi zahtev za sodno varstvo, zelo povečalo.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 Ministrstvo za pravosodje obvestil o številu poslanih zahtev za sodno varstvo v reševanje na okrajna sodišča in število rešenih zahtev za sodno varstvo s strani okrajnih sodišč. Poleg tega je zaprosil za prioritarno reševanje zahtev za sodno varstvo na področju Zakona o potrošniških kreditih, ker je področje potrošniškega kreditiranja izredno pomembno, saj kreditodajalci z izigravanjem zakonskih določb kršijo pravice potrošnikov.

3. DELO TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

3.1. VARSTVO POTROŠNIKOV

V Sloveniji je bilo področje varstva potrošnikov dolgo časa urejeno z dvema temeljnima pravnima aktoma in sicer Zakonom o varstvu potrošnikov in Zakonom o potrošniških kreditih. Prvi ureja pravice potrošnikov na splošno in odkazuje na nujna odstopanja od siceršnjih obligacijskih pravil, urejenih z Obligacijskim zakonikom. Drugi pa ureja pravice potrošnikov na področju najemanja kreditov, lizingov in drugih podobnih finančnih razmerij. Sprva je bil namen zajeti celotno potrošniško zakonodajo v enem oziroma dveh zakonskih aktih, vendar je v zadnjem času prišlo do spoznanja, da je treba tudi na področjih, na katerih do sedaj niso bile posebej varovane potrošnikove pravice, vzeti v obzir položaj potrošnika in po potrebi zaščititi njegove pravice, saj je v razmerju do ostalih subjektov, ki nastopajo v gospodarskem prostoru, potrošnik še vedno šibkejša stran.

Poleg zakona, ki je bil v preteklosti poleg zgoraj navedenih dveh zakonov sprejet izključno za zaščito potrošnikov (Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb), je bil v letu 2006 sprejet tudi Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih. Namen zakona je bil slovenskim potrošnikom omogočiti kar se da enostaven prehod na novo valuto – evro. V ta namen so podjetja cene blaga že 9 mesecev pred uvedbo nove valute označevala v dveh valutah – tolarjih in evrih – kar naj bi potrošnikom omogočilo vrednotenje vrednosti blaga in storitev v novi valuti. Poleg tega pa naj bi bilo na ta način onemogočeno, da bi podjetja nenadzorovano dvigovala cene blaga in storitev.

V letu 2006 so tržni inšpektorji s področja varstva potrošnikov opravili 6544 pregledov, kar predstavlja dobro tretjino oziroma kar 36% vseh opravljenih pregledov Tržnega inšpektorata RS.

Glede na to, da je trend sprejemanja novih zakonskih aktov, s katerimi se bodo uredili posamezni vidiki varstva potrošnikov, v Sloveniji v porastu, ter glede na to, da je tudi na ravni Evropske unije vse večja tendenca po poenotenju pravnih pravil na področju zaščite potrošnikovih pravic, kar naj bi omogočalo pogostejše prehajanje meja in nakupovanje blaga oziroma pridobivanje storitev pod enakimi pogoji kot doma povsod po Evropi, je pričakovati, da se bo tudi v prihodnje delež nadzora, ki odpade na varstvo potrošnikov v okviru nadzora Tržnega inšpektorata RS samo še povečeval.

V okviru izvedenih nadzorov je bil poseben poudarek dan reševanju potrošniških reklamacij, saj gre pri tem za najbolj neposredno obliko zagotavljanja spoštovanja potrošniških pravic. Potrošniki, ki se pri uveljavljanju svojih pravic srečujejo s težavami, se obračajo na Tržni inšpektorat RS za pomoč pri zagotavljanju njihovih pravic. Reševanje reklamacij z izdajanjem odločb podjetjem je v odsotnosti mehanizmov zunaj sodnega reševanja sporov najcenejši in najhitrejši način reševanja sporov, zaradi česar se ga tudi potrošniki poslužujejo vse pogosteje in predvsem bistveno pogosteje, kot reševanja sporov po sodni poti.

Medtem, ko sodi reševanje potrošniških reklamacij na področje postopkov, ki se začnejo izključno na pobudo potrošnikov, pa je preostali del izvršenega nadzora v prvi vrsti nadzor, ki se začne po uradni dolžnosti v okviru načrtovanih in v naprej pripravljenih akcijah nadzora. Med tovrstni nadzor sodi predvsem nadzor zavajajočega ali nedostojnega oglaševanja, označevanja cen blaga in storitev, izdajanja računov, prilaganja listin, ipd.

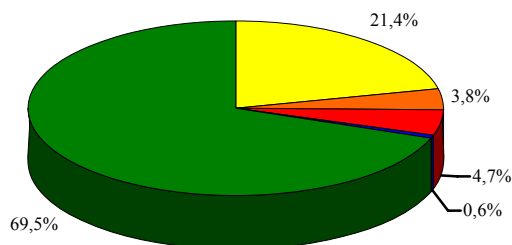
Kljub temu, da so akcije nadzora v naprej pripravljene in načrtovane tako, da naj bi v okviru nadzora zajeli kar se da širok spekter gospodarskih subjektov na celotnem območju Slovenije, je zaradi omejenega števila tržnih inšpektorjev, ki izvajajo dejanski nadzor, to skoraj nemogoče zagotoviti. Tako so prejete prijave zelo dobrodošla pomoč pri spremljanju morebitnih kršitev, ki bi se skozi načrtovani nadzor lahko spregledale. Glede na to, da so državljani vedno bolj občutljivi na kakršnekoli kršitve, je tudi število opravljenih nadzorov na podlagi prejetih prijav vedno večje.

Glede na ugotovljene nepravilnosti oziroma kršitve so tržni inšpektorji izdali 326 upravnih odločb. Poleg tega pa je bilo skladno z določili Zakona o inšpekcijskem nadzoru izrečenih 754 opozoril ZIN na zapisnik. Tržni inšpektorji so opozorila ZIN izrekli v tistih primerih, ko so ocenili, da je to zadosten ukrep in da bodo podjetja v skladu z opozorilom in v določenem roku odpravila nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti.

Glede na to, da tržni inšpektorji nastopajo tudi kot pooblašcene osebe prekrškovnega organa, so v tistih primerih, ko je nepravilnost oziroma pomanjkljivost ali kršitev z zakonom opredeljena tudi kot prekršek, izdali odločbo ali plačilni nalog, s katerim so kršitelju naložili plačilo globe, ali pa so mu izrekli opomin ali opozorilo ZP-1.

Tako so tržni inšpektorji izrekli 349 glob gospodarskim subjektom, od tega 39 z izdano odločbo o prekršku in 310 z izdanim plačilnim nalogom. 247 gospodarskim subjektom so zaradi tega, ker je šlo za manjše kršitve ali pa so nepravilnosti oziroma kršitve subjekti še pred izdano odločbo o prekršku odpravili, izrekli opomin. Tržni inšpektorji so v 1399 primerih kršiteljem izrekli zgolj opozorilo ZP-1 po Zakonu o prekrških.

■ Opozorilo ZP-1 ■ Opomin ■ Plačilni nalog ■ Odločba o prekršku ■ Brez kršitev

Slika 13: Pregled prekrškovnih ukrepov glede na število pregledov po Zakonu o varstvu potrošnikov

V letu 2006 je bilo na področju varstva potrošnikov opravljenih 6544 inšpekcijskih pregledov, medtem ko je bilo v preteklem letu opravljenih 5694 inšpekcijskih pregledov. Število pregledov se je glede na lansko leto zvišalo za okoli 15% oziroma za 850. Razlog za povečanje števila pregledov je med drugim tudi v tem, da je bil sprejet nov zakon (Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih), katerega nadzor je bil dodeljen Tržnemu inšpektoratu RS. Ker je nov zakon pomenil tudi potrebno prilagajanje podjetij na tem področju, je bil preverjanju prilagajanja namenjen tudi poseben nadzor tržnih inšpektorjev.

Poleg tega je mogoče ugotoviti, da se delež inšpekcijskih pregledov na področju varstva potrošnikov v primerjavi z vsemi pregledi, ki so bili opravljeni v letu 2006, povečuje. V preteklem letu je tako bil delež 31%, v letošnjem letu pa že 36%.

Trend povečevanja deleža opravljenih inšpekcijskih pregledov na področju varstva potrošnikov je mogoče pričakovati tudi v naprej in bo predvsem odvisen od večanja stopnje zavedanja potrošnikov o njihovih pravicah.

3.1.1. Označevanje cen blaga in storitev

Cena je poleg kakovosti eden izmed najpomembnejših dejavnikov, ki vpliva na odločitev potrošnika o izbiri oziroma o nakupu posameznega blaga ali storitve. Prav zaradi tega je izjemnega pomena, da je potrošniku informacija o ceni blaga ali storitve podana na predpisan način, ki mu omogoča lažje preverjanje cen in sprejemanje odločitev na podlagi relevantnih podatkov.

Nadzor na področju označevanja cen se je kot pretekla leta izvajal v okviru siceršnjega nadzora nad gospodarskimi subjekti, ki opravljajo trgovinsko, gostinsko, obrtno ali drugo dejavnost, pri kateri svoje blago ponujajo neposredno potrošnikom.

Zaradi ugotovljenih kršitev določil 26. člena Zakona o varstvu potrošnikov, ki opredeljuje obveznosti podjetij v zvezi z označevanjem cen, so tržni inšpektorji izrekli 90 prekrškovnih ukrepov. Globo so inšpektorji izrekli v 61 primerih (38 pravnim osebam in odgovornim osebam ter 23 samostojnim podjetnikom posameznikom), pri tem so v samo 3 primerih globo izrekli v obliki izdane odločbe, v preostalih 58 primerih pa s plačilnim nalogom. Še v 29 primerih pa so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli opomin – 18 pravnim osebam in njihovim odgovornim osebam ter 11 samostojnim podjetnikom posameznikom.

3.1.1.1. Dvojno označevanje cen

Poleg tega se je v začetku meseca marca zaradi nastopa veljavnosti Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih izvedel poostren nadzor prav na področju označevanja cen blaga in storitev. Tržni inšpektorji so v prvih (dveh) tednih meseca marca izvedli nadzor na celotnem območju Slovenije.

V okviru izvedenega nadzora je bilo opravljenih 1291 pregledov pri različnih podjetjih, ki svoje blago ali storitve ponujajo potrošnikom – prodajalcih, obrtnikih, gostincih, itn. Pri tem se je pri pregledih preverjalo, ali podjetja označujejo cene v obeh valutah na način kot je določen, ali preračunavanje v drugo valuto vršijo po predpisanem centralnem paritetnem tečaju, ali obveščajo potrošnike o tem, da

preračun v drugo valuto vršijo po centralnem paritetnem tečaju, ali na računih navajajo končni znesek tudi v drugi valuti.

Glede na zgoraj navedene zakonske zahteve so bile v okviru opravljenih pregledov v manj kot tretjini primerov ugotovljene nepravilnosti oziroma kršitve. V pretežni meri je šlo za manjše kršitve, ko podjetja niso zadostila zgolj posameznemu določilu Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih. Najpogostejša kršitev je bila nedvomno odsotnost obvestila o preračunu cen v drugo valuto po centralnem paritetnem tečaju. Poleg tega pa so bile ugotovljene tudi manjše kršitve v zvezi z označevanjem cen v obeh valutah, ko zgolj nekaj izdelkov v prodaji ni bilo označenih v obeh valutah, pa kršitve, ko podjetje cen preračunanih v drugo valuto ni pravilno zaokrožilo.

Za te manjše kršitve so bila podjetjem izrečena opozorila ZP-1. Izkazalo se je, da so opozorila zadosten ukrep, saj so vsa podjetja skoraj brez izjeme odpravila ugotovljene nepravilnosti, in nadaljnje ukrepanje ni bilo potrebno.

V tistih primerih, ko nepravilnosti niso bile odpravljene ali pa je šlo za kršitve večjega števila določb Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih, pa so bili kršiteljem izrečeni prekrškovni ukrepi.

Poleg prve načrtovane akcije so skozi celotno obdobje veljavnosti zakona, torej tako v obdobju informativnega dvojnega označevanja cen, kot tudi v obdobju dvojnega označevanja cen (po 11.7.2006), tržni inšpektorji vršili nadzor nad spoštovanjem določil Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih. Nadzor se je vršil v okviru ostalih nadzorov pri gospodarskih subjektih, ki svoje blago ali storitve ponujajo potrošnikom in ne več kot samostojni nadzor. Razlog za to je zlasti ta, da je bilo število ugotovljenih kršitev relativno majhno. Prav tako so tržni inšpektorji skozi celo leto vršili nadzore na podlagi prejetih prijav potrošnikov. Skozi celotno obdobje nadzora nad dvojnem označevanjem cen so tržni inšpektorji opravili 1611 inšpekcijskih pregledov.

Zaradi ugotovljenih kršitev Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih so tržni inšpektorji v 13 primerih kršiteljem izrekli globe, in sicer v vseh primerih z izdanim plačilnim nalogom (5 pravnim osebam in odgovornim osebam ter 8 samostojnim podjetnikom posameznikom). Še v 13 primerih so tržni inšpektorji zaradi ugotovljenih kršitev kršiteljem izrekli opomin.

V kar 563 primerih so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli opozorilo ZP-1 po Zakonu o prekrških. Veliko število opozoril je predvsem posledica tega, da gre za področje, ki je na novo zakonsko urejeno in so se podjetja morala seznaniti in uskladiti svoje poslovanje z novimi zahtevami. Zatorej tudi ni bil namen inšpekcijskega nadzora izrekanje glob, pač pa zagotovitev spoštovanja pravnih pravil.

V zvezi z ugotovljenimi kršitvami so tržni inšpektorji v 128 primerih izrekli opozorila ZIN po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru z določitvijo roka za odpravo nepravilnosti.

3.1.2. Neizstavitev računov

Skladno z določili Zakona o varstvu potrošnikov je vsako podjetje dolžno za prodano blago ali opravljeno storitev potrošniku izdati račun, razen če je s posebnim

predpisom drugače določeno. Prav tako mora podjetje potrošniku omogočiti, da preveri pravilnost izstavljenega računa, in sicer tako glede količine, kot kakovosti prodanega blaga ali opravljene storitve.

Z Zakonom o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih, ki je začel veljati 1.3.2006, je bila podjetjem naložena nova obveznost. Tako morajo za blago in storitve, prodane potrošnikom, na računu poleg končnega tolarskega zneska navesti še evrski znesek. Medtem ko za vse vmesne zneske (zneske posameznega blaga ali storitve) zadošča, da so navedeni v tolarjih, pa mora biti vsota teh navedena tako v tolarjih, kot v evrih.

Nadzor nad izstavljanjem računov in pravilnostjo izstavljenih računov (dvojno označeni končni znesek) je bil izveden tako v okviru posebnega načrtovanega nadzora, kot tudi na podlagi prejetih prijav potrošnikov.

Prvi nadzor preverjanja izdajanja računov je bil opravljen že v začetku leta 2006 (meseca marca), ko se je vršil nadzor na področju dvojnega označevanja cen blaga in storitev, in sicer pri različnih gospodarskih subjektih. Drugi nadzor pa se je vršil v drugi polovici leta (mesec julij), pri čemer je bil ta osredotočen predvsem na področje izdajanje računov v gostinstvu.

Glede na ugotovitve preteklih let, da gospodarski subjekti, predvsem v manjših krajih, poznajo tržne inšpektorje, se je nadzor na področju gostinstva vršil z zamenjavo tržnih inšpektorjev po posameznih območnih enotah Tržnega inšpektorata RS. Vsi tržni inšpektorji so nastopali kot potrošniki tako, da so v gostinskih lokalih naročili pijačo in jo tudi plačali.

Zaradi ugotovljenih kršitev določb 35. člena Zakona o varstvu potrošnikov so tržni inšpektorji v 137 primerih izrekli prekrškovni ukrep, in sicer je bila v 127 primerih kršiteljem izrečena globa (od tega v 1 primeru z izdano odločbo o prekršku v preostalih 126 primerih pa so tržni inšpektorji kršiteljem izdali plačilni nalog). Še v 10 primerih so tržni inšpektorji zaradi narave kršitve kršiteljem izrekli opomin.

Globa je bila izrečena 1 fizični osebi, 34 pravnim osebam in njihovim odgovornim osebam ter 91 samostojnim podjetnikom posameznikom. Opomine pa so prejele 3 pravne osebe in njihove odgovorne osebe in 7 samostojnih podjetnikov posameznikov.

V vseh primerih, ko je bilo ugotovljeno, da podjetje ne izdaja računov, kot bi jih moralo, je bila o tem obveščena tudi Davčna inšpekcija.

Ker se je vršil nadzor tudi nad pravilnostjo izstavljenih računov z vidika dvojnega označevanja cen, so bile pri 3 gospodarskih subjektih ugotovljene tudi kršitve določb Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih. Tako 2 pravni osebi in 1 samostojni podjetnik posameznik niso na računih končnega zneska prikazovali v obeh valutah. Zaradi tega je bila 1 pravni osebi in njeni odgovorni osebi izrečena globa (s plačilnim nalogom). Še 1 pravni osebi in 1 samostojnemu podjetniku posamezniku pa izrečen opomin.

3.1.3. Oglaševanje blaga in storitev

Nadzor nad oglaševanjem blaga in storitev sodi med stalne nadzore, ki jih tržni inšpektorji izvajajo skozi vse leto. Predmet nadzora so tako oglasi in druga reklamna sporočila v medijih (na televiziji, radiu, v časopisih in revijah) ter v zadnjem času vse bolj tudi na internetu in jumbo plakatih, poleg tega pa tudi obvestila, ki se nahajajo v trgovskih, gostinskih in podobnih obratih.

Poleg tega je bil v mesecu marcu izveden tudi poostren nadzor na področju oglaševanja popustov oziroma drugih ugodnosti pri nakupu.

Nadzor na področju oglaševanja blaga ali storitev oziroma kršitve v zvezi s tem je potekal v treh smereh, in sicer v smeri odkrivanja zavajajočega oglaševanja, nedostojnega oglaševanja in oglaševanja, ki ni v slovenskem jeziku.

V zvezi z zavajajočim oglaševanjem se še vedno največ kršitev nanaša na oglaševanje različnih znižanj oziroma popustov pri nakupu. Tako se ugotavlja, da poskušajo podjetja prikazati svoje akcije s popusti oziroma z nižjimi cenami, pri čemer se še zmeraj kot kršitev najpogosteje pojavlja situacija, ko podjetje pred začetkom akcije akcijskih izdelkov sploh niso prodajala, ali pa so jih prodajala že po nižji ceni, kar pomeni, da se po višji ceni (glede na katero je potrošnikom predstavljena ugodnost nakupa) izdelki nikoli niso prodajali. Nekatera podjetja se želijo temu izogniti tako, da s knjigovodskimi listinami sicer izkazujejo, da je bilo blago po višji ceni prevzeto v prodajalno že pred začetkom akcije (običajno zgolj par dni prej) in da so kasneje znižali cene. Iz dejstva, da ni bil prodan niti en kos blaga po višji ceni (kar je razvidno iz trgovinskih evidenc), pa je razvidno, da so bili izdelki samo navidezno v prodaji – gre namreč za drobno gospodinjsko blago (prehranski in podobni izdelki), za katerega je povsem neverjetno, da se ne bi prodal niti kos.

Prav tako se je v okviru nadzora ugotovilo, da so podjetja pred začetkom akcije cene akcijskih izdelkov najprej povišala, da so jih lahko nato znižala. Še zmeraj se tudi pojavljajo primeri, ko podjetja znižanje oziroma popust predstavijo v razmerju do priporočenih cen proizvajalca, po katerih pa se izdelki niso prodajali. V drugih primerih se je ugotovilo, da v oglasu naveden popust ne velja za vse v oglasu navedene izdelke, vendar pa iz oglasa ni bilo jasno razvidno, za katere izdelke popust velja oziroma ne velja, ter da vsa podjetja v času akcije niso zagotovila vseh akcijskih izdelkov, ali da oglaševanega popusta pri prodaji posameznega izdelka niso obračunala. Predvsem na področju franšiznih prodajaln se je ugotavljalo, da matično podjetje, ki je sicer pripravilo celotno oglaševalsko akcijo (in sicer tako z izbiro izdelkov in z določitvijo cene, kot tudi s pripravo in objavo oglaševalskega materiala), ni poskrbelo, da bi bile franšizne prodajalne pravočasno obveščene o načrtovani akciji. Tako se je bodisi zgodilo, da franšizna prodajalna v času akcije ni imela na voljo vseh oglaševanih akcijskih artiklov, ali pa da le-teh pred začetkom akcije sploh ni imela v prodaji oziroma ni imela v prodaji po enaki ceni, kot jo je prodajalo matično podjetje.

Naslednja velika skupina zavajajočih oglasov, ki so bili obravnavani v letu 2006, je skupina oglasov, s katerimi je bila oglaševana cela vrsta pripomočkov za hujšanje. Iz vseh oglasov je bilo moč razbrati, da so posamezniki, ko so zaradi prevelike telesne teže celo vrsto let trpeli v zasebnem in poslovnem življenju, po naključju odkrili svojo posebno metodo izgube telesne teže brez odrekanj in brez večjih

naporov. Z izgubo telesne teže je prišel uspeh v poslovnem, kot tudi zadovoljstvo v zasebnem življenju. In vse kar so morali storiti potrošniki, da bi tudi oni izgubili odvečne kilograme in zaživali novo in uspešnejše življenje, je to, da so naročili predstavljen čudežni pripomoček oziroma čudežno tabletko. V oglasu so bile navedene zgodbe posameznikov, ki jim je ob uporabi oglaševane metode uspelo izgubiti odvečne kilograme. Ker se je s prošnjo za pomoč ali s prijavo na Tržni inšpektorat RS obrnilo kar precej potrošnikov, ki so naročili te čudežne tabletko oziroma maže, ki pa pri njih niso imele v oglasu obljubljenih učinkov, so tržni inšpektorji v okviru nadzora od podjetja, ki je oglaševalo blago, zahtevali predložitev dokazov o navedenih trditvah v oglasu. Ker jih podjetje v določenem roku ni uspelo predložiti oziroma ti dokazi niso dokazovali navedb iz oglasa, se je štelo, da so trditve netočne in da je oglas posledično zavajajoč.

Pri oglaševanju nagradnih iger, kjer je sodelujoči, poleg sodelovanja v nagradni igri s svojim podpisom na izpolnjenem kuponu ali s poslanim SMS sporočilom, postal tudi član posebnega kluba, katerega člani so preko SMS sporočil prejeli oglaševalska ali informativna sporočila, ki jih je pošiljatelj preko mobilnih operaterjev tudi zaračunal, pa je bilo ugotovljeno, da ne gre za zavajajoče oglaševanje. Kljub temu, da je veliko število potrošnikov podalo prijavo v tovrstnem primeru, se je v okviru nadzora ugotovilo, da so bili potrošniki na vključitev v klub opozorjeni oziroma da so bile potrošnikom na voljo vse potrebne informacije, vendar jih niso dovolj pozorno prebrali.

V letu 2006 sta dva različna oglasa istega podjetja povzročila veliko razburjenje med ljudmi. Prijav s skoraj identično vsebino zaradi domnevno nedostojnih oglasov je bilo ogromno, poleg tega so se prijavam pridružila tudi razna razna interesna združenja oziroma društva. Zanimivo pri tem je predvsem to, da je šlo v obeh primerih za oglas za revijo, pri čemer je bila samo ena od revij revija z erotično vsebino, medtem ko je bila druga revija poljudnoznanstvene vsebine. Glede na to, da je bilo polemik glede tega, ali gre za nedostojen oglas ali ne, veliko, so se tržni inšpektorji v obeh primerih za pomoč obrnili na oglaševalsko razsodišče pri Slovenski oglaševalski zbornici.

V primeru oglasa za poljudnoznanstveno revijo so tržni inšpektorji na podlagi ugotovitev postopka in pridobljenega mnenja oglaševalskega razsodišča ocenili, da ne gre za nedostojen oglas. V drugem primeru pa je bilo vendarle ocenjeno, da gre za nedostojen oglas, ki je bil prav zaradi tega tudi prepovedan.

V zvezi z oglaševanjem v slovenskem jeziku je bilo v letošnjem letu obravnavanih kar nekaj prijav, ki jih je na Tržni inšpektorat naslovil Sektor za slovenski jezik, v okviru Ministrstva za kulturo. V kar dveh primerih se je ugotovilo, da je podjetje uporabilo tujejezično ime za poimenovanje blaga ali storitev. Ne glede na to, da v nobenem od primerov ni šlo za zaščiteno ime (npr. kot blagovno znamko), pa je samo poimenovanje blaga ali storitev prepuščeno podjetniški inovativnosti in ni urejeno niti z Zakonom o varstvu potrošnikov, niti z Zakonom o javni rabi slovenščine, zato v takih primerih ni mogoče ukrepati.

V okviru vseh izvedenih nadzorov, 372 inšpekcijskih pregledov, so tržni inšpektorji ugotovili 69 kršitev določil 12., 12.a in 12.b člena Zakona o varstvu potrošnikov, za kar so kršiteljem izrekli tudi ustrezne prekrškovne ukrepe. Tako so inšpektorji v 23 primerih kršiteljem (tokrat so bile to samo pravne osebe in njihove odgovorne osebe)

izrekli globo. V 18 primerih so to storili z odločbo o prekršku, v preostalih 5 primerih pa so kršiteljem izdali plačilni nalog. Tržni inšpektorji so v 46 primerih kršiteljem za storjeni prekršek izrekli opomin, od tega 39 pravnim osebam in njihovim odgovornim osebam in 7 samostojnim podjetnikom posameznikom. Poleg tega so tržni inšpektorji v 37 primerih kršiteljem izrekli opozorilo ZP-1 po Zakonu o prekrških.

Zaradi nedovoljene oblike oglaševanja (nedostojno, zavajajoče oglaševanje ali oglaševanje, ki ni v slovenskem jeziku) pa so tržni inšpektorji izdali tudi 28 upravnih odločb, s katerimi so podjetjem prepovedali nadaljnje oglaševanje. Še v 13 primerih pa so jim izrekli opozorilo ZIN po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, s katerim so jim naložili tudi odpravo nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti.

3.1.4. Sezonske razprodaje

Podobno kot pretekla leta, so tržni inšpektorji tudi v letu 2006 vršili nadzor nad sezonskimi razprodajami. Medtem, ko so bile zimske razprodaje izpeljane še po starih pravilih, so bile poletne razprodaje že izpeljane po novih Pravilih pri sezonskih razprodajah tekstilnega blaga in obutve.

Pomembna novost, ki jo je vpeljala Gospodarska zbornica Slovenije z novimi pravili, ki so se začela uporabljati prav pri poletnih sezonskih razprodajah, je prepoved trgovcem, da bi ti v času sezonskih razprodaj dajali popuste ali vršili druge akcije, pri prodaji tekstilnih izdelkov in obutve, ki so predmet pravil. Na ta način se je zagotovilo, da se v času sezonskih razprodaj tekstilni izdelki in obutev s seznama v prilogi k pravilom lahko prodajajo po znižanih cenah le na razprodajah, na pa tudi v obliki drugih popustov in akcij. Na drugi strani pa je bila s pravili odpravljena prepoved vršenja razprodaj in dajanja popustov v času pred začetkom sezonske razprodaje.

S pravili se je na novo določil tudi sam začetek sezonskih razprodaj, in sicer so se poletne razprodaje začele drugi delovni ponedeljek v mesecu juliju in so lahko trajale največ tri tedne. Zimske razprodaje pa se po novih pravilih začenjajo prvi delovni ponedeljek v mesecu januarju in lahko prav tako trajajo največ tri tedne.

V okviru izvedenih dveh nadzorov sezonskih razprodaj, najprej zimskih in nato še poletnih, so tržni inšpektorji opravili nadzor pri 549 trgovcih, pri čemer so ugotovili 61 kršitev. Navesti je treba, da je bilo pri nadzoru poletnih sezonskih razprodaj, ki so potekala po novih Pravilih pri sezonskih razprodajah tekstilnega blaga in obutve, kršitev nekoliko več kot običajno, kar je nedvomno odraz novih pravil.

V okviru nadzora se je največ ugotovljenih kršitev nanašalo na samo objavo razprodaje in nepravilnosti v objavi, ko podjetja niso navedla vseh zakonsko predpisanih podatkov – vrste blaga, ki je na razprodaji, časa razprodaje ali odstotka znižanja. Nadalje je bilo ugotovljenih nekaj kršitev na področju označevanja cen in sicer se je v nadzoru poletnih sezonskih razprodaj ugotovilo, da 17 trgovcev na izdelkih, ki so bili na razprodaji, niso označili cene pred znižanjem in znižane cene. V okviru nadzora zimskih sezonskih razprodaj so se pojavljale posamezne kršitve, ko trgovci niso po najvišjem odstotku znižanja (kadar so le-tega objavljali v razponu) ponujali najmanj četrtno blaga, ki je bilo na razprodaji, medtem ko tovrstnih kršitev v času nadzora poletnih sezonskih razprodaj ni bilo mogoče zaslediti.

Na splošno se ugotavlja, da je kršitev pri razprodajah relativno malo in še to so zgolj manjše. Nekoliko povečano število kršitev v okviru nadzora poletnih sezonskih razprodaj pa je posledica spremembe pravil pri sezonskih razprodajah in nezadostne obveščenosti trgovcev, nikakor pa ne gre za namerno ne spoštovanje predpisov.

3.1.5. Pogodbe na daljavo

Inšpekcijski nadzor nad sklepanjem pogodb na daljavo se je prvenstveno izvajal na podlagi določil Zakona o varstvu potrošnikov, ki veljajo za pogodbe, sklenjene na daljavo, hkrati pa se je preverjalo tudi spoštovanje določil Zakona o trgovini oziroma Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki se nanašajo na ustrezno registracijo dejavnosti, ter Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih. Ob nadzoru internetne prodaje in finančnih storitev na daljavo se je nadzor izvajal tudi po Zakonu o elektronskem poslovanju na trgu.

Za pogodbe, sklenjene na daljavo, se po Zakonu o varstvu potrošnikov štejejo pogodbe o dobavi blaga ali opravljanju storitev, vključno s finančnimi storitvami, ki so sklenjene med podjetjem in potrošnikom na podlagi organiziranega programa za ponujanje blaga ali storitev na daljavo, ki ga vodi podjetje in ki za namen sklenitve uporablja izključno enega ali več sredstev za komunikacijo na daljavo, vse do takrat in vključno s trenutkom, ko je pogodba sklenjena.

Glede na različne oblike pogodb na daljavo, ki se pojavljajo na trgu, in njihove specifične lastnosti, tudi z vidika pravne ureditve, ter njihovo pogostost oziroma številčnost, je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 poleg nadzora na podlagi posameznih prijav, posebej izvedel tudi usmerjen nadzor na področjih spletne prodaje, kataloške prodaje in ponujanja finančnih storitev na daljavo.

3.1.5.1. Spletna prodaja

Na področju prodaje blaga in storitev potrošnikom preko spleta je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 izvedel dva usmerjena nadzora, in sicer marca ter avgusta.

Po Zakonu o varstvu potrošnikov se je predvsem preverjalo, ali prodajalec s potrošniki posluje v slovenskem jeziku, ali v pisnih sporočilih uporablja celotno ime svoje firme in sedež, ali so potrošnikom v spletni trgovini oziroma na spletnih straneh prodajalca na voljo vsi podatki, ki morajo biti po 43. členu Zakona o varstvu potrošnikov, ali je prodajalec za blago oziroma storitve, ki jih ponuja, vidno označil ceno, z vključenim DDV, če je prodajalec zavezanec za DDV, ali so cene označene v tolarjih ter ali je poleg cene jasno in nedvoumno navedel, ali cena vključuje tudi stroške dostave.

Po Zakonu o elektronskem poslovanju na trgu se je preverjalo, ali prodajalec prejemniku omogoča uporabo ustreznih, učinkovitih in dostopnih elektronskih sredstev, s katerimi lahko prepozna in popravi napake pri vnosu pred oddajo naročila ter ali je navedel kodekse ravnanja, h katerim je zavezan, in zagotovil ali opisal elektronski dostop do njih.

Po Zakonu o trgovini oziroma Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno se je preverjalo, ali ima prodajalec svojo dejavnost ustrezno registrirano, po Zakonu

o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih pa predvsem, ali so cene označene v skladu s tem zakonom.

V okviru omenjenih nadzorov je bilo opravljenih 171 pregledov spletnih strani (približno 20% manj kot v letu 2005, kar pa je posledica tega, da so bili v letu 2005 izvedeni trije usmerjeni nadzori na tem področju), pri katerih je bilo v 80 primerih (skoraj 50% manj kot v letu 2005) ugotovljeno, da podjetje krši določila enega ali večih od zgoraj navedenih predpisov. V 74 primerih ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, v 3 primerih je šlo za spletno trgovino »na debelo«, v 14 primerih pa je bilo ugotovljeno, da družba trgovine nima oziroma je nima več.

Zaradi kršitev določil Zakona o varstvu potrošnikov, ki se nanašajo na podatke, ki morajo biti navedeni v spletni trgovini, je bil kršiteljem storjenega prekrška v enem primeru izdan plačilni nalog, v 12 primerih pa izrečena prekrškovna odločba, in sicer so tržni inšpektorji ocenili, da je opomin zadostna sankcija za storjeni prekršek. V 58 primerih kršitev so tržni inšpektorji kršitelje zgolj opozorili, ob kasnejšem preverjanju pa je bilo ugotovljeno, da so bile nepravilnosti odpravljene. Zaradi kršitve 2. člena Zakona o trgovini, in sicer da subjekt ni bil registriran za opravljanje dejavnosti »trgovina na drobno po pošti«, je bilo izdanih 6 upravnih odločb, s katerimi se je prepovedalo opravljanje dejavnosti, zaradi storjenega prekrška v zvezi s tem pa je bilo izdanih 5 prekrškovnih odločb (opominov) ter eno opozorilo ZP-1. Ker je fizična oseba na črno opravljala dejavnost spletne trgovine in s tem kršila določila Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, je bila v treh primerih izdana upravna odločba, s katero se je prepovedalo opravljanje tega dela, ob tem je bil izdan 1 plačilni nalog, v dveh primerih pa prekrškovna odločba, in sicer je tržni inšpektor ocenil, da je opomin zadostna sankcija za storjeni prekršek. Ker vse spletne trgovine niso imele označenih cen v tolarjih in evrih v skladu z določili Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih, so tržni inšpektorji izdali 5 opozoril v zvezi s tem, zaradi nespoštovanja določil Zakona o elektronskem poslovanju na trgu pa še 3 opozorila.

Na splošno lahko zapišemo, da so se tržni inšpektorji v okviru nadzora srečevali povečini z manjšimi pomanjkljivostmi, kot je npr. odsotnost katerega od podatkov, ki ga mora podjetje navesti na spletni strani oziroma v spletni trgovini. Večinoma so podjetja že med samim pregledom ali pa takoj po opozorilu inšpektorja pomanjkljivost tudi odpravila, zato gre domnevati, da je ponavadi kršitev posledica nezadostnega poznavanja predpisov oziroma nepoučenosti in ne namernega izogibanja določilom predpisov. Še vedno pa se najdejo tudi podjetja, ki dejavnost prodaje blaga na daljavo, natančneje preko interneta, opravljajo brez ustrezne registracije (te dejavnosti nimajo vpisane v sodni register – po standardni klasifikaciji dejavnosti 2002 prodaja preko interneta spada pod trgovino na drobno po pošti, šifra dejavnosti 52.610). Je pa število slednjih v primerjavi s tistimi, ki to dejavnost opravljajo v skladu s predpisi, zelo majhno – zagotovo tudi zaradi rednega izvajanja poostrenih nadzorov s strani Tržnega inšpektorata RS na tem področju.

3.1.5.2. Kataloška prodaja

Tržni inšpektorat RS je sicer v letu 2006 že izvedel usmerjen nadzor na področju sklepanja pogodb na daljavo, v okviru katerega pa se je preverjalo spoštovanje določil predpisov, ki sodijo v pristojnost Tržnega inšpektorata RS, v zvezi s spletno prodajo. V okviru jesenskega nadzora se je prvič kontrolirano izvedel nadzor

kataloške prodaje potrošnikom, in sicer se je preverjalo predvsem izpolnjevanje obveznosti prodajalca v zvezi z naročilom in dobavo blaga ter spoštovanjem pravice potrošnika do odstopa od pogodbe. Nadzor se je tako vršil nad podjetji, ki ponujajo svoje blago potrošnikom preko katalogov.

Po Zakonu o varstvu potrošnikov se je preverjalo, ali prodajalec s potrošniki posluje v slovenskem jeziku, ali v pisnih sporočilih uporablja celotno ime svoje firme in sedež oziroma v pisnih sporočilih, ki niso namenjena individualno določenemu potrošniku, uporablja vsaj skrajšano firmo, če je s skrajšano firmo vpisan v register, in kraj, kjer posluje, ali naslov spletnih strani, če je iz njih nedvoumno razvidna identifikacija podjetja, ali so potrošnikom na voljo vsi podatki iz 1. odstavka 43.b člena, ali je prodajalec za blago oziroma storitve, ki jih ponuja, vidno označil ceno, z vključenim DDV, če je prodajalec zavezanec za DDV, ali so cene označene v tolarjih, ali je podjetje potrošniku vse zahtevane podatke pravočasno zagotovilo na primernem trajnem nosilcu ter seveda ali podjetje spoštuje pravico potrošnika do odstopa od pogodbe brez navedbe razloga in s tem povezano obveznostjo vračila plačanega zneska.

V skladu z navedenim se je preverilo ravnanje devetih podjetij, ki potrošnikom ponujajo svoje blago preko katalogov, od tega so bile v štirih primerih ugotovljene kršitve Zakona o varstvu potrošnikov. V enem primeru podjetje ni navedlo vseh podatkov iz 1. odstavka 43.b člena, v treh primerih podjetje potrošnikom pri uveljavljanju pravice do odstopa od pogodbe ni vrnilo vseh opravljenih plačil, in sicer provizije pri plačilu in stroškov pošiljanja, v enem primeru pa poleg tega podjetje v katalogu ni navedlo stroška obveznosti plačila provizije pri plačilu po povzetju. Tržni inšpektorji so zato podjetjem izdali 2 prekrškovni odločbi (opomina) ter dve opozorili ZP-1.

Nadzor kataloške prodaje izvaja sicer Tržni inšpektorat RS še na podlagi prejetih prijav, kljub temu pa bo glede na vedno večje število ponudnikov kataloške prodaje usmerjen nadzor na tem področju izvajal tudi v prihodnje.

3.1.5.3. Finančne storitve na daljavo

Ker lahko finančne storitve, še posebej, če se sklepajo na daljavo, predstavljajo za potrošnike veliko tveganje, je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 prvič opravil tudi usmerjen nadzor nad izpolnjevanjem pogojev pri sklepanju pogodb o opravljanju finančnih storitev na daljavo, in sicer pri sklepanju zavarovalnih pogodb na daljavo.

Ponudniki finančnih storitev na daljavo morajo po Zakonu o varstvu potrošnikov poleg pogojev, ki veljajo za sklepanje vseh vrst pogodb na daljavo, izpolnjevati še dodatne pogoje oziroma morajo zagotoviti potrošnikom še dodatne podatke (kot npr. podatke o morebitnem znesku, ki ga mora potrošnik plačati v primeru odstopa od pogodbe), ponudniki, ki izvajajo svoje storitve preko spleta, pa še določila Zakona o varstvu potrošnikov glede pogodb, ki se sklepajo v okviru storitev informacijske družbe, ter določila Zakona o elektronskem poslovanju na trgu.

Tržni inšpektorji so nadzor izvedli pri 7 zavarovalnicah, ki nudijo sklepanje različnih oblik zavarovalnih pogodb preko spleta oziroma na daljavo, in pregledali predvsem ustreznost spletnih strani z vidika Zakona o varstvu potrošnikov in Zakona o elektronskem poslovanju na trgu.

Pri šestih zavarovalnicah (85,7% od pregledanih) so bile ugotovljene določene nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti, in sicer so na spletnih straneh manjkali podatki o vpisu družbe v sodni register (v štirih primerih), podatek o dovoljenju Agencije za zavarovalni nadzor (v enem primeru), podatek o članstvu v Slovenskem zavarovalnem združenju (v štirih primerih), podatek o Zavarovalnem kodeksu, katerega podpisnik je zavarovalnica (v petih primerih), navedba pravice do odstopa od pogodbe po Zakonu o varstvu potrošnikov (v dveh primerih), podatki o znesku, ki ga mora potrošnik plačati v primeru odstopa od pogodbe (v enem primeru) ter navedba, ali bo sklenjena pogodba hranjena in na kakšen način bo možen dostop do nje (v enem primeru).

Vse zavarovalnice so ugotovljene nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti odpravile na podlagi opozorila ZIN v postavljenem roku, zato gre sklepati, da so bile nepravilnosti zgolj posledica nepoznavanja oziroma nezadostnega poznavanja zakonodaje.

Tržni inšpektorat RS bo v prihodnje spremljal stanje na trgu finančnih storitev na daljavo in v primeru novih ponudnikov takšnih storitev oziroma ponujanju finančnih storitev z drugega področja po potrebi ponovno izvedel poostren nadzor.

3.1.6. Nezaželena pošta (spam)

Pošiljanje nezaželene pošte po elektronski poti brez predhodnega soglasja prejemnika v Sloveniji ni dovoljeno. Takšno ravnanje prepovedujejo tako Zakon o varstvu potrošnikov in Zakon o elektronskem poslovanju na trgu, ki je v pristojnosti nadzora Tržnega inšpektorata RS, kot tudi Zakon o elektronskih komunikacijah, izvajanje katerega nadzoruje Agencija za pošto in elektronske komunikacije RS.

Zakon o varstvu potrošnikov določa:

- da podjetje lahko uporablja sistem klicev brez posredovanja človeka, faksimile napravo in elektronsko pošto samo z vnaprejšnjim soglasjem potrošnika, ki mu je bilo sporočilo namenjeno (prvi odstavek 45.a člena),
- če potrošnik pri kateremkoli stiku, vzpostavljenim s sredstvom za komunikacijo, ki omogoča osebna sporočila, izjavi, da ne želi več prejemati sporočil na takšen način, mu podjetje ne sme več pošiljati nobenih sporočil, ki so namenjena sklenitvi pogodbe za dobavo kateregakoli blaga ali katerekoli storitve (četrti odstavek 45.a člena).

Podobno določa v 6. členu tudi Zakon o elektronskem poslovanju na trgu (veljati je začel 28.6.2006), ki ponudniku storitev dovoljuje pošiljanje komercialnih sporočil, ki so del storitev informacijske družbe, le pod določenimi pogoji, med drugim, da prejemnik storitve vnaprej soglaša s pošiljanjem.

Zakon o varstvu potrošnikov, ki se uporablja za razmerja med potrošniki in podjetji, ter Zakon o elektronskem poslovanju na trgu, ki velja tudi za razmerja med podjetji, torej določata, da je pošiljanje elektronske pošte za namen sklenitve pogodbe za dobavo kateregakoli blaga ali storitve dopustno le v primeru predhodnega soglasja s strani prejemnika, s tem, da se lahko šteje, da je prejemnik podal soglasje le, če je bil predhodno seznanjen, kakšna sporočila bo prejemal oziroma kakšna bo vsebina teh sporočil.

Nadzor nad pošiljanjem nezaželenih sporočil se lahko opravlja le na podlagi prijav, ki jih v elektronski obliki prejme Tržni inšpektorat RS neposredno od prizadetega. V letu 2006 je tako Tržni inšpektorat RS prejel 20 prijav (približno 10% manj kot v letu 2005). V štirih primerih (približno 40% manj kot v letu 2005) je bilo ugotovljeno pošiljanje elektronske pošte brez soglasja prejemnika, in sicer je šlo v treh primerih za kršitev Zakona o varstvu potrošnikov, v enem pa za kršitev Zakona o elektronskem poslovanju na trgu. V zvezi s tem so bila izdana 3 opozorila in 1 prekrškovna odločba (opomin).

Velikokrat se je izkazalo, da so prejemniki prejeli elektronsko pošto ali SMS sporočilo, ker so se vpisali oziroma registrirali na kakšni od spletnih strani ali sodelovali npr. v nagradni igri in ob tem »nevede« podali soglasje (npr. izpolnili so obrazec s svojimi podatki, ob tem pa niso bili pozorni na ostale navedbe) k prejemanju reklamnih sporočil. Tržni inšpektorat RS je prejel tudi prijavo zaradi pošiljanja nenaročene in nezaželene reklamne elektronske pošte zoper podjetje iz Avstrije. Ker je šlo za tuje podjetje, zoper katero Tržni inšpektorat RS ne more ukrepati, je bila prijava posredovana Ministrstvu za gospodarstvo, Direktoratu za elektronske komunikacije, ki jo je kot organ za zvezo naprej posredoval do pristojnih avstrijskih organov.

Glede na navedeno Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da slovenska podjetja za oglaševanje svojih storitev in prodajo blaga (še) ne uporabljajo elektronskih poti ali pa jih uporabljajo v majhnem obsegu, zato je tudi število kršitev zakonodaje na tem področju majhno. Večje težave uporabnikom elektronskih poti, predvsem elektronske pošte, pa zagotovo predstavljajo pošiljatelji reklamnih sporočil iz tujine (največ ZDA), zoper katere, kot smo že navedli zgoraj, Tržni inšpektorat RS ne more ukrepati.

3.1.7. Reševanje reklamacij in prijave potrošnikov

Reševanje reklamacij potrošnikov oziroma obravnava posameznih prijav potrošnikov, ki se navezujejo na reklamacije, je najbolj neposredna oblika reševanja sporov med potrošnikom in podjetjem in s tem zagotavljanjem spoštovanja potrošnikovih pravic.

Podobno kot pretekla leta, Tržni inšpektorat RS tudi za letos ugotavlja, da je število prejetih prijav oziroma reklamacij konstantno rahlo v porastu. Tako je bilo v letu 2006 obravnavanih nekaj čez 1000 prijav.

Pretežni del reklamacij je rešenih zgolj s posredovanjem tržnega inšpektorja in prisilno ukrepanje ni potrebno. Med te je moč uvrstiti tiste primere, ko podjetje ni seznanjeno s svojimi obveznostmi in posledično pravicami potrošnikov po Zakonu o varstvu potrošnikov in tiste primere, ko podjetje sicer dobro pozna svoje obveznosti in pravice potrošnikov, pa vseeno ne ravna v skladu z njimi. V prvem primeru tržni inšpektor zagotovi rešitev reklamacije s tem, ko poduči podjetje o njihovih obveznostih, v drugem primeru pa to isto doseže že s samo prisotnostjo.

Za potrošniške reklamacije je mogoče šteti tako obravnavanje potrošnikovih zahtevkov na podlagi stvarne napake, kot tudi obravnavanje potrošnikovih zahtevkov iz naslova garancije.

Za reklamacije iz naslova stvarne napake se štejejo tisti primeri, ko je potrošnik od podjetja kupil izdelek, za katerega se je izkazalo, da ni uporaben za normalno rabo ali posebno rabo oziroma da nima lastnosti, ki bi jih moral imeti. Zaradi tega je potrošnik od prodajalca zahteval, da to bodisi popravi ali zamenja izdelek, bodisi vrne celotno ali del plačane kupnine, prodajalec pa je to zahtevo zavrnil, ali se nanjo sploh ni odzval.

Če tržni inšpektor sam ali na podlagi izvedenskega mnenja spozna, da je zahtevek potrošnika upravičen, prodajalec pa mu ni ugodil, lahko z upravno odločbo naloži prodajalcu, da ugotovi zahtevku potrošnika. Tako izdana odločba se lahko tudi prisilno izvrši, če je prodajalec ne bi izvršil prostovoljno. Na ta način Tržni inšpektorat RS uspešno nadomešča sodne postopke, ki so v večini potrošniških reklamacij nerealni (tako z ekonomskega, kot časovnega vidika).

Če se ugotovi, da prodajalec potrošnikovi zahtevi ni pravočasno ugodil ali nanjo odgovoril, pa lahko tržni inšpektor prodajalca tudi kaznuje z globo v okviru prekrškovnega postopka.

Za reklamacije iz naslova garancije štejejo tisti primeri, ko potrošnik izdelek, za katerega je prejel garancijo (bodisi obvezno, bodisi prostovoljno), izroči v popravilo pooblaščenemu serviserju, le-ta pa izdelka v predpisanem roku (45 dni) ne popravi, dajalec garancije pa ne izroči potrošniku novega brezhibnega izdelka oziroma prodajalec ne vrne potrošniku prejete kupnine (ali del te) za izdelek.

Glede na to, da v tem primeru zakon ne daje tržnemu inšpektorju podlage za izdajo upravne odločbe, s katero bi podjetje prisililo k spoštovanju in uresničitvi potrošnikovih pravic, pač pa lahko zoper proizvajalca kot dajalca garancije ukrepa zgolj z izrekom globe, je še kako pomembno dejstvo, da se večina reklamacij reši zgolj s posredovanjem tržnega inšpektorja. To namreč zagotavlja reševanje tudi tistih reklamacij, ki jih sicer ne bi bilo mogoče rešiti s prisilnim ukrepanjem in bi potrošniku preostala le še sodna pot za uveljavljanje svojih pravic.

Med obravnavanimi reklamacijami se največji del teh nanaša na t.i. tehnične izdelke, med katerimi so mali in veliki gospodinjski aparati, zabavna elektronika, informacijska oprema in podobno. Zelo pogoste so tudi reklamacije v zvezi s stvarnimi napakami na oblačilih in obutvi, pa tudi pohištvu. Med reklamacijami storitev pa so najpogostejše reklamacije storitev turističnih agencij in obrtnikov.

Poleg samih reklamacij potrošniki na Tržni inšpektorat RS posredujejo tudi različne prijave. Te obsegajo tako prijave zaradi ne izdaje računa, poslovanja v tujem jeziku, previsoko zaračunane provizije pri nepremičninskem posredovanju, dela na črno, previsoko zaračunane cene, neupravičeno zaračunanih stroškov opomina, ne izplačila obresti na predplačilo, zavajajočega oglaševanja, preveč zaračunanega avtomobilskega zavarovanja, slabe gostinske ponudbe, nepravilnega računa, različnih cen na izdelku oziroma računu, previsokih stroškov opomina, ne izdaje garancijskega lista za rabljeno vozilo, pa tudi prijave v zvezi z zaračunavanjem storitev kableske TV, računom izvršitelja, upravnikovim poslovanjem, razdeljevanjem stroškov toplotne energije v več stanovanjskih stavbah, nakupom dizelskega goriva neustrezne kakovosti, prodajo izdelkov brez deklaracij, cenami fotokopiranja zdravstvenih kartotek, obratovanjem brez dovoljenja, nakupom stanovanja, opravljanjem dimnikarskih storitev ipd.

Podobno, kot so raznolike prijave, so raznoliki tudi načini njihovega obravnavanja. V nekaterih primerih daje zakonodaja, katere nadzor vrši Tržni inšpektorat RS, podlago za izdajo upravne ali prekrškovne odločbe, v drugih pa te podlage ni. Če je le mogoče in če zakonodaja, katere nadzor sicer vrši katera druga inšpekcijska služba, omogoča ustrezno prisilno ukrepanje zoper podjetje, se prijave odstopijo pristojnim inšpekcijskim službam. Če tudi te možnosti ni, pa se potrošnika napoti na uveljavljanje svojih pravic pred sodiščem oziroma pred drugim, za to pristojnim organom ali institucijo.

V 53 primerih so tržni inšpektorji na podlagi prejetih prijav potrošnikov ugotovili kršitve določil Zakona o varstvu potrošnikov v škodo pravicam potrošnikov, zaradi česar so zoper kršitelje izrekli tudi prekrškovne ukrepe.

V tistih 4 primerih, ko proizvajalec v okviru dane garancije ni izpolnil zakonsko določenih obveznosti (zagotovitev popravila v predpisanem roku oziroma zamenjava okvarjenega izdelka z novim in brezhibnim izdelkom), so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli predpisane globe. Od tega so v 1 primeru naložili plačilo globe z odločbo o prekršku, in sicer pravni osebi in njeni odgovorni osebi. V 3 primerih pa so kršiteljem izdali plačilni nalog, in sicer 1 fizični osebi in 2 pravnima osebama in njenima odgovornima osebama. Še v 1 primeru so tržni inšpektorji za storjeni prekršek izrekli opomin.

V 48 primerih reševanja reklamacij iz naslova stvarne napake so tržni inšpektorji zaradi kršitev zakonskih določil, ki določajo pavice potrošnikov in obveznosti podjetij, izrekli prekrškovne ukrepe.

Tržni inšpektorji so ukrepali v 7 obravnavanih primerih, ko podjetje ni ugodilo iz naslova stvarne napake, kljub temu, da napaka ni bila sporna. V 5 primerih so pravnim osebam in njihovim odgovornim osebam izrekli opomin. V 2 primerih pa so kršiteljem izdali plačilni nalog s predpisano globo, in sicer 1 pravni osebi in njeni odgovorni osebi in 1 samostojnemu podjetniku posamezniku.

Poleg tega so tržni inšpektorji ukrepali še v 41 primerih, ko podjetje ni odgovorilo na potrošnikov zahtevek v predpisanem roku. Pri tem so v 25 primerih kršiteljem izrekli globo, in sicer 2 pravnima osebama in njunima odgovornima osebama z odločbo o prekršku in 12 pravnim osebam in njihovim odgovornim osebam ter 11 samostojnim podjetnikom posameznikom v obliki plačilnega naloga. Še v 16 primerih pa so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli opomin, in sicer 12 pravnim osebam in njihovim odgovornim osebam, 3 samostojnim podjetnikom posameznikom ter 1 fizični osebi.

3.1.8. Izdajanje in zaračunavanje opominov

Na podlagi prejetih prijav potrošnikov, pri preverjanju katerih se je ugotovilo, da jim podjetja v primeru zamude pri plačilu denarnih obveznosti zaračunavajo poleg zamudnih obresti še zelo visoke stroške za poslane opomine, ki niso v sorazmerju niti z dolgovanim zneskom niti v sorazmerju z dejanskimi stroški poslanih opominov, in glede na to, da to področje do sedaj še ni bilo podvrženo posebnemu nadzoru, je bil v mesecu oktobru na celotnem območju Slovenije izveden nadzor nad podjetji, ki izdajajo opomine potrošnikom.

Pri tem se je preverjalo, ali podjetja spoštujejo določila Zakona o varstvu potrošnikov, ki določa, da lahko podjetje potrošnikom zaračuna le takšne stroške za poslani opomin, ki ne presegajo dejanskih stroškov izdelave in pošiljanja tega opomina in hkrati ne višine zamudnih obresti in določila, ki določajo, da lahko potrošnikom v primeru zamude s plačilom obveznosti zaračuna zamudne obresti, kot jih določa Zakon o predpisani obrestni meri zamudnih obresti. V tistih primerih, ko gre za podjetja, ki ponujajo javne storitve in dobrine, pa se je preverjalo še, ali spoštujejo določila Zakona o varstvu potrošnikov, ki določa, da morajo pred prenehanjem zagotavljanja storitve oziroma dobrine potrošnika, ki svojih obveznosti ni poravnal, opomniti in mu dati na voljo dodaten rok za plačilo obveznosti, ki ne sme biti krajši od 15 dni.

V okviru izvedenega nadzora je bilo opravljenih 100 pregledov. Odkritih je bilo 30 kršitev, kar predstavlja slabo tretjino vseh obravnavanih primerov. V največjem številu primerov so podjetja kršila zakonska določila s tem, ko so potrošnikom zaračunavala previsoke stroške opomina, ki so presegali višino zamudnih obresti za obdobje zamude. Zgolj v enem primeru se je ugotovilo, da podjetje za izračun zamudnih obresti ne uporablja zakonsko predpisane obrestne mere. Tudi kršitev določil, ki predpisujejo dodatni 15-dnevni rok za plačilo pred prekinitvijo opravljanja javnih storitev oziroma dobavljanja javne dobrine, je bila ugotovljena v zanemarljivo majhnem številu primerov.

Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji v 10 primerih kršiteljem izrekli predpisano globo (s plačilnim nalogom), v 6 primerih pa so jim izrekli opomin. Še v 13 primerih je bilo kršiteljem izrečeno opozorilo na zapisnik.

V 2 primerih so tržni inšpektorji podjetju, ki je kršilo zakonska določila, z upravno odločbo naložili, da odpravi pomanjkljivosti in tako uskladi svoje poslovanje s pozitivno zakonodajo.

3.1.9. Prilaganje listin ob prodaji rabljenih avtomobilov

Ob reševanju posameznih avtomobilskih reklamacij, na podlagi prejetih prijav potrošnikov, se je v preteklosti večkrat ugotavljalo, da prodajalci rabljenih avtomobilov za prodane avtomobile ne izdajajo garancije, kot to zahteva Zakon o varstvu potrošnikov. Tako potrošnikom ne izročajo zahtevanih listin – garancijskega lista, seznama pooblaščenih servisov ter navodil za uporabo. Še največ težav z neizpolnjevanjem zakonskih zahtev se pojavi pri t.i. komisijskih prodajalcih (na podlagi komisijske pogodbe) rabljenih avtomobilov, ki avtomobil prodaja za račun prejšnjega lastnika, vendar v svojem imenu. Prav zaradi tega, ker komisijski prodajalec nastopa v svojem imenu in je kot tak edini, ki je v pravnem razmerju s potrošnikom (kot kupcem) odgovoren za morebitne nepravilnosti izpolnjene pogodbe. V skladu z določili Zakona o varstvu potrošnikov je poleg tega, da nosi odgovornost za stvarne napake, dolžan izdati tudi garancijski list za rabljen avtomobil.

Glede na to je bil v času od 1. avgusta do 29. septembra 2006 izveden preventivni nadzor na območju celotne države, v okviru katerega so bili pregledani prodajalci avtomobilov. Pri prodajalcih se je ugotavljalo, ali za prodana rabljena vozila izdajajo garancijske liste in ostalo spremno dokumentacijo, ki jo zahteva Zakon o varstvu potrošnikov.

Inšpektorji Tržnega inšpektorata RS so v navedenem obdobju opravili 189 pregledov. V okviru nadzora je bilo odkritih kar 118 kršitev, kar predstavlja dobri dve tretjini vseh primerov. Pri tem se je ugotovilo, da prodajalci garancijskega lista sploh ne predložijo, ali pa je vsebina le-tega pomanjkljiva glede na zakonska določila. Prav tako se je ugotovilo, da prodajalci ne posredujejo seznama pooblaščenih servisov (kadar tega ne izvajajo sami) ter da potrošnikom ne izročijo navodil za uporabo, ali pa ta niso v slovenskem jeziku.

Glede na preventivno naravo izvedenega nadzora je bilo v 8 primerih ugotovljenih kršitev podjetjem z odločbo naloženo, da odpravijo nepravilnosti. V 103 primerih je bilo z opozorilom na zapisnik naloženo, da podjetje v določenem roku odpravi nepravilnosti in svoje poslovanje uskladi z zakonskimi zahtevami, česar so se podjetja tudi držala. Zaradi storjenega prekrška pa je bilo v 95 primerih podjetjem na zapisnik izrečeno opozorilo ZP-1.

3.2. POTROŠNIŠKI KREDITI

Nadzor nad spoštovanjem določil Zakona o potrošniških kreditih sodi med stalne nadzore tržnih inšpektorjev. Potem ko so bile v preteklem letu izvedene kar tri akcije poostrelega nadzora nad kreditodajalci, pa tudi nad lizingodajalci, in potem ko je v preteklem letu Tržni inšpektorat prejel veliko število pritožb potrošnikov, se je v letu 2006 stanje nekoliko umirilo.

Število pritožb potrošnikov v letošnjem letu se je zelo zmanjšalo. Poleg tega je bilo v okviru nadzora v preteklem letu pregledan pretežni del ponudnikov tovrstnih storitev, zato v začetku letošnjega leta še ni bilo potrebe po ponovitvi nadzora. Ob izvedenih nadzorih v preteklem letu se je pojavilo kar nekaj odprtih vprašanj, ki so nakazovale na posamezne pomanjkljivosti Zakona o potrošniških kreditih, zato je bila dana tudi pobuda za ustrezne spremembe v zakonu. Pri pripravi osnutka je s svojimi predlogi sodeloval tudi Tržni inšpektorat RS.

Glede na to, da se je postopek s predlaganimi spremembami v zakonu skorajda ustavil, in glede na to, da je bila zoper precejšnje število odločb tržnih inšpektorjev, s katerimi so kršiteljem bodisi naložili plačilo, bodisi izrekli opomin za storjeni prekršek, podana zahteva za sodno varstvo, kar pomeni, da se je odločitev o storjenem prekršku prenesla na okrajna sodišča, ki so o teh zadevah odločala s precejšnjim zamikom, v vmesnem času pa so kreditodajalci poslovali na enak način, se je v mesecu septembru vendarle izvedel nadzor nad kreditodajalci. Drugi razlog za izvedbo nadzora je bilo tudi veliko število oglasov, s katerimi so raznorazni ponudniki ponujali »ugodne kredite«.

V okviru načrtovanega nadzora je bilo opravljenih 80 pregledov pri različnih kreditodajalcih po Sloveniji. Pri tem se je v 18 primerih ugotovilo, da kreditodajalci kršijo določila Zakona o potrošniških kreditih.

Ker Zakon o potrošniških kreditih v večini primerov predpisuje zgolj prekrškovni ukrep (v kazenskih sankcijah predpisana globa), upravni ukrep v smislu prepovedi opravljanja dejavnosti pa le v tistem primeru, ko kreditodajalec predhodno ni pridobil dovoljenja za kreditiranje od Urada RS za varstvo potrošnikov, so tržni inšpektorji v tistih primerih, ko je to smiselno, kreditodajalcem z odločbo, izdano na

podlagi 13. člena Zakona o tržni inšpekciji, naložili odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Skladno s tem zakonom mora namreč tržni inšpektor v tistem primeru, ko ugotovi, da je kršen zakon ali predpis, katerega izvajanje nadzoruje, z odločbo naložiti odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti.

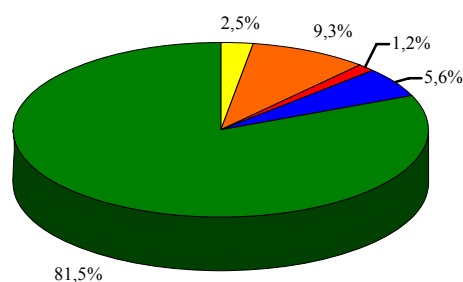
Pri sami izvedbi nadzora je bila nekoliko spremenjena tudi metodologija preverjanja ustreznosti višine efektivne obrestne mere. Ob upoštevanju odločbe Ustavnega sodišča so tržni inšpektorji kredit v konkretnem primeru uvrstili v ustrezno kategorijo tako glede na znesek kredita, kot tudi glede na ročnost kredita. Ustavno sodišče je v svoji odločbi navedlo, da zakonska določba postavlja kumulativno izpolnjevanje obeh pogojev (ročnosti in zneska) za uvrstitev v ustrezno kategorijo. Dokler kredit ne preseže mejne vrednosti ročnosti in mejne vrednosti zneska, je uvrščen v nižjo kategorijo, šele ko sta preseženi obe vrednosti, je kredit v višji kategoriji. Po mnenju Ustavnega sodišča pa je prav na ta način zagotovljeno, da so urejene oziroma določljive vse možne kombinacije ročnosti in zneskov kreditov.

V okviru načrtovanega nadzora in v okviru posameznih nadzorov izvedenih na podlagi prejetih prijav je bilo skozi leto 2006 opravljenih 162 pregledov.

Pri tem je bil v 26 primerih zaradi kršitev določil Zakona o potrošniških kreditih izrečen prekrškovni ukrep.

V 11 primerih je bila kršiteljem izrečena predpisana globa, in sicer v 9 primerih z odločbo o prekršku (8 pravnim osebam in njenim odgovornim osebam, ter 1 samostojnemu podjetniku posamezniku), v 2 primerih pa s plačilnim nalogom (2 pravnima osebama in njunim odgovornim osebam). Še v 15 primerih so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli opomin, in sicer 13 pravnim osebam in njihovim odgovornim osebam ter 2 samostojnima podjetnikoma posameznikoma. V (4) izjemnih primerih so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli samo opozorilo na zapisnik po Zakonu o prekrških.

■ Opozorilo ZP-1 ■ Opomin ■ Plačilni nalog ■ Odločba o prekršku ■ Brez kršitev

Slika 14: Pregled prekrškovnih ukrepov glede na število pregledov po Zakonu o potrošniških kreditih

V 2 primerih, ko so tržni inšpektorji ugotovili, da kreditodajalec opravlja svoje posle brez dovoljenja Urada RS za varstvo potrošnikov, so jim tovrstno početje tudi prepovedali z upravno odločbo. Poleg tega so tržni inšpektorji še v 2 primerih

ugotovljenih kršitev z izrečenim opozorilom na zapisnik po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru naložili odpravo nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti v določenem roku.

V okviru ugotovljenih kršitev je še vedno moč zaslediti poskuse kreditodajalcev, da bi kredit prikazali kot izjemo, za katero pa določila Zakona o potrošniških kreditih ne veljajo. Tako je iz pogodb, ki so jih potrošniki podpisali, največkrat razvidno, da gre za kredit največ v višini trikratnega zajamčenega bruto osebnega dohodka in z ročnostjo največ treh mesecev. Ker se dogovori o podaljšanem roku odplačila kredita ne sklepajo več v obliki aneksa k osnovni pogodbi, pač pa je takšno zagotovilo dano potrošnikom ustno, ter glede na to, da so ročnosti v različnih primerih zelo različne, je težko dokazovati, da gre za kreditno pogodbo z rokom odplačevanja daljšim od treh mesecev, zaradi katerega bi kreditodajalec moral spoštovati vsa določila zakona (med ostalim najvišjo dopustno efektivno obrestno mero). Prav tako se med kršitvami še vedno pojavljajo primeri, ko kreditodajalec z neobračunavanjem posameznih stroškov, ki jih mora potrošnik plačati bodisi ob najetju kredita (bonitetna ocena), bodisi v dobi odplačevanja (članarina), umetno zniža efektivno obrestno mero. Ob upoštevanju tudi teh stroškov, pa efektivna obrestna mera preseže najvišjo dopustno. Nekaj malega kršitev se nanaša tudi na opustitev dolžnosti poročanja uradu RS za varstvo potrošnikov o številu sklenjenih pogodb in v njih dogovorjenih efektivnih obrestnih merah.

Ob vsem tem in ob dejstvu, da se še zmeraj najdejo potrošniki, ki se podpišejo na prazen list papirja, ki ga kreditodajalec šele kasneje napolni z vsebino, ki odraža dogovor med potrošnikom in kreditodajalcem ali pa tudi ne, je mogoče ugotoviti, da potrošniške organizacije naredijo veliko premalo na osveščanju potrošnikov. Kar jim je v prvi vrsti predstavljena kot velika ugodnost ob najetju kredita oziroma kot ugoden kredit, se kasneje vse prevečkrat izkaže kot zelo draga napaka, ki jo morajo plačati prav potrošniki, ki so že tako ali tako v finančni stiski.

V letu 2006 je bilo opravljenih zgolj 80 inšpekcijskih pregledov, in sicer tako v okviru usmerjenega nadzora, kot na podlagi prejetih prijav, kar predstavlja zgolj 20% vseh lanskih pregledov. Glavni razlog za tako veliko razliko v številu opravljenih pregledov je v tem, da so bili lani izvedeni trije poostreni nadzori, v letošnjem letu pa samo en. Drugi razlog za manjše število opravljenih pregledov pa je v manjšem številu prejetih prijav potrošnikov.

Medtem ko je bilo prejšnje leto prav izjemno zaradi odziva potrošnikov in javnosti na afero »Orion« ter posledično tudi odziva Tržnega inšpektorata s povečanim številom izvedenih nadzorov, pa se je v letošnjem letu tudi tukaj stanje nekoliko umirilo in vrnilo v normalo.

3.3. KONTROLA SKLADNOSTI PROIZVODOV S TEHNIČNIMI PREDPISI

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem predpisov, ki določajo tehnične zahteve za proizvode, je bil opravljen na podlagi naslednjih predpisov:

- Zakon o splošni varnosti proizvodov
 - Uredba o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi

- Pravilnik o obliki in vsebini obvestila o nevarnem proizvodu;
- 📖 Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti
 - Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej
 - Pravilnik o emisiji hrupa gospodinjskih strojev
 - Odredba o varnosti strojev
 - Pravilnik o osebni varovalni opremi
 - Pravilnik o rekreacijskih plovilih
 - Pravilnik o aerosolnih razpršilnikih
 - Pravilnik o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom;
- 📖 Zakon o telekomunikacijah
 - Pravilnik o elektromagnetni združljivosti (EMC)
 - Pravilnik o radijski in telekomunikacijski terminalski opremi;
- 📖 Energetski zakon
 - Pravilnik o plinskih napravah;
- 📖 Zakon o gradbenih proizvodih
 - Pravilnik o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov
 - Pravilnik o bistvenih zahtevah za gradbene objekte, ki jih je treba upoštevati pri določitvi lastnosti gradbenih proizvodov
 - Seznam harmoniziranih standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti gradbenih proizvodov za nameravano uporabo
 - Seznam smernic za evropska tehnična soglasja za gradbene proizvode
- 📖 Zakon o varstvu okolja
 - Pravilnik o ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo;
 - Uredba Sveta 339/93/EGS o sodelovanju nadzornih in carinskih organov pri preverjanju skladnosti proizvodov s pravili o varnosti (OJ L 40, 17.02.1993; OJ L 92, 16.4.1993; OJ C 241, 29.08.1994; OJ L 1, 1.1.1995; OJ L 122, 16.05.2003; OJ L 236, 23.9.2003).

S prevzemom direktiv, ki temeljijo na usmeritvah t.i. »novega pristopa« k tehnični harmonizaciji in standardom in »globalnega pristopa« k ugotavljanju skladnosti v slovenski pravni red, se je spremenil tudi način nadzora skladnosti proizvodov z zahtevami, ki so določene s temi predpisi. Razlog je v tem, da se sistem izkazovanja skladnosti spreminja tako, da vsak proizvajalec skladnost proizvoda, ki ga je dal na trg, načeloma potrjuje sam z izjavo o skladnosti in znakom skladnosti in ne nujno s posameznimi listinami, ki jih obvezno izda tretja stranka. To pa pomeni, da se nadzorstvo pristojnih državnih organov nad izpolnjevanjem tehničnih zahtev izvaja potem, ko je proizvod že dan na trg kot skladen.

Glede na nove načine ugotavljanja in potrjevanja skladnosti proizvodov se je nadzor na trgu vršil predvsem v dveh smereh:

- Nadzor prilaganja predpisanih listin proizvodom, kar se preverja z metodo t.i. administrativnega nadzora, ki obsega nadzor označevanja proizvodov s predpisanimi znaki skladnosti, prisotnosti prilaganja listin o skladnosti in navodil za uporabo ter drugih predpisanih oznak, npr. označevanje z energijsko nalepko. V ta nadzor, ki praviloma poteka na celotnem območju

Slovenije istočasno, je vključena širša strokovna skupina inšpektorjev s tehnično izobrazbo.

- Nadzor dejanskega izpolnjevanja varnostnih in drugih predpisanih zahtev iz ustreznih tehničnih predpisov, kar se preverja z metodo vzorčenja. Pri tem se na trgu odvzamejo vzorci proizvodov, ki so bili dani v promet kot skladni in se predajo na analize – pregled in preskus glede izpolnjevanja predpisanih zahtev v usposobljenih preskuševalnih laboratorijih. V ta nadzor je vključena ožja strokovna skupina inšpektorjev s tehnično izobrazbo.

V letu 2006 je bilo na področju nadzora izpolnjevanja tehničnih zahtev za proizvode v okviru administrativnega nadzora opravljenih 1996 pregledov. Pregledi so bili opravljeni v prodajalnah na drobno, pri prvem distributerju proizvodov na trgu Slovenije in pri proizvajalcih.

V primeru ugotovljenih neskladnosti so tržni inšpektorji ukrepali v skladu s posameznimi zakonskimi pooblastili za izdajo odločbe, s katero so zavezancu odredili odpravo ugotovljenih neskladnosti, omejili oziroma prepovedali dajanje v promet, odredili umik neskladnih proizvodov iz prometa, pogojevali nadaljnje trženje proizvoda s predhodno izpolnitvijo pogojev, ki zagotovijo njegovo varnost in v primeru zelo nevarnih proizvodov odredili objavo obvestil o nevarnosti v časnikih oziroma odpoklic. Kršitelja so za storjeni prekršek kaznovali z izrekom globe na kraju storjenega prekrška z izdajo plačilnega naloga, ali z izdajo odločbe o prekršku in v primeru prekrška neznatnega pomena izrekli opozorilo ZP-1.

Tako je bilo iz naslova nadzora nad izvrševanjem predpisov, ki določajo tehnične zahteve za proizvode v letu 2006 pravnim in fizičnim osebam izdanih 185 upravnih odločb (od tega 156 na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju varnosti, 10 na podlagi Zakona o splošni varnosti proizvodov, 19 na podlagi Zakona o gradbenih proizvodih). Zaradi ugotovljenih manjših nepravilnosti so tržni inšpektorji v 153 primerih izrekli opozorila ZIN (od tega 68 na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju varnosti, 6 na podlagi Zakona o splošni varnosti proizvodov, 79 na podlagi Zakona o gradbenih proizvodih). Zaradi prekrškov neznatnega pomena je bilo izrečenih 47 opozoril ZP-1 (od tega 42 na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju varnosti, 4 na podlagi Zakona o splošni varnosti proizvodov, 1 na podlagi Zakona o gradbenih proizvodih).

Zaradi kršitve Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, je bilo skupaj izdanih 18 sankcij od tega 16 opominov in 2 odločbi o prekršku. Zaradi kršitve Zakona o splošni varnosti proizvodov, sta bila izdana 2 opomina. Zaradi kršitve Zakona o gradbenih proizvodih so bili izdani 3 opomini.

Na področju nadzora nad izvajanjem tehničnih predpisov je bilo v t.i. administrativnih nadzorih skupno pregledanih 2847 različnih tipov proizvodov (178 s področja splošne varnosti proizvodov, 365 elektrotehničnih proizvodov, 290 strojev, 152 s področja osebne varovalne opreme, 286 plinskih naprav, 796 s področja gradbenih proizvodov, 766 aerosolov, 14 rekreacijskih plavil).

Največji delež proizvodov z ugotovljenimi nepravilnostmi glede prilaganja predpisanih listin in označevanja je bil ugotovljen na področju plavajočih pripomočkov za učenje plavanja (63%), najmanjši na področju aerosolov (8,3%).

Na analize oziroma pregled in preskus v usposobljenih laboratorijih je bilo predanih 81 elektrotehničnih proizvodov, 18 proizvodov s področja Zakona o splošni varnosti proizvodov, 24 strojev, 9 gradbenih proizvodov, 6 radijskih in telekomunikacijskih terminalskih naprav ter 20 proizvodov, pri katerih se je preskušalo izpolnjevanje zahtev glede elektromagnetne združljivosti. Skupaj je Tržni inšpektorat RS predal na analize 158 proizvodov, pri katerih so bile neskladnosti z zahtevami ugotovljene v 62 primerih (39%). Pri jemanju vzorcev je pozornost usmerjena na proizvode z očitnimi neskladnostmi oziroma se na analize predajajo proizvodi, za katere obstoji sum, da so neskladni z zahtevami.

Na področju administrativnega nadzora se še vedno ugotavlja, da nekaterim proizvodom niso priložena navodila za uporabo, da proizvodom niso priložene listine o skladnosti, kjer je to predpisano (stroji) in da niso označeni z opozorili v slovenskem jeziku. Stanje na posameznih področjih se v splošnem izboljšuje, čeprav obstajajo odstopanja. V kolikor se je nadzor širil na nove skupine proizvodov, ki še niso bile predmet nadzora, je delež ugotovljenih nepravilnosti večji. V primeru ponovljenega nadzora iste skupine proizvodov pa se delež proizvodov z ugotovljenimi nepravilnostmi zmanjšuje.

Podrobnejši pregled po posameznih področjih sledi v nadaljevanju.

3.3.1. Proizvodi, za katera veljajo določila Zakona o splošni varnosti proizvodov

Zakon o splošni varnosti proizvodov določa, da se smejo dati na trg samo varni proizvodi. Uporablja se za proizvode, za katere ni posebnih predpisov, harmoniziranih s pravom Evropske unije, katerih cilj bi bil zagotoviti varnost proizvodov. Poglavitni namen zakona je tako zagotoviti višjo raven zaščite varnosti in zdravja potrošnikov pri tistih proizvodih, na katere se ne nanaša noben drug tehnični predpis s podrobneje razčlenjenimi zahtevami glede njihovih lastnosti. V to skupino proizvodov sodijo predvsem proizvodi za varstvo in nego otrok, oprema za dom in prosti čas, pohištvo, športna oprema. Zakon posebno pozornost namenja zaščiti različnih vrst potrošnikov, predvsem otrok in starejših, ki so v nevarnosti, če uporabljajo te proizvode.

3.3.1.1. Kontrola primernosti zunanjih igral, ki so na voljo gostom kot dodatna ponudba v okviru opravljanja gostinske dejavnosti

Več ponudnikov gostinskih storitev svojim gostom, predvsem družinam z majhnimi otroki, kot dodatno ponudbo v okviru opravljanja gostinske dejavnosti ponuja tudi zunanja igrala, katera so praviloma postavljena v bližini gostinskega lokala. Zato se je Tržni inšpektorat RS odločil, da v okviru nadzora gostinske dejavnosti na turističnih kmetijah in nadzora gostinske dejavnosti v glavni turistični sezoni v letu 2006 opravi tudi kontrolo primernosti igral, katera so gostom na voljo za uporabo.

Zakon o splošni varnosti proizvodov določa, da se smejo dati na trg samo varni proizvodi. Za proizvod, za katerega veljajo določbe navedenega zakona, šteje tudi proizvod, ki je uporabljen v okviru izvajanja storitev, ki je za plačilo ali brezplačno dostopen v okviru poslovne dejavnosti, naj je nov, rabljen ali obnovljen. Gostinska dejavnost je pridobitna poslovna dejavnost, zato so gostinci, ki svojim gostom v okviru dodatne ponudbe ponujajo tudi uporabo proizvodov – zunanjih igral,

zavezani tudi z določbami Zakona o splošni varnosti proizvodov. Za igrala so varnostne zahteve in preskusne metode določene v skupini slovenskih tehničnih standardov SIST EN 1176: Oprema otroških igrišč.

Šlo je za prvo tovrstno kontrolo, zato je bila ta usmerjena v preventivno ukrepanje inšpektorjev v smislu seznanjanja zavezancev z zahtevami in v smislu zbiranja podatkov o številu, vrsti in stanju igral. Na osnovi vizualnega ogleda je bila opravljena ocena primernosti zunanjih igral za uporabo glede na splošno stanje. V kolikor so bila npr. lesena igrala v slabem stanju (trohnjenje), žebli ali vijaki, ki štrlijo, kovinska igrala, ki rjavijo, počeni ali zlomljeni plastični deli, ipd., so se ta štela za neprimerna.

V okviru kontrole poslovanja turističnih kmetij se je preverjala tudi primernost zunanjih igral za uporabo. Kontrola je bila opravljena na 113 turističnih kmetijah, od teh so bila igrala na voljo pri 10 subjektih, in sicer na območju območnih enot Tržnega inšpektorata RS iz Krškega, Murske Sobote, Celja, Maribora in Ljubljane. Na voljo so bila sledeča igrala: viseča gugalnica, prevesna gugalnica, tobogan, figure živali ter kombinirana igrala. Narejena so iz lesa ali plastike. Nepravilnosti so bile ugotovljene v dveh primerih. V enem primeru so bila neustrezna igrala odstranjena.

V okviru kontrole gostinske dejavnosti v glavni turistični sezoni v letu 2006 se je pri gostincih preverjala tudi primernost zunanjih igral za uporabo, če so ta nameščena. Kontrola je bila opravljena pri 670 gostincih, od teh so bila igrala na voljo pri 31 subjektih. V dveh primerih so bile ugotovljene manjše poškodbe in sicer so bila plastična sedala na gugalnicah počena, kar pa so zavezanci po opozorilu inšpektorja odpravili. Na voljo so bila sledeča igrala: viseče gugalnice, prevesne gugalnice, tobogan, vrtiljak, figure živali, plezala, trampolin ter kombinirana igrala. Narejena so iz lesa, kovine oziroma plastike.

Opravljena kontrola primernosti zunanjih igral ob gostinskih lokalih je pokazala zelo malo pomanjkljivosti, namreč v treh primerih so bile ugotovljene manjše poškodbe in sicer počeni plastični deli, zato se bo tovrstni nadzor v bodoče opravljal predvsem na podlagi prijav oziroma pritožb.

3.3.1.2. Nadzor označevanja plavajočih sedežev, plavalnih obročev in rokavčkov z opozorili v slovenskem jeziku

Tržni inšpektorat RS je v mesecu juniju, juliju in avgustu vršil nadzor nad označevanjem plavajočih pripomočkov za učenje plavanja, ki so namenjeni otrokom (plavajoči sedeži za otroke do 3 let starosti, plavalni obroči in rokavčki), z opozorili in drugimi informacijami v slovenskem jeziku. Pravna podlaga za nadzor je Zakon o splošni varnosti proizvodov in slovenski tehnični standard SIST EN 13138 - 1. in 3. del, ki natančneje določa označevanje proizvodov.

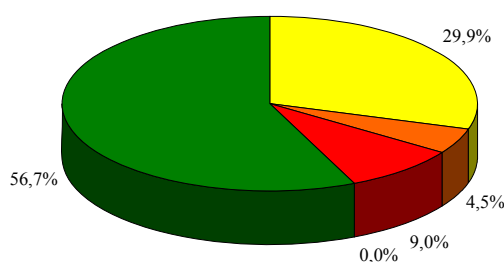
Plavajoči sedež je pripomoček za vzdrževanje plovnosti, katerega glavni namen je, da uporabnika seznanja z vodo in mu pomaga pri pridobivanju samozavesti pri stiku z vodo, kar je predpogoj, da se uporabnik nauči plavati. Ti pripomočki so namenjeni otrokom do 36. meseca starosti, s telesno maso manj ali enako 18kg. Gre za učne pripomočke, ki se ne smejo zamenjati z vodnimi igračkami. Ker ne nudijo zaščite pred utopitvijo, se smejo uporabljati samo pod stalnim nadzorom odrasle osebe. Tudi

rokavčki in plavalni obroči se uvrščajo med pripomočke za učenje plavanja. Ker ne varujejo proti utopitvi, se smejo uporabljati samo pod stalnim nadzorom.

Predmet nadzora je bila kontrola označevanja plavajočih sedežev, plavalnih obročev in rokavčkov z opozorili v slovenskem jeziku in kontrola drugih oznak na proizvodu (starost oziroma masa uporabnika, za katerega je pripomoček primeren) ter kontrola prisotnosti t.i. »specificirane etikete« v embalaži, ki potrošnika informira, v kateri razred je plavajoči pripomoček za učenje plavanja uvrščen. Ti pripomočki se glede na zahteve slovenskega standarda razvrščajo v tri razrede in sicer: razred A (nošeni pripomočki za pasivnega uporabnika; obravnava jih standard SIST EN 13138-3:2003); razred B (nošeni pripomočki za aktivnega uporabnika; obravnava jih standard SIST EN 13138-1:2003) in razred C (pripomočki, ki se držijo za aktivnega uporabnika; obravnava jih standard SIST EN 13138-2:2003). Plavajoči sedeži sodijo v razred A, plavalni obroči in rokavčki pa v razred B.

Nadzor označevanja plavajočih pripomočkov za učenje plavanja z opozorili je potekal že v letu 2005, pri čemer je bilo pregledanih 38 tipov plavajočih sedežev (nepravilnosti ugotovljene v 60%) ter 102 tipa rokavčkov (nepravilnosti ugotovljene v 46%). Glede na rezultat leta 2005, se je nadzor ponovil tudi v letu 2006, razširjen pa je bil še na kontrolo označevanja plavalnih obročev. Inšpektorji so opravili 67 inšpekcijskih pregledov, tako pri trgovcih na drobno kot pri dobaviteljih – uvoznikih oziroma prvih distributerjih na trg Slovenije, ter pregledali 39 tipov plavajočih sedežev (nepravilnosti ugotovljene v 18 primerih – 46%), 66 tipov plavalnih obročev (nepravilnosti ugotovljene v 52 primerih – 78%) ter 73 tipov rokavčkov (nepravilnosti ugotovljene v 42 primerih – 57%). Skupno je bilo pregledanih 178 različnih tipov proizvodov, od katerih so bile v 112 primerih ugotovljene nepravilnosti glede označevanja (63%). Glede na ugotovljene nepravilnosti so inšpektorji skupaj izrekli 71 ukrepov, od tega 22 upravnih odločb, 20 opozoril ZIN, 6 plačilnih nalogov, 3 odločbe o prekršku z izrekom opomina in 20 ustnih opozoril po Zakonu o prekrških.

■ Opozorilo ZP-1 ■ Opomin ■ Plačilni nalog ■ Odločba o prekršku ■ Brez kršitev

Slika 15: Pregled prekrškovnih ukrepov glede na število pregledov pri nadzoru plavajočih sedežev, plavalnih obročev in rokavčkov

Večji delež nepravilnosti glede na leto 2005 je pripisati razširitvi nadzora tudi na plavalne obroče, vendar kljub temu večina pregledanih proizvodov še vedno ni ustrezno označena.

3.3.1.3. Nadzor varnosti potovalnih adapterjev, vtičev za domačo uporabo, preskuševalnikov napetosti in svetilk (analize)

V drugi polovici leta 2006 je bil v okviru sodelovanja v projektu Splošna varnost proizvodov in varstvo potrošnikov po vstopu v Evropsko unijo z Mednarodnim inštitutom za potrošniške raziskave MIPOR opravljen tudi odvzem vzorcev in opravljeni pregledi in preskusi varnosti 4 potovalnih adapterjev, 6 vtičev za domačo uporabo, 5 preskuševalnikov napetosti in 2 svetilk. Varnost potovalnih adapterjev se je preverjala glede na zahteve IEC 60884-1, IEC 60884-2-5, CEE 7 2nd ed.:1963, varnost vtičev za domačo uporabo glede na zahteve IEC 60884-1, CEE 7 2nd ed.:1963, varnost preskuševalnikov napetosti glede na zahteve SIST EN 60900 ter prenosni svetilki glede na zahteve SIST EN 60598-1, SIST EN 60598-2-4 in SIST EN 60598-2-6.

Neskladnosti z zahtevami standardov so bile ugotovljene pri vseh potovalnih adapterjih, pri obeh prenosnih svetilkah ter pri enem vtiču za domačo uporabo. V primeru neskladnih proizvodov so dobavitelji na poziv inšpektorata prenehali s trženjem in izvedli umik proizvodov s trga, v primeru štirih potovalnih adapterjev, pri katerih obstoji neposredna nevarnost zaradi dosegljivosti delov pod napetostjo, pa je bil izveden tudi odpoklic. Nepravilnosti pri ostalih vtičih za domačo uporabo in pri preskuševalnikih napetosti niso bile ugotovljene. Vsi podatki o vzorčenih proizvodih so bili vneseni v sistem ICSMS.

3.3.1.4. Kontrola obvestil o nevarnih proizvodih iz sistema RAPEX

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS prejel preko nacionalne kontaktne točke v sistemu hitre izmenjave informacij o nevarnih proizvodih (RAPEX) 131 obvestil o proizvodih, za katere veljajo določbe Zakona o splošni varnosti proizvodov. Na trgu je bilo najdeno 6 (4,6%) notificiranih proizvodov in sicer ročni mešalnik PHILIPS CUCINA (obvestilo št. 0703/05), otroški avto sedež RENOLUX (obvestilo št. 0276/06), previjalna miza CAM C 204 (obvestilo št. 0475/06), previjalna miza CAM C 606 (obvestilo št. 0508/06), otroški voziček CHICCO (obvestilo št. 0590/06) in osebni transporter PT SEGWAY (obvestilo št. 0611/06).

V sistem RAPEX je bilo posredovano 5 obvestil, od tega eno obvestilo za otroško stajico, ostala so se nanašala na otroške svetilke.

Tržni inšpektorat RS je obravnaval tudi pritožbe in obvestila v zvezi z uporabo prtljažnika, obnovljene avto pnevmatike, posode iz nerjavnega jekla za hranjenje vina, nagrobne sveče, otroškega avto sedeža ter v okviru nadzora RAPEX obvestil tudi informacijo o potovalnem adapterju. V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS prejel tudi 2 obvestili s strani proizvajalcev in distributerjev glede na določila 12. člena Zakona o splošni varnosti proizvodov, ki sta se nanašala na baterije za prenosne računalnike.

3.3.1.5. Zaključek

V letu 2006 je bilo v okviru nadzora proizvodov, za katere veljajo določbe Zakona o splošni varnosti proizvodov, pregledanih 6 različnih vrst proizvodov (zunanja igrala, plavajoči pripomočki za učenje plavanja, potovalni adapterji, vtiči za domačo uporabo, preskuševalniki napetosti, svetilke). V okviru administrativnega nadzora je bilo pregledanih 178 tipov proizvodov, od katerih so bile v 112 primerih ugotovljene

nepravilnosti (63%), v okviru analiz pa je bilo skupaj predanih na pregled in preskus 18 različnih tipov proizvodov, od katerih so bile pri 8 (44%) proizvodih ugotovljene neskladnosti z zahtevami.

Iz ugotovitev po posameznih nadzorih izhaja, da se stanje v splošnem izboljšuje, čeprav obstajajo odstopanja. V kolikor se je nadzor širil na nove skupine proizvodov, ki še niso bile predmet nadzora, je delež ugotovljenih nepravilnosti večji, v primeru ponovljenega nadzora iste skupine proizvodov, pa se delež proizvodov z ugotovljenimi nepravilnostmi zmanjšuje.

Povečan obseg dela na tem segmentu nadzora je prineslo izboljšano delovanje sistema RAPEX, preko katerega je bilo v primerjavi z letom 2005 (121 obvestil), posredovanih za 8% več obvestil (131 obvestil v letu 2006), ki so se nanašala na proizvode, za katere veljajo določbe Zakona o splošni varnosti proizvodov. Glede na veliko število različnih vrst proizvodov, za katere veljajo določbe Zakona o splošni varnosti proizvodov in zahtevnost inšpekcijskih postopkov pri tovrstnem nadzoru, bo potrebno nadaljnje izobraževanje in usposabljanje tržnih inšpektorjev.

3.3.2. Električna oprema – varnost

Električna oprema predstavlja tipično področje proizvodov široke potrošnje, dostopnih predvsem laičnim potrošnikom, pri čemer je neupoštevanje določil veljavnih predpisov s strani proizvajalcev, uvoznikov in distributerjev za uporabnike lahko nevarno. Možnosti električnega udara, težav z visokimi temperaturami ter posledično požara pa je verjeten vzrok morebitnih poškodb uporabnikov, poškodovanju njihovega imetja ali onesnaženju okolja.

Zato je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 nadaljeval z nadzorom električne opreme in sicer na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, Pravilnika o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej in Zakona o varstvu potrošnikov.

V letu 2006 je bil opravljen nadzor skladnosti električne opreme z določili veljavnih predpisov glede električne varnosti, prilaganja spremnih listin (garancijskega lista, navodila za sestavo in uporabo ter seznama servisov), označevanja emisije hrupa, označevanja glede ravnanja z odpadno električno in elektronsko opremo na naslednje načine:

- z odvzemom vzorcev, ki se jih preda na ugotavljanje skladnosti glede električne varnosti usposobljenim in akreditiranim organizacijam skladno z določili tehničnih predpisov, z obdelavo poročil o preskusih, obveščanju dobaviteljev o rezultatih poročil o preskusih ter z izrekanjem ukrepov v skladu s predpisi ob upoštevanju kriterija samostojnosti, varstva javnega in zasebnega interesa, načela javnosti in sorazmernosti (ugotavljanje dejanske skladnosti proizvodov),
- z nadzorom prilaganja spremnih listin (garancijskega lista, navodila za sestavo in uporabo ter seznama servisov), uporabe slovenskega jezika in primernosti vsebine ter glede prisotnosti oznake CE, oznake višine emisije hrupa in oznake glede ravnanja z odpadno električno in elektronsko opremo (administrativni oziroma formalni način),
- z nadzorom listin o skladnosti – predvsem izjav o skladnosti – glede obstoja, vsebine in verodostojnosti, z nadzorom označevanja proizvodov z znakom CE,

kot tudi z nadzorom vidnih lastnosti, katere mora imeti skladiščen proizvod (npr. oznaka proizvajalca oziroma blagovne znamke na proizvodu, dolžina priključnega kabla pri ročnih svetilkah in svetlobnih nizih...),

- v sodelovanju s Carinsko upravo RS,
- na podlagi prejetih obvestil držav članic Evropske unije – zaščitne klavzule in RAPEX.

3.3.2.1. Vzorčenje

Tržni inšpektorat RS je praktično preko celega leta 2006 izvajal nadzor skladnosti električne opreme glede električne varnosti z vzorčenjem, s čimer so bili izbrani vzorci/proizvodi podvrženi tipskemu preskusom in ugotovljena vsa odstopanja od predpisanih zahtev. Preskuse so izvajale usposobljene in akreditirane organizacije skladno z določili tehničnih predpisov.

Pri določanju, katere proizvode vzorčiti, je Tržni inšpektorat RS upošteval dosedanje izkušnje in naslednje kriterije:

- blagovne skupine, za katere se je pri dosedanjem nadzoru ugotovila nedvoumna neskladnost: električni (mali) gospodinjski aparati, svetilke, instalacijska oprema (kabelski podaljški, razdelilci in rolete) ter napajalniki, polnilniki in ojačevalniki,
- proizvodi, ki so imeli sorazmerno nizko ceno v primerjavi z drugimi istovrstnimi proizvodi,
- proizvodi, za katere ni mogoče ugotoviti porekla, ali je bilo navedeno poreklo sporno, ali pa je poreklo vzorca ocenjeno kot »bolj rizično«,
- proizvodi, za katere je bila posredovana informacija o oporečnosti preko sistema RAPEX, zaščitne klavzule ali ICSMS,
- proizvodi, ki so jih potrošniki že reklamirali glede neustrezne kakovosti.

Nadzor je zajel področja skladnosti električne opreme glede električne varnosti za opremo, napajano z izmenično napetostjo med 50 V in 1000 V ter z enosmerno napetostjo med 75 V in 1500 V. Izvedena je bila tudi skupna akcija držav članic EU glede prenosnih svetilk.

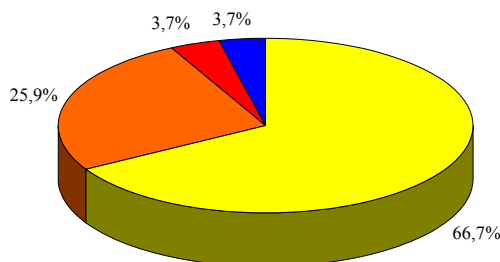
Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 za ugotavljanje dejanske skladnosti električne opreme glede električne varnosti z določili veljavnih predpisov iz proračuna prejel 20 mio SIT, od česar se je za plačilo stroškov preskušanja porabilo 19,5 mio SIT, ostanek pa za plačilo skladnih vzorcev.

Omenjena sredstva so omogočila vzorčenje 81 vzorcev, kar je 41 vzorcev manj (33% manj) kot v letu 2005.

3.3.2.1.1 *Analiza rezultatov:*

Vzorčeno je bilo 81 proizvodov, od tega 54 gospodinjskih aparatov (66,7%), 21 svetilk (25,9%), 3 polnilci/transformatorki/adapterji (3,7%) in 3 kabelski podaljški (3,7%).

■ Gospodinjski aparati ■ Svetilke ■ Polnilci/transformatorji/adapterji ■ Kabelski podaljški

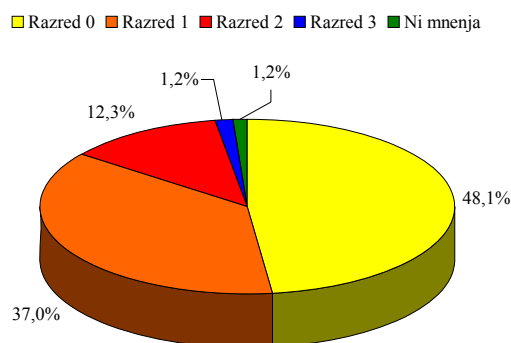

Slika 16: Vrste vzorčenih proizvodov

Preskusi so se opravljali v treh usposobljenih laboratorijih: Slovenski institut za kakovost in meroslovje SIQ, Laboratorij za certificiranje in preskušanje TCL ter Fakulteta za elektrotehniko.

Rezultati preskušanj glede na Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej in podanimi izjavami o skladnosti, so:

- V razred 0, skladni proizvodi, se je uvrstilo 39 (48,1%) proizvodov (7 svetilk, 1 polnilec, 1 podaljšek (kabelska roleta) in 30 gospodinjskih aparatov). Poreklo proizvodov: 14 iz EU, 11 iz Kitajske in 2 iz Tajvana, za 12 proizvodov je poreklo neznano.
- V razred 1, neskladni proizvodi (manjše neskladnosti, ki lahko vplivajo na varnost), se je uvrstilo 30 (37,0%) proizvodov (10 svetilk, 1 transformator, 2 kabelska podaljška, 16 gospodinjskih aparatov). Poreklo proizvodov: 14 iz EU, 9 iz Kitajske, 1 iz Tajvana in 1 iz Turčije, za 5 proizvodov je poreklo neznano.
- V razred 2, neskladni – nevarni proizvodi (neskladnosti ogrožajo varnost), se je uvrstilo 10 (12,3%) proizvodov (4 svetilke, 1 adapter, 5 gospodinjskih aparatov (1 aparat za gretje vode, 2 opekača kruha, 1 opekač sendvičev, 1 električna pečica)). Poreklo proizvodov: 2 iz EU (Italija) in 5 iz Kitajske, za 3 proizvode je poreklo neznano.
- V razred 3, neskladni – zelo nevarni proizvodi (neposredna nevarnost), se je uvrstil 1 (1,2%) proizvod (gospodinjski aparat (1 opekač kruha)), narejen na Kitajskem.
- Za 1 (1,2%) proizvod, poreklo s Kitajske, mora proizvajalec podati dodaten podatek glede razreda navitja motorja, zato še ni uvrščen v nobenega od zgornjih razredov.

Slika 17: Pregled vzorčenih proizvodov glede na razred skladnosti

V letu 2006 je Slovenija sodelovala v skupnem projektu članic Evropske unije – prenosne svetilke (podatki so že zajeti v podpoglavju Analiza rezultatov). Tržni inšpektorat RS je vzorčil 10 kosov prenosnih svetilk, od katerih je bilo 6 skladnih (razred 0) in 4 neskladne (razred 1).

V okviru nadzora skladnosti električne opreme so bili opravljeni inšpekcijski pregledi v 22 prodajalnah na drobno, vključenih pa je bilo 35 dobaviteljev (proizvajalec, uvoznik, distributer).

Glede na ugotovljene neskladnosti so bili izdani naslednji ukrepi:

- 18 ureditvenih odločb,
- 7 odločb o prepovedi dajanja v promet,
- 4 odločb o umiku iz prometa,
- 6 opominov po Zakonu o prekrških.

Skupaj je bilo torej izdanih 29 upravnih odločb. Zmanjšanje števila upravnih odločb sledi manjšemu številu ugotovljenih kršitev, prostovoljnim ukrepom dobavitelja in že odprodanih proizvodih (ni bilo več zaloge). V treh primerih je slovenski dobavitelj prostovoljno umaknil neskladne proizvode iz prometa, v enem primeru je odpravil pomanjkljivosti že pred izdajo odločbe, v 5 primerih odločbe niso bile izdane, ker ni bilo zaloge. Devet upravnih postopkov še ni zaključenih.

Za vse neskladne proizvode so bili prvemu dobavitelju v Sloveniji naloženi stroški postopka (preskušanja), kar skupaj znaša 9.933.100,80 SIT.

Tržni inšpektorat RS bo tudi v bodoče z ukrepi, ki jih določajo veljavni predpisi, skušal omejiti promet z neskladnimi proizvodi, izločiti iz prometa proizvode, katerih neskladnosti lahko ogrožajo varnost potrošnikov, kot tudi na ustrezen način obvestil potrošnike o zelo nevarnih proizvodih.

V primerjavi z letom 2005 je bilo v letu 2006 preskušanih manj vzorcev (122 vzorcev v letu 2005). Manjše število vzorcev je posledica zmanjšanja finančnih sredstev, saj jih je Tržni inšpektorat RS za leto 2006 imel na razpolago samo 20 mio SIT (v letu 2005 pa 26 mio SIT). Število neskladnih vzorcev je v primerjavi z letom 2005, ko je bilo neskladnih 56% vzorcev, ostalo približno enako. Zato je bilo v letu 2006 izdanih

tudi manj upravnih odločb. Manjše število izdanih odločb je tudi posledica prostovoljnega in takojšnjega sodelovanja dobaviteljev s Tržnim inšpektoratom RS po obvestilu o neskladnem proizvodu.

3.3.2.2. Administrativni nadzor

3.3.2.2.1 *Električni gospodinjski in podobni aparati*

Pri tehtanju pomembnosti nadzora skladnosti posameznih blagovnih skupin električne opreme je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 nadaljeval z nadzorom skladnosti električnih gospodinjskih in podobnih aparatov z veljavnimi predpisi, saj so ti proizvodi vsakodnevno v uporabi s strani povprečnega potrošnika.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 pri administrativnem nadzoru električnih gospodinjskih in podobnih aparatov zajel področja nadzora listin, ki spremljajo proizvode v prometu (garancijski list, navodilo za sestavo in uporabo ter seznam servisov), označevanja emisije hrupa in ravnanja z odpadno električno in elektronsko opremo. Ker se tudi v letu 2006 ni uskladila zakonodaja (odprava pomanjkljivosti med zakonom in pripadajočimi podzakonskimi predpisi s strani Ministrstva za okolje in prostor), se označevanja z energijskimi nalepkami in energijske učinkovitosti proizvodov ni nadziralo.

Nadzor se je izvedel v prvi polovici leta 2006, potekal pa je tako v maloprodaji, kot tudi pri proizvajalcih, uvoznikih oziroma prvih distributerjih v Sloveniji. Tržni inšpektorji so:

- opravili 52 pregledov,
- pregledali 365 proizvodov,
- pri 135 proizvodih (37%) ugotovili pomanjkljivosti,
- izdali 4 odločbe o omejitvi prometa po določenih 16. člena Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti,
- izdali 11 odločb o prepovedi prodaje po določenih 72. člena Zakona o varstvu potrošnikov,
- izrekli 2 globi zaradi kršitve Zakona o varstvu potrošnikov,
- izrekli 8 opozoril in 1 opomin po Zakonu o prekrških,
- izrekli 7 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

Najbolj pogosti pomanjkljivosti, ki so jih tržni inšpektorji ugotovili pri nadzoru električnih gospodinjskih in podobnih aparatov, sta:

- neoznačevanje proizvodov z nalepko za ločeno zbiranje električne in elektronske opreme (62 ali 17% proizvodov) in
- neoznačevanje emisije hrupa gospodinjskih strojev (60 ali 16,4% proizvodov).

Ostale pomanjkljivosti so bile:

- brez oziroma s pomanjkljivim garancijskim listom je bilo 16 (4%) proizvodov,
- navodila za sestavo in uporabo so bila pomanjkljiva pri 8 (2%) proizvodih,
- seznam servisov ni bil priložen pri 5 (1%) proizvodih,
- oznake skladnosti CE ni bilo na 3 (0,8%) proizvodih,
- na 3 proizvodih pa je bila oznaka skladnosti nepravilne oblike/velikosti, kar predstavlja 0,8% vseh proizvodov.

Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da je poznavanje predpisov o energijskih oznakah še vedno zelo pomanjkljivo, čeprav so bili prvi predpisi izdani že leta 2001, ter da je v mnogih primerih odsotnost energijskih nalepk površnost trgovcev na drobno. Prav tako je bila ugotovljena povečana odsotnost nalepk za ločeno zbiranje električne in elektronske opreme, saj je predpis o označevanju relativno nov.

3.3.2.2 Svetlobni nizi

Tržni inšpektorat RS je v tudi letu 2006 v delovni plan uvrstil poseben nadzor svetlobnih nizov, ki se prodajajo predvsem konec leta. Akcija je bila izvedena v mesecih novembru in decembru 2006 v sodelovanju s carinskimi organi, ki so Tržni inšpektorat RS obveščali o uvozih navidezno neskladnih proizvodov. Prav tako pa je potekal nadzor prodaje svetlobnih nizov v maloprodaji (prodajalnah, na sejmi), pregledi pa so bili opravljene tudi pri dobaviteljih.

V maloprodaji je bilo pregledanih 221 tipov svetlobnih nizov, od tega jih je bilo 184 po poreklu iz Kitajske.

Pomanjkljivosti, ki so se pojavljale na proizvodih, so bile naslednje:

- 1 proizvod je bil brez oznake skladnosti CE,
- na 34 proizvodih ni bilo navedenega proizvajalca/zaščitne znamke/blagovne znamke,
- pri 6 proizvodih je bila napačno navedena priključna napetost,
- pri 40 proizvodih je manjkalo opozorilo za uporabo v zaprtih proizvodih oziroma navedba oznake IP,
- pri 38 proizvodih ni bil naveden tip rezervne žarnice,
- pri 7 proizvodih je bila dolžina priključnega kabla manjša od 1,5m.

Zaradi teh pomanjkljivosti je bilo izdanih 53 odločb o omejitvi prometa, 19 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in 16 opozoril po Zakonu o prekrških.

Na pregledih pri dobaviteljih je bilo:

- pregledano 22 tipov svetlobnih nizov,
- izdane 3 odločbe o omejitvi prometa,
- izdanih 9 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in
- narejen 1 prostovoljen umik iz prodaje.

V okviru tega nadzora je bilo oddanih na preskušanje glede izpolnjevanja osnovnih varnostnih zahtev za električno varnost tudi 5 kosov svetlobnih nizov, od katerih so bili trije spoznani za neskladne v okviru razreda 1 (manjše neskladnosti, ki lahko vplivajo na varnost). Zaradi tega so izdane 3 ureditvene odločbe.

Carinska uprava RS je Tržni inšpektorat RS obvestila o uvozih petih tipov svetlobnih nizov, od katerih so tržni inšpektorji ob pregledu za vseh 5 tipov ugotovili neskladnosti in zavrnilo uvoz.

3.3.3. Elektromagnetna združljivost

Zahteve glede elektromagnetne združljivosti (EMC) za električno opremo so opredeljene v Zakonu o telekomunikacijah in Pravilniku o elektromagnetni

združljivosti (EMC), ki prenašata v slovenski pravni red direktivo 89/336/EES Sveta (EMC direktiva).

Tržni inšpektorji so opravljali nadzor električne opreme glede EMC zahtev z metodo vzorčenja. Vzorci, odvzeti iz prometa, so bili preskušani glede zahtev harmoniziranih standardov pri pooblaščenem laboratoriju.

Električna oprema, ki je bila preskušana glede EMC zahtev, je bila glede na rezultate preskušanja razvrščena v štiri razrede: skladna, neskladna v razredu A (pogojno skladna oprema), neskladna v razredu B ali neskladna v razredu C.

Razred A pomeni, da so bile ugotovljene neskladnosti, pri katerih je limita, določena v harmoniziranem standardu, presežena za manj kot 50% merilne negotovosti meritve. V takšnem primeru se lahko predpostavi, da preskušana oprema sicer ne presega limite, določene s standardom, vsekakor pa mora oseba, ki je odgovorna za dajanje te opreme na trg, ob upoštevanju merilne negotovosti, na primeren način opozoriti na rezultate meritev in možnost, da je oprema neskladna. Stroški postopka v takšnih primerih niso bili zaračunani.

Oprema je razvrščena v razred B, če so bile ugotovljene neskladnosti, pri katerih je limita, določena v harmoniziranem standardu, presežena za več kot 50% in manj kot 150% merilne negotovosti meritve. Ob upoštevanju rezultatov meritev in merilne negotovosti se lahko smatra, da vzorec dokazano presega limite iz standarda in kot takšen ni skladen s standardom. To pa vodi do zaključka, da zahteve iz Pravilnika EMC niso izpolnjene. Kljub temu, da tako izmerjena neskladnost ni bistvena, se lahko od proizvajalca zahteva (z ureditveno odločbo), da v določenem času izboljša svoj proizvodni proces in odpravi ugotovljene neskladnosti tako, da bo izpolnil v standardu postavljene limite. Neskladnost razreda B je ocenjena kot manj pomembna oziroma nebistvena, zato nima za posledico omejevanja prometa s takšno električno opremo. Ker pa takšna neskladnost kljub vsemu predstavlja kršitev zahtev Pravilnika EMC, mora odgovorna oseba za dajanje takšne opreme na trg povrniti stroške postopka.

Za opremo v razredu C pa velja, da so bile ugotovljene neskladnosti, pri katerih je limita, določena v harmoniziranem standardu, presežena za več kot 150% merilne negotovosti meritve. Glede na zahteve EMC direktive mora Tržni inšpektorat RS izvesti potrebne ukrepe, s katerimi zagotovi, da se takšna oprema umakne s trga in se zanjo prepove dajanje na trg. V kolikor lahko proizvajalec zagotovi, da bo v primernem časovnem obdobju predmetno električno opremo spremenil tako, da bo izpolnjevala vse zahteve iz Pravilnika EMC, se odredi začasna prepoved prometa, v nasprotnem pa stalna. Od osebe, odgovorne za dajanje opreme na trg, se zahteva povrnitev stroškov postopka. Ker je potrebno o vsakem omejevanju prometa obvestiti Evropsko komisijo, mora tržni inšpektor sprožiti tudi postopek zaščitne klavzule.

S takšno razvrstitvijo opreme glede različne stopnje neskladnosti se doseže razlikovanje med električno opremo, ki je skladna, nebistveno neskladna in bistveno neskladna. Uvrstitev električne opreme v enega od teh treh razredov neskladnosti je odvisna od rezultatov meritev, ki temeljijo na harmoniziranih standardih, pri čemer je upoštevana možna in dovoljena negotovost merilne opreme in metod, uporabljenih pri meritvah elektromagnetnih pojavov.

Glede na sredstva, zagotovljena za preskušanje EMC zahtev (3 mio SIT), je bilo skupno vzorčenih in preskušanih 20 vzorcev električne opreme iz naslednjih blagovnih skupin: napajalniki (5x), zabavna elektronika (4x), električna orodja (3x), proizvodi informacijske tehnologije (2x), instalacijski material (2x), svetilke (2x), električni gospodinjski aparati (1x) in igrače (1x).

Pri preskusu so bili 3 (15%) vzorci neskladnosti, vsi trije vzorci pa so po stopnji neskladnosti z zahtevami o elektromagnetni združljivosti (EMC) razvrščeni razred C. Neskladnosti so bile ugotovljene pri naslednjih blagovnih skupinah: napajalniki (1x), proizvodi informacijske tehnologije (1x) in instalacijski material (1x). Vsi trije neskladni proizvodi so po poreklu izvirali od proizvajalcev z evropskimi blagovnimi znamkami. V vseh treh primerih je bil dobaviteljem omejen promet s temi proizvodi.

V primerjavi z letom 2005 je bilo ugotovljeno, da je bilo v letu 2006 preskušanih manj vzorcev (leta 2005 je bilo preskušanih 35 in leta 2006 20 vzorcev), ugotovljen pa je bil tudi večji delež neskladnih proizvodov (leta 2005 je bilo ugotovljenih 31%, leta 2006 pa 15% neskladnih proizvodov). Manj vzorcev v letu 2006 je bilo preskušanih zaradi zmanjšanja finančnih sredstev, namenjenih za ta namen, saj je Tržni inšpektorat RS leta 2005 sodeloval v skupni evropski akciji preskušanja energetske varčnih sijalk, zaradi česar je temu področju namenil več sredstev. Upad deleža odkritih neskladnih proizvodov v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 pa zaradi majhnega statističnega vzorca (zgolj 20 oziroma 35 proizvodov) ni statistično pomemben in ne pomeni, da je na trgu tudi dejansko manj neskladnih proizvodov.

Tržni inšpektorat RS je prejel 19 notifikacij zaščitne klavzule za električno opremo, kateri je bil zaradi neizpolnjevanja EMC zahtev v eni od evropskih držav zaradi neskladnosti omejen promet. Notificirane so bile naslednje blagovne skupine: energetske varčne sijalka (5x), DVD predvajalnik (5x), osebni računalnik (2x) ter po en močnostni pretvornik, neonska svetilka, zatemnilno stikalo, USB hub, halogenska svetilka, vgradna kuhalna plošča in LCD TV. Noben od notificiranih proizvodov ni bil najden na slovenskem trgu.

3.3.4. Radijska in telekomunikacijska terminalska oprema

Zahteve za radijsko in telekomunikacijsko terminalska opremo so opredeljene v Zakonu o telekomunikacijah in Pravilniku o radijski in terminalske opremi (R&TTE), ki prenašata v slovenski pravni red direktivo 1999/5/ES Evropskega parlamenta in Sveta (R&TTE direktiva).

V letu 2006 so se člani delovne skupine za administrativno sodelovanje držav članic Evropske unije na področju radijske in telekomunikacijske terminalske opreme (R&TTE AdCo) dogovorili za skupen nadzor radijske in terminalske opreme na evropskem trgu. Cilj akcije je bil preverjanje skladnosti radijskih naprav kratkega dosega. Sodelovanje v akciji je bilo prostovoljno, akciji pa se je pridružil tudi Tržni inšpektorat RS.

V okviru razpoložljivih finančnih sredstev, namenjenih za preskušanje radijske in terminalske opreme (3 mio SIT), je Tržni inšpektorat RS z namenom sodelovanja v skupni evropski akciji nadzora vzorčil 6 različnih radijskih naprav kratkega dosega. Vse vzorčene radijske naprave so bile pregledane glede administrativnih zahtev in

preskušane glede radijskih zahtev in zahtev glede povzročanja elektromagnetnih motenj.

Ugotovljeno je bilo, da vseh 6 vzorcev izpolnjuje zahteve drugega odstavka 3. člena R&TTE direktive glede učinkovite izrabe radijskega spektra (0% ugotovljenih neskladnosti). 3 vzorci niso izpolnjevali zaščitnih zahtev glede elektromagnetne združljivosti prvega b) odstavka 3. člena R&TTE direktive (50% ugotovljenih neskladnosti).

Niti eden vzorec ni izpolnjeval vseh administrativnih zahtev glede označevanja radijske opreme in vsebine tehnične dokumentacije (100% ugotovljenih neskladnosti).

4 vzorčeni proizvodi so bili po poreklu iz Kitajske, 1 iz Tajvana in 1 iz Nemčije. Naprave, pri katerih so bile ugotovljene neskladnosti glede zahtev o elektromagnetni združljivosti, so bile po poreklu 2 iz Kitajske in 1 iz Nemčije. Število preskušanih proizvodov je bilo premajhno, da bi bilo mogoče ugotavljati statistične značilnosti proizvodov glede na poreklo.

V skupni evropski akciji je sodelovalo 17 držav, preverjenih je bilo 180 proizvodov, od tega 169 tudi glede tehničnih neskladnosti. Po poreklu so bili vzorci proizvedeni v 26 državah, čeprav je bilo več kot 50% vzorcev iz Kitajske.

Glede administrativnih zahtev je 41,7% pregledanih vzorcev izpolnjevalo zahteve direktive, pri 28,9% vzorcih sta bili ugotovljeni 1 ali 2 neskladnosti, pri 29,4% vzorcev pa 3 ali več neskladnosti.

56% preskušanih vzorcev je bilo skladnih, pri 17% vzorcev so bile ugotovljene neskladnosti glede zahtev za radijski spekter, pri 9% so bile ugotovljene EMC neskladnosti, 18% preskušanih vzorcev pa je bilo neskladnih tako glede zahtev za radijski spekter, kot glede EMC zahtev.

Rezultati pregledov in preskušanj vzorcev niso pokazali statistično pomembnih razlik glede na poreklo vzorca.

V primerjavi z letom 2005 je bilo ugotovljeno, da je bilo v letu 2006 preskušanih manj vzorcev (leta 2005 je bilo preskušanih 12 vzorcev), ugotovljen pa je bil tudi manjši delež neskladnih proizvodov (leta 2005 je bilo ugotovljenih 17% neskladnih proizvodov). Manj vzorcev v letu 2006 je bilo preskušanih zaradi povečanja obsega preskušanja (poleg radijskih preskusov so bili na vseh vzorcih opravljeni tudi preskusi glede zahtev za elektromagnetno združljivost). Porast deleža odkritih neskladnih proizvodov v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 pa zaradi majhnega statističnega vzorca (zgolj 12 oziroma 6 proizvodov) ni statistično pomemben in ne pomeni, da je na trgu tudi dejansko manj neskladnih proizvodov, poleg tega pa tudi obseg preskušanja v obeh letih ni primerljiv.

Tržni inšpektorat RS je prejel 7 notifikacij zaščitne klavzule za radijsko in terminalsko opremo, kateri je bil v eni od evropski držav zaradi neskladnosti omejen promet. Notificirane so bile naslednje blagovne skupine: radijsko voden avtomobil – igrača (4x) ter po en CB radijska postaja, walkie-talkie in PSTN telefon. Noben od notificiranih proizvodov ni bil najden na slovenskem trgu.

3.3.5. Stroji

Pravilnik o varnosti strojev, ki je stopil v veljavo dne 24.3.2006 in je zamenjal do takrat veljavno Odredbo o varnosti strojev (Uradni list RS, št.52/2000), ni korenito posegel v samo vsebino predpisa, temveč je le odpravil nekatera pojmovna neskladja ter dodal besedila, ki so bila izgubljena v prevodu originalne Direktive o strojih (Machinery directive 98/37/EC).

Tržni inšpektorat RS je tudi v letu 2006 nadaljeval z dvo-sistemskim nadzorom in sicer v okviru:

- administrativnega ali formalnega nadzora (označevanje, prilaganje listin in navodil) ter
- vsebinskega nadzora (preverjanje bistvenih zdravstvenih in varnostnih zahtev iz Priloge I Pravilnika o varnosti strojev in harmoniziranih standardov).

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 na nivoju formalnega nadzora izvedel tri obsežne akcije:

- nadzora električnih ročnih orodij (brusilniki, žage, vrtalniki, skobeljniki, itd.) in strojev za nego vrta (kosilnice, okopalniki, nahrbtni kosilniki, mulčerji...),
- nadzora garažnih in dvoriščnih vrat (v povezavi z Zakonom o gradbenih proizvodih) in
- nadzora motornih koles tipa »MINI MOTO«.

3.3.5.1. Električna ročna orodja in stroji za nego vrta

Nadzor nad izpolnjevanjem predpisanih zahtev, ki veljajo za električna ročna orodja in za stroje za nego vrta se je vršil že v letu 2005, pri čemer je bilo pri pregledanih 43 subjektih pregledanih 168 strojev in ugotovljenih 68 neskladnosti. Glede na rezultate je bila sprejeta odločitev da se nadzor ponovi tudi v letu 2006. Pri 62 subjektih, ki so bili predmet nadzora, je bilo pregledanih 197 strojev in pri tem je bilo ugotovljenih 75 (38%) neskladnosti, zaradi česar je bilo izdanih 22 odločb po Zakonu o varstvu potrošnikov, 13 odločb o omejitvi oziroma prepovedi prometa po Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti, 5 opozoril ZP-1 in 1 plačilni nalog.

Kljub stalnemu nadzoru na trgu ni upadlo število neskladnih (neustreznih) navodil za uporabo strojev. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih pri kontroli prevodov navodil iz jezika proizvajalca v slovenski jezik. Prav tako se kot kršitelji pojavljajo ene in iste pravne osebe, pri katerih so bili v preteklosti že opravljeni pregledi.

3.3.5.2. Garažna in dvoriščna vrata

V nadzor so bili zajeti različni subjekti, od proizvajalcev, distributerjev, do montažerjev, ki zaradi svojega položaja oziroma statusa na trgu EU, predstavljajo in zahtevajo različni pristop in ukrepanje organa.

Pregledali so se različni tipi vrat, ki v postopku ugotavljanja skladnosti in izvajanju analize nevarnosti predstavljajo osnovno razvrstitev sistemov vrat. Tako so se pregledala vrata, ki so v dosegu ljudi, vrata z ročnim ali motornim pogonom, vrata

po namenu (za prehod ljudi, za prehod vozil in tovorov) in vrata po mestu montaže (v industrijskem okolju, v trgovinskem, poslovnem in v stanovanjskem okolju).

Ker so vrata v osnovi gradbeni proizvod, ki so namenjena trajni vgraditvi v gradbeni objekt, v industrijske ali druge poslovne in privatne namene, je bil pri nadzoru upoštevan tudi Zakon o gradbenih proizvodih, ki prevzema Direktivo o gradbenih proizvodih (CPD; 89/106/EEC) in standard SIST EN 13241-1:2003.

Nadzor nad zagotavljanjem skladnosti garažnih in dvoriščnih vrat, ki omejujejo dostop do industrijskih, poslovnih ali stanovanjskih objektov, se je vršil pri 53 subjektih. Pregledalo se je 54 proizvodov. Zaradi ugotovljenih neskladnosti je bilo izdanih 11 odločb (po Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti in Zakonu o gradbenih proizvodih) ter izrečenih 8 opozoril ZIN. Enemu zavezancu je bilo izrečeno tudi opozorilo ZP-1.

Največ neskladnosti je bilo ugotovljeno pri nadzoru zagotavljanja skladnosti dvoriščnih vrat (100%). Razloge za takšno stanje je potrebno iskati v:

- novi zahtevi po izpolnjevanju določil iz naslova Zakona o gradbenih proizvodih in harmoniziranega standarda SIST EN 13241-1:2003,
- »enostavnem«, hitro izgradljivem, tržno zelo zanimivem produktu, ki v večini primerov predstavlja osnovno pridobitno dejavnost podjetjem ali posameznikom, ki s tem zagotavljajo socialni obstoj,
- nepoznavanju zavezanca zakonodajnega področja (iz naslova postopka ugotavljanja skladnosti in odgovornosti),
- nepripravljenosti institucij za izvedbo preskušanj in svetovanja,
- dosedanjem nadzoru, ki je bil v preteklih letih (predvsem v letu 2003) pretežno usmerjen v garažna vrata. V letu 2003 se je namreč s strani ožje strokovne skupine izvedel nadzor pri proizvajalcih garažnih vrat na podlagi bistvenih zdravstvenih in varnostnih zahtev iz Priloge I še tedaj veljavne Odredbe o varnosti strojev. Pri nadzoru se je ugotovilo, da kar 97% zavezancev ne izpolnjuje niti osnovnih, formalnih zahtev navedenega tehničnega predpisa. V paleto proizvajalcev so bili vključeni tudi tuji (nemški, italijanski) proizvajalci. V letu 2004 se je na sejmu DOM vršil ponovni pregled stanja ter se je ugotovilo, da so v večini primerov proizvajalci izpolnili formalne zahteve tako predpisa Odredbe o varnosti strojev, kakor tudi zahteve EMC direktive in direktive R&TTE.

V primerjavi z analizo, ki je bila izvedena pri subjektih, ki trgujejo z garažnimi vrati, je ta odstotek veliko manjši (56,4%), saj gre v večini pregledanih proizvodov za renomiranega tujega proizvajalca, ki že izpolnjuje zahteve tudi harmoniziranega standarda EN 13241-1:2003 in s tem Zakona o gradbenih proizvodih. Pri teh subjektih so bila ugotovljena manjša odstopanja od zahtev priloge I Pravilnika o varnosti strojev in sicer na področju zagotavljanja označevanja in ustreznih navodil (točki 1.7.3 in 1.7.4 priloge I).

3.3.5.3. Nadzor motornih koles tipa »MINI MOTO«

V skladu s sporočilom Komisije je bila v jesenskem terminu sprožena celovita akcija nadzora nad zagotavljanjem skladnosti mini motorjev. Nadzor se je vršil pri distributerjih, uvoznikih in proizvajalcih (Tomos).

Nadzor nad zagotavljanjem skladnosti in s skladnostjo povezane varnosti motornih koles tipa MINI MOTO, se je vršil pri 105 subjektih. Pregledalo se je 39 proizvodov. Zaradi ugotovljenih neskladnosti so tržni inšpektorji izdali 16 odločb o prepovedi oziroma omejitvi prometa (po Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti) ter izrekli 4 opozorila ZIN. Na podlagi 33. oziroma 34. člena Zakona o varstvu potrošnikov, sta se dvema zavezancema izdala plačilna naloga zaradi neprilaganja navodil za uporabo in vzdrževanje v slovenskem jeziku. Po Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno pa se izdal 1 plačilni nalog fizični osebi. Izdana sta bila 2 opomina in izrečenih je bilo 5 opozoril ZP-1.

Največ neskladnosti se je ugotovilo na področju zagotavljanja formalnih zahtev:

- neprilaganja izjav o skladnosti,
- odsotnosti označitve v skladu z zahtevami točke 1.7.3 Priloge I Pravilnika o varnosti strojev,
- pomanjkljivih navodil (zahteve točke 1.7.4 Priloge I Pravilnika o varnosti strojev).

oziroma vsebinskih zahtev:

- nezaščiteni nevarni predeli tečine verige in verižnika,
- neustrezno izvedeni sistemi dovoda goriva tako, da je obstajala, zaradi dotika gumijaste cevi z ohišjem glave motorja, možnost nastanka požara,
- neustrezno izvedena električna napeljava z vodniki, ki so bili podvrženi drgnjenju oziroma oguljenju izolacije,
- ostri robovi zaključenih pločevinastih delov motornega kolesa zaradi česar je obstajala nevarnost ureza.

3.3.5.4. Vzorčenje

Vzorčenje proizvodov je bilo enakomerno porazdeljeno na celotnem področju Slovenije z namenom kontrole varnosti in skladnosti strojev na podlagi določil 3. in 7. člena Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti.

V postopku ugotavljanja skladnosti je Inštitut za varilstvo preskušal hidravlične cepilnike na klin, dvizne pripomočke in naprave ter drobilnike. Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje pa je preveril skladnost vrtnih kosilnic. Po končanem preskušanju so laboratoriji izdali poročilo z oceno skladnosti.

V letu 2006 je bilo iz prodaje odvzetih 24 strojev in sicer: 2 kosilnici, 8 dviznih pripomočkov oziroma strojev za dviganje, 6 drobilnikov in 8 hidravličnih cepilnikov.

Po izvedenih preskusih se je ugotovilo, da je bilo 5 strojev neskladnih (hidravlične in ročne dvigalke). Zaradi nevarnosti padca tovora z višine je bila podana ena zahteva za objavo v dnevnikih časopisih s pozivom za vrnitev proizvoda distributerju. V treh primerih je bilo podano tudi obvestilo o nevarnem proizvodu v sistem RAPEX.

Vsi podatki o proizvodih, ki so bili predmet vzorčenja, so bili vneseni v sistem ICMS.

3.3.5.5. Nadzor pri proizvajalcih in na sejmih

V letu 2006 so člani ožje skupine za nadzor strojev opravili inšpekcijski nadzor pri 13 slovenskih proizvajalcih z namenom podrobnejšega vsebinskega pregleda izbranih proizvodov. Le-ti so bili predmet že predhodnega pregleda v prodaji, največkrat pa predmet odvzema vzorca za analizo in preskus. V času pregleda se je pri 11 strojih (stroji za živilske namene, stroji za predelavo lesa, garažna vrata...) pokazala neskladnost s predpisanimi določili. Največ kršitev je bilo ugotovljenih pri pregledu dokumentacije stroja (ali je sploh ni bilo, ali pa je bila pomanjkljiva in celo v nasprotju z obstoječim stanjem stroja; napačno priložena krmilna, pnevmatska, hidravlična in celo električna shema, krmilje izvedeno brez varovanja po sistemu redundance, ko gre za dvigovanje). Proizvajalci so v svoje stroje vgrajevali cenene elektromotorje brez termičnih zaščit (porekla iz Italije), varnostna stikala brez kakršnihkoli oznak (taka stikala so namreč občutljiva, saj morajo izvajati varnostno funkcijo), varnostne pregrade/okrovi pa so bili v večini primerov neustrezni ali pomanjkljivi.

V večini teh primerov so proizvajalci opravičevali ugotovljene neskladnosti s tem, da so jim na voljo dragi in le v tujem jeziku napisani standardi.

Skupina za nadzor strojev Tržnega inšpektorata RS je v letu 2006 izvedla nadzor na sejmju DOM 2006.

Inšpekcijski nadzor se je izvajal predvsem z namenom nadzora označevanja proizvodov in prilaganja spremnih listin – administrativna zagotovitev skladnosti proizvodov z zahtevami tehničnih predpisov. V posameznih primerih so se na razstavnih strojih pregledale tudi nekatere bistvene zdravstvene in varnostne zahteve iz priloge I Pravilnika o varnosti strojev.

V primerih, ko so bile ugotovljene večje neskladnosti ali neskladnosti, ki bi lahko pomenile večjo nevarnost, se je ustrezno ukrepalo na licu mesta.

Nadzor se je izvedel pri 15 subjektih, pri katerih se je pregledalo 22 proizvodov. Inšpekcijski pregledi so se nadaljevali s pozivom za predložitev spremne dokumentacije za izbrane primere strojev. Na podlagi ugotovitev se je izdalo 22 opozoril.

3.3.5.6. Vnosi podatkov o nevarnih proizvodih v sistem RAPEX

Izvršene so bile 4 notifikacije v sistem RAPEX, od tega 2 hidravlični dvigalki 1 žični nateg za dvig bremen in 1 notifikacija za motorno kolo tipa »MINI MOTO«.

3.3.5.7. Zaključek

Pri administrativnem nadzoru so tržni inšpektorji pri 220 subjektih pregledali 290 strojev, od tega jih je bilo 168 (58%) neskladnih z zahtevami ustreznih predpisov.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 tako izdal 40 odločb glede na določbe Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti, 22 odločb glede na določbe Zakona o varstvu potrošnikov, 4 opozorila ZIN, 6 opozoril ZP-1, 2 opomina glede na določbe Zakona o prekrških in 2 plačilna naloga glede na določbe Zakona o

varstvu potrošnikov. Glede na celovit nadzor nad skladnostjo strojev v letu 2006 Tržni inšpektorat ugotavlja, da:

- se je razmerje razumevanja in spoštovanja predpisov v letu 2006 obrnilo v prid tistim, ki predpise poznajo in jih tudi upoštevajo,
- gre porast neskladnosti pripisati novim predpisom oziroma standardom: problematika mini motorjev in ATV, resen problem neskladnosti dvoriščnih vrat,
- je pri slovenskih proizvajalcih prisotnost izvajanja postopkov skladnosti v fazi razvoja proizvodov, zagotavljanja tehnične mape po vsebini in dobre analize nevarnosti z ocenami tveganja,
- obstaja velika ovira pri pravilnem razumevanju in upoštevanju predpisov, nepravilen ter zavajajoč pristop t.i. »pooblaščenec iz varstva pri delu« in drugih »strokovnjakov«, ki proizvajalce usmerjajo v administrativno zagotavljanje skladnosti in z izdajanjem neveljavnih listin (na problematiko je bilo Ministrstvo za gospodarstvo že večkrat opozorjeno),
- se povečuje uvoz strojev iz tretjih držav zaradi ugodne nabavne cene (Kitajska, Srbija in Črna gora, BiH, Hrvaška), pri tem pa uvozniki (v 95%) ne poznajo zahtev predpisa,
- so rezultati vzorčenja pokazali resno problematiko neskladnosti strojev tudi uveljavljenih proizvajalcev,
- v nekaterih primerih obstaja pomanjkljiva usposobljenost in opremljenost preskuševalnih laboratorijev, kljub ustrezni akreditaciji in celo notifikaciji.

S strani zavezancev je bilo, v zvezi z nadzorom, prejeto tudi veliko pritožb, da prejmejo ob naročilu slovenskih standardov (na SIST-u) za svoje produkte (v povprečju gre za 23 harmoniziranih standardov iz naslova Pravilnika o varnosti strojev in Zakona o gradbenih proizvodih), standarde v angleškem jeziku.

Stanje na področju strojev je glede na leto 2006 boljše, saj glede na administrativno obliko inšpekcijskega nadzora z izjemo že kontrolirane opreme, predstavljajo navodila za uporabo v slovenskem jeziku največ neskladnosti.

3.3.6. Osebna varovalna oprema

Skladno s planom dela Tržnega inšpektorata RS so tržni inšpektorji v letu 2006 opravljali administrativno obliko inšpekcijskega nadzora osebne varovalne opreme na trgu na podlagi določil:

- 📖 Zakona o varstvu potrošnikov,
- 📖 Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti in
 - Pravilnika o osebni varovalni opremi,
 - Seznama slovenskih standardov, ki prevzamejo harmonizirane evropske standarde, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti osebne varovalne opreme z zahtevami Pravilnika o osebni varovalni opremi.

Tržni inšpektorji so v letu 2006 nadzirali posamezne tipe osebne varovalne opreme in sicer: za zaščito dihal »polobrazne maske«, opremo za preprečevanje utopitve »plavajoči pripomočki in osebni plavalni pripomočki – reševalni jopiči«, opremo za varovanje glave »čelade za alpske smučarje« ter »nevarovalne maske« katere so izločene iz seznama kategorij osebne varovalne opreme.

Predmet nadzora je bila tudi osebna varovalna oprema po prejetih obvestilih o nevarnih proizvodih iz sistema RAPEX, mnenj Komisije Evropske unije, obvestil SGC in obvestil Carinske uprave RS.

Skladno s planom nadzora osebne varovalne opreme se je administrativna oblika nadzora izvajala v prodajalnah na drobno ter pri dobaviteljih oziroma distributerjih pri opremi, izdelani po naslednjih standardih:

- Osebna varovalna oprema za zaščito dihal SIST EN 149:2001 (EN 149:2001) – Polobrazne maske za zaščito pred delci – Zahteve, preizkušanje, označevanje,
- Osebna varovalna oprema SIST EN 393:1996 (EN 393:1993) Rešilni jopiči in osebni plavalni pripomočki – Reševalni jopiči – 50 N,
- Osebna varovalna oprema SIST EN 395:1996 (EN 395:1993), Rešilni jopiči in osebni plavalni pripomočki – Reševalni jopiči – 100 N,
- Osebna varovalna oprema SIST EN 395:1996/A1:2000 (EN 395:1993/A1):1998 Rešilni jopiči in osebni plavalni pripomočki – Reševalni jopiči – 100 N,
- Osebna varovalna oprema SIST EN 396:1998 (EN 396:1993) Rešilni jopiči in osebni plavalni pripomočki – Reševalni jopiči – 150 N,
- Osebna varovalna oprema za zaščito glave SIST EN 1077:1996 Čelade za alpske smučarje,
- ter proizvodi, ki ne spadajo med osebno varovalno opremo in so označeni kot »nevarovalne maske«.

Predmet nadzora osebne varovalne opreme je bila predvsem kontrola označevanja artiklov s predpisanimi oznakami (CE, identifikacijskih ali prepoznavnih oznak artiklov, simbolov, označevanja modelov, oznak datuma proizvodnje oziroma podatkov o rokih zastaranja, označevanja upoštevanih standardov, podatkov oznake POUS in druge), zagotavljanje listin (navodil za uporabo v slovenskem jeziku, v primeru prisotnosti navodil v originalnem jeziku je bila narejena tudi primerjava slovenskega prevoda z originalom), ES-izjave o skladnosti ter ES-certifikat o pregledu tipa.

3.3.6.1. Nadzor osebne varovalne opreme za zaščito dihal »Polobrazne maske za zaščito pred delci«

Opravljenih je bilo 106 inšpekcijskih pregledov pri gospodarskih družbah s trgovinsko dejavnostjo (prodajalne na drobno, specializirane prodajalne s tovrstno opremo, trgovski centri z mešanim blagom, prodajalne z opremo za dom in prosti čas, kmetijske zadruge, kmetijske gozdarske zadruge, semenarne, uvozniki (dobavitelji in distributerji). Pri nadzoru predmetne osebne varovalne opreme je bilo pregledanih 46 različnih tipov artiklov.

Ugotovljenih je bilo 15 kršitev na podlagi določil Zakona o varstvu potrošnikov in 9 kršitev po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti. Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji:

- izdali 21 upravnih odločb in sicer 15 po določilih Zakona o varstvu potrošnikov in 6 po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, s čemer so odredili odpravo ugotovljenih neskladij oziroma prepovedali dajanje v promet neskladne opreme ali prepovedali prodajo blaga oziroma storitev do odprave pomanjkljivosti,

- namesto globe izrekli 10 opozoril ZP-1,
- izrekli 7 opominov,
- na kraju samem izdali 2 plačilna naloga,
- na kraju samem izrekli 8 opozoril ZIN.

Skupno so inšpektorji kontrolirali 46 različnih tipov proizvodov osebne varovalne opreme za zaščito dihal, 152 tipov proizvodov je predstavljalo 30,9% delež pomanjkljivosti glede zagotavljanja listin za uporabnika, kot je brez navodil za uporabo v slovenskem jeziku oziroma neskladno s proizvajalčevim.

3.3.6.2. Nadzor osebne varovalne opreme za preprečevanje utopitve »Rešilni jopiči in osebni plavalni pripomočki – Reševalni jopiči«

Opravljenih je bilo 44 inšpekcijskih pregledov pri trgovcih, kjer so inšpektorji ugotovili 13 kršitev na podlagi določil Zakona o varstvu potrošnikov in 1 kršitev po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti ter zaradi ugotovljenih kršitev:

- izdali 11 upravnih odločb in sicer v 10 primerih po določilih 72. člena Zakona o varstvu potrošnikov – prepoved prodaje blaga oziroma storitev do odprave pomanjkljivosti in 1 odločbo po Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti,
- izdali 2 prekrškovni odločbi,
- izrekli 4 opozorila,
- izrekli 2 opomina ZP-1,
- na kraju samem izrekli 1 opozorilo ZIN,
- na kraju samem izdali 2 plačilna naloga.

Skupno so inšpektorji kontrolirali 230 različnih tipov proizvodov osebne varovalne opreme za preprečevanje utopitve, kjer v 147 primerih pregledani artikli niso imeli zagotovljenih navodil za uporabo v slovenskem jeziku (manjkajoča ali neskladna). Iz ugotovitev nadzora izhaja, da glede na število prvič kontroliranih proizvodov na trgu predstavlja 63,9% nepravilnosti s stališča zagotavljanja podatkov za uporabnika v slovenskem jeziku, katerega vzrok je pomanjkanje informacij v zadevi izpolnjevanja predpisanih pogojev.

3.3.6.3. Nadzor osebne varovalne opreme »Čelade za alpske smučarje«

Opravljenih je bilo 81 inšpekcijskih pregledov, pregledanih je bilo 198 tipov smučarskih čelad, od katerih so bile pri 114 tipih odkrite nepravilnosti. Ugotovljenih je bilo 24 kršitev po določilih Zakona o varstvu potrošnikov in 67 kršitev po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti. Največ nepravilnosti je predstavljalo odsotnost navodil za uporabo v slovenskem jeziku oziroma neskladnost s proizvajalčevim navodilom in v nekaj primerih tudi trajnih odsotnost identifikacijskih oznak. Ugotovljena neskladnost predstavlja 57,5% nepravilnosti in glede na predhodni nadzor iz leta 2004 le 7% manj nepravilnosti.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti so tržni inšpektorji izdali:

- 12 upravnih odločb in sicer v 7 upravnih odločb po določilih Zakona o varstvu potrošnikov in 5 upravnih odločb po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti,
- namesto globe izrekli 12 opozoril ZP-1,
- izrekli 1 opomin,
- na kraju samem izrekli 20 opozoril ZIN.

3.3.6.4. Nadzor opreme, ki ni uvrščena med osebno varovalno opremo »nevarovalne maske«

Opravljenih je bilo 9 inšpekcijskih pregledov v gospodarskih družbah s trgovinsko dejavnostjo (slovenski proizvajalci, dobavitelji in distributerji s tovrstno opremo). Nadzor je bil opravljen po določilih Zakona o splošni varnosti proizvodov. Pri nadzoru nevarovalnih mask je bilo ugotovljeno, da je bilo v prometu 16 različnih tipov artiklov nevarovalnih mask, od katerih je bilo 12 tipov izdelanih pri slovenskem proizvajalcu.

Zaradi ugotovljenih kršitev je bilo ob inšpekcijskem pregledu na zapisnik izdanih 5 pozivov k sodelovanju za preprečitev nevarnosti po 13. členu Zakona o splošni varnosti proizvodov. Zaradi neupoštevanja prvega poziva k sodelovanju sta bila izdana še dva dodatna pisna poziva k sodelovanju za preprečitev nevarnosti. Izstopajoče nepravilnosti so bile predvsem s stališča zagotovljenih podatkov o uporabi proizvoda ter v posameznih primerih glede označevanja proizvoda z nejasnimi identifikacijskimi oznakami.

3.3.6.5. Nadzor osebne varovalne opreme po prejetih notifikacijah iz sistema RAPEX

Tržni inšpektorji so po prejetih notifikacijah iz sistema Rapex na področju osebne varovalne opreme na trgu opravili skupno 129 inšpekcijskih pregledov opreme za zaščito: rok, dihal (kapuca za zaščito pred dimom), pri športnih aktivnostih – podvodni regulator za zagotavljanje boljše vidljivosti ter za varovanje glave. Iz ugotovitev nadzora izhaja, da proizvodov po prejeti notifikaciji ni bilo v prometu.

3.3.6.6. Obvestilo SGC – nevarni proizvod osebna varovalna oprema – odsevni telovnik

Tržni inšpektorji so po prejemu obvestilu o neskladni opremi za zaščito telesa opravili 66 inšpekcijskih pregledov in ugotovili, da predmetnega proizvoda ni bilo na trgu.

3.3.6.7. Kontrola prisotnosti proizvodov osebne varovalna opreme v zvezi s podanim mnenjem Komisije Evropske unije

Tržni inšpektorji so po prejemu obvestilu v zadevi posameznih vrst osebne varovalne opreme za zaščito nog in oči opravili 68 inšpekcijskih pregledov. Iz ugotovitev nadzora izhaja, da proizvodov ni bilo na trgu.

3.3.6.8. Obvestilo o umiku ES-certifikata o pregledu tipa za osebno varovalno opremo za zaščito rok

Tržni inšpektorji so po prejemu obvestila iz sistema CIRCA glede neskladne osebne varovalne opreme za zaščito rok opravili 27 inšpekcijskih pregledov. Iz ugotovitev nadzora izhaja, da proizvodov po prejemu obvestila ni bilo na trgu.

3.3.6.9. Nadzor osebne varovalne opreme po prejemu obvestilu Carinske uprave RS

Tržni inšpektorji so po prejetih obvestilih Carinske uprave RS na področju osebne varovalne opreme na trgu opravili skupno 21 inšpekcijskih pregledov posameznih vrst opreme za zaščito oči in rok. Iz ugotovitev nadzora izhaja, da proizvodov po prejeti notifikaciji ni bilo v prometu.

S strani Carinske uprave RS je Tržni inšpektorat RS prejel obvestilo o nameravanem uvozu 1000 parov zaščitnih rokavic za varilce brez oznake CE in identifikacijskih oznak. Glede na ugotovljene neskladnosti sprostitev blaga v prost promet slovenskemu uvozniku ni bila dovoljena.

3.3.6.10. Zaključek

V letu 2006 je bilo opravljenih skupno 551 inšpekcijskih pregledov, od teh 240 po prejetih obvestilih (Carinska uprava RS, RAPEX, SGC, Komisija). Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je bilo izdanih 46 upravnih odločb, 7 pozivov za odpravo pomanjkljivosti po Zakonu o splošni varnosti proizvodov, 2 odločbi, 26 opozoril ZP-1, 10 opominov, 4 plačilni nalogi in 29 opozoril ZIN.

Iz ugotovitev opravljenih inšpekcijskih pregledov izhaja, da je bilo v letu 2006 skupno opravljenih manj inšpekcijskih pregledov, kot v letu 2005, zaradi manjšega števila prejetih obvestil Carinske uprave RS, RAPEX in SGC. Sicer pa je bilo v letu 2006 opravljenih več rednih inšpekcijskih pregledov kot v letu 2005, upravnih odločb je bilo v tem letu izdanih manj, izdanih pa je bilo več prekrškovnih opozoril in opominov ter večje število izrečenih opozoril ZIN.

Stanje na področju osebne varovalne opreme na trgu je glede na leto 2005 nespremenjeno z istimi nepravilnostmi, saj za posamezne tipe opreme še niso zagotovljena navodila za uporabo v slovenskem jeziku identična proizvajalčevim v tujem jeziku.

3.3.7. Plinske naprave

Pravilnik o plinskih napravah, ki povzema evropsko direktivo Gas Appliances 90/396 EEC, določa zahteve za plinske naprave in opremo, ki se dajejo v promet in uporabo. Plinske naprave in oprema morajo izpolnjevati bistvene zahteve, ki zanje veljajo in so določene v Prilogi I omenjenega pravilnika. V tej prilogi je zahteva, da morajo biti k vsaki plinski napravi priložena tehnična navodila za vgradnjo, namenjena inštalaterjem ter navodila za uporabo in vzdrževanje, namenjena uporabnikom. Poleg tega pa morajo plinske naprave na sami napravi in na embalaži nositi primerna opozorila glede lastnosti in nevarnosti v slovenskem jeziku.

Zaradi nevarnosti, ki jih lahko povzročijo plinske naprave, je pri vseh serijsko proizvedenih plinskih napravah v kontrolo načrtovanja naprave in same izdelave obvezno vključen organ za ugotavljanje skladnosti (Notified Body). Pravilnik za serijsko proizvedene naprave predpisuje dve fazi ugotavljanja skladnosti, in sicer preskus tipa, ki se opravi s pregledom tehnične dokumentacije in meritvami na prototipu pred začetkom serijske proizvodnje, in postopek nadzora same izdelave plinske naprave. Na sami napravi ali napisni tablici, ki je dodana napravi, mora biti nameščena oznaka CE, kateri sledi razpoznavna številka organa za ugotavljanje skladnosti in napisi, določeni v Prilogi III (ime podjetja, trgovsko ime naprave, kategorija naprave, zadnji dve številki leta, v katerem je bila oznaka pritrjena), opremljeni na viden, čitljiv, neizbrisen in trajen način. Napisi oziroma tablica morajo biti oblikovani tako, da jih ni mogoče ponovno uporabiti.

Tržni inšpektorji so v mesecu aprilu in maju 2006 opravili nadzor plinskih naprav pri trgovcih na drobno, uvoznikih in domačih proizvajalcih ter distributerjih plinskih naprav, ki dobavljajo naprave iz Evropske unije. Pri plinskih napravah so kontrolirali, ali so naprave označene s CE označbo, ali so navodila za uporabnika in monterja v slovenskem jeziku, ali so nameščena opozorila na embalaži in na plinski napravi v slovenskem jeziku ter ali so vsi predpisani podatki na napisni tablici. V kolikor plinske naprave niso imele navodil ali opozoril v slovenskem jeziku, so promet takih proizvodov z odločbo prepovedali do odprave pomanjkljivosti.

V letu 2006 so inšpektorji opravili 86 pregledov, kjer je bilo pregledanih 286 plinskih naprav. Brez navodila v slovenskem jeziku je bilo 11 naprav, pri 14 napravah ni bilo opozoril na embalaži, pri 20 napravah pa ni bilo opozoril na sami plinski napravi. Zaradi navedenih nepravilnosti pri plinskih napravah so tržni inšpektorji izrekli 4 opozorila ZP-1 in ravno tako 4 opozorila ZIN.

V letu 2006 so bile prvič vse kontrolirane plinske naprave označene s CE oznako in imele pridobljene certifikate skladno s pravilnikom. Ugotovljenih nepravilnosti pri prodaji plinskih naprav v zvezi s prilaganjem slovenskih navodil (brez 11 naprav) je bilo letos več v primerjavi z nadzori v preteklih letih (leta 2005 tri naprave brez navodil), zato bo tudi v letu 2007 Tržni inšpektorat RS nadziral te naprave, zlasti prilaganje navodil k napravam.

3.3.8. Gradbeni proizvodi

Poudarek dela Tržnega inšpektorata RS je na zaščiti potrošnikov, zato je bil v letu 2006 opravljen nadzor skladnosti tistih gradbenih proizvodov, ki kot neskladni z veljavnimi predpisi lahko vplivajo na bistvene zahteve za gradbene objekte.

Zakon o gradbenih proizvodih ureja dajanje v promet tistih gradbenih proizvodov, ki izpolnjujejo bistvene zahteve, ustrezajo svoji nameravani uporabi in so skladni z ustreznimi tehničnimi specifikacijami (standard, tehnično soglasje). Upoštevanje določb produktnega standarda ustvari domnevo, da je gradbeni proizvod, ki ga ta standard pokriva, primeren za namen, za katerega je predviden in s tem skladen z zahtevami Zakona o gradbenih proizvodih ter Pravilnika o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov in je kot tak lahko dan v promet na slovenskem trgu.

Na podlagi planiranih administrativnih nadzorov se je preverjala skladnost sanitarnih armatur, keramičnih ploščic in lepil za ploščice ter zunanje toplotno izolacijske sestavljene sisteme z ometom in vzorčili ter preskušali skladnost opečnih zidakov.

3.3.8.1. Sanitarne armature

Odločitev o nadzoru skladnosti sanitarnih armatur, ki se proizvajajo z namenom nadaljnje prodaje potrošnikom oziroma z namenom trajne vgraditve v gradbene objekte, je bila upravičena zaradi skladnosti z veljavnimi predpisi in obveznimi tehničnimi specifikacijami.

Pravna podlaga za izveden nadzor sanitarnih armatur je bil Zakon o gradbenih proizvodih, na podlagi katerega je bil izdan Pravilnik o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov, skladnost s slovenskimi nacionalnimi standardi SIST EN 200:2005(1996), SIST EN 816:1997, SIST EN 817:1997, SIST EN 246:2003, SIST EN 248:2003, SIST EN 1111:1998, SIST EN 1112:1998 in SIST EN 1113:1998, za katere velja:

- sistem ugotavljanja skladnosti 4 (proizvajalec na podlagi začetnega tipskega preskusa in notranji kontroli proizvodnje izda Izjavo o skladnosti za proizvod),
- obvezen začetek uporabe z dnem 1.6.2004,
- označevanje karakteristik proizvoda na ohišju ali spremni dokumentaciji in v Izjavi o skladnosti,
- ni CE označevanja (ker so slovenski nacionalni standardi objavljeni po 7. členu Zakona o gradbenih proizvodih).

Pri nadzoru so tržni inšpektorji ugotavljali:

- ali so sanitarne armature ustrezno označene na ohišju (proizvajalec/znamka, šumnost, pretok, letnica),
- ali ima proizvod, ki ni označen na ohišju, ustrezne informacije v spremni dokumentaciji,
- ali je proizvajalec/dobavitelj izdal Izjavo o skladnosti za proizvod.

Tržni inšpektorji so pri 34 dobaviteljih (proizvajalec ali uvoznik ali distributer) in 73 trgovcih (maloprodaja), skupaj pri 107 subjektih, ugotovili, da je na slovenskem trgu v prometu 30 različnih blagovnih znamk različnih proizvajalcev.

Pri 34 dobaviteljih in 73 trgovcih so tržni inšpektorji ugotovili naslednje:

- pregledanih je bilo 472 tipov proizvodov sanitarnih armatur,
- 456 (96,6%) tipov proizvodov je bilo zaradi neustreznega označevanja neskladnih,
- od 44 različnih tipov in blagovnih znamk sanitarnih armatur je bilo pri dobaviteljih ugotovljeno, da so z blagovno znamko na samem ohišju označene v 41 (93%) primerih, s šumnostjo v 14 (32%) primerih, s pretokom v 13 (30%) primerih ter z letnico v 4 (9%) primerih,
- izdanih je bilo 22 dopisov dobaviteljem, s katerimi se jih je pozvalo, da dostavijo listine o skladnosti z zahtevanimi karakteristikami proizvodov, ki bi nadomestilo zahtevano označevanje na sami sanitarni armaturi oziroma da se izjavijo o kvaliteti proizvedenih sanitarnih armatur,
- izdana je bila 1 ureditvena odločba,

- izdan je bil 1 opomin.

Po pozivu za dostavo je bilo na tržni inšpektorat posredovanih 31 izjav o skladnosti.

Iz ugotovitev 107 inšpekcijskih pregledov izhaja, da so tržni inšpektorji zaradi ugotovljenih kršitev:

- posredovali 25 dopisov – pisnih obvestil – s katerimi je bila dana možnost dobaviteljem, da se izjavijo, ali da dostavijo listine o skladnosti,
- izdali 1 upravno odločbo in odredili odpravo ugotovljenih neskladnosti,
- izdali 1 opomin.

Glede na dejstvo, da je datum obvezne uporabe nacionalnega standarda (po 7. točki Zakona o gradbenih proizvodih), ki podrobneje določa označevanje karakteristik na samem ohišju proizvoda že od 1.6.2004, Tržni inšpektorat RS na podlagi opravljenega nadzora ugotavlja, da je bilo v času inšpekcijskih pregledov na tržišču še vedno relativno veliko število sanitarnih armatur, ki niso ustrezno označene ali pa proizvajalec v času nadzora ni predložil Izjave o skladnosti.

Ugotovljeno je bilo največ kršitev z naslova označevanja samega proizvoda in sicer:

- sanitarna armatura ni (ali pa je pomanjkljivo) označena z zahtevanimi oznakami;
- zahtevana listina o skladnosti (izjava o skladnosti) v času nadzora ni bila predložena.

Analiza rezultatov opravljenega nadzora je pokazala, da so bile nepravilnosti oziroma neskladnosti z zahtevami v času nadzora ugotovljene v 60% primerov (pregledanih proizvodov, to so odsotnost zahtevanih oznak in informacij o proizvodu, manjkajočih oziroma nepopolnih listin o skladnosti), vendar so dobavitelji naknadno dostavili zahtevane listine o skladnosti in karakteristikami proizvodov. Proizvajalci, uvozniki in dobavitelji so bili opozorjeni na nepravilnosti in seznanjeni z zahtevami slovenskih prepisov.

3.3.8.2. Keramične ploščice in lepila za keramične ploščice

Odločitev o nadzoru skladnosti keramičnih ploščic, ki se proizvajajo in dajejo na trg z namenom nadaljnje prodaje potrošnikom oziroma z namenom trajne vgraditve v gradbene objekte, je bila upravičena zaradi množične sezonske prodaje in od 1.12.2005 zahteve po skladnosti z veljavnimi predpisi in tehničnimi specifikacijami.

V povezavi z nadzorom keramičnih ploščic se je v istem obdobju od 3.5.2006 do 26.5.2006 ponovno opravil tudi nadzor lepil za ploščice, ki se je prvič na območju Slovenije vršil že v letu 2004, ko so bile ugotovljene številne nepravilnosti glede označevanja ter izdajanja izjav o skladnosti.

Pri nadzoru keramičnih ploščic (danih na trg v letu 2006) in lepil so tržni inšpektorji nadzirali:

- označevanje s CE oznako in s tehničnimi podatki proizvoda,
- kontrolo listin – Izjave o skladnosti,
- prisotnost navodil za uporabo (za lepila za ploščice),

- po potrebi nadzor vodenja kontrole o začetnem tipskem preskusu in zabeležene notranje kontrole.

Pri 30 dobaviteljih in 36 trgovcih keramičnih ploščic in lepil je bilo pregledano 177 artiklov keramičnih ploščic in 128 artiklov lepil za keramične ploščice. Zaradi neustreznega označevanja ali nepredloženih listin o skladnosti, so tržni inšpektorji ugotovili 49 neskladnih artiklov keramičnih ploščic (28%) in 2 artikla lepil za keramične ploščice (1,5%).

Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji izdali 1 upravno odločbo z omejitvijo prometa (brez CE oznak), 1 upravno odločbo s prepovedjo dajanja v promet (brez CE in navodil), 1 upravno odločbo za odpravo neskladnosti (pomanjkljivo označevanje), 2 opozorili ZIN in 4 opozorila ZP-1.

Od pregledanih 177 različnih keramičnih ploščic je zastopanost proizvajalcev naslednja: 37 (67%) proizvajalcev iz Italije, 10 (18%) proizvajalcev iz Španije, 2 (3,6%) proizvajalca iz Slovenije, 2 (3,6%) proizvajalca iz Češke, 2 (3,6%) proizvajalca iz Nemčije, 1 (1,8%) proizvajalec iz Hrvaške in 1 (1,8%) proizvajalec iz Kitajske.

Od pregledanih 128 različnih lepil za keramične ploščice je zastopanost proizvajalcev naslednja: 6 (46%) proizvajalcev iz Slovenije, 5 (38%) proizvajalcev iz Italije, 1 (8%) proizvajalec iz Nemčije in 1 (8%) proizvajalec iz Madžarske. Vsi dobavitelji so bili opozorjeni na nepravilnosti in seznanjeni z zahtevami prepisov.

Na podlagi opravljenih nadzorov, zahtevanih listin o skladnosti in zbranih podatkov proizvajalcev Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da je večina proizvedenih keramičnih ploščic in lepil za keramične ploščice proizvedena po predpisih in skladnih s harmoniziranimi standardi, ugotovljene neskladnosti so bile zgolj formalnega značaja (manjkajoči podatki ob CE oznakah ali na Izjavi o skladnosti), v maloprodaji je bilo brez CE oznake 6 tipov keramičnih ploščic.

Glede na to, da se je nadzor lepil za keramične ploščice vršil že v letu 2004, je bilo pričakovati, da so dobavitelji seznanjeni z zahtevami Direktive CPD oziroma Zakona o gradbenih proizvodih in s harmoniziranim standardom. Kljub temu pa Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da sta na trgu 2 tipa proizvodov lepil brez CE oznake, zaradi česar so tržni inšpektorji ustrezno ukrepali.

3.3.8.3. Zunanji toplotno izolacijski sestavljeni sistemi z ometom

Odločitev o nadzoru skladnosti zunanjih toplotno izolacijskih sestavljenih sistemov z ometom, ki se proizvajajo in dajejo na trg z namenom nadaljnje prodaje potrošnikom oziroma z namenom trajne vgraditve v gradbene objekte, je bila upravičena zaradi množične sezonske prodaje ter že od 18.5.2003 obvezne zahteve po skladnosti s smernico ETAG 004 za pridobitev Evropskega tehničnega soglasja.

Nadzor je bil usmerjen v:

- kontrolo označevanja s CE oznako in s tehničnimi podatki proizvoda,
- kontrolo listin – Certifikat proizvoda (po »1«) ali Certifikat kontrole proizvodnje (po »2+«), izdan pri pooblaščenem organu za ugotavljanje skladnosti (Notified Body) in Izjave o skladnosti,

- po potrebi nadzor podeljenega Evropskega tehničnega soglasja (v nadaljevanju ETS),
- kontrolo vodene in evidentirane Notranje kontrole proizvodnje,
- kontrolo opravljenega in evidentiranega Preskušanja vzorcev.

Tržni inšpektorji so pri 24 subjektih – dobaviteljih (proizvajalec ali uvoznik ali distributer) in trgovcih (maloprodaja) ugotovili, da je na slovenskem trgu od nadziranih:

- v prometu zunanji toplotno izolacijski sestavljeni sistemi z ometom 6 različnih proizvajalcev, ki imajo zanj pridobljena Evropska tehnična soglasja, Certifikat kontrole proizvodnje ter izdano Izjavo o skladnosti in ustrezno CE označevanje na spremni dokumentaciji,
- v prometu zunanji toplotno izolacijski sestavljeni sistemi z ometom, ki ga je tržil slovenski proizvajalec in ki v času nadzora ni imel ETS, kot tudi ne Certifikata kontrole proizvodnje in Izjave o skladnosti,
- v prometu zunanji toplotno izolacijski sestavljeni sistemi z ometom, ki jih proizvaja Nemški proizvajalec in trži slovenski zastopnik, ki je imel času nadzora ETS ter naknadno posredoval Izjavo o skladnosti, vendar vse v nemškem jeziku,
- pri 2 subjektih je bilo ugotovljeno, da poleg skladnih fasadnih sistemov (z ustrezno Izjavo o skladnosti) tržijo tudi posamezne komponente za fasadne sisteme le-teh,
- 3 subjekti, ki se ukvarjajo s proizvodnjo izolacijskih materialov, ki se uporabljajo v fasadnih sistemih in imajo za termoizolacije pridobljene vse potrebne listine o skladnosti, vendar fasadnih sistemov kot celote ne proizvajajo,
- 1 subjekt, ki se ukvarja s proizvodnjo lepil, ki se lahko uporabljajo kot ena od komponent za sestavljene sisteme fasad, vendar sistemov ne nudi in ne trži,
- 4 subjekti imajo v svoji ponudbi vse možne posamezne komponente za izdelavo fasadnih sistemov, vendar ne dajejo in ne nudijo navodil uporabnikom oziroma izvajalcem, torej tudi ne trži sistema kot celote – dan odstop na gradbeni inšpektorat, ki je pristojen za nadzor na gradbiščih, kjer lahko fasadni sistem dejansko sestavljajo,
- 3 subjekti imajo v svoji ponudbi vse možne posamezne komponente za izdelavo fasadnih sistemov, pri čemer tržijo fasadne sisteme z navodili za izdelavo zunanjih toplotno izolacijskih sestavljenih sistemov z ometom,
- označevanje s CE oznako zaradi narave proizvoda (sestavljene sistem iz 4 komponent) je v nekaterih primerih na eni od komponent (embalaža za omet), sicer je označevanje urejeno v spremni dokumentaciji.

Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji izdali 1 upravno odločbo s prepovedjo prometa, 1 ureditveno odločbo, 1 opozorilo ZIN in 1 opozorilo ZP-1.

Za fasadne sisteme je zahteva po potrjevanju skladnosti v veljavi že 3 leta, zato je bilo pričakovati, da bodo proizvajalci z zahtevami Direktive CPD oziroma Zakona o gradbenih proizvodih in s smernico ETAG 004 seznanjeni ter da bodo le-te spoštovane. Ugotovljeno je bilo, da je na slovenskem trgu prisotnih 6 različnih proizvajalcev fasadnih sistemov, ki imajo ustrezno potrjeno skladnost z ETAG 004.

Na podlagi opravljenih nadzorov, zahtevanih listin o skladnosti in zbranih podatkov proizvajalcev se ugotavlja, da je na slovenskem trgu prisotnih 6 proizvajalcev zunanjih toplotno izolacijskih sestavljenih sistemov z ometom, ki so si pridobili zahtevano Evropsko tehnično soglasje in imajo skladnost proizvodov ustrezno potrjeno in označeno.

Vsi ostali ponudniki in trgovci pa niso bili identificirani kot ponudniki fasadnih sistemov, ker prodajajo le posamezne komponente ali le nekaj od teh brez navodil za uporabo in ki jih sestavljajo mojstri – izvajalci oziroma kupci sami na gradbiščih. Ob vsem tem tudi ni zanemarljivo dejstvo, da končni uporabniki sestavljenih fasadnih sistemov, ki niso skladni z ETAG 004, za ta proizvod tudi ne dobijo nikakršne garancije.

Načeloma so kontrolirani trgovci izjavljali, da ne prodajajo fasadnih sistemov, temveč le posamezne komponente, ki si jih kupec lahko izbere sam, trgovci pa so bili opozorjeni, da se v primeru prodaje posameznih materialov zahteva zagotavljanje skladnosti po ETAG 004, če je namen uporabe teh materialov za fasadne sisteme.

Ker se fasadni sistemi prodajajo po naročilu in pri trgovcih dejansko vseh komponent ni na zalogi, ker gre ves material direktno na gradbišča, kjer se izdeluje fasada na način, ko se zaupa mojstrom – izvajalcem fasad, ki kupujejo posamezne komponente (lahko tudi pri različnih trgovcih) po lastnem izboru, je bila z odstopom dana pobuda gradbenemu inšpektoratu, da opravi nadzor v okviru svoje pristojnosti.

3.3.8.4. Vzorčenje gradbenih proizvodov – opečnih zidakov

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS nadaljeval z izvedbo vzorčenja in testiranja opečnih zidakov z namenom ugotavljanja skladnosti le-teh z zahtevami iz pripadajočih tehničnih predpisov po zahtevah Zakona o gradbenih proizvodih, Pravilnika o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov v povezavi s produktnim standardom.

V letu 2005 je Tržni inšpektorat RS na podlagi izvedenih vzorčenj in testiranj ugotovil, da je na trgu relativno veliko število neskladnih opečnih zidakov, namenjenih gradnji nosilnih zidov, zato je bilo v letu 2006 ponovno opravljeno vzorčenje opečnih zidakov.

Za opečne zidake velja, glede na določila 6. člena Zakona o gradbenih proizvodih, da smejo biti dani v promet, če ustrezajo svoji nameravani uporabi in če so skladni s harmoniziranim standardom SIST EN 771-1:2004 – Specifikacija za zidake – 1. del: opečni zidaki.

Vzorčenje opečnih zidakov je bilo opravljeno v maloprodajah, kjer so tržni inšpektorji vzorčili opečne zidake: 2 slovenskih proizvajalcev, 4 hrvaških proizvajalcev in 2 italijanskih proizvajalcev, skupaj 8 opečnih zidakov.

Posamezne lastnosti vzorčenih opečnih zidakov so bile preskušane po metodah, ki jih predpisuje harmonizirani produktni standard in sicer so se ugotovljale dimenzije ter tlačne trdnosti posameznih opečnih zidakov.

Tržni inšpektorat RS je na podlagi prejetih poročil pogodbenega laboratorija IGMAT d.d., Ljubljane ugotovil, da pri vseh 8 različnih vzorčenih opečnih zidakih ni bilo ugotovljenih neskladnosti iz naslova deklariranih vrednostih ob CE oznaki, kar pomeni, da je bilo s pomočjo vzorčenja v letu 2006 ugotovljeno, da na trgu ni ugotovljenih neskladnih vzorčenih opečnih zidakov.

V skladu z ugotovitvami je bil izvršen prvi vnos podatkov v podatkovno bazo ICSMS za gradbene proizvode.

3.3.8.4.1 Splošna ocena rezultatov vzorčenja

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS nadaljeval program vzorčenja in testiranja gradbenih proizvodov, kjer so tržni inšpektorji nadzirali oziroma odvzeli tiste gradbene proizvode, ki se kot neskladni lahko izkažejo za nevarne potrošniku.

Odvzem in testiranje gradbenih proizvodov se opravlja po direktivi novega pristopa (Constructional Products Directive), ki jo povzema Zakon o gradbenih proizvodih in po tehničnih specifikacijah, ki določajo tudi postopke za ugotavljanje skladnosti.

Skladnost gradbenih proizvodov na trgu so tržni inšpektorji ugotavljali s pomočjo vzorčenja, preskušanja vzorcev in ovrednotenja rezultatov meritev.

3.3.8.5. Nadzor gradbenih proizvodov po zahtevah slovenskega predpisa – 7. člen Zakona o gradbenih proizvodih

Poleg administrativnih nadzorov, ki jih je Tržni inšpektorat opravil po planu na podlagi vodil, so tržni inšpektorji opravili tudi nadzore gradbenih proizvodov, za katere ne veljajo harmonizirane tehnične specifikacije, temveč po 7. členu (nacionalni člen), po katerem se za nadzirane proizvode zahteva pridobitev slovenskega tehničnega soglasja, ki ga izda pooblaščen organ za tehnična soglasja. Nadzor se je opravljal po uradni dolžnosti, vendar na podlagi prijave konkurenčnega podjetja, ki si je zahtevano slovensko tehnično soglasje že pridobilo.

Tržni inšpektorji so opravili 5 poglobljenih administrativnih pregledov dobaviteljev polimernih cevi in dva pregleda dobaviteljev opečnih polnil, pri čemer je bilo ugotovljeno, da si noben dobavitelj ni pridobil zahtevanega slovenskega tehničnega soglasja in jim je bil, glede na ugotovljeno kršitev, izdan upravni ukrep – odločba o omejitvi prometa z realnim rokom izvršitve (9 mesecev).

3.3.8.6. Nadzor gradbenih proizvodov na sejmih

Poleg izvedenih pregledov v okviru vodil za administrativni nadzor je Tržni inšpektorat RS izvajal tudi nadzor gradbenih proizvodov na sejmu DOM 2006. Tržni inšpektorji so nadzirali gradbene proizvode, za katere že veljajo objavljeni harmonizirani standardi: senčila s pogonom, masažne kadi, masažne bazene, WC naprave, dimnike, grelnike in štedilnike na trdna goriva, lesene plošče za uporabo v gradbeništvu, čistilne naprave, montažne hiše, polkna in zunanja senčila, skupaj 42 subjektov.

Večina zgoraj navedenih subjektov je bila s strani tržnih inšpektorjev ustno in pisno seznanjena o zahtevah in predpisih za njihove proizvode. Polovica od njih je v roku pol leta postopke skladnosti svojih proizvodov ustrezno pospešila ali pa se za to

ustrezno pripravila – organizirala, in ni prav nobene bojazni, da bi se ob naslednjem sejmu situacija z nepoznavanjem predpisov in neskladnostjo proizvodov ponovila.

3.3.8.7. Zaključek

S pomočjo testiranja vzorčenih opečnih zidakov v letu 2005 je bilo od vzorčenih ugotovljenih kar 50% neskladnih, zato je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 ponovil nadzor opečnih zidakov s pomočjo vzorčenja in ugotovil, da za vseh 8 vzorčenih opečnih zidakov osmih različnih proizvajalcev ni bilo ugotovljenih neskladnosti.

Drugih direktnih primerjav s preteklimi nadzori ni možno podati, ker v preteklih obdobjih tovrstnih proizvodov Tržni inšpektorat RS ni nadziral. Proizvajalci, uvozniki in večji trgovci gradbenih proizvodov so večinoma seznanjeni z zahtevo direktive oziroma zakonodajo.

Na podlagi številnih opravljenih nadzorov gradbenih proizvodov v preteklem obdobju ter tesnega sodelovanja s carinskimi uradi Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da je vedno več dobaviteljev (proizvajalcev, uvoznikov, distributerjev), ki se na Tržnem inšpektoratu RS preventivno informirajo o zahtevah za posamezen gradbeni proizvod.

Tržni inšpektorji na podlagi zaznane situacije na trgu podajajo tudi predloge in pobude na nadzor naslednjih gradbenih proizvodov v prihodnje: apno, mavčne plošče, cevi za odpadne vode in kanalizacijo, dimniki, montažni betonski izdelki, montažne hiše, lesene plošče za uporabo v gradbeništvu, agregati, betonski zidaki in strešniki ter izdelki iz betona, polkna in senčila zunanja, opečnih strešnikov, hišnih čistilnih naprav, črpališča odpadne vode, ločevalniki maščob, ločevalni sistemi za lahke tekočine, grelniki, štedilniki na trda goriva, masažne kadi, masažni bazeni.

Sistematska, planirana in stalna prisotnost tržnih inšpektorjev na trgu, učinkovit nadzor v fazi uvoza gradbenih proizvodov in sodelovanje z gradbenim inšpektoratom kaže rezultate v smislu številnejšega spoštovanja predpisov in po potrebi preventivnega posvetovanja dobaviteljev glede zahtev pred dobavo gradbenih proizvodov.

Potreben je sistematični nadzor na trgu in vzorčenje tistih gradbenih proizvodov, ki imajo potencialno manjši vpliv na varnost uporabnikov in okolice objekta, v katerega se lahko vgradijo neustrezni tovrstni gradbeni proizvodi, in imajo predpisan sistem ugotavljanja skladnosti 3 ali 4 – proizvajalcu v predpisani postopek potrjevanja skladnosti ni potrebno vključiti tretje stranke, t.j. certifikacijskega organa, priglašene pri Komisiji Evropske unije.

Z nadzorom tržne inšpekcije nad gradbenimi proizvodi, ki morajo biti opremljeni s CE oznako, je tudi Tržni inšpektorat RS odločilno prispeval k uveljavitvi te oznake. Takšno dejanje ima multiplikacijski učinek tudi na druge »harmonizirane« proizvode, saj številni dobavitelji že zahtevajo ustrezna dokazila, kar je tudi posledica izobraževalnega vpliva planiranega nadzora Tržnega inšpektorata RS na trgu.

Tržni inšpektorat RS bo tudi v prihodnje nadaljeval s sistematičnim nadzorom »harmoniziranih« gradbenih proizvodov in svoje ugotovitve posredoval tudi

gradbenemu inšpektoratu, ki bo lahko v okviru svojih pristojnosti nadaljeval z nadzori.

3.3.9. Tekstilni izdelki

Tržni inšpektorat RS je v času zimskih razprodaj, ki so potekale v mesecu januarju 2006, ponovno nadziral način označevanja materialov, ki se uporabljajo za sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom in označevanje tekstilnih izdelkov. Nadzor se je opravljal v maloprodaji, kontroliralo se je blago, ki je bilo predmet razprodaj.

Obutev, za katero se štejejo vsi izdelki z dodanim podplatom, katerih namen je, da varujejo in pokrijejo stopalo, vključno z glavnimi sestavnimi deli, ki se lahko uporabljajo tudi samostojno, mora v prometu vsebovati piktograme ali pisne oznake glavnih sestavnih delov obutve in piktograme ali pisne oznake materialov, ki se nanašajo na glavne sestavne dele obutve, kot to določa Pravilnik o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom.

Tekstilni izdelki morajo imeti obvezno označeno surovinsko sestavo izdelka, kot to določa Pravilnik o navajanju surovinske sestave in tekstilnih imenih, medtem ko označevanje usnjenih izdelkov ne zahteva več nobenega obveznega navajanja informacij. Prav tako ni več obvezno navajanje oznake velikosti/dimenzije izdelka in postopek vzdrževanja izdelka.

Skupno je bilo na celotnem območju Slovenije pregledanih 245 pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov, ki opravljajo trgovinsko dejavnost na drobno z obutvijo in tekstilnimi izdelki, od tega so bile pri 51 (20,8%) subjektih, od tega pri 45 subjektih, ki prodajajo tekstilne izdelke in v 6 primerih pri subjektih, ki prodajajo obutev, ugotovljene različne kršitve in sicer:

Obutev:

- štirje trgovci so imeli v prodaji obutev brez oznak o materialu,
- en trgovec je imel v prodaji večjo količino škornjev brez oznak za glavne sestavne dele obutve,
- v eni prodajalni ni bilo izobešene table o pomenu simbolov,
- inšpektorji so v nekaj primerih ugotovili, da je imela obutev nalepljene piktograme, ki pa so bili zelo slabo vidni, saj so bili na nalepkice natisnjeni s temnim črnilom in nalepljeni na temno podlago notranjega dela obutve.

Tekstilni izdelki:

- brez označene surovinske sestave v slovenskem jeziku, le v tujem jeziku (npr. polyamide, elasthan, lana, wool, baumwolle, pamutt, cotton pamut, acrilico, algodao, bawelna, elastantyezny, awgora, müselyem ...),
- surovinska sestava navedena v vseh drugih jezikih (angleščina, nemščina, italijanščina...), razen v slovenskem jeziku,
- navedene okrajšave imen tekstilnih vlaken (PU, PES...),
- navedna trgovska imena vlaken brez navedbe surovinske sestave v slovenskem jeziku (Naylon, Spandex...),
- ni označene surovinske sestave za polnila in podlogo,

- oznaka surovinske sestave na viseči etiketi je drugačna od surovinske sestave na všivni etiketi, pri čemer ni bilo ugotovljenega namernega zavajanja potrošnikov.

Zaradi navedenih nepravilnosti so inšpektorji izdali 21 upravnih odločb, s katerimi so naložili odpravo ugotovljenih nepravilnosti. V primerih, ko je bila količina neustrezno označenih izdelkov zanemarljivo majhna, ali pa so trgovci nepravilnosti odpravili že v času inšpekcijskega pregleda, so inšpektorji namesto ureditvenih odločb izrekli opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (24 opozoril). Inšpektorji so ukrepali tudi prekrškovno, pri čemer so v glavnem izrekli opozorila in opomine (46 ukrepov). Ker so trgovci v 6 primerih imeli na zalogi večjo količino neustrezno označenih izdelkov, so jim inšpektorji izrekli globe. Skupaj je bilo izrečenih 97 ukrepov.

Stanje na trgu se iz leta v leto izboljšuje, predvsem obutev ni problematična, zato so tržni inšpektorji v primerjavi z letom 2005 opravili za polovico manj pregledov. Tudi v letu 2006 je bilo ugotovljeno manj kršitev, kar je posledica stalnega nadzora tržne inšpekcije in izobraževanja proizvajalcev, dobaviteljev in trgovcev na tem področju. Inšpektorji so delovali opozorilno, saj je bilo največkrat ugotovljeno, da je v prodajalnah glede na celotno količino izdelkov v prodaji, le majhno število izdelkov, pri katerih so bile ugotovljene nepravilnosti, pri čemer gre največkrat za malomarnost trgovcev.

3.3.10. Aerosolni razpršilniki

Republika Slovenija je v svojo zakonodajo s Pravilnikom o aerosolnih razpršilnikih prevzela evropski direktivi o aerosolnih razpršilnikih (75/324/EEC in 94/1/EEC). V zgoraj navedenem pravilniku so določene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati razpršilniki, da so lahko dani na trg oziroma v uporabo.

Aerosolni razpršilnik pomeni katero koli kovinsko, stekleno ali plastično posodo, ki ni ponovno uporabljiva in vsebuje pod tlakom stisnjen, utekočinjen ali raztopljen plin s tekočino, pasto ali prahom ali brez le-teh, ter je opremljena z ventilom, ki omogoča, da se vsebina izbrizga v obliki trdnih ali tekočih delcev v suspenziji plina kot pena, pasta ali prah, ali v tekočem stanju. Tako morajo biti na vsakem aerosolnem razpršilniku oziroma na nalepki ali etiketi z vidnimi, čitljivimi in neizbrisnimi oznakami navedeni naslednji podatki v slovenskem jeziku:

- ime in naslov ali blagovna znamka dobavitelja, ki daje aerosolne razpršilnike v promet,
- oznaka \exists , ki dokazuje skladnost z zahtevami tega pravilnika,
- oznake, ki omogočajo prepoznavanje serije polnitve,
- napisi, oznake in posebne navedbe, navedene v točki 2.2. in 2.3. Priloge,
- neto vsebina po masi ali prostornini.

Priloga, točka 2.2., zahteva označevanje aerosolnih razpršilnikov z naslednjo vsebino: »Posoda je pod tlakom: Zaščitite jo pred soncem, ne izpostavljajte je temperaturam, višjim od 50° C. Ne preluknjajte ali sežigajte je niti, ko je prazna.«.

Če pa je vsebina aerosolnega razpršilnika vnetljiva, morajo biti glede na zahteve točke 2.3. Priloge tudi naslednja opozorila:

- »Ne pršiti v odprt plamen ali žareče telo.«
- »Hraniti ločeno od virov vžiga – ne kaditi.«
- »Hraniti izven dosega otrok«.

Tržni inšpektorji so v drugi polovici julija 2006 izvajali nadzor aerosolnih razpršilnikov glede izpolnjevanja zahtev pravilnika. Opravljenih je bilo 111 pregledov, tako pri trgovcih na drobno, kot tudi pri distributerjih. Pri tem so pregledali 766 tipov aerosolnih razpršilnikov ter ugotovili, da 64 tipov aerosolnih razpršilnikov ne izpolnjuje predpisanih zahtev iz pravilnika. Od tega je bilo 21 tipov brez označbe \Rightarrow (leta 2005 le 10), 43 tipov pa ni imelo vseh predpisanih opozoril v slovenskem jeziku, kar je enako kot v letu 2005. Zaradi navedenih ugotovitev so tržni inšpektorji izrekli 20 opozoril ZIN, izdali 10 odločb, s katerimi so prepovedali promet neskladnih razpršilnikov. Po Zakonu o prekrških je bilo izrečenih 10 opozoril ZP-1, 3 opomini ter ena globa.

V primerjavi z lanskoletnim nadzorom aerosolnih razpršilnikov Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da se stanje glede razpršilnikov na slovenskem tržišču ne izboljšuje, saj je bilo leta 2006 ugotovljenih več neskladnih razpršilnikov kot leta 2005, zato se bo tudi v prihodnje izvajal nadzor aerosolnih razpršilnikov.

3.3.11. Rekreatijska plovila

Slovenija pred vstopom v Evropsko unijo ni imela urejene zakonodaje na področju izdelave in trženja rekreatijskih plovil. Z vstopom je bila prevzeta evropska direktiva novega pristopa 94/25/ES kot Pravilnik o rekreatijskih plovilih. V letu 2005 objavljeni Pravilnik o rekreatijskih plovilih pa poleg osnovne direktive povzema tudi direktivo 2003/44/ES o emisiji hrupa in izpušnih plinov.

Pravilnik določa bistvene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati rekreatijska plovila, sestavni deli ter pogonski motorji teh plovil glede emisije hrupa in onesnaževanja. Tako mora biti vsako rekreatijsko plovilo označeno z identifikacijsko številko (CIN koda – craft identification number) in opremljeno s tablico graditelja, katera vsebuje naslednje podatke:

- ime proizvajalca,
- oznako CE,
- kategorijo namembnosti čolna v skladu s 1. točko Priloge I A pravilnika,
- največjo obremenitev, ki jo priporoča proizvajalec, v skladu s točko 3.6 Priloge I A,
- število oseb med plovbo, ki ga priporoča proizvajalec, za prevoz katerih je bil čoln zgrajen.

CIN koda, ki je nameščena na levi strani plovila, je sestavljena iz štirinajstih številok oziroma črk (koda države izdelave plovila, proizvajalca, serijska številka, leto izdelave in modelno leto). Podrobneje ureja to kodo standard SIST EN ISO 10087:2000. K vsakemu plovilu mora biti priloženo tudi navodilo za uporabo, napisano v slovenskem jeziku. Navodilo za uporabo mora zlasti opozarjati na tveganje ob požaru in poplavi ter vsebovati druga pomembna napotila za uporabnika plovila. Pravilnik določa tudi postopke ugotavljanja skladnosti oziroma

presojo skladnosti. Uporabljen je modulni pristop v odvisnosti od dolžine čolna in od kategorije namembnosti plovila. Pri plovilih daljših od 12 m, ki imajo kategorije namembnosti A (oceanska plovba) in B (plovba na odprtem), je v postopke ugotavljanja skladnosti pred dajanjem plovil na trg vključen tudi priglašen organ. Pisna Izjava o skladnosti, ki mora po Prilogi XV pravilnika vedno spremljati rekreacijsko plovilo, mora biti napisana v slovenščini. S pisno izjavo o skladnosti proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik v Evropski uniji potrjuje skladnost rekreacijskega plovila z zahtevami pravilnika.

Tržni inšpektorji so v mesecu oktobru 2006 opravili nadzor pri slovenskih proizvajalcih plovil ter pri prodajalcih rekreacijskih plovil, ki dobavljajo plovila iz tujine. Skupno je bilo opravljenih 14 pregledov, kjer so tržni inšpektorji pregledali 14 različnih tipov plovil. Brez navodil za uporabo v slovenskem jeziku so bila 3 plovila (leta 2005 pa 7 plovil). Pri dveh plovilih je bila pisna izjava napisana samo v tujem jeziku brez prevoda (leta 2005 je bilo 10 takih primerov), tri plovila pa so bila označena s pomanjkljivo CIN identifikacijsko številko, leta 2005 pa 4 plovila. Zaradi navedenih ugotovitev so bile izdane 3 odločbe o prepovedi prometa, ker ni bilo slovenskih navodil, izdanih je bilo 5 opozoril ZIN zaradi odprave nepravilnosti.

Pri nadzoru rekreacijskih plovil se je ugotovilo, da nekateri slovenski distributerji tujih plovil ne prevajajo originalnih navodil za uporabo v slovenski jezik, zlasti ko gre samo za en ali dva primerka istega tipa plovila. Zaradi navedenih nepravilnosti bo Tržni inšpektorat RS tudi prihodnje leto izvajal nadzor plovil.

3.3.12. Sistem za izmenjavo podatkov o proizvodih (RAPEX, ICSMS, SGC)

3.3.12.1. Kratek opis sistema RAPEX in zaščitne klavzule

Na podlagi Uredbe o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi, je Inšpekcijski svet na seji dne 23.12.2003 sprejel Poslovnik o načinu dela in sodelovanja nadzornih organov v postopkih izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje z neživilskimi proizvodi. Uredba in poslovnik določata način ukrepanja kontaktne točke v sistemu RAPEX in postopkih zaščitne klavzule. Inšpekcije, ki so pristojne za varnost neživilskih proizvodov so: Zdravstveni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za okolje in prostor, Inšpektorat RS za telekomunikacije, elektronsko podpisovanje in pošto, Inšpektorat RS za delo, Urad RS za meroslovje, Urad RS za zdravila, Urad RS za kemikalije ter Tržni inšpektorat RS.

Za usklajevanje postopkov zaščitne klavzule in sistema RAPEX je na vsaki pristojni inšpekciji zadolžen predstojnik/direktor. Predstojnik s sklepom imenuje pooblaščen osebe kot kontaktne osebe in opredeli njihove odgovornosti in pristojnosti in o tem obvesti Tržni inšpektorat RS kot nacionalno kontaktno točko.

3.3.12.2. Aktivnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije v sistemu RAPEX v letu 2006

V letu 2006 je kontaktna točka (Tržni inšpektorat RS) prejela 902 notifikacij o nevarnih proizvodih, poleg tega pa še 63 notifikacij s pripombo »za informacijo« in 20 notifikacij skladno z 11. členom GPSD.

Največ notifikacij se je nanašalo na elektro proizvode, nekaj manj na igrače, avtomobile, kozmetiko ter proizvode s področja splošne varnosti in osebne varovalne opreme.

V letu 2006 je Slovenija v sistem RAPEX poslala 10 notifikacij in sicer za ventilator WATTON, prenosno lučko brez imena, dva opekača za kruh, stajico HAPPY HORT in pet za namizne svetilke.

Potrebno je poudariti, da se število notifikacij iz leta v leto povečuje, tako da jih je s pristopom Bolgarije in Romunije v EU pričakovati veliko večje število kot doslej.

Kar se tiče sodelovanja kontaktne točke s pristojnimi inšpekcijami je Tržni inšpektorat RS zelo zadovoljen in ocenjuje, da je to posledica kontaktov tekom celega leta.

3.3.12.3. Aktivnosti Tržnega inšpektorata RS glede zaščitnih klavzul

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS kot kontaktna točka v Sloveniji prejel 133 zaščitnih klavzul od Stalnega predstavništva Slovenije pri Evropski uniji in sicer:

- 91 s področja električne varnosti,
- 19 s področja elektromagnetne združljivosti,
- 8 s področja radijske in terminalske opreme,
- 2 s področja varnosti strojev,
- 2 s področja plinskih naprav,
- 1 s področja osebne varovalne opreme,
- 8 s področja igrač,
- 1 s področja merilnih naprav in
- 1 s področja tlačnih posod.

Za področja, za nadzor katerih je pristojen Tržni inšpektorat RS (prvih 6 alinej), so bile opravljene kontrole slovenskega tržišča. Ugotovljeno je, da se je samo 1 proizvod s področja električne varnosti (električni podaljšek z razdelilno letvijo proizvajalca Belkin) prodajal na slovenskem tržišču. Le-tega je slovenski dobavitelj po obvestilu tržnega inšpektorja takoj prostovoljno umaknil iz prometa.

Za ostala področja, ki so v pristojnosti drugih inšpekcijskih organov, so bili narejeni odstopi v pristojno reševanje.

Glede na sprejete ukrepe omejevanja trženja proizvodov zaradi varnostnih vidikov v letu 2006, pa je Tržni inšpektorat RS skladno z Uredbo o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi, obvestil Komisijo Evropske unije o 16 zaščitnih klavzulah, vse s področja električne varnosti.

3.3.12.4. Kratek opis sistema ICSMS

ICSMS je bil ustvarjen kot baza za učinkovito sodelovanje med državnimi organi na trgu Evropske unije. Podpira ga internetna povezava, ki omogoča pretok informacij med nadzornimi organi, ki nadzirajo tehnične proizvode. Koordinirane akcije različnih organov omogočajo večjo učinkovitost le-teh in usmerjajo pozornost organov v nove izdelke in ne na že testirane izdelke. Tehnične proizvode testirajo

akreditirani laboratoriji oziroma državni organi sami, če imajo laboratorije. V sistem se podajajo tako pozitivne informacije o proizvodih, kot tudi negativne. Sistem ICSMS je razdeljen v dva dela in sicer na del, ki je odprt za javnost in na del, ki je na razpolago le nadzornim organom, carini in Komisiji. Del, ki je odprt za javnost, vsebuje predvsem informacije o nevarnih proizvodih ter prostovoljnih preklicih s strani proizvajalcev.

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS v sistem ICSMS vnesel 179 informacij o vzorčenih izdelkih. Iz področja električne varnosti je bilo vnesenih 74 informacij (Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej), 37 vnosov področja splošne varnosti proizvodov (Zakon o splošni varnosti proizvodov), 19 vnosov s področja EMC (Pravilnik o elektromagnetni združljivosti), 9 vnosov je bilo izvedenih za gradbene proizvode (Zakon o gradbenih proizvodih), 6 vnosov je bilo s področja radijske in terminalske opreme (Pravilnik o radijski in terminalski opremi) ter 34 vnosov s področja varnosti strojev (Odredba o varnosti strojev).

3.3.13. Sodelovanje Carinske uprave Republike Slovenije in Tržnega inšpektorata Republike Slovenije pri nadzoru uvoza proizvodov iz tretjih držav

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo se je na podlagi Uredbe Sveta 339/93/EGS, okreplil nadzor nad uvozom proizvodov iz tretjih držav.

Na podlagi Uredbe sveta o preverjanju skladnosti s pravili o varnosti proizvodov za izdelke, uvožene iz tretjih držav 339/93/EGS, Tržni inšpektorat RS sodeluje s Carinsko upravo RS že od leta 2003.

V letu 2006 je bilo veliko aktivnosti tržnih inšpektorjev usmerjenih v sodelovanje s Carinsko upravo RS oziroma izvajanje nadzora – presoje skladnosti na prošnjo Carinske uprave RS.

Za obveščanje Tržnega inšpektorata RS s strani Carinske uprave RS je pomembna določba 2. člena uredbe, ki določa, da če carinski organi pri mejnih kontrolah, ki jih izvajajo glede blaga, prijavljenega za sprostitev v prosti promet, ugotovijo:

- da imajo proizvod ali serija proizvodov značilnosti, na podlagi katerih se utemeljeno sumi, da obstaja resna in neposredna nevarnost za zdravje in varnost, v primeru, če bi se ta proizvod uporabljal v normalnih in predvidenih okoliščinah in/ali
- da proizvodu ali seriji proizvodov niso priloženi dokumenti ali da proizvodi niso označeni v skladu z nacionalno zakonodajo ali s predpisi Skupnosti na področju varnosti proizvodov, ki se uporabljajo v državi članici, v kateri se zaprosi za sprostitev v prosti promet,

zadržijo sprostitev proizvoda ali serije proizvodov v prosti promet in o tem obvestijo državne organe, pristojne za nadzor trga.

Na podlagi 2. člena uredbe je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 prejel od Carinske uprave RS:

- 151 pisnih obvestil o zadržanju sprostitve v prost promet, od katerih je bilo

- v 26 primerih ugotovljeno, da gre za neskladne proizvode in sprostitev v prosti promet ni dovoljena,
- v 93 primerih je bilo ugotovljeno, da gre za skladne proizvode in je bila izvedena sprostitev v prost promet.

Poleg naštetega so tržni inšpektorji preko številnih telefonskih razgovorov s Carinskimi uradi sproti ugotavljali administrativno skladnost proizvodov z zahtevami in predpisi.

	EMC, R&TTE	LVD	CPD	MD	OVO	GAS, RCD	Ostalo	Skupaj
Št. pisnih obvestil iz Carinske uprave RS	0	39	38	58	9	6	1	151
Št. prepovedi sprostitve v prosti promet	0	5	9	7	1	4	0	26
Št. "pogojnih" uvozov	0	7	1	0	1	1	1	11
Št. sprostitvev v prosti promet	0	21	28	36	7	1	0	93
Zadeve v postopku	0	5	0	16	0	0	0	21
Št. telefonskih klicev, reševanj	0	70	50	30	2	20	0	172

V letu 2006 je bilo za carinike in tržne inšpektorje uspešno izvedeno skupno izobraževanje za pregled proizvodov, ki so zavezani predpisom o varnosti proizvodov, s čimer se je še okrepilo strokovno znanje posameznikov ter uspešno sodelovanje med organoma.

Z dnem 1.1.2007 je bil vpeljan nov obrazec – Obvestilo o zadržanju sprostitve proizvoda v prost promet, ki ga v primeru suma o nevarnem ali neskladnem prijavljenem proizvodu za sprostitev v prost promet, Carinska uprava RS izpolni in posreduje na Tržni inšpektorat RS, s čimer se še pogloblja in optimizira sodelovanje.

3.3.13.1. Sodelovanje pri nadzoru električne opreme iz tretjih držav

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS prejel s strani posameznih carinskih uradov na podlagi 2. člena uredbe glede uvoza električne opreme 39 obvestil o podanih zahtevah za sprostitev uvoza.

Od 39 posredovanih informacij je bila samo v 5 primerih zavrnjena možnost sprostitve v prost promet, v 21 primerih pa je bila predložena dokumentacija verodostojna oziroma ugotovitve takšne, da je bilo izdano soglasje za sprostitev v promet.

Razen pisnih informacij o odkritih pomanjkljivostih so delavci Carinskega urada RS po telefonu pogosto usklajevali stališča z delavci Tržnega inšpektorata RS glede morebitnih pomanjkljivosti električne opreme tako s področja električne varnosti, kot tudi EMC ter radijske in terminalske opreme.

3.3.13.2. Sodelovanje pri nadzoru strojev iz tretjih držav

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS s strani posameznih carinskih izpostav prejel 58 obvestil o podanih zahtevah za sprostitev uvoza novih in rabljenih strojev. V 7 primerih je prišlo do prepovedi uvoza strojev.

Poleg pisnih informacij je Tržni inšpektorat RS sodeloval z delavci Carinskega urada RS in v telefonskih razgovorih sproti reševal in usklajeval zahteve.

3.3.13.3. Sodelovanje pri nadzoru gradbenih proizvodov iz tretjih držav

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS od Carinske uprave RS prejel 38 pisnih obvestil – prošenj za presojo skladnosti o nameravanih uvozi domnevno neskladnih gradbenih proizvodov. Na podlagi posredovanih informacij, podatkov in listin o skladnosti je Tržni inšpektorat RS v 28 primerih podal soglasje za sprostitev v promet, v 9 primerih pa je zaradi manjkajočih listin o skladnosti in označevanja odrekel soglasje za sprostitev gradbenega proizvoda v promet, kar je za 20% več kot v preteklem letu.

Tržni inšpektorat RS je v številnih telefonskih razgovorih ali po e-pošti s carinskimi uradniki tudi sproti reševal, tolmačil in usklajeval zahteve glede skladnosti gradbenih proizvodov.

3.3.14. Sodelovanje z drugimi inštitucijami EU in tretjimi državami

Poleg nadzora nad izvajanjem oziroma spoštovanjem določb Zakona o splošni varnosti proizvodov je Tržni inšpektorat RS sodeloval v projektu EMARS (Enhancing Market Surveillance through Best Practice), ki ga vodi PROSAFE in je sofinanciran s strani Komisije in v delovni skupini za izboljšavo metode za oceno tveganja (WG IRAG), katero vodi Komisija. S podporo TAIEX je bil organiziran študijski obisk predstavnikov tržnega inšpektorata Republike Črne Gore na temo Exchanging Information relating to Dangerous Products, v okviru katerega je bilo predstavljeno delovanje Tržnega inšpektorata RS v sistemu RAPEX in zaščitne klavzule. Na obisk je prišla delegacije poljske tržne inšpekcije (Inspekcja handlowa, Główny inspektorat), kateri je bilo predstavljeno delo inšpektorata na področju nadzora neživilskih proizvodov.

Tržni inšpektorat RS se je septembra udeležil seminarja v Wasserburgu, Nemčija na temo »Market Surveillance in Europe, Germany and Bavaria«, poleg tega pa je aktivno sodeloval pri pripravi sprememb predpisov, ki urejajo nadzor opreme pod tlakom in premične tlačne opreme.

V letu 2006 so se člani delovne skupine za administrativno sodelovanje držav članic EU na področju radijske in telekomunikacijske terminalske opreme (R&TTE AdCo) dogovorili za skupen nadzor radijske in terminalske opreme na evropskem trgu. Cilj akcije je bil preverjanje skladnosti radijskih naprav kratkega dosega. Sodelovanje v akciji je bilo prostovoljno, akciji pa se je pridružil tudi Tržni inšpektorat RS.

3.4. DELO NA ČRNO

Nadzor dela na črno je prednostna naloga Tržnega inšpektorata RS in poteka kontinuirano skozi celo leto, po potrebi pa se organizirajo še poostreni nadzori posameznih področij, glede na trenutno problematiko. Na podlagi določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 opravil skupaj 2227 inšpekcijskih pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 751 kršitev. Kršiteljem so inšpektorji izdali 555 upravnih odločb, v 51 primerih so pričeli z upravno izvršbo, izrekli pa so tudi 629 prekrškovnih ukrepov.

Komisija Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno v letu 2006 ni koordinirala akcij, pač pa je inšpekcijski svet, ki ima po novem sedež na Ministrstvu za javno upravo, koordiniral dva inšpekcijska nadzora v zvezi z nezakonitim delovanjem kamnolomov, pri katerem je poleg Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano, Inšpektorata RS za energetiko in rudarstvo ter mestne inšpekcije sodeloval tudi Tržni inšpektorat RS.

V zvezi z osebnim dopolnilnim delom prihaja v praksi do zlorab. Osebe, ki opravljajo osebno dopolnilno delo namreč tega dela ne opravljajo le občasno, kot določa Pravilnik, pač pa kontinuirano skozi vse leto, vendar pa prikazani prihodki ne presežejo cenusa letnega prihodka, zato zavezanca ni mogoče izbrisati iz seznama oseb, ki opravljajo osebno dopolnilno delo. Prav tako je bilo ugotovljeno, da so zavezanci v nekaj primerih prvotno opravljali dejavnost kot samostojni podjetniki, potem pa so se izpisali iz poslovnega registra in nadaljevali dejavnost na podlagi Potrdila o vpisu v seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo. V takem primeru je skoraj nemogoče dokazati, da ne gre za osebno dopolnilno delo, pač pa za dejavnost, za opravljanje katere bi se moral subjekt vpisati v poslovni register oziroma se ustrezno registrirati.

Glede na vse navedeno Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da bo tudi v prihodnje na tem področju potreben stalen nadzor, saj se na trgu pojavljajo novi in novi subjekti, ki opravljajo delo oziroma dejavnost v nasprotju z določili zakona.

V letu 2006 je bil sprejet Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki je pričel veljati 2.12.2006. Z vidika dela Tržnega inšpektorata RS zakon ni prinesel bistvenih novosti, ker pa je za nadzor dela na črno po novem pristojna tudi Davčna uprava RS, bo nadzor na tem področju v prihodnosti bolj učinkovit.

3.4.1. Delo na črno – »šušmarstvo«

Kadar posameznik opravlja delo, brez da bi bil vpisan oziroma priglašen, kot to določa ta ali pa drug, poseben zakon, gre za delo na črno, ki je skladno z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, prepovedano.

Tržni inšpektorat RS inšpekcijske preglede pri posameznikih opravlja predvsem na podlagi prijav, prav tako pa so organizirane akcije poostrenega nadzora po posameznih področjih, če se za to pokaže potreba. V zvezi s prijavi Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da je precejšnje število le-teh tudi neutemeljenih, podanih zaradi osebnih sporov ali nevoščljivosti in da na ta način prijavitelji želijo reševati osebne spore.

Nadzor nad delom na črno pri posameznikih je zahteven, saj se delo na črno največkrat opravlja v zasebnih, stanovanjskih prostorih, kamor inšpektor ne more vstopiti brez dovoljenja lastnika oziroma brez odredbe sodnika, saj je stanovanje ustavno pravno varovana kategorija.

Sodnik izda odredbo na podlagi vloženega predloga prekrškovnega organa, v katerem mora biti izkazan utemeljen sum, da gre za delo na črno in da bodo v prostoru, ki naj bi se preiskal, najdeni predmeti in listine, s katerimi je kršitelj storil prekršek.

Za dokazovanje ni dovolj le prijava, pač pa mora inšpektor ugotoviti, da storilec dejansko opravlja to dejavnost. Tako je uspešnost nadzora na tem področju velikokrat odvisna od iznajdljivosti posameznega inšpektorja.

Skupno je bilo v letu 2006 pri posameznikih opravljenih 1442 pregledov, pri katerih je bilo odkritih 484 šušmarjev. Inšpektorji so v zvezi s tem izdali 405 upravnih odločb in izrekli 398 prekrškovnih ukrepov. Največ, kar 185 šušmarjev je bilo odkritih na področju obrtnih dejavnosti, od tega največ v zvezi z zidarstvom in vzdrževanjem avtomobilov, v 135 primerih so opravljali trgovinsko dejavnost, v 64 primerih pa gostinsko dejavnost. Na ostalih področjih je bilo odkritih 100 šušmarjev, najbolj razširjene dejavnosti pa so varstvo otrok na domu, inštrukcije in čiščenje prostorov. Kot vsako leto je bil tudi v letu 2006 organiziran poostren nadzor gradbenih dejavnosti v poletnih mesecih, pri katerem je bilo odkritih 18 šušmarjev.

Med odkritimi kršitelji je bilo v letu 2006 tudi 24 tujcev. Nadzor je bil opravljen pri 30 tujcih, po večini so to državljani Romunije, ki so prodajali različno blago od vrat do vrat po vaseh ali pa pred večjimi trgovskimi centri. O nezakoniti prodaji je Tržni inšpektorat RS v večini primerov obvestila policija, ki je tujce navadno zadržala do trenutka, ko je na mesto prispel inšpektor. Pri odkrivanju dela na črno tujih fizičnih oseb je težava v tem, ker je mogoče ukrepati le v primerih, če se je dejavnost dejansko opravljala, ne pa, če je šlo le za ponujanje blaga, do prodaje pa še ni prišlo. Tujci so hitro ugotovili, da se izognejo zasegu blaga oziroma zmanjšajo količino zaseženega blaga, če s sabo nosijo le posamezen kos.

Skladno s 4. členom Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je pravna oseba, zasebnik ali posameznik, ki omogoči eni ali več osebam opravljanje dela na črno, za katere ve, da opravljajo delo na črno, ali ki sklene pogodbo z drugo pravno osebo, zasebnikom ali posameznikom, za katere ve, da opravljajo delo na črno, soudeleženec dela na črno.

V letu 2006 je bilo odkritih 7 fizičnih oseb posameznikov, soudeležencev pri delu na črno, katerim je bilo dokazano, da so za opravo nekega dela najeli šušmarja.

Kršitve so bile torej odkrite v 33,5%. V primerjavi z letom 2005 je stanje na tem področju nespremenjeno, kar pomeni, da še vedno veliko posameznikov opravlja delo na črno in bo zato potrebno v prihodnosti temu področju nameniti večjo pozornost.

3.4.2. Opravljanje dejavnosti brez ustreznih dovoljenj in registracije

Tudi gospodarska družba ali podjetnik opravljata svojo dejavnost v nasprotju z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in sicer v naslednjih primerih:

- če pravna oseba opravlja dejavnost, ki je nima vpisane v sodni register, oziroma opravlja dejavnost, ki je nima določene v temeljnem aktu, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane ali v temeljnem aktu določene dejavnosti,
- če podjetnik opravlja dejavnost, katere nima vpisane v ustrezen register, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane dejavnosti,
- če pravna oseba ali podjetnik opravlja dejavnost kljub začasni prepovedi opravljanja dejavnosti.

Skupno je bilo v letu 2006 pri registriranih subjektih opravljenih 623 pregledov in ugotovljenih 226 kršitev. V 83 primerih je šlo za prekoračitev dejavnosti, saj so gospodarski subjekti opravljali dejavnost, ki je niso imeli vpisane v sodni register ali v poslovni register, v 92 primerih pa so opravljali dejavnost brez ustreznih listin o izpolnjevanju pogojev. V 51 primerih so zavezanci svojo dejavnost opravljali kljub izdani prepovedni odločbi, zaradi česar je bila zoper njih začeta izvršba. V 3 primerih je bilo ugotovljeno, da je bila pravna oseba soudeležena pri delu na črno.

V 58 primerih je bilo ugotovljeno, da si gostinci, ki opravljajo dejavnost zunaj gostinskega obrata na javnih prireditvah, sejnih in podobno, niso pridobili odločbe o izpolnjevanju pogojev, ki jo izda pristojna upravna enota. Brez obrtnega dovoljenja so pravni subjekti dejavnost opravljali v 20 primerih. V zvezi z obrtjo velja poudariti, da se je število kršitev v zvezi z opravljanjem dejavnosti brez obrtnega dovoljenja zmanjšalo na račun dejstva, da so se spremenili pogoji za opravljanje obrti podobnih dejavnosti, za katere si ni več potrebno pridobiti obrtnega dovoljenja, pač pa obrtna zbornica subjekt, ki opravlja obrti podobno dejavnost po uradni dolžnosti vpiše v obrtni register.

V primerjavi z lanskim letom se je število kršitev zmanjšalo le za 1,8%, (kršitve so bile ugotovljene v 36%) zato bo na tem področju potrebno nadaljevati z nadzorom opravljanja različnih dejavnosti, predvsem obrtnih.

3.4.3. Oglaševanje dela na črno

Kadar pravna oseba, zasebnik ali posameznik ponuja oziroma reklamira delo na črno v različnih medijih gre za nedovoljeno reklamo v smislu določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Prav tako je naročnik oglasa dolžan ob naročilu oglasa navesti podatke o njegovi identiteti: firmo in sedež firme ter ime in priimek odgovorne osebe ali ime in priimek naročnika ter njegovo stalno prebivališče. Oglaševalska organizacija ne sme objavljati oglasov, če naročnik oglasa ne posreduje podatkov iz prejšnjega odstavka, organom iz 13. člena tega zakona pa je dolžna na njihovo zahtevo posredovati podatke o naročniku oglasa.

Tudi v letu 2006 je bil poudarek na oglaševanju prek svetovnega spleta, saj se na spletu prek različnih spletnih oglasnikov pojavlja vedno več oglasov, ki ponujajo v

prodajo razno blago ali pa nudijo svoje storitve. Pozornost je bila usmerjena na oglase, ki poleg ponudbe navajajo kot kontakt le elektronski naslov in telefonsko številko. Elektronski naslov je navadno anonimen, pa tudi telefonske številke po pravilu niso objavljene v telefonskem imeniku. Tako je težko odkriti, kdo je dejansko objavil oglas oziroma kdo je oseba, ki je oglas naročila. Prav tako je težava v tem, da se spletne strani nahajajo na tujih strežnikih in so registrirane preko tujih registrarjev, največkrat v ZDA ali v Nemčiji, tako, da zoper njih ni mogoče ukrepati, niti ni mogoče razbrati, kdo je lastnik strani, saj so registrirani pod izmišljenimi imeni.

Inšpektorji so v zvezi z nedovoljeno reklamo opravili 117 inšpekcijskih pregledov, v 68 primerih so bile ugotovljene kršitve. Posamezniki – šušmarji – v medijih ponujajo predvsem raznovrstne storitve, in sicer inštrukcije, varovanje otrok na domu, čiščenje stanovanj, likanje na domu, lektoriranje, nekaj pa je tudi prodaje blaga na črno, največkrat tehničnega.

V 3 primerih je bilo ugotovljeno, da so oglaševalske organizacije kršile določila navedenega zakona in sicer so objavljale oglase kljub temu, da gospodarski subjekt ni imel vseh predpisanih dovoljenj za opravljanje dejavnosti, ki jo je oglaševal.

V primerjavi z lanskim letom se je število ugotovljenih kršitev povečalo za 20%, kar pomeni, da bo v prihodnosti potrebno zelo poostri nadzor na tem področju. V ta namen se bo oblikovala posebna skupina inšpektorjev, ki se bo na področju računalništva dodatno izobraževala.

3.5. TRGOVINA

Inšpekcijski nadzori nad opravljanjem trgovinske dejavnosti so bili opravljeni na podlagi določil Zakona o trgovini in na njegovi podlagi izdanih podzakonskih predpisov:

- Pravilnika o minimalnih tehničnih in drugih pogojih, ki se nanašajo na prodajne objekte za opravljanje trgovinske dejavnosti in pogojev za prodajo blaga zunaj prodajaln,
- Pravilnika o minimalni stopnji izobrazbe oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost po zahtevnosti posameznih vrst trgovinskih opravil,
- Pravilnika o vodenju evidenc v trgovini.

Nadzor v prodajalnah se je opravljal tudi na podlagi drugih predpisov, kot na primer Zakona o varstvu potrošnikov, Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, Zakona o varstvu konkurence.

Inšpekcijski pregledi so se opravljali v prodajnih objektih in zunaj njih, in sicer na tržnicah, sejnih in raznih prireditvah, tako pri gospodarskih družbah, samostojnih podjetnikih posameznikih ter fizičnih osebah, ki so opravljale trgovinsko dejavnost na črno.

Tržni inšpektorji so opravili nadzor izpolnjevanja minimalnih tehničnih in drugih pogojev za opravljanje trgovinske dejavnosti, obratovalnega časa, izobrazbe

zaposlenih prodajalcev in trgovskih poslovodij, vodenja evidenc o nakupu in prodaji blaga, opremljenosti blaga s predpisanimi listinami o skladnosti in spremnimi listinami, deklaracijami blaga v slovenskem jeziku, kjer je to s posebnimi predpisi določeno, ter označevanja blaga s cenami.

V letu 2006 je bilo na področju opravljanja trgovinske dejavnosti po navedenih predpisih, za nadzor katerih je pristojen Tržni inšpektorat RS, opravljenih skupno 8856 pregledov, kar predstavlja v primerjavi z letom 2005 9,5% povečanje.

V prodajalnah je bilo opravljenih 1207 inšpekcijskih pregledov, kjer so se kontrolirale določbe glede predpisanih pogojev, ki morajo biti izpolnjeni za zakonito opravljanje trgovinske dejavnosti, 324 pregledov je bilo opravljenih po določilih Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, največ in sicer 2958, pa je bilo v prodajalnah opravljenih po določbah Zakona o varstvu potrošnikov.

V primeru ugotovljenih nepravilnosti so tržni inšpektorji ukrepali v skladu s posameznimi zakonskimi določili z izdajo odločbe, s katero so kršitelju odredili odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti ali pa mu prepovedali prodajo. Tako je bilo iz naslova nadzora opravljanja trgovinske dejavnosti v letu 2006 gospodarskim subjektom in fizičnim osebam izdanih 751 upravnih odločb, kar predstavlja 34% manj upravnih odločb kot v letu 2005. Zaradi ugotovljenih manjših nepravilnosti pri opravljanju trgovinske dejavnosti so tržni inšpektorji v 837 primerih izrekli upravna opozorila. Največ opozoril (449) je bilo izrečenih zaradi kršitev Zakona o varstvu potrošnikov, 64 zaradi kršitev določb Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti, 146 opozoril pa zaradi kršitev Zakona o trgovini.

Zaradi ugotovljenih prekrškov po Zakonu o trgovini je bil 212 subjektom izrečena sankcija po Zakonu o prekrških oziroma vložen obdolžilni predlog. Tako je bilo izdanih 39 odločb o prekrških, 168 opominov zaradi manjših kršitev, zoper 3 kršitelje pa so bili podani obdolžilni predlogi. V 174 primerih so bila kršiteljem izrečena opozorila ZP-1.

Tako kot tudi v prejšnjih letih, so bile tudi v letu 2006 najpogosteje ugotovljene kršitve pri opravljanju trgovinske dejavnosti glede označevanja blaga s cenami, prilaganja z zakonom predpisanih listin ter reševanja reklamacij potrošnikov.

Pri primerjavi rezultatov nadzora iz prejšnjih let Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da se spoštovanje veljavnih predpisov v trgovini iz leta v leto izboljšuje. Kljub povečanju števila pregledov za 447 v letu 2006 je bilo ugotovljenih manj kršitev, saj je bilo izdanih 526 manj upravnih odločb, kot tudi 220 manj opozoril ZIN. Ob spremembi predpisov se številni trgovci obračajo na Tržni inšpektorat RS s prošnjo za pojasnitev, kako ravnati, da bo poslovanje skladno z predpisi.

Slabšo urejenost je mogoče opaziti pri prodaji blaga na premičnih stojnicah in trgih, saj so kršitve, ki se v pretežnem nanašajo na vodenje trgovinskih evidenc, ugotovljene pri vseh 46 pregledanih subjektih.

Tržni inšpektorat RS meni, da določa Zakon o trgovini za prekrške previsoke globe, zato predlagamo, da se v napovedani spremembi zakona predvidijo tudi spremembe v smeri znižanja višine glob.

3.5.1. Nadzor minimalnih tehničnih in drugih pogojev za prodajo blaga v prodajalnah in zunaj prodajaln

Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih, ki se nanaša na prodajne objekte za opravljanje trgovinske dejavnosti in pogojih za prodajo blaga zunaj prodajaln predpisuje minimalne tehnične pogoje, ki se nanašajo na poslovne prostore, opremo in naprave v prodajnih objektih trgovine na drobno in debelo, pogoje glede zunanjih površin prodajnega objekta in pogoje za prodajo blaga zunaj prodajaln s seznamom blaga, ki ga je na ta način dovoljeno prodajati.

Pri večini pregledov v prodajalnah in zunaj prodajaln (stojnice, potujoče prodajalne, prodaja od vrat do vrat...) tržni inšpektorji nadzirajo tudi izpolnjevanje predpisanih pogojev za opravljanje trgovinske dejavnosti. Nadzor se ponavlja iz leta v leto od uveljavitve Zakona o trgovini leta 1993, zato je stanje na trgu že dokaj urejeno, še vedno pa se najdejo trgovci, ki nimajo označenega podatka o firmi in sedežu, v primeru prodaje oblačil nimajo ustreznih kabin za pomerjanje oblačil, nimajo blagajn s prikazovalniki posameznih zneskov kupljenega blaga za kupce, ipd.

3.5.2. Nadzor trgovinskih evidenc o nakupu in prodaji blaga in storitev

Osnovni namen vodenja evidenc je, da se inšpekcijskim organom, ki so zadolženi za nadzor evidenc, zagotovi možnost preverjanja izvora blaga v prodaji ter evidentiranje prihodkov iz naslova prodaje blaga in trgovinskih storitev.

Najpogostejše ugotovljene kršitve so, da trgovci ne sestavljajo prevzemnih dokumentov preden dajo blago v prodajo, da se cene v prevzemnih listinah ne ujemajo s cenami na blagu, da trgovci ne vodijo evidenc za vsak prodajni objekt posebej, da evidenc niso popolne oziroma v njih niso bili vpisani vsi poslovni dogodki (sprememba cen, odpis blaga...), da se v evidencah ne vodi ločeno prodaja blaga na debelo in na drobno.

Nadzor spoštovanja določb Pravilnika o vodenju trgovinskih evidenc so inšpektorji opravljali sočasno z nadzori po drugih predpisih.

Pomanjkljivosti v vodenju evidenc o nakupu in prodaji blaga v letu 2006 so tržni inšpektorji ugotovili predvsem na sejnih, tržnicah, na raznih prireditvah, ter manjših prodajalnah, kot tudi v času pred 1. novembrom na pokopališčih pri prodajalcih sveč in cvetličnih aranžmajev.

Tržni inšpektorji so v 46 primerih ugotovili, da prodajalci na tržnicah niso imeli prevzemnih listin, kar pomeni kršitev Zakona o trgovini. V vseh primerih so bile izdane upravne odločbe o začasni prepovedi opravljanja trgovinske dejavnosti do odprave nepravilnosti, za storjene prekrške pa je bilo v skladu z določili Zakona o prekrških izdanih 5 odločb o prekršku, 17 plačilnih nalogov, 54 opominov in podan 1 obdolžilni predlog.

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS skupaj z inšpektorji Davčne uprave RS in Carinske uprave RS deloval tudi v medresorski skupini za nadzor nad prodajo naftnih derivatov. Pri vseh subjektih, ki so bili predmet nadzora, so bile ugotovljene nepravilnosti.

Precej težav so imeli inšpektorji tudi s tujci, npr. Romuni, ki so v Sloveniji sicer pridobili status samostojnega podjetnika, pri opravljanju dejavnosti pa so kršili določbe Zakona o trgovini in drugih predpisov. Izterjava izrečenih glob je težavna, ker podjetniki v Sloveniji nimajo stalnih bivališč, sedeži podjetij pa so povečini fiktivni.

3.5.3. Strokovna izobrazba oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost

Strokovno izobrazbo oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost, določa Pravilnik o minimalni stopnji izobrazbe oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost, v odvisnosti od zahtevnosti posameznih vrst trgovinskih opravil.

Največ nepravilnosti inšpektorji odkrijejo pri osebah, ki prodajajo blago od vrat do vrat in na različnih sejmih in prireditvah. Pri nadzoru se ugotavlja tudi, da trgovci zaposlujejo »skladiščnike«, »blagovne manipulante« in drugo pomožno osebje, ki v praksi opravljajo prodajo kupcem, čeprav nimajo predpisane izobrazbe. Do kršitev prihaja predvsem v času dopustov, v popoldanskem času in ob sobotah in nedeljah.

V letu 2006 je bilo v 27 primerih ugotovljeno, da trgovci, ki so opravljali neposredno prodajo blaga v prodajalnah, niso imeli predpisane strokovne izobrazbe.

Tržni inšpektorat RS predlaga, da se ob prvih spremembah Zakona o trgovini črta določilo 17. člena, ki se nanaša na izobrazbene pogoje. V mnogo primerih inšpektorji ugotavljajo, da prodajo opravljajo ustrezno usposobljeni prodajalci, ki imajo pridobljeno višjo stopnjo izobrazbe določene smeri kot trgovec, ki je opravil tri letni izobraževalni program (npr. gimnazijski maturanti, tekstilni tehniki, kmetijski tehniki, gradbeni tehniki) in s tem kršijo določbe Zakona o trgovini.

3.5.4. Obratovalni čas prodajaln

Nadzor nad spoštovanjem določil Zakona o trgovini v povezavi z obratovalnim časom prodajaln je bil aktualen v začetku leta 2006, ko je veljalo določilo zakona o omejitvah glede obratovalnega časa.

Državni zbor je 24.10.2002 po skrajšanem postopku sprejel novelo Zakona o trgovini, na podlagi katere so trgovci lahko sami določili obratovalni čas prodajaln tudi za nedelje in praznike, vendar s soglasjem zaposlenih. Na novelo zakona je bil vložen predlog za odločilni veto, ki pa ni bil uspešen. Zato je bil razpisan referendum o odpiralnem času trgovin. Na referendumu, ki je bil 21. septembra 2003, je večina volivcev podprla omejitev odpiralnega časa trgovin, zato se je s 1.1.2006 začel uporabljati Zakon o spremembah zakona o trgovini, sprejet leta 2004. Zakon je v 17. členu določal, da trgovec ne sme določiti obratovalnega časa prodajalne ob nedeljah in z zakonom določenih praznikih.

Ne glede na to določilo, so bile lahko prodajalne za nujne življenjske artikle odprte največ do deset nedelj v letu. Izjema so bile prodajalne na bencinskih servisih, v bolnišnicah, v hotelih, na letališčih, na mejnih prehodih ter na železniških in avtobusnih postajah z omejeno površino, ki so lahko odprte brez omejitev.

Glede na to, da sta bila 1. in 2. januarja 2006 z zakonom določena praznika, ko trgovec ni smel določiti obratovalnega časa, je Tržni inšpektorat RS v teh dveh dneh

opravil usmerjen nadzor obratovalnega časa v vseh večjih nakupovalnih centrih in manjših prodajalnah po vsej Sloveniji.

Tržni inšpektorji so 1. in 2. januarja 2006 opravili 698 pregledov in v 135 primerih ugotovili kršitve obratovalnega časa prodajaln. V 23 primerih so bile prodajalne odprte v nedeljo, 1. januarja 2006, v 112 primerih pa so prodajalne obratovale v ponedeljek, 2. januarja 2006.

Naslednje usmerjene nadzore je Tržni inšpektorat RS opravil 8., 15. in 22. januarja 2006. Nadzor je bil usmerjen na prodajalne z neživilskimi proizvodi (tekstil in obutev), saj so bile v tistem času posezonske razprodaje, trgovci z neživilskimi proizvodi pa so v medijih oglaševali, da bodo v času posezonske razprodaje (od 6. do 27. januarja) obratovali tudi ob nedeljah. Pregledanih je bilo 210 subjektov, kršitve so bile ugotovljene v 4 primerih.

Ponovno je bil opravljen nadzor nad obratovalnim časom prodajaln 29. januarja 2006 in 8. februarja. Pregledanih je bilo 312 prodajalni, kršitve pa so bile ugotovljene le v nekaj primerih.

3.6. GOSTINSTVO IN TURIZEM

Stalna naloga Tržnega inšpektorata RS je kontrola spoštovanja Zakona o gostinstvu in na njegovi podlagi sprejetih pravilnikov, ki predpisujejo pogoje za opravljanje gostinske dejavnosti. Tržni inšpektorji pri nadzoru ugotavljajo, ali je gostinec registriran za opravljanje dejavnosti, ali je pridobil z zakonom zahtevane listine, ali izpolnjuje predpisane pogoje, ali posluje v potrjenem obratovalnem času, ali ima označene cene gostinskih storitev ter ali gostom izdaja račune.

Konec leta 2005 je bila sprejeta novela zakona o gostinstvu, spremembe so vplivale tudi na nadzor tržne inšpekcije. Zakon o gostinstvu na novo določa, da lahko gostinsko dejavnost opravljajo pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki, ki so registrirani za opravljanje gostinske dejavnosti ter društva, ki imajo gostinsko dejavnost določeno v svojem temeljnem aktu, če izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom. Novela zakona je črtala 3. člen zakona, ki je določal izjeme, za katera ne veljajo zakonska določila, kar so nekatera društva grobo izrabljala. Sprememba zakona je poleg tega tudi črtala pogoje glede minimalne stopnje strokovne izobrazbe oseb, ki opravljajo dela v gostinski dejavnosti in razširila možnost opravljanja sobodajalstva tudi na pravne osebe.

V letu 2006 so tržni inšpektorji na področju gostinstva opravili 4575 inšpekcijskih pregledov oziroma 25,1% vseh opravljenih pregledov; od tega na podlagi Zakona o gostinstvu, kot specialnem predpisu za opravljanje gostinske dejavnosti, 3062 (66,9%) pregledov, 372 (8,1%) pregledov na podlagi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, na podlagi Zakona o varstvu potrošnikov 315 (6,8%) pregledov, ostalih 826 (18,2%) pregledov pa so inšpektorji opravili na podlagi drugih predpisov.

Število pregledov po Zakonu o gostinstvu se je v primerjavi z letom 2005 povečalo za 785 pregledov, predvsem zaradi možnosti izdaje prepovednih odločb na podlagi 18.a člena Zakona o gostinstvu, ki jo je prinesla sprememba zakona. Najpogostejše

ugotovljene kršitve so kršitve obratovalnega časa gostinskega obrata, opravljanje gostinske dejavnosti brez odločbe o izpolnjevanju pogojev oziroma opravljanje dejavnosti izven gostinskega obrata brez ustreznih dovoljenj in pomanjkljivo označevanje cen gostinskih storitev.

Zaradi ugotovljenih kršitev so inšpektorji izdali 923 odločb, od tega na podlagi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno 119 odločb, na podlagi Zakona o gostinstvu 506 odločb, na podlagi Zakona o varstvu potrošnikov 37 odločb ter 261 odločb na podlagi ostalih predpisih. Zoper izdane upravne odločbe inšpektorjev se je pritožilo 71 zavezancev.

Število izdanih upravnih odločb je v primerjavi z lanskim letom približno enako, povečalo se je število odločb na podlagi Zakona o gostinstvu, saj je bilo v letu 2006 izdanih 369 več odločb, kot v letu 2005, na račun tega pa se je močno zmanjšalo število izdanih odločb na podlagi določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, saj je bilo izdanih 263 manj odločb kot v letu 2005. V preteklih letih so tržni inšpektorji namreč izdajali gostincem odločbe o prepovedi opravljanja gostinske dejavnosti na podlagi določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, če so ugotovili, da si gostinci za opravljanje dejavnosti niso pridobili ustreznih listin.

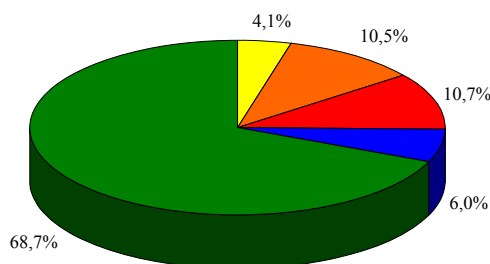
V postopku prisilne izvršitve odločb so inšpektorji skupaj izdali 304 sklepov v izvršbi in sicer 144 sklepov o dovolitvi izvršbe, 94 sklepov za izterjavo denarnih kazni v upravni izvršbi in 22 sklepov o dovolitvi izvršbe s pečatenjem, 44 izvršb je bilo opravljenih v okviru Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Število upravnih izvršb se je v primerjavi z letom 2005 povečalo za 93 izvršb, kar je predvsem posledica poostrenega nadzora društev, ki so si bila z novelo Zakona o gostinstvu dolžna pridobiti ustrezna dovoljenja za opravljanje gostinske dejavnosti, vendar so kljub prepovedim nadaljevala z dejavnostjo, saj si iz različnih razlogov niso mogla pridobiti obratovalnih dovoljenj.

Tržni inšpektorji so kršitelje sankcionirali tudi prekrškovno. Zaradi kršitev Zakona o gostinstvu so v letu 2006 gostincem izdali 1434 ukrepov po Zakonu o prekršku (489 plačilnih nalogov, 482 opominov in 275 odločb). Povečanje prekrškovnih ukrepov v primerjavi z letom 2005 (tržni inšpektorji so izdali 646 več ukrepov) je prav tako posledica spremembe Zakona o gostinstvu, ki je v kazenskih sankcijah dodala možnost prekrškovnega ukrepanja v primeru ugotovljene kršitve 11. člena Zakona o gostinstvu in tudi povečanega obsega dela in poostrenega nadzora gostinske dejavnosti.

Zaradi ugotovljenih manjših kršitev Zakona o gostinstvu so tržni inšpektorji izrekli 167 opozoril ZIN in kot prekrškovni organ, ki odloča v hitrem postopku, zaradi ugotovljenega prekrška neznatnega pomena izrekli 188 opozoril ZP-1. Število izdanih opozoril se je v primerjavi z letom 2005 zmanjšalo za 30%.

■ Opozorilo ZP-1 ■ Opomin ■ Plačilni nalog ■ Odločba o prekršku ■ Brez kršitev

Slika 18: Pregled prekrškovnih ukrepov glede na število pregledov po Zakonu o gostinstvu

3.6.1. Opravljanje gostinske dejavnosti v nočnem času

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 opravil poostren nadzor opravljanja gostinske dejavnosti v nočnem času, prednostno so se obravnavali nočni lokali in diskoteke, v katere zahaja večje število obiskovalcev. Ker se v času začetka šolskih počitnic veliko mladih, predvsem srednješolcev, odloči za obisk nočnih lokalov, ki nudijo mehansko glasbo za ples oziroma družabni program ter diskoteke, ko gostinci v svoje lokale vabijo zabave željno mladino z raznimi oglasi (Hura počitnice, DJ Party ipd.), je tržna inšpekcija v sodelovanju z zdravstveno inšpekcijo in policijo opravila poostren nadzor teh lokalov v nočnem času tik pred začetkom šolskih počitnic.

Tržna inšpekcija je poostrila kontrolo diskotek tudi konec leta 2006 v času pred božično-novoletnimi prazniki in odkrila gostinca, ki je vabil srednješolce na prednovoletni ples, ni pa imel pridobljene odločbe o izpolnjevanju minimalnih pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti. Tržni inšpektor je gostincu z odločbo takoj prepovedal opravljanje gostinske dejavnosti, podjetje je napovedan ples odpovedalo preko okrožnic na srednjih šolah. Tržni inšpektor je opravil tudi razgovor s pomočnikom ravnatelja ene od šol, ki je v zvezi z organizacijo šolskih plesov pojasnil, da je to v domeni dijaške skupnosti, ki tudi razobeša letake po šolskih hodnikih, so se pa že sami srečevali s predstavniki gostincev, ki so pred šolskim poslopjem razdeljevali dijakom reklamno gradivo z vabilom obiska določenih gostinskih lokalov. Ker so srednješolci zelo dovzetni za tovrstne dogodke, v času pred božično-novoletnimi počitnicami pa postanejo zelo razposajeni in lahko tudi nerazsodni, je Tržni inšpektorat RS poslal dopis Ministrstvu za šolstvo in šport in pozval ministra za šolstvo, da seznanjeni ravnatelje srednjih šol, da morajo biti pozorni, s katerimi gostinskimi lokali se njihovi dijaki dogovarjajo za razne prireditve in pred objavo letakov in plakatov na šolske hodnike ali razdeljevanja vabil dijakom v in pred šolami preverijo pri pristojnih organih, ali gostinci izpolnjujejo vse z zakonom zahtevane pogoje. Prav tako je tržna inšpekcija predlagala, da o načrtovanih zabavah v gostinskih lokalih ravnatelji seznanijo tudi Zdravstveni inšpektorat RS, ki je po določilih Zakona o omejevanju porabe alkohola pristojen za nadzor nedovoljene prodaje alkoholnih pijač v gostinskih lokalih mlajšim od 18 let, policijo, ki je po Zakonu o javnem redu in miru pristojna za kontrolo zadrževanja mladoletnikov v gostinskih lokalih in Inšpektorat RS za

notranje zadeve, ki je pristojen za nadzor zagotavljanja varovanja ob napovedanih prireditvah.

Tržna inšpekcija je nadzore v nočnem času opravila v sodelovanju z zdravstveno inšpekcijo in policijo. Tržni inšpektorji so v gostinskih lokalih kontrolirali izpolnjevanje pogojev po gostinski zakonodaji in ugotavljali morebitne kršitve obratovalnega časa gostinskih lokalov, zdravstvena inšpekcija pa je opravljala nadzor točenja alkohola mladoletnim osebam. V nekaj primerih je ukrepala tudi policija, ko je v nekaterih diskotekah ugotovila, da ni bilo zagotovljene službe za varovanje oziroma služba za varovanje ni imela ustrezne licence.

Na območju celotne Slovenije je bilo v nočnem času opravljenih 307 inšpekcijskih pregledov, najpogostejše ugotovljene kršitve so bile kršitve obratovalnega časa, nekaj gostincev je opravljalo gostinsko dejavnost tudi brez odločbe o izpolnjevanju minimalnih pogojev.

V glavnem gostinci izpolnjujejo predpisane pogoje za opravljanje registrirane dejavnosti, tudi v primerih, ko vrtijo mehansko glasbo za ples. Večji problem predstavlja velika gneča, ko se v nočnih klubih in diskotekah nabere veliko število obiskovalcev in je njihova varnost v primeru nesreče lahko ogrožena. Tako je bilo na primer v času kontrole v eno od diskotek, ki meri skupaj s pomožnimi prostori in sanitarijami 250 m², v času inšpekcijskega pregleda cca 300 ljudi. V takšnih razmerah, ko je že samo gibanje po lokalu onemogočeno, je tudi izjemno težko opraviti inšpekcijski pregled. Problem z vidika varnosti predstavljajo tudi lokali, ki imajo svoje prostore v kletnih prostorih in bi se v primeru požara obiskovalci težko rešili.

Vrsta gostinskega obrata diskoteka po veljavnih predpisih ne obstaja, morajo pa zagotoviti neprimerno več pogojev (plesišče, izhodi, varovanje...) kot obrati vrste bar, zato bi bila potrebna sprememba Pravilnika o minimalnih pogojih, ki bi natančneje določila pogoje, ki jih morajo izpolnjevati diskoteke., na kar je Tržni inšpektorat RS večkrat opozoril pristojno ministrstvo in podal pobudo za dopolnitev Pravilnika.

3.6.2. Opravljanje gostinske dejavnosti v okviru društev

Novela Zakona o gostinstvu je vsa društva, ki opravljajo tudi gostinsko dejavnost popolnoma izenačila z ostalimi gostinci. Društva morajo po novem v celoti in brez izjem izpolnjevati vse predpisane pogoje za opravljanje gostinske dejavnosti, ne glede na to, ali opravljajo to dejavnost le za svoje člane ali tudi za druge goste. Tržni inšpektorji so po izteku šestmesečnega prehodnega obdobja, ko so društva imela čas, da uskladijo svoje delovanje z določili Zakona o gostinstvu, opravili poostren nadzor društev, ki opravljajo tudi gostinsko dejavnost. Pri prvem nadzoru v mesecu juniju 2006 je bilo na območju celotne Slovenije pregledanih 117 društev, od tega kar 66 društev ni izpolnjevalo pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti.

Ker je bilo ob prvem nadzoru ugotovljenih veliko kršiteljev, so tržni inšpektorji v jesenskem času ponovili kontrolo gostinske dejavnosti v društvih. Tržni inšpektorji so pri tistih društvih, ki so jim zaradi neizpolnjevanja pogojev že izdali prepovedne odločbe, opravili kontrole izdanih odločb in nadaljevali z izvršbo, če so društva nadaljevala z opravljanjem gostinske dejavnosti brez dovoljenj. Inšpektorji so opravili kontrolne preglede tudi v društvih, ki so na novo pričela z opravljanjem

gostinske dejavnosti oziroma še niso bila obravnavana. V drugem nadzoru so inšpektorji pregledali še 180 društev, ki opravljajo tudi gostinsko dejavnost. Kar 74 društev je še vedno poslovalo brez odločbe o izpolnjevanju pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti.

V obeh akcijah je bilo na celotnem območju Slovenije torej pregledanih 297 društev in kljub šestmesečnemu prehodnemu obdobju, ko so društva imela čas, da uskladijo svoje delovanje z zakonskimi določili, si kar 140 društev ni pridobilo zahtevanih dovoljenj (47% od vseh pregledanih društev). Zoper vse kršitelje so inšpektorji ukrepali z izdajo prepovednih odločb in ukrepali tudi prekrškovno.

Predstavniki društev so še vedno prepričani, da ne potrebujejo obratovalnega dovoljenja, če strežejo pijače le svojim članom. Problem pa so tudi uporabna dovoljenja, ki jih društva ne morejo dobiti, saj so prostori popolnoma neustrezni za opravljanje gostinske dejavnosti. Nekaj društev je po izdani odločbi o prepovedi opravljanja gostinske dejavnosti prenehalo z opravljanjem gostinske dejavnosti in se društveni prostori ne uporabljajo več. Po izdanih ukrepih iz preteklosti so se nekatera društva statusno preoblikovala v s.p. in si uredila vsa predpisana dovoljenja. Glede na veliko število kršiteljev bo tržna inšpekcija z nadzorom društev nadaljevala.

3.6.3. Kršitve obratovalnega časa gostinskih obratov

Glede obratovalnega časa gostinskih obratov dobiva tržni inšpektorat vsako leto številne pritožbe občanov, predvsem zaradi prekoračitve obratovalnega časa v nočnem času v strnjenih stanovanjskih naseljih. Številna so tudi policijska poročila o kršitvah obratovalnega časa, ki jih zaznajo policisti tekom opravljanja nalog iz svojih pristojnosti. Tržni inšpektorji so opravili v letu 2006 369 pregledov po vprašanju obratovalnega časa gostinskih lokalov. Kršitve obratovalnega časa so se kot največji problem zoper pokazale pri nadzoru v času glavne turistične sezone, kot kršilci obratovalnega časa pa se večkrat pojavljajo isti gostinci. Kontrola obratovalnega časa je zato potekala večinoma v nočnem času, v sodelovanju s policijo. Inšpektorji so pri nadzoru ugotovili, da so nekateri gostinci po preteku dovoljenega obratovalnega časa zaklenili vhodna vrata in so nadaljevali z opravljanjem gostinske dejavnosti, saj so se v lokalu še nahajali gostje in se je tudi vrtela glasna glasba. Na trkanje niso želeli odpreti vrat, zato je tržna inšpekcija takšno ravnanje ocenila kot kršenje obratovalnega časa.

Če gostinci kršijo obratovalni čas, tržna inšpekcija nima možnosti upravnega ukrepanja, zoper vse kršitelje pa je ukrepala prekrškovno. Upoštevati pa je potrebno tudi dejstvo, da je za občane moteč zunanji hrup, ki ga povzročajo gostje, ko zapuščajo gostinske lokale ali ko se zadržujejo na gostinskih vrtovih, ko se dejavnost ne opravlja več, kar pa je povsem izven nadzora tržne inšpekcije. V takšnih primerih gre za kršenje javnega reda in miru, ki je v pristojnosti policije. Prijavitelji velikokrat tudi ne vedo, da se gostje lahko zadržujejo v gostinskih lokalih po zaključku obratovanja še 30 minut oziroma še 60 minut, če gostinec nudi tudi hrano.

V primerjavi z letom 2005 so tržni inšpektorji po vprašanju obratovalnega časa opravili 106 več pregledov, bodo pa tržni inšpektoji tudi v bodoče poostreno nadzirali obratovalni čas gostinskih obratov, predvsem tistih lokalov, ki poslujejo

kot nočni bari in diskoteke. Zoper vse kršitelje bodo inšpektorji prekrškovno ukrepali in zaradi možnosti ukrepanja po 19. členu Zakona o gostinstvu o ugotovitvah obveščali tudi lokalno skupnost., saj lahko v primeru ponavljajočih kršitev zakona pristojni organ lokalne skupnosti predlaga tržni inšpekciji, da začasno ali trajno prepove opravljanje gostinske dejavnosti.

3.6.4. Akcija opravljanja gostinske dejavnosti na gostinskih vrtovih in v glavni turistični sezoni

Stalna naloga Tržnega inšpektorata RS je nadzor opravljanja gostinske dejavnosti v glavni turistični sezoni. Inšpektorji so kontrolirali gostince tudi v poletni turistični sezoni v času od 03.05.2006 do 04.09.2006. Pri kontroli gostinskih obratov so inšpektorji posvetili pozornost neustreznim odločbam o izpolnjevanju pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti, pridobivanju odločb o izpolnjevanju pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti na gostinskih vrtovih, kršitvam obratovalnega časa gostinskih lokalov in izpolnjevanju minimalnih tehničnih pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti. Nadzor se je vršil v lokalih, ki so se v preteklosti izkazali kot problematični, v lokalih, v katerih kršijo razpored obratovalnega časa ter v novih gostinskih objektih in objektih, ki so zamenjali nosilca dejavnosti ali se postopek vodi že dalj časa.

Na območju celotne Slovenije je bilo pregledanih 950 gostincev, kontrolirali so se gostinski obrati vrste bar, okrepevalnica, restavracija, gostilna, kavarna, slaščičarna. Pri več kot polovici pregledanih gostincev (v 517 primerih oziroma v 54% od vseh pregledov) so inšpektorji ugotovili kršitve gostinske zakonodaje.

Največkrat je bilo ugotovljeno opravljanje gostinske dejavnosti na gostinskih vrtovih brez odločb o izpolnjevanju minimalnih pogojev in opravljanje dejavnosti brez obratovalnega dovoljenja za celotni poslovni prostor oziroma v nasprotju z izdanim dovoljenjem (218 primerov), ugotovljene so bile prekoračitve obratovalnega časa (103 primerov), ugotovljene so bile nepravilnosti glede označevanja cen gostinskih storitev (76 primerov). Tržni inšpektorji so odkrili 28 fizičnih oseb-šušmarjev, ki so opravljali gostinsko dejavnost brez registracije, v 14 primerih so gostinci brez dovoljenja opravljali gostinsko dejavnost izven gostinskega obrata na zunanjih površinah v premičnih gostinskih obratih, v 51 primerih so bile ugotovljene pomanjkljivosti glede minimalnih tehničnih pogojev in minimalnem obsegu storitev, 32 gostincev pa ni izdalo računov za opravljene gostinske storitve. Skupno je bilo ugotovljenih 522 kršitev.

Zaradi ugotovljenih kršitev Zakona o gostinstvu so tržni inšpektorji izdali 846 ukrepov in sicer:

- izdanih 217 upravnih odločb, s katerimi so gostincem prepovedali opravljanje gostinske dejavnosti in 63 odločb s katerimi so odredili odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti,
- izdanih 482 prekrškovnih ukrepov po Zakonu o prekrških (30 odločb o prekršku, 187 plačilnih nalogov, 124 odločb o prekršku z izrečenim opominom, 141 opozoril),
- v primeru manjših kršitev, ki so bile opravljene v času inšpekcijskega nadzora, je bilo izrečenih 84 opozoril po 33. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru.

Pri nadzoru je bilo odkritih veliko gostincev, ki so pričeli z opravljanjem gostinske dejavnosti na gostinskih vrtovih brez odločbe o izpolnjevanju minimalnih pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti, ki jo izda pristojna upravna enota. Kljub temu, da tržna inšpekcija vsako sezono kontrolira gostinske vrtove in gostince seznanja s pravno naravo zahtevanih dovoljenj, gostinci še vedno ne ločijo dovoljenja za postavitev miz, ki jih izdaja lokalna skupnost za uporabo javnih površin od prej omenjene odločbe in zaradi tega za izdajo odločbe niti ne zaprosijo.

3.6.5. Opravljanje gostinske dejavnosti na javnih prireditvah

Pri kontrolah javnih prireditev in sejmov so inšpektorji ugotovili, da so si gostinci za opravljanje gostinske dejavnosti pridobili ustrezna dovoljenja pristojnega organa za gostinstvo upravne enote ali pa je za ustrezna dovoljenja poskrbel že organizator prireditve. Področje opravljanje gostinske dejavnosti na javnih prireditvah je v celoti urejeno. Nadzor gostincev se je v letu 2006 opravil na 20 prireditvah.

3.6.6. Opravljanje gostinske dejavnosti na smučiščih in drsališčih

Tržni inšpektorji so v času zimske sezone skupno na območju Slovenije pregledali 74 pravnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in društev, ki opravljajo gostinsko dejavnost na slovenskih smučiščih in drsališčih, od tega so bile pri 17 subjektih (v 23%) ugotovljene različne kršitve.

Tržni inšpektorji so ugotovili, da:

- v 4 primerih fizične osebe niso bile priglašene oziroma registrirane za opravljanje gostinske dejavnosti,
- v 7 primerih gostinci pred začetkom opravljanja gostinske dejavnosti v stalnem ali začasnem gostinskem obratu niso pridobili odločbe o izpolnjevanju pogojev,
- v 2 primerih gostinca, ki sta nudila nastanitev nista pridobila odločbe o kategorizaciji nastanitvenega obrata,
- v 3 primerih so bile cene gostinskih storitev označene pomanjkljivo.

Skupno je bilo izdanih 31 ukrepov in sicer:

- 13 upravnih odločb o prepovedi opravljanja gostinske dejavnosti brez registracije ali priglasitve oziroma opravljanja gostinske dejavnosti brez odločb upravnih enot o izpolnjevanju pogojev,
- 3 opozorila ZIN zaradi pomanjkljivo označenih cen gostinskih storitev in
- 15 ukrepov po Zakonu o prekrških (izdanih 8 plačilnih nalogov, 4 opomini, 3 opozorila)

Pri nadzoru so inšpektorji ugotovili, da so nekatera društva, ki so v prejšnjih letih opravljala gostinsko dejavnost na smučiščih brez dovoljenj, v letošnjem letu zaupala opravljanje gostinske dejavnosti registriranim gostincem, zato je bil namen nadzora tržne inšpekcije v prejšnjih letih dosežen. Odkrite so bile štiri osebe –sušmarji, ki so opravljali gostinsko dejavnost na smučišču brez registracije, prav tako se vsako leto odkrijejo primeri, ko gostinci pred začetkom poslovanja niso pridobili odločb o izpolnjevanju pogojev, razlog pa so največkrat uporabna dovoljenja, ki jih gostinci iz raznih razlogov ne morejo pridobiti. V enem primeru pa je bilo ugotovljeno, da je gostinec pridobil odločbo upravne enote o izpolnjevanju pogojev, vendar si

predhodno ni pridobil uporabnega dovoljenja, o čemer je bila obveščena gradbena inšpekcija. Še vedno je bilo ugotovljenih nekaj manjših nepravilnosti v zvezi z pomanjkljivo označenimi cenami gostinskih storitev. Stanje glede ugotovljenih nepravilnosti in ukrepov je približno enako kot v letu 2005.

3.6.7. Opravljanje dejavnosti sobodajalstva

Tržni inšpektorji so v turistični sezoni 2006 ponovno kontrolirali oddajanje turističnih sob-sobodajalstvo, nadzor se je opravil pri fizičnih osebah, samostojnih podjetnikih posameznikih in pravnih osebah, ki v turistične namene oddajajo zasebne namestitvene kapacitete in ob soglasju lastnika najete prostore.

Novela zakona o gostinstvu je namreč razširila dejavnost sobodajalstva tudi na pravne osebe in samostojne podjetnike posameznike. Tako so po Zakonu o gostinstvu sobodajalci fizične osebe, samostojni podjetniki posamezniki, društva ali pravne osebe, ki nudijo gostom nastanitev z zajtrkom ali brez, v lastnem ali v najetem stanovanju ali počitniški hiši. Fizična oseba je lahko sobodajalec, če opravlja svojo dejavnost le občasno (nepretrgoma ne več kot tri mesece in skupno ne več kot pet mesecev v koledarskem letu) in gostom nudi do 15 ležišč ter je vpisana v register sobodajalcev pri za gostinstvo pristojni enoti upravne enote in v Poslovni register Slovenije. Sobodajalci si morajo pridobiti tudi odločbo o izpolnjevanju minimalnih pogojev in odločbo o izpolnjevanju pogojev kategorizacije po Pravilniku o merilih in kategorizacije nastanitvenih obratov in marin.

Tržni inšpektorji so na celotnem območju Slovenije pregledali 91 sobodajalcev od tega so bile pri 36 sobodajalcih (v 39%) ugotovljene različne kršitve

Ugotovljenih je bilo 39 različnih nepravilnosti in pomanjkljivosti in sicer:

- v 1 primeru je fizična oseba oddajala sobe brez vpisa v register sobodajalcev,
- v 7 primerih sobodajalci niso pridobili odločbe o kategorizaciji,
- v 11 primerih so sobodajalcem potekle veljavne odločbe o kategorizaciji,
- v 10 primerih je bila ugotovljena pomanjkljiva oprema v sobah oziroma neizpolnjevanje pogojev za kategorijo, v katero so razvrščeni po odločbi,
- v 5 primerih sobe niso bile označene s podeljeno kategorijo (zvezdicami),
- v 5 primerih so bile cene gostinskih storitev označene pomanjkljivo.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti so inšpektorji izdali 59 ukrepov (16 upravnih odločb, 19 prekrškovnih ukrepov po Zakonu o prekrških in 24 opozoril po 33. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru)

Pri nadzoru v letu 2006 so inšpektorji sicer pregledali manj sobodajalcev, vendar je bilo ugotovljenih manj kršitev kot v letu 2005, pa še te so bile manjše. Pomanjkljivosti se najpogosteje pojavljajo pri opremi sob (ni dovolj stolov, ni stojala za prtljago, ni nameščenih navodil za ravnanje v primeru nevarnosti, ni cenikov po sobah, ni označena kategorija z zvezdicami, ni barvnega televizorja, ni dovolj svetilk, ni dovolj odej). Nekateri sobodajalci so tudi pozabili obnoviti odločbe o kategorizaciji, ki so veljale tri leta, kar pa s spremembo pravilnika o kategorizaciji ni več potrebno in velja odločba o kategorizaciji, ki jo je sobodajalec pridobil s samo ocenitvijo do spremembe kategorije. Sobodajalstva »na črno«, razen v enem primeru, ni bilo odkritega.

3.6.8. Opravljanje dejavnosti turističnih kmetij

Ker je Tržni inšpektorat RS v letu 2005 prejel več prijav nezadovoljnih registriranih gostincev zoper turistične kmetije širom Slovenije, ki so delovale kot klasične gostilne, saj so kmetje, ki naj bi na svojih kmetijah opravljali gostinsko dejavnost le kot dopolnilno dejavnost, prekoračevali z zakonom in podzakonskimi akti dopusten obseg opravljanja te dejavnosti, so inšpektorji takoj opravili poostren nadzor opravljanja gostinske dejavnosti na turističnih kmetijah, pri katerem se je izkazalo, da je bila večina prijav upravičena, prav tako si veliko kmetov ni pridobilo odločb o izpolnjevanju pogojev, kar je bila tudi posledica različnega tolmačenja pristojnih upravnih enot. Tržna inšpekcija je zato v letu 2006 ponovila nadzor turističnih kmetij, prednostno so se nadzirale tiste turistične kmetije, ki so v letu 2005 prekoračevale dovoljen obseg dejavnost tako v ponudbi, ki ni več domača ampak klasična gostinska, kot v številu sedežev, ki skladno z Uredbo o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji znaša največ 60 sedežev.

Zakon o gostinstvu v 15. členu določa, da kmet lahko na svoji kmetiji opravlja gostinsko dejavnost kot svojo dopolnilno dejavnost. Gostom lahko nudi le jedi iz domačega okolja in doma pridelane in predelane pijače (kmetija odprtih vrat, vinotoči in osmice), razen če tem gostom nudi tudi nastanitev. Za gostinstvo pristojna enota upravne enote lahko po predhodno pridobljenem mnenju za gostinstvo pristojnega organa lokalne skupnosti dovoli kmetu, da nudi gostom tudi druge domače jedi in kupljeno pijačo.

70. člen Zakona o kmetijstvu določa, da si mora kmet za opravljanje dopolnilne dejavnosti turizma na kmetiji pridobiti dovoljenje, ki ga na njegovo zahtevo izda pristojna upravna enota. Glede na določila 119. člena Zakona o kmetijstvu opravljajo nadzor nad izvajanjem tega zakona kmetijski inšpektorji.

Tržni inšpektorji so nadzor turističnih kmetij opravljali v času od 15.5.2006 do 15.6.2006 in na območju celotne Slovenije skupno pregledali 113 turističnih kmetij. Pri 37 kmetih (v 33%) so bile ugotovljene različne nepravilnosti in pomanjkljivosti. V primerjavi z nadzorom leta 2005 se je bistveno zmanjšalo število kmetov, ki so presegali dovoljen obseg dejavnosti (pri tokratni kontroli so le trije kmetje presegali predpisano število sedežev, dva kmeta pa sta točila kupljeno pijačo brez dovoljenja organa lokalne skupnosti), prav tako si je večina kmetov, ki v letu 2005 niso imeli pridobljenih odločb v smislu 11. člena Zakona o gostinstvu, ta dovoljenja pridobila. Le še 10 kmetov je poslovalo brez odločb o izpolnjevanju pogojev, trem turističnim kmetijam z nastanitvijo pa so odločbe o kategorizaciji potekle. Pri petih turističnih kmetijah so bile ugotovljene manjše nepravilnosti glede opremljenosti gostinskega obrata, v petih primerih so bile cene gostinskih storitev označene pomanjkljivo. Devet kmetov ni ustrezno označilo obratovalnega časa oziroma obratovalnega časa ni prijavilo pristojnemu organu lokalne skupnosti.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti so inšpektorji izdali 57 ukrepov, kar je bistveno manj kot v letu 2005, ko je bilo izdanih 245 ukrepov. Tako je bilo izdanih 12 upravnih odločb, s katerimi so inšpektorji kmetom prepovedali opravljanje gostinske dejavnosti kot dopolnilne dejavnosti. Izdanih je bilo 12 plačilnih nalogov, 21 opozoril ZP-1 in 11 opozoril ZIN (zaradi neustrezno označenih cen gostinskih storitev, manjših pomanjkljivosti pri opremi in neustrezno označenega obratovalnega časa).

Izdana je bila tudi ena upravna odločba po 18. členu Zakona o gostinstvu zaradi neizpolnjenih minimalnih tehničnih pogojev.

Nadzor turističnih kmetij je pokazal, da so bili kontrolni pregledi tržne inšpekcije v preteklih letih učinkoviti, saj kmetje v glavnem upoštevajo dovoljen obseg dejavnosti, prav kako so si uredili ustrezno dokumentacijo. Tudi prijav registriranih gostincev v letu 2006 Tržni inšpektorat RS ni prejel. Inšpektorji pa so v dveh primerih ugotovili, da kmeta na nastanitvenih turističnih kmetijah, izključno svojim gostom nudita tudi storitev savn in fitnesa, pri čemer se je postavilo vprašanje, ali gre v konkretnem primeru za dovoljeno negostinsko dejavnost pri turizmu na kmetiji, od tega oddajanje športnih rekvizitov po Uredbi o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, ali za pridobitno dejavnost 93.040, kamor spadajo savne, solariji, fitnesi, ko bi se morala ponudnika storitev registrirati kot samostojna podjetnika ali gospodarski družbi. Tržni inšpektorat RS je s strani Direktorata za turizem na Ministrstvu za gospodarstvo prejel pojasnilo, da so takšne storitve na kmetiji dopustne, saj predstavljajo popestritev ponudbe.

Za mnenje je Tržni inšpektorat RS zaprosil pristojno ministrstvo tudi v vezi z opravljanjem dopolnilne dejavnosti na turističnih kmetijah v organizacijski obliki samostojnih podjetnikov in gospodarskih družb. Inšpektorji so namreč ugotovili, da imajo kmetje pridobljena dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetijah po Zakonu o kmetijstvu in istočasno pridobljene odločbe v smislu 11. člena Zakona o gostinstvu, da izpolnjujejo pogoje za opravljanje dejavnosti turističnih kmetij, vendar so statusno organizirani kot samostojni podjetniki ali gospodarske družbe. Tržna inšpekcija je s strani ministrstva prejela pojasnilo, da je potrebno napotiti takšne kmete na pristojne upravne enote, da svoj status uskladijo z zakonskimi določili, rešitve za zatečeno stanje pa pospešeno išče tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v sodelovanju s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije..

3.6.9. Opravljanje dejavnosti v nastanitvenih obratih

Tržna inšpekcija je v času glavne turistične sezone 2006 v okviru vsakoletne akcije nadzora gostinske dejavnosti opravila tudi nadzor nastanitvenih obratov. Pri tokratnem nadzoru so tržni inšpektorji posvetili posebno pozornost izpolnjevanju pogojev kategorizacije v slovenskih kampih, ki poslujejo v poletnem času.

Pri nadzoru nastanitvenih obratov in kampov so tržni inšpektorji ugotavljali pridobivanje in veljavnost odločb o kategorizaciji, izpolnjevanje pogojev glede ponudbe minimalnih storitev ter pogojev glede opremljenosti nastanitvenega gostinskega obrata. Prednostno so kontrolirali tiste nastanitvene obrate, ki so na novo pričeli s poslovanjem in tiste, kjer so že bile ugotovljene kršitve.

Skupno je bilo na območju Slovenije pregledanih 68 nastanitvenih obratov, od tega je bilo pregledanih 30 kampov. V 30 primerih (v 44% od vseh pregledanih subjektov) so inšpektorji ugotovili različne kršitve.

Ugotovljenih je bilo 32 različnih nepravilnosti in pomanjkljivosti in sicer:

- v 8 primerih nastanitveni obrati niso pridobili odločb o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dejavnosti,
- v 3 primerih nastanitveni obrati niso pridobili odločb o kategorizaciji,

- v 2 primerih so nastanitvenim obratom potekle veljavne odločbe o kategorizaciji,
- v 10 primerih je bila ugotovljena pomanjkljiva oprema v sobah oziroma neizpolnjevanje pogojev za kategorijo, v katero so razvrščeni po odločbi,
- v 3 primerih sobe niso bile označene s podeljeno kategorijo (zvezdicami),
- v 6 primerih so bile cene gostinskih storitev označene pomanjkljivo.

Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji skupno izdali 54 ukrepov, od tega:

- izdali 17 upravnih odločb in sicer 4 ureditvene odločbe po 18. členu Zakona o gostinstvu zaradi ugotovljenih nepravilnosti in pomanjkljivosti glede opreme in storitev, 12 prepovednih odločb po 18a. členu Zakona o gostinstvu, ker si gostinci niso pridobili odločb o izpolnjevanju minimalnih pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti oziroma pridobili novih odločb o kategorizaciji, ena odločba po Zakonu o varstvu potrošnikov zaradi neoznačitve cen gostinskih storitev,
- izrekli 10 opozoril ZIN zaradi manjših kršitev glede storitev in opremljenosti nastanitvenih obratov, ki so bile odpravljene že v času inšpekcijskega pregleda in
- zoper kršitelje ukrepali tudi prekrškovno in izdali 27 ukrepov po Zakonu o prekrških.

Tržni inšpektorji so odkrili primere na novo registriranih nastanitvenih obratov, ki si pred začetkom poslovanja niso pridobili odločb o izpolnjevanju minimalnih tehničnih pogojev in odločb o kategorizaciji. V vseh teh primerih so inšpektorji prepovedali opravljanje dejavnosti nastanitve, dokler si zavezanci ne pridobijo zahtevanih dovoljenj. Še vedno se ugotavlja, da gostinci nenamerno spregledajo roke veljavnosti odločb o izpolnjevanju pogojev kategorizacije, katerih veljavnost je tri leta, odločb pa ne obnovijo. S spremembo Pravilnika o kategorizaciji pa je veljavnost teh odločb neomejena, če gre za kategorija treh zvezdic in manj. Kot vsako leto pa je največ ugotovljenih manjših kršitev izpolnjevanja minimalnih tehničnih pogojev glede storitev in opremljenosti nastanitvenih obratov (v sobah ni košev za smeti, ni plastičnih vrečk za odpadke, v omarah je premajhno število obešalnikov, premajhno število brisač, ni požarnega reda, ni pravih tabel z oznako kategorije...), za kar so inšpektorji gostincem izdajali ureditvene odločbe in opozorila. Kampi so večinoma kategorizirani z dvema ali tremi zvezdicami in izpolnjujejo pogoje kategorizacije. »Divjega« kampiranja inšpektorji niso zasledili.

3.6.10. Opravljanje gostinske dejavnosti brez ali v nasprotju z odločbo upravnega organa

Tržni inšpektorji pri subjektih, ki opravljajo gostinsko dejavnost kontrolirajo tudi dovoljenja, ki jih je gostinec na osnovi 11. člena Zakona o gostinstvu dolžan pridobiti na pristojnih upravnih enotah in ki dokazujejo, da so izpolnjeni pogoji za opravljanje dejavnosti. V letu 2006 je bilo opravljenih 750 pregledov po vprašanju pridobivanja in ustreznosti odločb o izpolnjevanju minimalnih pogojev, inšpektorji so izdali 319 upravnih odločb o prepovedi opravljanja gostinske dejavnosti, ker si gostinci ustreznih odločb.

Zakon o gostinstvu v 11. členu namreč določa, da se vsi gostinski obrati glede na svojo ponudbo razvrščajo v vrste, gostinski obrati, v katerih se gostom nudi

nastanitev, pa se po vrsti in kakovosti ponudbe razvrščajo tudi v kategorije. Gostinec, ki želi opravljati gostinsko dejavnost, mora predhodno pridobiti odločbo o izpolnjevanju pogojev, s katero se določita vrsta in kategorija gostinskega obrata. Gostinski obrati morajo poslovati le s tisto vrsto oziroma oznako kategorije, v katero so razvrščeni po odločbi. Podlaga za ugotavljanje pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti v gostinskih obratih je uporabno dovoljenje, ki ga izda pristojna enota upravne enote na podlagi predpisov o urejanju prostora v skladu z namembnostjo objekta oziroma poslovnega prostora, kot to določa 8. člen Zakona o gostinstvu.

Pri pregledu odločb o izpolnjevanju z zakonom predpisanih pogojev pa inšpektorji ugotavljajo, da nekatere upravne enote po Sloveniji gostincem izdajajo zelo nepopolne odločbe, saj niti v izreku niti v obrazložitvi ne vsebujejo natančnih podatkov, v katerih poslovnih prostorih so izpolnjeni pogoji za opravljanje gostinske dejavnosti, kar inšpektorjem predstavlja velik problem pri samih kontrolnih pregledih. Pri kontrolah se namreč velikokrat izkaže, da gostinci opravljajo gostinsko dejavnost na večjih kvadraturah kot so opredeljene v odločbah o izpolnjevanju pogojev in do katerih so prišli s dograjevanjem na črno, preurejanjem kletnih prostorov, zasteklevanjem letnih vrtov, opravljanjem dejavnosti v več etažah ipd...in za te prostore nimajo niti gradbenih niti uporabnih dovoljenj.

Še večji problem pa se izkaže, kadar v odločbah o izpolnjevanju pogojev sploh niso vpisane kvadrature gostinskega objekta oziroma kvadrature, na kateri se izvaja gostinska dejavnost in inšpektor iz takšne odločbe ne more razbrati, ali gostinec dejansko opravlja dejavnost v prostoru, ki je naveden v odločbi ali na večji površini.

Tržni inšpektorji tudi ugotavljajo, da si gostinci sicer pridobijo odločbe o izpolnjevanju pogojev pri pristojni Upravni enot, vendar si predhodno niso pridobili uporabnih dovoljenj, za kar menimo, da gre za grobo kršitev ugotovitvenega postopka s strani pristojnih upravnih enot.

Tržni inšpektorat RS je na problematiko opozoril Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za turizem in naslovil pisno pobudo, da ministrstvo izda enoto navodilo za vse Upravne enote, da so le-te dolžne v odločbe o izpolnjevanju pogojev vpisovati natančen opis in velikost (kvadraturu) poslovnega prostora v katerem se opravlja gostinska dejavnost in natančen obseg gostinskih storitev, katere lahko nudi gostinec glede na vrsto gostinskega obrata, v katero je razvrščen po izdani odločbi. Ministrstvo se je pobudi odzvalo in je konec leta 2006 aktivno pristopilo k reševanju problematike z organiziranjem posvetov in delavnic po regijah, na katerih opozarja referente pristojnih upravnih enot na pomanjkljivosti izdanih odločb o izpolnjevanju minimalnih pogojev in seznanja, s kakšno problematiko se srečujejo inšpektorji na terenu. Delavnic so se s konkretnimi primeri udeležili tudi predstavniki tržnega inšpektorata.

Tržni inšpektorji so pri kontrolnih pregledih v primerih nejasnih odločb zaprosili pristojne upravne enote za pisna pojasnila glede vsebine izreka izdane odločbe z zahtevo, da v obrazložitvi natančno navede, v kolikšnem obsegu in na kakšni površini oziroma kvadraturi poslovnega prostora se lahko opravlja gostinska dejavnost, ali je gostinec pridobil uporabno dovoljenje in ostale podatke iz dokumentov upravne zadeve, ki so nato pomembni za odločanje v inšpekcijskem postopku. Če je inšpektor ugotovil, da gostinec ni pridobil uporabnega dovoljenja, je o tem obvestil gradbeno inšpekcijo z zaprosilom, da pregleda dokumentacijo s

katero gostinec razpolaga (gradbena dovoljenja...) in upravno enoto, ki je odločbo o izpolnjevanju pogojev izdala, da obnovi ugotovitveni postopek.

Če je tržni inšpektor tekom ugotovitvenega postopka nedvoumno ugotovil, za kateri del poslovnega prostora gostinec ni pridobili odločbe o izpolnjevanju pogojev, je prepovedal opravljanje dejavnosti v tem delu poslovnega prostora. Če se je gostinska dejavnost opravljala na večjih površinah, kot je dovoljeno z odločbo o izpolnjevanju pogojev, pa tekom ugotovitvenega postopka ni bilo mogoče ugotoviti, za kateri del prostora si je gostinec odločbo pridobil, je tržni inšpektor prepovedal opravljanje gostinske dejavnosti za celotni poslovni prostor, saj ugotovljeno dejansko stanje ne ustreza dovoljenemu stanju iz odločbe.

Izdaja prepovednih odločb je smiselna, saj bodo gostinci le na tak način prisiljeni, da bodo spoštovali izdane odločbe o izpolnjevanju minimalnih tehničnih pogojev. V kolikor bodo gostinci menili, da so tržni inšpektorji neupravičeno izdali prepovedne odločbe, imajo možnost pritožbe na drugostopenjski organ, ki bo o zadevi odločal, s tem pa bo izoblikovana tudi praksa za nadaljnje delo tržne inšpekcije.

3.6.11. Izdajanje računov za opravljene gostinske storitve

Tržni inšpektorji so v mesecu juliju 2006 opravili poostren nadzor izdajanja računov za opravljane gostinske storitve. Ker gostinci, predvsem v manjših krajih, večinoma poznajo inšpektorje, se je kontrola izdajanja računov vršila v smislu menjave inšpektorjev izven območja sedeža območne enote, kot je bilo to izvedeno že v letu 2004 in se je izkazalo za zelo uspešno. Inšpektorji so v gostinske lokale vstopali kot običajni potrošniki ter naročili pri gostinski mizi ali ob točilnem pultu različne pijače in napitke. Konzumirano pijačo so inšpektorji nato tudi plačali.

Zakon o varstvu potrošnikov v 35. členu določa, da je podjetje dolžno za prodano blago oziroma opravljeno storitev potrošniku izdati račun. Potrošniku mora podjetje omogočiti, da preveri pravilnost zaračunanega zneska glede na kakovost in količino kupljenega blaga oziroma opravljene storitve.

Tržni inšpektorji so na območju Slovenije opravili skupno 361 pregledov ter v 72 primerih (v 20%) ugotovili različne kršitve. V 42 primerih gostinci za opravljeno storitev inšpektorjem kot potrošnikom niso izdali, v 29 primerih pa so bile ugotovljene ostale kršitve gostinske zakonodaje (neustrezno označene cene gostinskih storitev, opravljanje dejavnosti brez odločbe na gostinskem vrtu, nedovoljenega oglaševanja alkohola, nepopolni računi).

Vsem 42 gostincem, ki za prodano gostinsko storitev niso izdali računov, so inšpektorji izrekli globe, kot je to določeno v 14. točki 78. člena Zakona o varstvu potrošnikov.

Splošna ugotovitev je, da gostinci račune za opravljeno storitev potrošnikom večinoma izdajajo. V vseh primerih neizdajanja računov je bil pisno seznanjen tudi pristojni davčni organ. Akcija je bila s strani inšpektorjev ocenjena kot uspešna in koristna ter jo bodo inšpektorji ponovili.

3.6.12. Označevanje cen gostinskih storitev

Tako kot vsako leto so inšpektorji tudi v letošnjem letu ugotovili neustrezno označevanje cen gostinskih storitev. Tako je bilo v glavni turistični sezoni leta 2006 pri 115 gostincih ugotovljeno, da niso imeli na voljo cenikov ali cene posameznih gostinskih storitev niso bile označene ali jedilni listi niso bili na voljo gostom v vseh gostinskih prostorih, kjer se nudijo gostinske storitve. Stanje v primerjavi z letom 2005 je enako, gostinci velikokrat pozabijo namestiti cenike na gostinske vrtove.

Če gostinci niso imeli označenih cen gostinskih storitev, so tržni inšpektorji ukrepali prekrškovno in kršiteljem izrekli globe po Zakonu o prekrških ter z odločbami prepovedali opravljanje dejavnosti do odprave pomanjkljivosti. Če so bili prekrški neznatnega pomena (npr. nepopolni ceniki), so inšpektorji namesto globe izrekli opozorila ZP-1.

3.6.13. Opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev in pridobivanje licenc

V letu 2006 Tržni inšpektorat RS ni izvedel akcije nadzora pridobivanja licenc za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev, ki so jih turistične agencije, ki opravljajo to dejavnost dolžne pridobiti glede na določbe Zakona o spodbujanju razvoja turizma. Poostren nadzor je bil opravljen v letu 2004 (173 pregledov), takoj ko je začel veljati nov zakon. Takrat je bilo tudi ugotovljeno, da so agencije v glavnem seznanjene z zakonskimi določili in jih tudi spoštujejo.

Tržni inšpektorji so na podlagi prijav opravili v letu 2006 13 pregledov turističnih agencij in le v dveh primerih ugotovili, da sta turistični agenciji poslovali brez ustrezne licence GZS. Obema agencijama je bilo z odločbama prepovedano opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev, zoper kršitelja je bilo ukrepamo tudi prekrškovno. Stanje na tem področju ni problematično in je urejeno, prav tako so prijave zoper turistične agencije zelo redke.

3.6.14. Opravljanje dejavnosti vodenja in spremljanja turistov

Tržni inšpektorat RS je že nekaj let zapored v času pred prazniki, ko organizatorji potovanj organizirajo večje število turističnih potovanj in izletov doma in v tujini, na posameznih mejnih prehodih in v notranjosti države opravil nadzor oseb, ki opravljajo delo turističnih spremljevalcev ali turističnih vodnikov (41 pregledov konec leta 2005, 4 ugotovljene kršitve).

Ker je bilo pri zadnjih nadzorih ugotovljenih izjemno malo število kršitev (konec leta 2005 opravljenih 41 pregledov in ugotovljene le 4 kršitve), akcije nadzora opravljanja dejavnosti vodenja in spremljanja turistov v letu 2006 tržni inšpektorji niso opravili. Je pa Tržni inšpektorat RS konec decembra 2006 prejel tri prijave turističnih vodnikov z ustreznimi licencami GZS, ki so prijavi štiri turistične agencije, ki za večje število božično-novoletnih izletov domnevno niso zagotovile usposobljenih turističnih vodnikov in spremljevalcev. Tržni inšpektorji bodo vse prijave obravnavali in preko dokumentacije o izvedenih izletih in potovanjih preverili navedbe prijaviteljev. Če bodo ugotovljene kršitve Zakona o spodbujanju razvoja

turizma, bodo inšpektorji ukrepali tako zoper organizatorje turističnih aranžmajev, kot tudi zoper vodnike brez licenc.

3.6.15. Reševanje reklamacij v turizmu

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 prejel 136 pisnih reklamacij potrošnikov, ki so reklamirali letovanje ali potovanje v organizaciji turističnih agencij, ki so registrirane v Republiki Sloveniji. Pojavilo se je tudi veliko reklamacij za aranžmaje, ki so bili plačani po last-minute ponudbi, po ultra last-minute ponudbi ali po ponudbi Ruleta, kjer je potrošnik dobil podatke o hotelu šele na kraju letovanja. V takšnih primerih so bila pričakovanja potrošnikov prevelika, pri obravnavi reklamacij pa reševanje le teh izjemno težavno, saj ponudba hotela ni bila vnaprej znana.

Štirideset reklamacij potrošnikov ni bilo upravičenih, ostale reklamacije pa so bile upravičene. Od 96 upravičenih reklamacij je tržni inšpektorat pozitivno rešil 76 reklamacij, tako da je na zapisnik naložil agenciji, da povrne stranki določen odstotek od vplačanega zneska. Pripomoček za izračun upravičenega odstotka od vplačanega zneska je Frankfurtska tabela, ki sicer ni uradno potrjena, je pa pripomoček. Tako so stranke prejele 1.865.994 SIT po rešeni reklamaciji, prejele pa so tudi določene popuste pri plačilu naslednjih aranžmajev, brezplačna kosila v hotelu ipd.. V letu 2006 je tržna inšpektorica ljubljanske območne enote razpisala 15 ustnih obravnav, na katerih so se z potrošnikom, organizatorjem in tržno inšpektorico dogovorili za poravnavo. Večina agencij v Ljubljani odgovorno pristopa k reševanju reklamacij, saj se zavedajo, da je konkurenca na tržišču huda. Dokazi, ki jih stranke predložijo k pisnim reklamacijam zelo pomagajo pri samem postopku, je pa potrebno veliko potrpežljivosti in časa za rešitev posamezne reklamacije.

Prijave potrošnikov se vsako leto povečujejo, v primerjavi z letom 2005 je tržna inšpekcija v letu 2006 prejela šest prijav več. Potrošniki so vedno bolj osveščeni in se zavedajo svojih pravic in pri pisni reklamaciji turističnega aranžmaja priložijo fotografije, zapisnik o dejanskem stanju namestitve, izjavo zastopnika, video posnetke. V svojih pisnih reklamacijah navajajo tudi zahtevke za znižanje vplačanih zneskov, ki so vedno višji. V letu 2006 je bilo objavljenih kar nekaj člankov, ki so poučevali potrošnike glede njihovih pravic v primeru neprimerne nastanitve, zamude ali spremembe ure leta, odpovedi aranžmaja s strani organizatorja, sprememba pogodbe in podobno. Sami potrošniki že tudi navajajo v svojih reklamacijah Frankfurtsko tabelo, ki se uporablja kot delovni pripomoček in procenete, ki se nanašajo na posamezne nepravilnosti pri namestitvi, prevozu in podobno.

Število potnikov naj bi se v letu 2007 še povečalo, pričakuje se porast tujih agencij, ki bodo v Sloveniji prodajala svoje aranžmaje, povečala se bo tudi prodaja turističnih aranžmajev preko interneta, zaradi naštetega se bo verjetno tudi povečalo število prijav zoper agencije, ki zaradi različnih razlogov ne bodo želele rešiti reklamacij potrošnikov. Ker pa tržna inšpekcija ne more izdati odločbe na podlagi 71. člena Zakona o varstvu potrošnikov v primeru delnega vračila kupnine, bi bilo potrebno spremeniti oziroma dopolniti navedeni zakon ali pa ustanoviti poseben organ, ki bi izvensodno reševal spore med potrošniki in agencijami, na kar je tržna inšpekcija že večkrat opozorila.

3.7. OBRT

Obrtna dejavnost je v Obrtnem zakonu opredeljena kot pridobitna dejavnost, za katero velja, da se opravlja na podlagi individualnih naročil in v majhnih serijah. Pri opravljanju obrtne dejavnosti se uporabljajo stroji, orodja in tehnične naprave, ki so primerne za opravljanje te dejavnosti in nimajo značilnosti tekočih trakov ali avtomatiziranega delovnega procesa. Pomemben zank prepoznavanja, ali gre za obrtno dejavnost, je tudi trajnost delovnega procesa. Za opravljanje obrtne dejavnosti je potrebna ustrezna poklicna usposobljenost.

V Uredbi o določitvi obrtnih dejavnosti in mojstrskih nazivov ter obrti podobnih dejavnosti je naveden spisek obrtnih dejavnosti za katere je ob izpolnjevanju gornjih značilnosti podjetniku potrebno pridobiti obrtno dovoljenje Obrtne zbornice Slovenije. Pravica do opravljanja obrtne dejavnosti se pridobi na podlagi obrtnega dovoljenja in vpisa v obrtni register.

Tržni inšpektorji so v letu 2006 pri obrtnikih opravili 2257 inšpekcijskih pregledov, kar predstavlja 12% vseh inšpekcijskih pregledov. Število pregledov v primerjavi z lanskim letom ostaja približno enako, prav tako se je odstotek inšpekcijskih pregledov na področju obrti v primerjavi z vsemi inšpekcijski pregledi le malenkostno povečal. Nadzor je bil v 932 primerih opravljen po določilih Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, 546 inšpekcijskih pregledov je bilo opravljenih po določilih Zakona o varstvu potrošnikov, 520 pa po določilih Obrtnega zakona.

Tržni inšpektorji so ugotovili, da 185 posameznikov opravlja obrtno dejavnost brez vpisa v Poslovni register Slovenije in posledično tudi brez ustreznega obrtnega dovoljenja. Izdanih je bilo 184 upravnih odločb na podlagi 13. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, s katerimi so inšpektorji prepovedali opravljanje neregistrirane dejavnosti in za storjene prekrške izrečene globe v prekrškovnem postopku

Dejavnost je prekoračevalo 29 statusno organiziranih subjektov. Izdanih je bilo 21 upravnih odločb o prepovedi opravljanja dejavnosti brez ustrezne registracije in izrečeni ustrezni ukrepi v prekrškovnem postopku (glej poglavje o delu na črno).

Obrtno dejavnost brez obrtnega dovoljenja Obrtne zbornice Slovenije je opravljal 20 subjektov. Inšpektorji so prepovedali opravljanje obrtne dejavnosti brez ustreznih listin o izpolnjevanju pogojev in izrekli ustrezne ukrepe po določbah Zakona o prekrških.

Inšpektorji so v 10 primerih ugotovili, da si je obrtnik sicer pridobil obrtno dovoljenje, vendar pa je oseba, ki je nastopala kot nosilec obrtne dejavnosti, zapustila podjetje. V takih primerih mora podjetje prenehati z opravljanjem obrtne dejavnosti. Izdanih je bilo 6 upravnih odločb na podlagi 18. člena Obrtnega zakona in izrečena 4 upravna opozorila.

Poleg kršitev 11. člena Obrtnega zakona (opravljanje dejavnosti kljub odsotnosti nosilca obrtne dejavnosti), so tržni inšpektorji ob sodelovanju posameznih območnih enot OZS zaznali tudi kršitve 17. člena Obrtnega zakona, to je, nepravočasno odjavo

zavezanca iz obrtnega registra v primeru, če je prenehal z opravljanjem obrtne dejavnosti.

V prekrškovnem postopku so bili po določbah Obrtnega zakona izdani 4 plačilni nalogi, 2 opomina in 16 opozoril za storjene prekrške.

Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da se število kršitev, ki se nanašajo na statusno organiziranost pri opravljanju obrtne dejavnosti in opravljanje dejavnosti na podlagi obrtnega dovoljenja iz leto v leto manjša. Tako je bilo v letu 2006 odkritih več kot polovica manj obrtnikov, ki opravljajo obrtno dejavnost brez obrtnega dovoljenja. Padanje števila kršiteljev je v veliki meri povezano s spremembo zakonodaje, saj leta od leta 2004 dalje postavlja bistveno lažje pogoje za pridobitev obrtnega dovoljenja, medtem ko za opravljanje obrti podobne dejavnosti pridobitev obrtnega dovoljenja sploh ni potrebna.

Obrtni zakon, kot predpis, ki določa posebne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za opravljanje obrtne dejavnosti ne obravnava več pogojev, ki bi se nanašali na prostor, kjer se opravlja obrtna dejavnost. Ta del nadzora sodi v pristojnost Inšpektorata RS za okolje in prostor, ki je pristojen za nadzor nad določili Zakona o graditvi objektov in uporabo prostorov v skladu z izdanimi uporabni dovoljenji.

Sodelovanje z Obrtno zbornico Slovenije in njenimi območnimi enotami poteka brez posebnih težav. Tržni inšpektorat RS sledi pobudam za nadzor, ki se praviloma nanašajo na opravljanje dela na črno na posameznem področju obrtnih dejavnosti.

V letu 2006 sta bili izvedeni tudi dve usmerjeni akciji nadzora nad opravljanjem obrtnih dejavnosti na območju celotne države. Tako so tržni inšpektorji v mesecu aprilu 2006 izvajali nadzor nad opravljanjem obrtnih dejavnosti, ki so povezane z vzdrževanjem in popravilom motornih vozil (avto servisi), konec meseca oktobra pa nadzor nad prodajo cvetja in cvetličnih aranžmajev v času Dneva mrtvih, ki je deloma povezana tudi z opravljanjem obrtne dejavnosti cvetličarstva.

Pri nadzoru avtomehanične dejavnosti so inšpektorji ugotavljali ali je servis ustrezno registriran, ali ima za opravljanje obrtno dovoljenje, ali pri opravljanju dejavnosti spoštuje določbe Zakona o varstvu potrošnikov, ki se nanašajo na označevanje cen in izdajanje računov, kot tudi določbe Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih.

Na območju celotne države je bilo opravljenih pregledanih 247 subjektov, ki opravljajo dejavnost povezano z vzdrževanjem in popravilom motornih vozil. Tržni inšpektorji so odkrili 3 posameznike, ki so opravljali avtomehanično dejavnost brez vpisa v PRS pri AJPES, dve pravni osebi pa sta opravljali dejavnost vzdrževanja in popravila motornih vozil brez obrtnih dovoljenj. Vsem so bile izdane odločbe o prepovedi opravljanja dejavnosti, v prekrškovnem postopku pa so bili za storjene prekrške izdani 3 plačilni nalogi in opomin.

V 2 primerih je bilo ugotovljeno, da samostojna podjetnika opravljata obrtno dejavnost kljub temu, da ne izpolnjujeta pogojev glede izobrazbe, prav tako pa ne zaposlujeta vsaj ene osebe z ustrežno izobrazbo. Izdana je bila odločba na podlagi 18. člena Obrtnega zakona, 1 odločba o prekršku in 1 opomin za storjen prekršek.

Pri nadzoru določb Zakona o varstvu potrošnikov so inšpektorji pri 11 avtomehaničnih nepravilnostih v zvezi z označevanjem cen storitev. V nekaj primerih cene sploh niso bile označene, ceniki niso bili izobešeni na mestu, vidnem za potrošnike, cene materiala za vgradnjo niso vsebovale DDV. Izdane so bile 4 odločbe na podlagi 72. člena Zakona o varstvu potrošnikov, s katerimi so tržni inšpektorji prepovedali prodajo blaga in storitev do odprave nepravilnosti, namesto odločb pa je bilo izrečenih tudi 7 upravnih opozoril na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru.

Zaradi ugotovljenih kršitev 26. člena Zakona o varstvu potrošnikov (neoznačene ali pomanjkljivo označene cene) je bil izdan 1 opomin in izrečenih 8 opozoril na podlagi določb Zakona o prekrških.

V dveh primerih je bilo tudi ugotovljeno, da podjetje potrošniku ni zaračunalo cene tako, kot je označena na ceniku (kršitev 3. odstavka 26. člena Zakona o varstvu potrošnikov), zato sta bila za storjena prekrška izrečena 1 opomin in 1 opozorilo.

V enem primeru je bilo ugotovljeno, da podjetje za opravljeno storitve ni izdalo računa. Za ugotovljeno kršitev 35. člena je tržni inšpektor podjetju vročil plačilni nalog.

Največ kršitev je bilo ugotovljenih pri nadzoru določb Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih, ki prav tako velja tudi za podjetja, ki opravljajo obrtno dejavnost. Inšpektorji so ugotovili nepravilnosti kar v 71 primerih, to je v 29% vseh pregledanih subjektov in za ugotovljene kršitve izrekli 70 opozoril in 1 opomin.

Ugotovitve pri nadzoru so pokazale, da je stanje pri opravljanju dejavnosti vzdrževanja in popravila motornih vozil dokaj urejeno, v primerjavi z letom 2005 se je občutno izboljšalo tudi označevanje cen storitev in blaga, ki ga prodajajo obrtniki. Visok odstotek kršitev je ugotovljen le pri nadzoru določb Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih, kar lahko pripišemo slabi seznanjenosti obrtnikov z določbami novega predpisa.

V času pred 1. novembrom, Dnevom mrtvih, ko se poveča prodaja cvetja, cvetličnih aranžmajev in sveč je Tržni inšpektorat RS opravil nadzor nad prodajalci navedenega blaga. Nadzor je potekal predvsem na tržnicah, v okolici pokopališč, ter na javnih in drugih mestih, ki jih je za namen prodaje določil pristojni organ. Skupaj je bilo opravljenih 262 inšpekcijskih pregledov.

Tržni inšpektorji so ugotavljali, ali so prodajalci ustrezno statusno organizirani in ali imajo za prodajo na premičnih stojnicah soglasja lokalne skupnosti, kot tudi ali pri prodaji blaga potrošnikom spoštujejo določbe Zakona o varstvu potrošnikov glede označevanja cen izdelkov in glede izdajanja računov.

Tržni inšpektorji so odkrili le 3 posameznike, ki so prodajali cvetje in cvetlične aranžmaje, čeprav niso bili vpisani v PRS za opravljanje dejavnosti cvetličarstva. Izdane so bile 3 odločbe o prepovedi opravljanja dejavnosti oziroma dela na črno na podlagi 13. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja dela na črno, za storjene prekrške so bili kršiteljem izdani tudi 3 plačilni nalogi.

Cene cvetja, cvetličnih aranžmajev in sveč so bile v veliki večini označene v skladu z določbami Zakona o varstvu potrošnikov in Pravilnikom o načinu označevanja cen blaga in storitev. Ugotovljenih je bilo 11 kršitev. Ugotovljene nepravilnosti so kršitelji nemudoma odpravili, zato so tržni inšpektorji za ugotovljene prekrške izrekli opozorila. V 3 primerih so bila izrečena tudi opozorila za kršenje določil Zakona o dvojnem označevanju cen v tolarjih in eurih.

Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da se obrtniki in drugi prodajalci dobro pripravijo na prodajo cvetja, cvetličnih aranžmajev in sveč pred praznikom Dneva mrtvih, saj so inšpektorji ugotavljali kršitve le izjemoma. K izboljšanju stanja je vsekakor pripomogla tudi vsakoletna prisotnost inšpektorjev na krajih, kjer poteka tovrstna prodaja.

3.8. VARSTVO KONKURENCE

Skozi vse leto 2006 se je vršil nadzor na področju varstva konkurence, pri tem pa ni šlo za izvedbo posebnega organiziranega nadzora, pač pa so tržni inšpektorji posamezni nadzor izvajali na podlagi prejetih prijav.

Glede na to, da področje varstva konkurence v prvi vrsti ščiti interese podjetij in šele posredno tudi interese potrošnikov, se nadzor vrši predvsem na podlagi prijav konkurenčnih podjetij, pri čemer so včasih prijave podpisane s polnim imenom podjetja, včasih pa so prijave podane tudi anonimno.

Na splošno je mogoče tudi ugotoviti, da so z vidika izvajanja nadzora najtežji tisti primeri, ko poda prijavo podjetje zoper drugo podjetje, s katerim so v preteklosti sodelovali, kasneje pa so se zaradi takšnih ali drugačnih razlogov razšli in sedaj poskuša vsak samostojno opravljati isti posel, kot so ga prej v sodelovanju z drugim podjetjem. V takih primerih je namreč izjemno težko preverjati navedbe ene in druge strani, saj se podjetja običajno medsebojno obtožujejo in ugotoviti, kakšna je resnica oziroma katero od obeh podjetij je morebiti storilo dejanje nelojalne konkurence.

V letu 2006 je bilo opravljenih 193 inšpekcijskih pregledov na področju varstva konkurence, od tega je bilo kar 156 pregledov opravljenih na področju trgovine, kar predstavlja 80% vseh opravljenih pregledov.

Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji v 18 primerih izrekli prekrškovne ukrepe, in sicer so v 8 primerih podjetjem z izdano odločbo o prekršku izrekli predpisano globo. V vseh primerih je bila globa izrečena tako pravni osebi kot tudi odgovorni osebi pravne osebe. Globa je bila v 3 primerih izrečena tudi samostojnim podjetnikom, ki so storili prekršek. Tako je bilo vse skupaj izrečenih 11 glob (z odločbo o prekršku). Poleg tega je bil v enem primeru podan obdolžilni predlog zoper podjetje. V 6 primerih so tržni inšpektorji podjetjem oziroma samostojnemu podjetniku posamezniku, ki so storili prekršek z dejanji nelojalne konkurence ob pogojih, ki jih predpisuje Zakon o prekrških (odprava nepravilnosti oziroma izpolnitev zakonsko predpisane obveznosti še pred izdajo odločbe), izrekli opomin. V 4 primerih so bila podjetjem namesto sankcije za storjeni prekršek izrečena zgolj opozorila po Zakonu o prekrških. Zaradi storjenih prekrškov dejanj nelojalne konkurence, so tržni inšpektorji v tistih primerih, ko je podjetje še izvajalo dejanja

oziroma z njimi ni prenehalo, izdali tudi prepovedno odločbo. Tako so v 5 primerih podjetjem z odločbo začasno prepovedali dejanja nelojalne konkurence. V 6 primerih so podjetjem izrekli opozorilo na zapisnik po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

Glede na to, da se v letu 2006 ni izvajal poseben usmerjen nadzor na področju varstva konkurence, pač pa zgolj na podlagi prejetih prijav, je manjše število opravljenih pregledov posledica manjšega števila prejetih prijav. Izmed prejetih prijav je bilo ugotovljeno približno enako število kršitev določil Zakona o varstvu konkurence kot v preteklem letu. V obeh letih je bilo število ugotovljenih kršitev glede na število opravljenih pregledov pod 10%, v letu 2005 okoli 6% vseh obravnavanih primerov, v letu 2006 pa okoli 9% vseh obravnavanih primerov. Glede na rahlo povišanje števila ugotovljenih kršitev, bomo v prihodnjem letu to področje podrobno spremljali in po potrebi izvedli tudi poseben nadzor.

3.8.1. Premijski posli

Pri nadzoru določb Zakona o varstvu konkurence so v največjem številu primerov bili obravnavani t.i. premijski posli, ki jih zakon opredeljuje kot dejanja nelojalne konkurence pri katerih podjetje pridobiva kupce blaga ali uporabnike storitev z dajanjem ali obljubljanjem nagrad ali kakšnih drugih premoženjskih koristi ali ugodnosti, ki po vrednosti občutneje presega vrednost blaga ali storitve, s katero naj kupec pridobi možnost nagrade. Podjetja poskušajo na takšne načine pospešiti prodajo blaga ali storitev, pri tem pa z ravnanjem v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji povzročijo ali utegnejo povzročiti škodo konkurentom.

Glede na to, da je navedba, da nakup ni pogoj za sodelovanje v nagradni igri že skorajda ustaljena klavzula pravil nagradne igre, je treba v vsakem konkretnem primeru presojati, ali je bilo morebitnim udeležencem v nagradni igri dejansko omogočeno sodelovanje v nagradni igri brez opravljenega nakupa – to pomeni, da je bilo na voljo zadostno število kupončkov oziroma letakov, z izpolnitvijo katerih so lahko posamezniki sodelovali v nagradni igri. Prav tako je treba vsakokrat presojati, ali je prav nagradna igra in ne kakovost oziroma vrednost blaga tista, zaradi katere so se posamezniki odločali za nakup blaga. Glede na to, da so nagradne igre zastavljene tako, da so vezane na točno določeno vrsto blaga ali izdelkov, se namreč nemalokrat dogaja, da posamezniki kupijo blago prav zaradi nagradne igre oziroma v njej obljubljene nagrade, ki za večkrat presega vrednost opravljenega nakupa.

V letu 2006 je bilo zaradi dejanj nelojalne konkurence večkrat obravnavano podjetje, ki kljub večkratnemu ukrepanju v preteklosti še zmeraj posluje na povsem nespremenjen način. To pomeni, da potrošnikom na domove pošilja katalog s ponudbo svojega blaga, hkrati pa jih pošlje obvestilo, da so dobitniki ene izmed glavnih denarnih nagrad v vrednosti več milijonov tolarjev in da je vse kar morajo storiti za to, da prejmejo svojo nagrado tako, da naročijo blago iz kataloga v določeni vrednosti.

V letu 2006 pa se je pojavila tudi nova oblika premijskih poslov, in sicer primeri, ko gre za glasovanje oziroma izbiro oseb s tem, da glasovalci pošiljajo sporočila, ki so plačljiva ali pa kličejo na telefonske številke, ki so plačljive, plačilo za klic oziroma sporočilo pa gre v korist organizatorja glasovanja. Ker nagrada, ki jo podelijo enemu izmed glasovalcev, po vrednosti močno presega vrednost vložka (klica ali sporočila), gre za premijski posel.

3.8.2. Prodaja blaga z oznakami ali podatki, ki na trgu ustvarjajo zmedo glede izvora blaga, načina proizvodnje, količine, kakovosti ali drugih lastnosti blaga in neupravičena uporaba imena, firme, znamke ali kakšne druge oznake drugega podjetja

V letu 2006 je bil obravnavan primer, v katerem je podjetje na trgu prodajalo igralne karte, ki so bile označene z oznakami blagovnih znamk, seveda brez dovoljenja imetnika blagovne znamke in mu je bilo zato takšno ravnanje z upravo odločbo prepovedano.

Drug obravnavan primer pa se je nanašal na posnemanje zelo prepoznavne blagovne znamke na športnih tekstilnih izdelkih. Imetnik blagovne znamke je podal prijavo, na podlagi katere se je izvedel inšpekcijski postopek, v katerem je bilo ugotovljeno, da tekstilni izdelki dejansko posnemajo zaščiteno blagovno znamko. Glede na to, da je bilo v konkretnem primeru potrebno izreči tudi stransko sankcijo odvzema predmetov (izdelkov s spornimi oznakami), je tržni inšpektor sodišču podal obdolžilni predlog s predlogom, da se kršitelju izreče globa v okviru predpisane globe in se mu hkrati izreče stranska sankcija odvzema predmetov, s katerimi je bil storjen prekršek ter da se odvzeti predmeti po pravnomočnosti sodbe uničijo.

3.9. NEPREMIČNINSKO POSREDOVANJE

Zakon o nepremičninskem posredovanju določa pogoje za opravljanje dejavnosti nepremičninskega posredovanja. Nepremičninske družbe si morajo za opravljanje svoje dejavnosti zagotoviti ustrezne prostore, zavarovati odgovornost pri zavarovalnici za točno določeno vsoto, zagotoviti morajo, da zanjo posle posredovanja opravlja nepremičninski posrednik, ki si je pridobil licenco in je vpisan v imenik nepremičninskih posrednikov pri Ministrstvu za okolje in prostor.

V letu 2006 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o nepremičninskem posredovanju, ki je določil nekatere dodatne sankcije za kršitve zakona, poleg tega je določil dodatne obveznosti za investitorje, ki gradijo nepremičnine za trg. Uporabniki storitev nepremičninskega posredovanja so na tak način bolj zavarovani, predvsem v zvezi s plačilom za opravljene storitve, saj nepremičninske družbe zahtevajo plačilo za posredovanje, še preden je posel sploh sklenjen. To je v veliko primerih tudi pomenilo, da družba, potem, ko je prejela plačilo, ni več spoštovala pogodbe in ni opravila vseh poslov do konca (če je bilo npr. dogovorjeno, da bo posrednik prisoten pri prevzemu nepremičnine, se tega prevzema ni udeležil). Po novem je za takšno ravnanje predpisana globa, zato menimo, da bo takšnih zahtev družb v prihodnosti manj.

Pregledi na področju nepremičninskega posredovanja so se opravljali v okviru organizirane akcije, med letom pa tudi na podlagi prijav ali drugače opaženih kršitev.

Skupno število opravljenih pregledov na področju nepremičninskega posredovanja je bilo 182, kršitve so bile ugotovljene v 53 primerih.

V letu 2006 smo prvič nadzorovali vodenje evidenc o posredovanju v prometu z nepremičninami in posredovanje teh podatkov pristojnemu ministrstvu. Bazo podatkov ureja in vodi Geodetska uprava RS.

Največ kršitev je bilo tako ugotovljenih v zvezi z vodenjem evidenc in sicer 31. To so predvsem manjše nepravilnosti, ko družbe niso posredovale podatkov do 15. v mesecu za prejšnji mesec, pač pa po preteku tega datuma ali pa so vnesle podatke v skupno bazo, vendar poslov niso mogle uveljaviti, ker jim je manjkal kakšen podatek, ki ga program obvezno zahteva, v nekaterih primerih pa družbe niso posredovale vseh sklenjenih poslov, le nekatere manjše družbe sploh niso posredovale podatkov v skupno bazo. Pri nadzoru so se pojavljale tudi težave z dostopom do skupne baze, saj program občasno ni deloval, tako, da ni bilo mogoče opraviti pregleda na kraju samem, iz istega razloga pa tudi nepremičninske družbe niso mogle vnašati poslov. V dveh primerih družba za opravljanje dejavnosti ni zagotovila ustreznih prostorov, v štirih primerih je bilo ugotovljeno, da so posle nepremičninskega posredovanja opravljali posredniki brez licence in vpisa v imenik posrednikov pri Ministrstvu za gospodarstvo. Ostalih kršitev je bilo ugotovljenih malo, nanašale pa so se na pogodbe o posredovanju in na splošne pogoje, v katerih družbe niso navedle vseh, z zakonom predpisanih sestavin. V enem primeru je dejavnost posredovanja opravljala družba, ki za to dejavnost sploh ni bila registrirana.

V zvezi s kršitvami določil Zakona o nepremičninskem posredovanju smo prejeli tudi 27 prijav. Kot prejšnja leta, so se tudi tokrat prijave velikokrat nanašale na civilno pravna razmerja ali pa celo na neprimerno vedenje posrednika, v takem primeru pa Tržni inšpektorat RS ne more ukrepati. Kršitve so bile ugotovljene v 8 primerih. Dve družbi sta oglaševali nepremičnine v nasprotju z zakonom, v dveh primerih posrednika nista imela licence in nista bila vpisana v imenik posrednikov, vendar sta v obeh primerih posrednika posel izpeljala brez škode za stranke, v dveh primerih družbi nista imeli ustreznih prostorov za opravljanje dejavnosti, v enem primeru je družba stranki zaračunala ogled nepremičnine, čeprav se stranka ni odločila za nakup stanovanja in zato do plačila ni bila upravičena. S posredovanjem inšpektorja je družba prijaviteljici vrnila vplačan denar. V enem primeru je bilo ugotovljeno, da je družba v posredniško pogodbo vnesla določila, ki so nasprotovala kogentnim določbam zakona in sicer v zvezi s stroški posla in plačilom za posredovanje.

Najbolj je izstopal primer posrednika, ki je delal na črno, torej brez vseh dovoljenj in ga tudi ni bilo mogoče najti. Posloval je namreč na tak način, da strankam ni pustil nobenih podatkov o sebi, tako da ni bilo mogoče izvedeti niti, iz katerega kraja prihaja, niti ni podpisoval nobenih listin, stranke so mu brez kakršnegakoli potrdila izročile milijonske zneske. Glede na to, da je šlo za večjo premoženjsko korist, smo zadevo zaradi suma kaznivega dejanja odstopili v reševanje policiji, ki je uspešno raziskala primer in vložila kazensko ovadbo na pristojno tožilstvo.

V primerjavi z lanskim letom se je stanje nekoliko izboljšalo, še vedno pa se odstotek ugotovljenih kršitev giblje okrog 30%. Glede na to Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da je nadaljnji nadzor še potreben, tudi zaradi dejstva, da se pojavljajo vedno nove nepremičninske družbe. Nekateri posamezniki namreč vidijo v tem poslu lahek vir zaslužka, saj na območjih, kjer je cena nepremičnin visoka, lahko s plačilom provizije od ene prodane nepremičnine zaslužijo več milijonov. Posledica

tega je, da se nepremičninske družbe koncentrirajo na območju Ljubljane, Primorske obale in Gorenjske, kjer so cene nepremičnin najvišje, medtem, ko na območju Prekmurja in Koroške posluje le nekaj družb in še te se borijo za preživetje. Sicer pa so družbe obveščene o obveznostih, ki jih imajo po določitih Zakona o nepremičninskem posredovanju in skušajo v največji možni meri svoje poslovanje prilagoditi zakonskim zahtevam.

3.10. KONTROLA ADMINISTRATIVNO DOLOČENIH CEN ZA IZDELKE IN STORITVE

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 v okviru organiziranih akcij in na podlagi posameznih prijav potrošnikov opravil nadzor spoštovanja ukrepov kontrole cen Zakona o kontroli cen in na njegovi podlagi sprejetih podzakonskih aktov. Tržni inšpektorji so tako opravili nadzor cen proizvodnje pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja in cene učbenikov.

3.10.1. Cene proizvodnje pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja

Na podlagi Zakona o kontroli cen in Uredbe o oblikovanju cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja za tarifne uporabnike je Tržni inšpektorat RS opravil nadzor oblikovanja cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja pri 23 gospodarskih subjektih. Zavezanci so v večini primerov spoštovali predpise, saj je bila kršitev ugotovljena le v enem primeru, kjer je bila na podlagi Zakona o kontroli cen izdana odločba, s katero se je naložilo, da ukrep kontrole cen izvrši, in izrečeni globi pravni osebi in odgovorni osebi pravne osebe.

Enako kot pri pritožbah potrošnikov zoper cene komunalnih storitev, se tudi pri nadzoru cene proizvodnje pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja ugotavlja, da so te podane v večini primerov neupravičeno.

3.10.2. Cene učbenikov

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 opravil usmerjen nadzor oblikovanja cen učbenikov pri 47 subjektih. Le v enem primeru je bila ugotovljena kršitev zakona, zato je bila izdana ureditvena odločba. Nadzor se je opravil pri založnikih in v knjigarnah, kjer se je preverilo spoštovanje določil Zakona o kontroli cen in Uredbe o oblikovanju cen učbenikov.

Uredba določa način in postopek oblikovanja cen učbenikov, delovnih zvezkov, zbirk nalog oziroma vaj in atlasov, ki jih s sklepom potrdi pristojni strokovni svet in so edini učbeniki za posamezen predmet v določenem razredu. Uredba je tudi določila, da se drobno prodajne cene učbenikov, ki so veljale na trgu na dan uveljavitve te uredbe, določijo kot najvišje. Pri nadzoru sta bili ugotovljeni dve kršitvi. Zaradi ugotovljene kršitve je bila izdana upravna odločba po Zakonu o kontroli cen in plačilna naloga.

Tržni inšpektorat RS se pri nadzoru srečuje s problemom ugotovitve, kateri učbeniki so dejansko pod nadzorom in posledično, katere cene učbenikov preverjati. Inšpektorji si namreč pri nadzoru pomagajo s tabelo, ki nam jo posreduje

Ministrstvo za gospodarstvo, iz katere so razvidni t. i. monopolni učbeniki, torej tisti učbeniki, ki jih s sklepom potrdi pristojni strokovni svet in so edini učbeniki za posamezen predmet v določenem razredu, letniku ali programu. Pri tem pa se lahko zgodi, da v času po obvestilu zavezanca na ministrstvo o ceni za »monopolni« učbenik ta ni več »monopolen«, zaradi česar več ne zapade pod učbenik, katerih oblikovanje cene je urejeno z uredbo, kar pomeni, da se cena oblikuje prosto. Zaradi navedenega bi bilo potrebno najti neko rešitev, ki bi omogočala ažurnost podatkov in s tem učinkovitejši nadzor.

3.11. OSTALE VRSTE NADZORA

3.11.1. Avtorske pravice

Na podlagi Zakona o avtorski in sorodnih pravicah in Zakona o pogojih za opravljanje reproduktivne avdio in video dejavnosti so tržni inšpektorji v letu 2006 opravili nadzor nad urejenostjo materialnih avtorskih razmerij na področju javnega predvajanja glasbe, pri kablinskih operaterjih ter pri uporabi računalniških programov.

3.11.1.1. Kablinska retransmisija

Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah določa, da materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja, kar pomeni, da ima avtor izključno in absolutno oblast oziroma monopol nad izkoriščanjem svojega avtorskega dela. Tako je izkoriščanje avtorskega dela dopustno samo, če avtor dovoli uporabo svojega avtorskega dela. Avtor običajno z odplačnimi prenosi najpogosteje uresniči svoje materialne premoženjske interese na svojem avtorskem delu. V 22. členu Zakona o avtorski in sorodnih pravicah so naštetе posamezne materialne avtorske pravice med katerimi je tudi pravica radiodifuzne retransmisije.

O kablinski retransmisiji govorimo, kadar se oddajani radiofuzni programski signali prek skupinske antene usmerijo v kablinsko omrežje in po kablu distribuirajo do imetnikov kablinskih priključkov. Prav tako glede sorodnih pravic ZASP določa, da ima RTV organizacija izključno pravico radiodifuzne retransmisije svojih oddaj, sekundarnega radiodifuznega oddajanja svojih oddaj, če se izvaja na krajih, ki so dostopni javnosti proti plačilu vstopnine, snemanja svojih oddaj, reproduciranja posnetkov svojih oddaj, distribuiranja posnetkov svojih oddaj in dajanja na voljo javnosti posnetkov svojih oddaj.

Glede na navedeno si mora vsak kablinski operater v Sloveniji pridobiti soglasje tujih in drugih RTV organizacij za kablinsko retransmisijo programov, ki jih posreduje v svojem kablinskem omrežju uporabnikom.

V letošnjem letu (junij–julij) je potekalo svetovno nogometno prvenstvo v Nemčiji, kjer so bile ekskluzivne pravice prenosa nogometnih tekem podeljene po teritorialnem načelu. Zaradi navedenega so morali slovenski kablinski operaterji na podlagi obvestil predstavnikov tujih RTV organizacij v času nogometnih tekem zatemniti tuje programe HRT2, ORF1, ZDF in ARD, ker so si tuje RTV hiše od

organizatorja svetovnega nogometnega prvenstva pridobili pravice za prenos tekem po TV samo na ozemlju svoje države.

Isto teritorialno načelo podeljevanja ekskluzivnih pravic se je uporabilo tudi pri prenosu evropskih nogometnih tekem lige prvakov. Zato so morali slovenski kabelski operaterji uporabnikom svojih storitev v času prenosa nogometnih tekem evropske lige prvakov tudi zatemniti ekrane na tujih TV programih v času prenosa tekem.

Tržni inšpektorji so v času prenosa nogometnih tekem po Sloveniji spremljali te programe, ki se predvajajo v kabelsko razdelilnem sistemu. V času tekem je bilo kontroliranih 39 kabelsko razdelilnih sistemov. Pri 9 so ugotovili, da kljub obvestilu o zatemnitvi tujih TV programov, kabelski operaterji niso upoštevali tega obvestila in so v svoj sistem retransmitirali prenos nogometne tekme na tujih TV programih.

Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji kršiteljem izdali 7 plačilnih nalogov. V dveh primerih pa sta kabelska operaterja sama začela z zatemnitvijo že pred prihodom inšpektorja, čeprav sta prve tekme prenašala, zato so jima bila izdana opomina.

3.11.1.2. Javno predvajanje glasbe v gostinskih in drugih lokalih

V gostinskih lokalih in tudi vseh drugih lokalih se javno predvaja glasbena dela, katerih avtorske pravice se na podlagi 1. točke 147. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah lahko uveljavljajo samo kolektivno. Ta točka kolektivnega uveljavljanja avtorskih pravic pokriva javno izvajanje žive glasbe, javno predvajanje s fonogrami in videogrami ter sekundarno radiofuzno oddajanje. SAZAS (Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije) in ZAMP (Združenje avtorjev s področja književnosti, znanosti in publicistike in njihovih prevodov) sta v Sloveniji s strani Urada za intelektualno lastnino pooblašteni organizaciji za kolektivno uveljavljanje materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih s področja glasbe in pripovednih del.

Pri nadzoru določil zakona o gostinstvu so inšpektorji pri gostincih kontrolirali tudi urejenost avtorskih pravic pri javnem predvajanju glasbe v lokalih, ki se lahko uveljavlja le preko kolektivnih organizacij. Prav tako pa je kolektivna organizacija SAZAS na Tržni inšpektorat RS med letom podajala prijave za tiste lokale, ki naj ne bi imeli urejenih pogodbenih razmerij za javno predvajanje glasbe v gostinskih in drugih lokalih.

Skupno je bilo opravljenih 470 pregledov glede urejenosti avtorskih pravic v lokalih pri javnem predvajanju glasbe. V 149 (31,7%) primerih so bile lastnikom lokalov izdane odločbe, da s kolektivnima organizacijama uredijo te pravice pri javnem predvajanju avtorskih del. Kršiteljem, ki so si takoj uredili te pravice, so inšpektorji izdali 42 opozoril ZIN oziroma 64 opozoril ZP-1.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2006 prejel od kolektivne organizacije SAZAS preko 400 prijav, da gostinski in drugi uporabniki glasbenih del nimajo urejenih materialnih avtorskih pravic za javno priobčitev teh del. Pri uporabnikih glasbenih del se je ugotovilo, da je bilo čez 50 prijav povsem neupravičenih. Nekateri uporabniki teh del so imeli s SAZAS veljavno sklenjeno pogodbo in so tudi redno

plačevali. Določeni uporabniki pa so navedli, da SAZAS pogojuje sklenitev pogodbe s poplačilom materialnih avtorskih pravic za več let nazaj. Zaradi pogojevanja plačila za nazaj niso imeli sklenjene pogodbe, so pa redno plačevali SAZASu nadomestila po veljavni tarifi na podlagi določil 2. odstavka 158. člena ZASP, po katerem se šteje, da so tudi v tem primeru urejene materialne avtorske pravice.

3.11.1.3. Nadzor programske opreme

Na podlagi določil Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 vršil tudi nadzor spoštovanja avtorskih pravic na računalniškem področju. Tržni inšpektorji so preglede opravljali pri gospodarskih družbah in samostojnih podjetnikih posameznikih, pri čemer so preverjali zakonito instalacijo ali uporabo (pravica reprodukcije) računalniških programov. Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah uvršča računalniški program med pisana avtorska dela, zato so kot taka tudi avtorsko varovana.

Vsega skupaj so tržni inšpektorji pri 121 gospodarskih subjektih pregledali 894 računalnikov oziroma 31,1% vseh računalnikov, ki so jih posamezni subjekti v času nadzora imeli v svojih poslovnih prostorih. Po metodi naključnega izbora so na pregledanih računalnikih evidentirali 4789 računalniških programov, od katerih posamezni subjekti za 527 (11,0%) programov niso predložili ustreznih dokazil o njihovi zakoniti uporabi.

Od 121 pregledanih subjektov je bila pri 67 subjektih (55,4%) ugotovljena nezakonita uporaba vsaj enega računalniškega programa. V upravnem postopku so tržni inšpektorji 10 subjektom izrekli opozorilo ZIN, 49 subjektom so izdali upravno odločbo, s katero so jim naložili, da kršitev odpravijo (da legalizirajo nelegalen program, ali pa ga odstranijo iz računalnika), zoper 8 subjektov pa upravno ukrepanje ni bilo potrebno, ker so že sami v času trajanja inšpekcijskega postopka odpravili ugotovljene nepravilnosti.

Tržni inšpektorji so 24 kršiteljem (zaradi neznatnega pomena prekrška) za storjeni prekršek izrekli opozorilo ZP-1, nadaljnjim 21 kršiteljem so izrekli opomin, 14 subjektom je bil izdan plačilni nalog (vsakemu v višini 400.000 SIT), 22 subjektom pa je bila z odločbo odmerjena globa (vsakemu v višini 400.000 SIT) ter zaračunani stroški postopka, ki so pri tem nastali. Zoper en subjekt je zaradi teže prekrška vložena kazenska ovadba (zaradi odgovornosti pravne osebe za kaznivo dejanje).

Poleg nadzora avtorjeve pravice reprodukcije pri končnih uporabnikih, so tržni inšpektorji opravili tudi 4 preglede glede spoštovanja avtorjeve pravice distribucije (prodaje). Pri tem je bilo ugotovljeno, da 1 subjekt (pravna oseba) opravlja prodajo v skladu z avtorjevo pravico distribucije, ostali trije subjekti (vsi trije so bili fizične osebe), pa je to pravico kršilo. Vsem trem osebam je bila izdana upravna odloča o prepovedi distribuiranja računalniških programov brez predhodnega dovoljenja avtorjev programov, v prekrškovnem postopku pa je bil eni osebi izdan plačilni nalog zaradi opravljanja trgovinske dejavnosti na črno, druga oseba je bila v zvezi s to dejavnostjo zaradi teže prekrška na kršitev samo opozorjena, zoper tretjo osebo pa se v prekrškovnem postopku ni ukrepalo.

Primerjava podatkov zadnjih nekaj let o stanju na področju varstva avtorskih pravic pri računalniških programih, kaže, da se je število nezakonito uporabljanih

računalniških programov ustalilo na ravni povprečja zadnjih treh let, je pa opazen rahel trend padanja. Trend padanja se kaže tudi pri številu subjektov, ki pri svojem vsakdanjem delu uporabljajo vsaj en računalniški program nezakonito, pri čemer je v letu 2006 odstotek kršiteljev prvič padel pod 60%.

Tako kot vsa leta do sedaj, tudi za leto 2006 Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da se večina kršiteljev zaveda, da morajo za uporabo določenega programa pridobiti avtorjevo dovoljenje (licenco), vendar to upoštevajo le pri najbolj uporabljenih programih (operacijski sistem, pisarniški programi), medtem ko se pri manjših programih (predvsem tistih, ki jih dobijo preko interneta), te pravice ne spoštujejo. Prav zaradi tega se bo s tovrstnim nadzorom nadaljevalo tudi v prihodnje.

3.11.2. Označevanje in reklamiranje tobačnih izdelkov

Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov prepoveduje neposredno in posredno reklamiranje tobaka in tobačnih izdelkov, vključno s sponzoriranjem športnih, kulturnih in drugih javnih dogodkov s strani tobačne industrije in veletrgovine. Reklamiranje tobaka in tobačnih izdelkov ter akcije obveščanja potrošnikov o novih tobačnih izdelkih so bile z zakonom dovoljene le v točno določenih primerih, pri čemer so morali biti izpolnjeni vsi z zakonom določeni pogoji.

Tržni inšpektorji so tudi v letu 2006 tako kot vsako leto vzporedno z nadzorom opravljanja gostinske in trgovinske dejavnosti, opravili tudi nadzor reklamiranja tobaka in tobačnih izdelkov. Ugotovljenih je bilo le 14 kršitev zakona. Zaradi ugotovljenih kršitev zakona so inšpektorji izdali 4 odločbe, s katerimi so prepovedali reklamiranje tobaka in tobačnih izdelkov. Inšpektorji so v 11 primerih izrekli opozorila ZP-1, v 3 primerih pa so izrekli opozorilo ZIN, saj so zavezanci že v času inšpekcijskega pregleda odstranili nedovoljene reklame, zato v teh primerih inšpektorji niso izdali odločb. Tržna inšpekcija je prejela eno prijavo zoper trgovca, ki je prodajal tobak za oralno uporabo (snus), ki je prepovedan. Zoper trgovca je inšpektor ukrepal prekrškovno.

Splošna ocena je, da so trgovci večinoma seznanjeni z zakonskimi določili. Reklamnega materiala, s katerim so se oglaševali tobačni izdelki v preteklih letih, razen v redkih primerih, ni bilo zaslediti, prav tako inšpektorji niso zasledili raznih pospeševalno prodajnih akcij oziroma promocij. Reklamiranje tobačnih izdelkov se v glavnem vrši v okviru dovoljenega obsega ter v obliki in podobi zaščitene blagovne znamke, ki ne omenja in prikazuje tobačnega izdelka, njegove embalaža ali njegove uporabe. Vsi, ki prodajajo cigarete in ostale tobačne izdelke imajo na vidnih mestih izstavljen napise o prepovedi prodaje tobaka osebam mlajšim od 15 let. Trenutno je stanje na tem področju urejeno.

V pripravi pa je sprememba Zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov, ki bo v celoti prepovedala kajenje v javnih prostorih, zato bodo proizvajalci in distributerji tobaka in tobačnih izdelkov verjetno iskali nove načine pospeševanja prodaje, da bi obdržali svoj tržni delež. Novela zakona tudi zvišuje starostno mejo, ki dovoljuje nakup tobačnih izdelkov na 18 let. Zaradi novosti, ki bodo predvidoma sprejete sredi leta 2007, bo tržna inšpekcija ponovila kontrolo spoštovanja zakonskih določil.

3.11.3. Prodaja alkoholnih pijač

Tržni inšpektorji so od sprejema Zakona o omejevanju porabe alkohola, ki določa ukrepe in načine omejevanja porabe alkohola ter ukrepe za preprečevanje škodljivih posledic rabe alkohola, predvsem pri mladoletnih osebah, opravili že več kontrolnih pregledov nedovoljene prodaje alkohola v prodajalnah. V letu 2006 so inšpektorji opravili dve poostreni akciji nadzora nedovoljene prodaje alkohola v prodajalnah in sicer v času zaključka šolskih poletnih počitnic in v začetku božično-novoletnih praznikov, ko se mladina zopet intenzivno druži in si po dosedanjih izkušnjah že pred udeležbo na raznih prireditvah in plesih nabavijo alkoholne pijače.

Nadzor so inšpektorji opravili pretežno v tistih prodajalnah, ki so locirane v neposredni bližini avtobusnih in železniških postaj ter šol in to zlasti v času malic ter ob koncu pouka, v večjih mestih pa tudi v prodajalnah, ki poslujejo 24 ur, ob petkih in sobotah zvečer, saj se konec tedna v teh prodajalnah v večernih urah močno poveča povpraševanje po alkoholnih pijačah. Tržni inšpektorji so kontrolne preglede opravili v sodelovanju s policisti v civilu, sodelovanje s policijo je zglede Pregledi so se opravili pred prodajalnami z opazovanjem nakupov po videzu mlajših oseb, katere so na izhodu legitimirali policisti in tudi z obhodi v prodajalnah, ko so inšpektorji poskušali zaslediti neposredno prodajo alkoholnih pijač mladoletnim osebam. V času časovne omejitev prodaje alkoholnih pijač v prodajalnah, ki obratujejo po 21.00 uri oziroma pred 07.00 uro naslednjega dne, pa so inšpektorji in policisti nastopili kot potencialni kupci alkoholnih pijač.

S planirano akcijo je tržna inšpekcija seznanila Zdravstveni inšpektorat RS in podala pobudo, da v okviru svojih pristojnosti opravi kontrolo nedovoljene prodaje alkoholnih pijač mladoletnim osebam v gostinskih lokalih, saj smo ocenili, da je nadzor na tak način v celoti učinkovit, ker so se nadzirale tako prodajalne, kot tudi gostinski lokali. Zdravstvena inšpekcija se je pobudi odzvala in sama opravila kontrolo gostinskih lokalov.

Skupno je bilo na območju Slovenije pregledanih 416 prodajaln, v 12 primerih so trgovci prodali alkoholne pijače mladoletnim osebam, v 1 primeru je trgovec prodal alkoholno pijačo pred 7.00 uro zjutraj, v 1 primeru je trgovec prodal alkoholno pijačo vinjeni osebi, v enem primeru nakupa vinjeni osebi ni bilo moč dokazati, saj je trgovec trdil, da je oseba izgledala »normalno«, v enem primeru je bila prodana alkoholna pijača skupini štirih mlajših oseb, vendar se je pri postopku legitimiranja ugotovilo, da je bila ena od teh oseb polnoletna in ji ni bilo mogoče dokazati, da bo alkoholno pijačo posredovala mladoletnim osebam, v 9 primerih so bila ugotovljena nepopolna opozorila glede prepovedi prodaje alkoholnih pijač.

Kljub majhnemu številu kršitev v preteklih letih, je Tržni inšpektorat zaradi zaščite mladoletnikov opravil v letu 2006 še enkrat toliko pregledov kot v letu 2005, ko je bilo pregledanih 205 trgovcev.

V letu 2006 je bilo skupno ugotovljenih 23 kršitev zakona; tržni inšpektorji so izdali 14 plačilnih nalogov zaradi nedovoljene prodaje alkohola in 9 opozoril ZP-1 zaradi nepopolnih obvestil. Tržni inšpektorat RS akcije nadzora ocenjuje kot uspešne, saj se tudi trgovci zavedajo, da so pod drobnogledom inšpekcijskih služb in zakonska določila v glavnem dosledno izvajajo. Zaposleni v prodajalnah pojasnjujejo, da od mlajših kupcev, ki kupujejo alkoholne pijače, zahtevajo osebne dokumente, s

katerimi izkazujejo starost in da mladoletnim alkohola ne prodajajo. Če osebe ne pokažejo osebnega dokumenta, s katerim bi dokazali polnoletnost, prodajalci alkohola prav tako ne prodajo. Vedno pa obstaja možnost, da starejši kupujejo za mlajše, vendar nadzora nad tem, kdo kupuje in za koga, trgovci ne morejo vzpostaviti. Inšpektorji so z opazovanjem ugotovili, da so mladoletniki v popoldanskem času kupovali le vodo, brezalkoholne pijače, pekovske izdelke, mlečne izdelke in sladkarije.

V primerih, da prodajalne poslujejo v času časovne omejitve prodaje alkoholnih pijač so se trgovci večinoma odločili tudi za fizično ločitev alkoholnih pijač na prodajnih policah (hladilne vitrine, v katerih so alkoholne pijače, so zagrnjene z rolo zavesami ali zaklenjene z ključavnicami-žabicami ali so prevezane s kovinsko verigo in zaklenjene, prodajne police so prekrите s panoji oziroma pregradami). Tudi v primerih, ko alkoholne pijače niso bile fizično ločene od ostalega blaga, trgovci alkoholnih pijač inšpektorjem (kot potencialnim kupcem) niso želeli prodati. Obvestila o prepovedi prodaje so bila večinoma nameščena v prodajalnah na vidnem mestu.

Tržna inšpekcija bo s kontrolo nedovoljene prodaje alkoholnih pijač ponovila tudi v letu 2007.

3.11.4. Oglaševanje alkoholnih pijač

Oglaševanje alkoholnih pijač je urejeno z Zakonom o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili. Tržni inšpektorji že vsa leta od sprejema zakonskih določil preverjajo oglaševanja alkoholnih pijač vzporedno z nadzorom gostinske in trgovinske dejavnosti v gostinskih lokalih in prodajalnah, pregledujejo se tuditiskani mediji,..

Nadzor oglaševanja alkoholnih pijač se je izvajal tudi v letu 2006, izven vzporednega nadzora gostinske in trgovinske dejavnosti, je bilo opravljenih še dodatnih 65 pregledov. Pri nadzoru so inšpektorji ugotavljali ali se oglašujejo alkoholne pijače, ki vsebujejo več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola, ali proizvajalci in uvozniki alkoholnih pijač, ki vsebujejo več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola izvajajo nedovoljene promocije, ali se alkoholne pijače, ki vsebujejo 15 in manj volumenskih odstotkov alkohola nedovoljeno oglašujejo ob cestah na plakatih, tablah, panojih in svetlobnih napisih, ali se alkoholne pijače oglašujejo na radiu, televiziji in kinematografih izven dovoljenih terminov ter ali oglaševalska sporočila izpolnjujejo pogoje iz 15.b člena zakona.

V primerjavi z nadzori v preteklih letih, je bilo v letu 2006 ugotovljeno bistveno manj kršitev. Gostinci in trgovci so dobro seznanjeni z določili zakona in ukrepi inšpektorjev, zato v glavnem ni več oglaševanja alkoholnih pijač z več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola. Pri dovoljenem oglaševanju alkohola z 15 in manj volumenskih odstotkov alkohola pa so inšpektorji ugotovili določene pomanjkljivosti oglasnega sporočila, kot je na primer ne navajanje opozorila »Minister za zdravje opozarja...«.

Tržni inšpektorji so zaradi ugotovljenih kršitev zakona izdali 35 odločb, s katerimi so prepovedali nedovoljeno oglaševanje alkoholnih pijač V primerih manjših količin nedovoljenega reklamnega materiala v lokalih, ki so ga zavezanci že v času trajanja

inšpekcijskega pregleda odstranil, so tržni inšpektorji izrekli opozorila ZP-1 (34 opozoril) in opozorila ZIN (27 opozoril).

Poostren nadzor oglaševanja alkohola v preteklih letih je močno pripomogel k urejenosti trga na tem področju, zato Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da je nadzor, ki se opravlja vzporedno z nadzorom gostinstva in trgovine zadosten, bo pa tržna inšpekcija obravnavala vsako prijavo. Prijav glede nedovoljenega oglaševanja alkohola v letu 2006 tržna inšpekcija ni prejela.

3.11.5. Kontrola prometa s pirotehničnimi izdelki

Tudi v letu 2006 je Tržni inšpektorat RS v sodelovanju s Policijo, Inšpektoratom RS za notranje zadeve in Carinsko upravo RS v mesecu decembru opravljal nadzor nad prodajo pirotehničnih izdelkov. Naloga in pristojnost tržnih inšpektorjev je bila, da opravljajo nadzor nad morebitno prodajo pirotehničnih izdelkov na črno, to je prodajo izven prodajaln oziroma preko neregistriranih prodajalcev. Pravno podlago za nadzor in ukrepanje predstavlja Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Zakon o eksplozivih, ki sicer določa pogoje za promet z eksplozivi in tako tudi pogoje za prodajo pirotehničnih sredstev določa, da promet s pirotehničnimi izdelki lahko opravljajo le pravne osebe ali samostojni podjetniki, ki so si pridobili dovoljenje za promet z eksplozivi in na podlagi le-tega tudi dovoljenje za nakup oziroma za uvoz pirotehničnih izdelkov. Glede na določila zakona je torej vsaka prodaja pirotehničnih izdelkov, ki jo opravlja neregistriran posameznik, nezakonita. Posebna pozornost Tržnega inšpektorata RS je bila usmerjena tudi na preprečevanje nezakonite prodaje pirotehničnih izdelkov preko interneta.

Tržni inšpektorji so na območju celotne države v mesecu decembru pregledovali ulice, okolico šol, igrišč, tržnice, sejme in bili prisotni različnih prireditvah, ki so se odvijale na prostem.

Inšpektorji so v sodelovanju s policijo odkrili 12 posameznikov, ki so prodajali pirotehnične izdelke na črno in zasegli 31.210 kosov različnih pirotehničnih sredstev (petarde Pirat, petarde Big Bang Magnum 2 in drugih vrst pirotehničnih izdelkov). Zoper kršitelje, so bili podani obdolžilni predlogi pristojnim okrajnim sodiščem, zaseženi izdelki pa izročeni v hrambo policijskim postajam..

Na območju OE Ljubljana bila posebna pozornost posvečena nadzoru prodaje na črno preko internetnih strani. Tako se je na portalu www.bolha.com v decembru najmanj 3x dnevno opravljal nadzor nad morebitno nezakonito prodajo. Nadzor se je opravljal tudi izven delovnega časa in med prazniki. Podatke o nezakonitih oglasih je inšpektor preko elektronske pošte sporočal skrbniku strani – družbi Megaklik d.o.o., ki je oglase redno odstranjevala. Na opisan način preventivnega delovanja, je bilo v glavnem preprečeno oglaševanje nezakonite prodaje petard preko spleta. Po oceni inšpektorja je družba Megaklik d.o.o. odstranila s svojih spletnih strani okrog 100 oglasov prodajalcev pirotehničnih izdelkov na črno.

Opazamo, da se je prodaja pirotehničnih izdelkov na črno v letu 2006 prostorsko razširila, saj je bilo v letu 2005 zaslediti tovrstne kršitve le na območju Maribora in Celja, v letošnjem letu pa tudi na območju Ljubljane, Velenja in Brežic. Prav tako je

bilo v letošnjem letu opaziti povečanje poskusov prodaje pirotehničnih izdelkov preko internetnih strani. Tovrsten način prodaje je bil ob skrbnem spremljanju inšpektorja uspešno onemogočen.

3.11.6. Javna raba slovenskega jezika

Področje javne rabe slovenskega jezika je urejeno z Zakonom o javni rabi slovenščine. Poleg tega pa področje rabe slovenskega jezika, zlasti v razmerju do potrošnika, ureja tudi Zakon o varstvu potrošnikov. Posamezna vprašanja kot npr. oglaševanje ter besedila ob prodajnih izdelkih, so v obeh navedenih zakonih urejena skoraj identično. Medtem ko vrši nadzor nad določbami Zakona o varstvu potrošnikov Tržni inšpektorat (in drugi inšpekcijski organi), pa vršijo nadzor nad določbami Zakona o javni rabi slovenščine poleg Tržnega inšpektorata še Inšpektorat RS za kulturo in medije, Inšpektorat RS za delo in Inšpektorat RS za notranje zadeve.

V letu 2006 so bile v 5 primerih ugotovljene kršitve določb Zakona o javni rabi slovenščine, kot kršitelji pa so se v 4 primerih pojavila slovenska podjetja ter v 1 primeru tuje podjetje. Zaradi ugotovljenih kršitev je bila podjetju v zgolj 1 primeru izrečena predpisana globa, in sicer s plačilnim nalogom. V kar 4 primerih pa je bil podjetjem, ki so kršila določila Zakona o javni rabi slovenščine, izrečen opomin.

V vseh primerih, ko so bile ugotovljene kršitve, so podjetja kršila določila 23. člena Zakona o javni rabi slovenščine, ki govori o javnem oglaševanju izdelkov in storitev, ki mora biti v slovenščini. Samo če je oglaševanje posebej namenjeno tujcem, se lahko pri oglaševanju uporabijo tudi tuji jeziki, pri tem pa tujejezične različice ne smejo biti izrazno bolj poudarjene kot slovenske. Iz tega izhaja, da tudi v tistih primerih, ko je oglaševanje sicer namenjeno tujcem, mora biti oglasno sporočilo zapisano v slovenskem jeziku.

Glede na dosedanje izkušnje in težave tržnih inšpektorjev pri izvajanju nadzora nad zakonskimi določili je Tržni inšpektorat Ministrstvo za kulturo, kot predlagatelja Zakona o javni rabi slovenščine, opozoril na nedorečenosti zakona, ki tržnim inšpektorjem ne daje ustrezne pravne podlage za ukrepanje – kot npr. tujejezično poimenovanje proizvoda, označitev obratov, razlike med velikostjo obvestila v slovenskem in tujem jeziku, ipd.

Nadzor na področju javne rabe slovenščine se je podobno kot pretekla leta opravljal na podlagi prejetih prijav. Pri tem je število ugotovljenih kršitev relativno majhno in je povsem enako kot v preteklem letu. Prav zaradi tega, ker na navedenem področju ni mogoče govoriti o velikem številu kršitev, Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da je tudi vnaprej spremljanje področja zgolj na podlagi prejetih prijav primeren način nadzora.

4. SPLOŠNO

4.1. IZVAJANJE PRORAČUNA ZA LETO 2006, PU TRŽNI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE

Za izvajanje svojih nalog je imel Tržni inšpektorat RS za leto 2006 veljavno sprejet proračun v višini 1.300.165.104,79 SIT. Realiziral ga je v višini 1.280.841.382,23 SIT oziroma v 98,5%. Poraba proračunskih sredstev v letu 2005 je bila višja (1.324.013.000,00 SIT).

Poraba sredstev za delo Tržnega inšpektorata RS se evidentira preko petih proračunskih postavk in sicer: PP 1763 Materialni stroški, PP 1775 Analize vzorcev, PP 1571 Investicije, PP 1871 Plače in PP 8920 Odškodnine.

4.1.1. Materialni stroški

Materialni stroški, evidentirani na PP 1763, zagotavljajo sredstva za poslovanje uprave Tržnega inšpektorata RS na Parmovi 33 v Ljubljani skupaj s 14 območnimi enotami in 11 inšpekcijskimi pisarnami, ki se nahajajo po celi Sloveniji. Poraba materialnih stroškov je bila v letu 2006 v višini 121.413.557,25 SIT oziroma 97,7%. V letu 2005 je bilo za 115.392.000,00 SIT materialnih stroškov.

Materialni stroški so namenjeni pokrivanju tekočih izdatkov po skupinah namenov, kot jih določajo proračunski predpisi in sicer za:

- pisarniški in splošni material in storitve,
- posebni material in storitve,
- energijo, vodo, komunalne storitve in komunikacije,
- prevozne stroške in storitve,
- službena potovanja,
- tekoče vzdrževanje objektov in opreme,
- najemnine parkirnih prostorov, drugih objektov in nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča,
- druge operativne odhodke (za stroške seminarjev, za strokovno izobraževanje zaposlenih, za storitve odvetnikov in drugo).

4.1.2. Analize vzorcev

Poraba sredstev za analize vzorcev se evidentira na PP 1775. V letu 2006 je bilo porabljenih za storitve analiz 38.408.112,33 SIT oziroma 98,7%. Primerjava z letom 2005 pokaže, da je bila takrat porabljenih 57.942.000,00 SIT.

Sredstva za analizo vzorcev so bila v letu 2006 namenjena za projekt Vzorčenja 2006, v okviru katerega je Tržni inšpektorat RS vzorčil in predal na analizo proizvode iz naslova:

- skladnosti radijske in telekomunikacijske terminalske opreme – radijske naprave kratkega dosega,
- skladnosti električne opreme glede elektromagnetne združljivosti (EMC) – gospodinjski aparati, svetilke, igrače, napajalniki, zabavna elektronika, izdelki informacijske tehnologije, instalacijski material in električna orodja,
- skladnosti električne opreme z veljavnimi predpisi glede varnosti – mali gospodinjski aparati, svetilke, električni podaljški, polnilci, električne klaviature,
- skladnosti proizvodov z zahtevami Zakona o splošni varnosti proizvodov – potovalni adapterji, vtiči za domačo uporabo, preskuševalniki napetosti, otroške svetilke,
- skladnosti gradbenih proizvodov – opečni zidaki,
- skladnosti strojev in opreme z veljavnimi predpisi glede varnosti – vrtno kosilnice, dvizni pripomočki oziroma stroji za dviganje, drobilniki in hidravlični cepilniki.

Za analize je bilo na proračunski postavki po sprejetem proračunu na voljo 40 mio tolarjev, veljavni proračun je znašal 38,9 mio tolarjev, od tega je bilo porabljenih do konca leta 2006 38,408 mio tolarjev (98,7%).

4.1.3. Investicije

Investicije in investicijsko vzdrževanje je evidentirano na PP 1571. V letu 2006 je bilo porabljenih za investicije 27.358.658,88 SIT oz 85,3%. Poraba sredstev za nakup osnovnih sredstev na tej proračunski postavki je bila v letu 2005 v višini 14.356.000,00 SIT.

Večji del sredstev za investicije v letu 2006 je bilo namenjenih nakupu druge opreme in napeljav v višini 6.734.640,00 SIT, nakupu računalnikov in programske opreme v višini 6.527.733,60 SIT, nakupu opreme za tiskanje in razmnoževanje v višini 2.016.000,00 SIT ter za pisarniško pohištvo in opremo.

4.1.4. Odškodnine

Sredstva odškodnine se evidentirajo na PP 8920. Sredstva za to postavko so pridobljena s strani zavarovalnic, t. j. odškodnin v primeru poškodb avtomobilov pri prometnih nesrečah. Sredstva so namenska in se koristijo izključno za vzdrževanje in popravila vozil – v letu 2006 je bila tovrstna poraba evidentirana v višini 231.103,23 SIT.

Sredstva PP Odškodnine se ne planirajo, saj so pridobljena s strani zavarovalnic. Realizacija sredstev odškodnin proti veljavnemu proračunu je bila 26,6%. Ker so to namenska sredstva, se bo ostanek sredstev prenesel v proračun leta 2007.

4.1.5. Plače

Poraba sredstev za plače zaposlenih se evidentira na PP 1871. Poraba sredstev za plače je bila v letu 2006 realizirana v višini 1.093.429.950,65 SIT oziroma 99,0%.

V okviru te proračunske postavke so sredstva namenjena za:

- osnovne plače s prispevki in davkom za izplačane plače ter za regres za letni dopust zaposlenih,
- povračila stroškov prehrane med delom in za prevoz na delo in iz dela,
- druge izdatke zaposlenim (jubilejne nagrade, odpravnine in solidarnostne pomoči),
- premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

4.2. TEHNIČNA OPREMLJENOST TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Zaradi narave dela tržnih inšpektorjev se že od leta 2004 dalje kot informacijska oprema kupujejo prenosne pisarne (prenosni računalnik, prenosni tiskalnik in replikator za delo v pisarni). Zaradi visokih stroškov vzdrževanja starih lokalnih tiskalnikov so vsi nakupi na področju tiskalnikov usmerjeni v nakup mrežnih tiskalnikov za večje območne enote oziroma multifunkcijskih enot za potrebe manjših območnih enot.

Tako kot v letu 2005, se je tudi v letu 2006 nadaljeval postopek digitalizacije poslovanja Tržnega inšpektorata RS. V letu 2006 so bile vse območne enote Tržnega inšpektorata RS opremljene s strojno in programsko opremo za pretvarjanje papirnih dokumentov v elektronske (skeniranje), tako da se je pričelo s skeniranjem vseh dokumentov. Prednosti skeniranja so v tem, da so vsi podatki zbrani na enem mestu in takoj tudi dostopni. Prednosti skeniranja oziroma novega načina dela se najbolj kažejo pri odstopih zadev na krajevno pristojno območno enoto, ker se dokumenti v elektronski obliki hitro dostavijo na novo območno enoto in s tem se hitrost reševanja zadev lahko bistveno skrajša. Ker se vsi dokumenti (zadeve) nahajajo v elektronski obliki, je lažje spremljanje učinkovitosti in kakovosti dela posameznih zaposlenih, kajti vodje območnih enot oziroma predstojnica inšpektorata lahko kadarkoli preverijo v kakšnem stanju se nahaja posamezna zadeva.

Zaradi razvoja novih tehnologij bo potrebno razmišljati tudi o novem načinu arhiviranja podatkov – o elektronskem arhiviranju podatkov. V ta namen bo potrebno dokupiti ustrezno strojno in programsko opremo. Finančna sredstva za nakup opreme za elektronsko arhiviranje so predvidena v proračunu za leto 2008 in 2009.

Zaradi lažjega, hitrejšega in natančnejšega spremljanja opravljenega dela, zaradi boljših in natančnejših statističnih obdelav, predvsem pa zaradi natančnejšega spremljanja plačilnega prometa na upravnem področju, je Tržni inšpektorat RS v letu 2006 pričel z razvojem posebnega programa za vodenje evidenc upravnih postopkov – ISUP. Z razvojem programa se je pričelo v drugi polovici leta 2006, v uporabo pa bo dan na začetku leta 2007. Zaradi narave dela Tržnega inšpektorata RS in zaradi prepletenosti upravnih in prekrškovnih postopkov (isti subjekti in

področja nadzora) je program ISUP v celoti integriran s prekrškovnim programom ISPO.

Konec leta 2006 je Tržni inšpektorat RS pričel tudi z razvojem posebne aplikacije z imenom Register subjektov. Register subjektov bo za Tržni inšpektorat RS nudil centralno informacijsko podporo delu vseh zaposlenih inšpektorata in procesom dela, hkrati pa bo zagotavljal popolno statistično obdelavo vseh podatkov ter zagotavljal povezljivost z obstoječimi in bodočimi različnimi (tako lastnimi, kot tudi zunanjimi) bazami podatkov. Začetek uporabe Registra subjektov je planiran za leto 2009.

Tržni inšpektorat RS je kot prekrškovni organ v letu 2005 pričel uporabljati program ISPO, ki je namenjen celovitemu vodenju prekrškovnega postopka, od vnosa podatkov o kršitelju in prekršku, do evidentiranja plačil glob in stroškov postopka, kot tudi postopkov izterjave oziroma statističnih poročil. Zaradi sprememb zakonodaje na prekrškovnem področju, kot tudi zaradi dopolnitev delovanja samega programa, se je program v letu 2006 večkrat nadgradil. Največja sprememba programa pa bo opravljena v začetku leta 2007 zaradi uvedbe nove valute – evra – kot edinega zakonitega plačilnega sredstva v Sloveniji.

4.3. OPREMLJENOST TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE S PREVOZNIMI SREDSTVI

Delo tržnih inšpektorjev je neločljivo povezano z delom na terenu, za katerega nujno potrebujejo kompatibilni in količinsko dovolj velik vozni park. S tem se zagotovi zadostna mobilnost in varnost inšpektorjev ter hkrati tudi uspešno, hitro in kvalitetno opravljanje dela.

Tržni inšpektorat RS razpolaga z 58 službenimi vozili, od katerih sta dve vozili last Občine Kranj, tri vozila last Občine Nova Gorica, eno vozilo pa je v osebni uporabi predstojnice organa.

Povprečna starost vozil je 7 let, kar pomeni, da bo potrebno vozila v kratkem zamenjati, saj v večini primerov vzdrževanje in pogosta popravila onemogočajo uporabo vseh vozil hkrati, samo stroški popravil in zavarovalne premije vozil pa včasih že presegajo znesek vrednosti vozila samega. Ne glede na visoke stroške vzdrževanja vozil pa je takšna starost vozil tudi vprašljiva za varnost uporabnikov.

4.4. SPLETNE STRANI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorat RS ima svojo lastno spletno stran (www.tirs.si), na kateri lahko obiskovalci (potrošniki, fizične osebe ali gospodarski subjekti) dobijo splošne informacije o organiziranosti ali delovanju Tržnega inšpektorata RS oziroma konkretne informacije o delu inšpektorata.

Na spletnih straneh lahko tako obiskovalec najde naslednje informacije:

- predstavitev z osnovnimi podatki o lokacijah (naziv, ulica, mesto, telefon, faks, naslov e-pošte) Tržnega inšpektorata RS,
- seznam vseh zakonskih in podzakonskih predpisov, za katere nadzor je v celoti ali samo delno zadolžen Tržni inšpektorat RS (vsak predpis ima tudi povezavo na spletno stran Uradnega lista, kjer je bil objavljen),
- predstavitev glavnih delovnih področij (varstvo potrošnikov in varnost proizvodov) delovanja Tržnega inšpektorata RS s seznamom nevarnih proizvodov,
- rubriko »S čim se ukvarjamo«, v kateri so objavljena vsa poročila o opravljenih usmerjenih nadzorih,
- rubriko »Pogosta vprašanja«, v kateri so navedeni odgovori na najpogosteje zastavljena vprašanja ali vprašanja, za katere Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da zanimajo obiskovalce teh spletnih strani,
- informacije javnega značaja (skupaj s Katalogom informacij javnega značaja),
- obrazca, preko katerih lahko obiskovalci bodisi podajo prijavo kršitve s področja nadzora Tržnega inšpektorata RS, bodisi zaprosijo tržnega inšpektorja za pomoč pri reševanju reklamacije proizvoda.

5. ZAKLJUČEK

Osnovni strateški cilj delovanja Tržnega inšpektorata RS je izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora in zagotavljanje preventivnega delovanja z namenom zagotoviti urejenost trga in zadovoljstva uporabnikov, zaposlenih in širše družbene skupnosti.

S ciljem doseganja strateškega cilja je bilo delo tržnih inšpektorjev usmerjeno k obdelavi bistvenih kršitev, ki predstavljajo večjo nevarnost za javni interes in imajo škodljive posledice za osebe, premoženje in okolje.

Inšpektorji so se pri svojem delu trudili da se je inšpekcijski nadzor zaključil v čim krajšem času, brez nepotrebne podaljševanja in zavlačevanja postopkov, vendar ne na škodo zakonitosti delovanja. Pri opravljanju neposrednega inšpekcijskega nadzora oziroma izvrševanju svojih pooblastil so inšpektorji posegali v delovanje pravnih in fizičnih oseb le v obsegu, ki je bil nujno potreben za zagotovitev učinkovitosti nadzora.

V primerih, ko so tržni inšpektorji pri nadzoru ugotovili, da gre za kršitve, za katere veljavna zakonodaja predvideva ukrep prepovedi opravljanja dejavnosti, so postopke zaključili v skladu z zakonskimi določili, kar v končni fazi v primeru nespoštovanja odločbe tudi s pečatenjem ali umikom blaga iz prometa.

Kolikor je bilo mogoče so tržni inšpektorji skušali pri svojem delu s pogosto prisotnostjo na terenu, opozarjanjem in svetovanjem, delovati preventivno. V veliko primerih se je tak način dela izkazal kot uspešen.

Še posebej bi bilo potrebno izpostaviti nadzor nad dvojnimi označevanjem cen. Glede na to, da je to predstavljalo novo področje nadzora, so se pri nadzoru ugotovile zlasti nepravilnosti, ki so bile posledica nepoznavanja pravnih pravil oziroma premalo jasna pravna pravila, zaradi česar podjetja niso vedela, kako morajo ravnati. Kakor hitro pa so jih tržni inšpektorji seznanili s pravnimi pravili, ki se jih morajo držati, so podjetja svoje poslovanje uskladila s tem in ni bilo potrebno nikakršno ukrepanje. Drugo področje, ki ga je v preteklem letu začel izvajati Tržni inšpektorat RS, je področje nadzora nad izdajanjem dokumentacije ob prodaji rabljenih avtomobilov. Tudi v tem primeru so tržni inšpektorji nastopali preventivno, saj je bilo mogoče iz posameznih primerov reklamacij potrošnikov, ki so se obravnavala v preteklosti, razbrati, da podjetja ne poznajo pravnih pravil na tem področju. Tako so inšpektorji v okviru nadzora preverjali, ali podjetje ob prodaji rabljenih avtomobilov potrošnikom izroči garancijski list, seznam pooblaščenih servisov ter navodila za uporabo, oziroma jih seznanjali s to dolžnostjo. Prav tako so inšpektorji prodajalce seznanjali s tem, da tudi kadar nastopajo kot komisionar, imajo do potrošnikov vse dolžnosti iz naslova stvarne napake.

Toda brez kaznovanja kršiteljev kljub vsemu ni šlo. Tržni inšpektorji so se odločali za sankcioniranje kršiteljev predvsem v primerih, ko je bilo ugotovljeno, da gre za ogrožanje varnosti občanov, ali pa da se ogrožajo ekonomski interesi potrošnikov in podjetij, ali v primerih, ko je gospodarski subjekt kljub opozorilu nadaljeval s kršitvijo. Pri izrekanju kazenskih sankcij so tržni inšpektorji upoštevali težo kršitve,

in izrekli ukrepe, ki so za zavezanca ugodnejši, če so ocenili, da bo s tem dosežen namen kaznovanja.

Velika pozornost je bila posvečena tudi nadzorom, ki so se opravljali v sodelovanju z drugimi inšpekcijskimi organi.

Posebej je potrebno izpostaviti nadzore na področju gostinstva, ko so tržni inšpektorji v sodelovanju z zdravstvenimi, delovnimi in požarnimi inšpektorji ter policisti opravljali kontrolne preglede v gostinskih lokalih, kjer se predvsem v nočnem času zbira veliko število obiskovalcev in je zaradi gneče njihova varnost v primeru nesreče lahko tudi ogrožena. Tržna inšpekcija je kontrolirala izpolnjevanje pogojev po gostinski zakonodaji ter morebitne kršitve obratovalnega časa gostinskih lokalov, zdravstvena inšpekcija pa je opravljala nadzor točenja alkohola mladostnim osebam. V nekaj primerih je ukrepala tudi policija, ko je ugotovila, da ni bilo zagotovljene službe za varovanje oziroma služba za varovanje ni imela ustrezne licence.

Tržni inšpektorat RS ocenjuje sodelovanje različnih inšpektoratov preko usmerjenih akcij nadzora za zelo uspešno. Odziv inšpektoratov in policije na planirane usmerjene akcije je bil pozitiven, zato velja tak način nadzora opravljati tudi v bodoče. Sodelovanje inšpekcij in istočasna kontrola zavezancev iz različnih področij nadzora vsekakor tudi pripomore k urejenosti trga. Skupno delo različnih inšpektoratov vodi tudi k boljšemu medsebojnemu sodelovanju inšpektorjev, izmenjavi podatkov in pravni pomoči, predvsem pri zavezancih, ki so problematični.

Tržni inšpektorat RS skozi različne oblike sodelovanja aktivno sodeluje z drugimi državami članicami Evropske unije in sicer v delovnih skupinah za administrativno sodelovanje (AdCo), v projektu EMARS (Enhancing Market Surveillance through Best Practice) in v delovni skupini za izboljšavo metode za oceno tveganja (WG IRAG). Sodelovanje poteka tudi z drugimi državami in sicer je bil s podporo TAIEX organiziran študijski obisk predstavnikov tržnega inšpektorata Republike Črne Gore na temo Exchanging Information relating to Dangerous Products, na delovni obisk in seznanitev z delom inšpektorata pa je prišla delegacija poljske tržne inšpekcije (Inspekcja handlowa, Glowny inspektorat).

V letu 2006 je inšpektorat aktivno sodeloval v pripravi nove zakonodaje in spremembah obstoječe (Zakon o potrošniških kreditih, Zakon o nepoštenih poslovnih praksah, predpisi, ki urejajo nadzor opreme pod tlakom in premične tlačne opreme ter pri pripravi novega Pravilnika o elektromagnetni združljivosti (EMC)).

Ker je inšpektorat tudi prekrškovni organ in ker je pravočasno reševanje zahtev za sodno varstvo izjemnega pomena za delovanje inšpektorata, je bilo v letu 2006 veliko truda vloženega v to, da sodišča pristopijo k pravočasnem reševanju zadev na sodiščih.

V okviru Inšpekcijskega sveta Tržni inšpektorat RS aktivno sodeluje v skupini za pripravo meril za merjenje uspešnosti in učinkovitosti delovanja inšpekcijskih služb.

Pred Tržni inšpektorat se stalno postavljajo nove naloge in nove pristojnosti. Z namenom učinkovitega in strokovnega izpolnjevanja nalog se velika pozornost posveča tudi stalnemu izobraževanju zaposlenih.

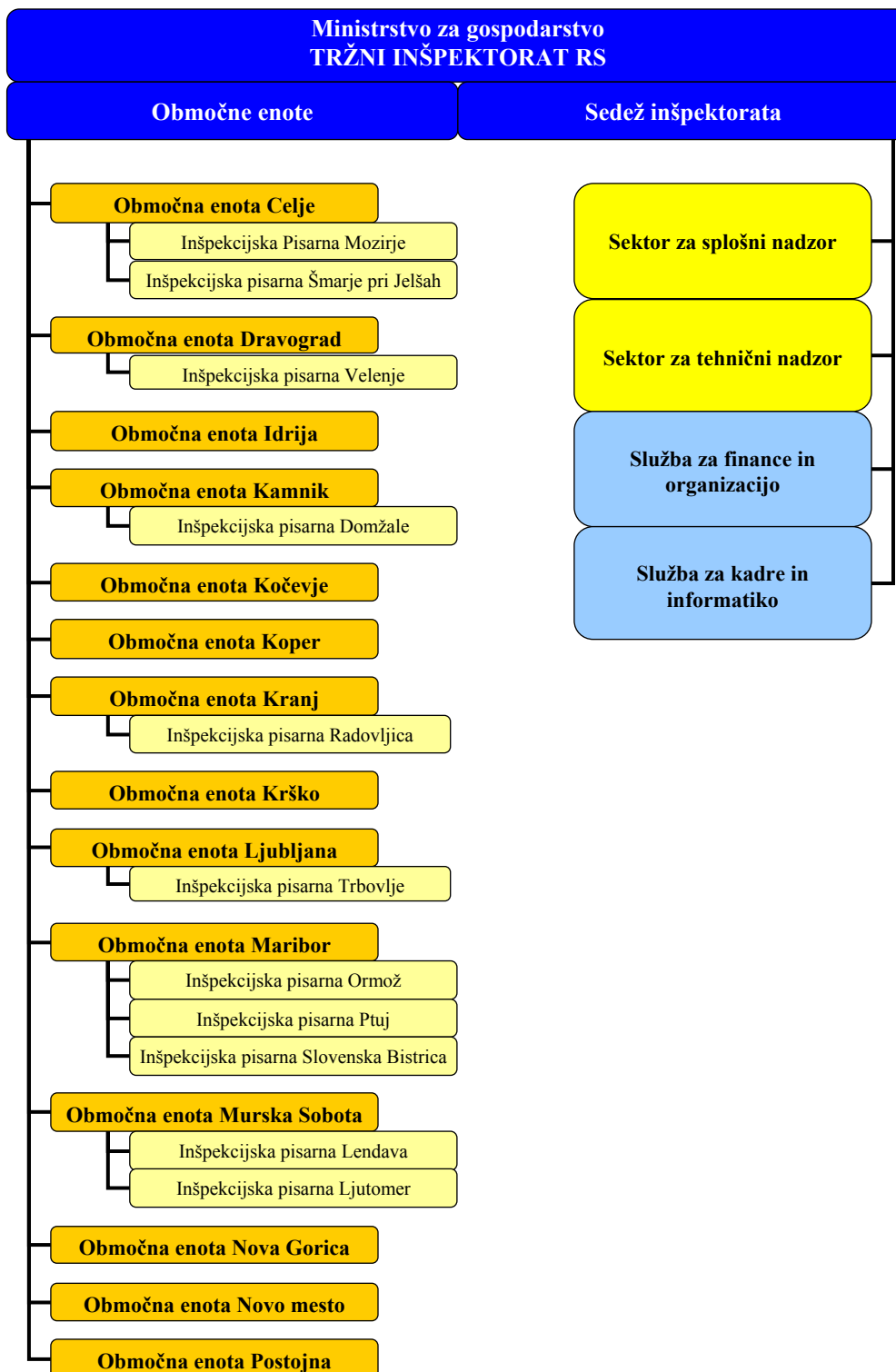
Konec leta 2006 je bila sprejeta Strategija delovanja Tržnega inšpektorata RS. V strategiji so opredeljeni poslanstvo in vizija inšpektorata ter začrtani cilji in postopki, s katerimi bo možno doseči zastavljene cilje.

Vizija tržnega inšpektorata je, »da bo Tržni inšpektorat RS postal vzor učinkovitega in kakovostnega inšpekcijskega organa z visoko stopnjo zaupanja javnosti v delo tržnih inšpektorjev. Doseči želimo, da nam bo javnost pritrdila, da svoje delo opravljamo odgovorno, strokovno in profesionalno, da ji pomagamo in ji koristimo.«

Izpolnitvi tega cilja že sledijo vsi zaposleni na Tržnem inšpektoratu RS.

Andrejka Grlič
GLAVNA TRŽNA INŠPEKTORICA

PRILOGA 1: Organigram Tržnega inšpektorata Republike Slovenije

PRILOGA 2: Seznam zakonov in podzakonskih predpisov

V nadaljevanju so navedeni zakonski in podzakonski predpisi, katerih nadzor sodi, v celoti ali samo delno, v pristojnost Tržnega inšpektorata RS:

- 📖 Energetski zakon, uradno prečiščeno besedilo, EZ-UPB1 (Uradni list RS, št. 26/2005, 118/2006)
 - Pravilnik o energijskih nalepkah za določene vrste gospodinjskih aparatov (Uradni list RS, št. 104/2001)
 - Pravilnik za energijsko označevanje električnih hladilnikov, zamrzovalnikov in njihovih kombinacij (Uradni list RS, št. 104/2001, 64/2004)
 - Odredba za energijsko označevanje gospodinjskih pralnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Odredba za energijsko označevanje gospodinjskih električnih sušilnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Odredba za energijsko označevanje gospodinjskih pralno-sušilnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Odredba za energijsko označevanje gospodinjskih pomivalnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Odredba za energijsko označevanje žarnic in sijalk za uporabo v gospodinjstvu (Uradni list RS, št. 104/2001)
 - Odredba o zahtevah za energijsko učinkovitost električnih gospodinjskih hladilnikov in zamrzovalnikov ter njihovih kombinacij (Uradni list RS, št. 107/2001, 16/2002)
 - Odredba o zahtevanih izkoristkih za nove toplovodne ogrevalne kotle na tekoče ali plinasto gorivo (Uradni list RS, št. 107/2001)
 - Pravilnik o energetskem označevanju gospodinjskih električnih pečic (Uradni list RS, št. 89/2003)
 - Pravilnik o energijskem označevanju gospodinjskih klimatskih naprav (Uradni list RS, št. 5/2004)
- 📖 Obrtni zakon, uradno prečiščeno besedilo, ObrZ-UPB1 (Uradni list RS, št. 40/2004)
 - Uredba o določitvi obrtnih dejavnosti in mojstrskih nazivov ter obrti podobnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 117/2004)
- 📖 Pravila pri sezonskih razprodajah tekstilnega blaga in obutve (objavljeno na spletnih straneh Gospodarske zbornice Slovenije)
- 📖 Uredba o cestninskih cestah in cestnini za uporabo cestninskih cest (Uradni list RS, št. 110/2005, 115/2006)
- 📖 Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/1998)
- 📖 Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004)
- 📖 Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, uradno prečiščeno besedilo, ZASP-UPB2 (Uradni list RS, št. 44/2006, 139/2006)
 - Uredba o zneskih nadomestil za privatno in drugo lastno reproduciranje (Uradni list RS, št. 63/1998)

- Pravilnik o javni priobčitvi glasbenih del (Uradni list RS, št. 29/1998)
- Pravilnik o honorarjih za uporabo avtorskih del iz repertoarja združenja ZAMP, prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 111/2000)
- 📖 Zakon o bančništvu, uradno prečiščeno besedilo, ZBan-UPB2 (Uradni list RS, št. 104/2004)
- 📖 Zakon o blagovnih rezervah, uradno prečiščeno besedilo, ZBR-UPB1 (Uradni list RS, št. 98/2004)
- 📖 Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi, ZDCOPMD (Uradni list RS, št. 76/2005)
- 📖 Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih, ZDOCTE (Uradni list RS, št. 101/2005)
 - Pravilnik o načinu dvojnega označevanja cen blaga in storitev v tolarjih in evrih pri posameznih vrstah in načinih ponujanja blaga in storitev (Uradni list RS, št. 20/2006)
- 📖 Zakon o elektronskem poslovanju na trgu, ZEPT (Uradni list RS, št. 61/2006)
- 📖 Zakon o gorskih vodnikih, uradno prečiščeno besedilo, ZGV-UPB1 (Uradni list RS, št. 99/2004)
- 📖 Zakon o gospodarskih družbah, ZGD-1 (Uradni list RS, št. 42/2006)
- 📖 Zakon o gostinstvu, uradno prečiščeno besedilo, ZGos-UPB1 (Uradni list RS, št. 4/2006)
 - Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti (Uradni list RS, št. 88/2000, 114/2004)
 - Pravilnik o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost (Uradni list RS, št. 78/1999, 107/2000, 30/2006)
 - Pravilnik o vsebini in načinu vodenja registra sobodajalcev (Uradni list RS, št. 70/1999)
 - Pravilnik o merilih in načinu kategorizacije nastanitvenih obratov in marin (Uradni list RS, št. 29/1997, 51/1998, 46/2005, 92/2006)
- 📖 Zakon o gradbenih proizvodih, ZGPro (Uradni list RS, št. 52/2000, 110/2002)
 - Pravilnik o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov (Uradni list RS, št. 54/2001)
 - Seznam harmoniziranih standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti gradbenih proizvodov za nameravano uporabo (Uradni list RS, št. 88/2005, 3/2004, 33/2004)
 - Pravilnik o bistvenih zahtevah za gradbene objekte, ki jih je treba upoštevati pri določitvi lastnosti gradbenih proizvodov (Uradni list RS, št. 9/2001)
 - Odredba o prenehanju uporabe odredbe o obveznem certificiranju cementa in seznam standardov (Uradni list RS, št. 53/2001)
 - Pravilnik o požarni klasifikaciji gradbenih proizvodov (Uradni list RS, št. 77/2003)
 - Seznam smernic za evropska tehnična soglasja za gradbene proizvode (Uradni list RS, št. 67/2004)
- 📖 Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi, ZGSH (Uradni list RS, št. 67/1994)

- 📖 Zakon o javni rabi slovenščine, ZJRS (Uradni list RS, št. 86/2004)
- 📖 Zakon o kontroli cen, uradno prečiščeno besedilo, ZKC-UPB1 (Uradni list RS, št. 51/2006)
 - Uredba o listi blaga in storitev, za katere se uporabljajo ukrepi kontrole cen (Uradni list RS, št. 80/2000, 17/2004)
 - Uredba o določitvi najvišjih cen prevoza potnikov po železnici v notranjem potniškem prometu (Uradni list RS, št. 20/2006)
 - Uredba o oblikovanju cen učbenikov (Uradni list RS, št. 45/2006)
 - Odredba o pošiljanju obvestil o spremembi cen (Uradni list RS, št. 43/2006)
 - Uredba o oblikovanju cen naftnih derivatov (Uradni list RS, št. 101/2006)
 - Uredba o oblikovanju cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja za tarifne uporabnike (Uradni list RS, št. 43/2006)
 - Uredba o oblikovanju cen komunalnih storitev (Uradni list RS, št. 45/2006)
- 📖 Zakon o nepremičninskem posredovanju, uradno prečiščeno besedilo, ZNPosr-UPB1 (Uradni list RS, št. 72/2006)
- 📖 Zakon o omejevanju porabe alkohola, ZOPA (Uradni list RS, št. 15/2003)
- 📖 Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov, uradno prečiščeno besedilo, ZOUTI-UPB2 (Uradni list RS, št. 17/2006)
- 📖 Zakon o pogojih za opravljanje reproduktivne video in avdio dejavnosti, ZPORVAD (Uradni list RS, št. 42/1994, 50/1994, 1/1995, 69/2006)
- 📖 Zakon o pogojnem dostopu do zaščitene elektronskih storitev, ZPDZES (Uradni list RS, št. 43/2004)
- 📖 Zakon o potrošniških kreditih, uradno prečiščeno besedilo, ZPotK-UPB1 (Uradni list RS, št. 77/2004)
 - Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kreditni posrednik (Uradni list RS, št. 102/2000)
 - Odredba o obliki in vsebini nalepke, ki izkazuje izpolnjevanje pogojev za potrošniško kreditiranje (Uradni list RS, št. 102/2000)
 - Povprečne efektivne obrestne mere potrošniških kreditov bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 66/2004, 5/2005, 67/2005, 5/2006, 73/2006)
 - Pravilnik o poročanju dajalcev kreditov o sklenjenih kreditnih pogodbah in dogovorjeni efektivni obrestni meri (Uradni list RS, št. 75/2004)
- 📖 Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ZPDZC (Uradni list RS, št. 36/2000, 118/2006)
 - Pravilnik o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del (Uradni list RS, št. 30/2002)
- 📖 Zakon o Radioteleviziji Slovenija, ZRTVS-1 (Uradni list RS, št. 96/2005, 109/2005)
- 📖 Zakon o splošni varnosti proizvodov, ZSVP-1 (Uradni list RS, št. 101/2003)
 - Uredba o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list RS, št. 119/2003)
 - Seznam standardov, ob uporabi katerih se domneva, da je proizvod varen v skladu z Zakonom o splošni varnosti proizvodov (Uradni list RS, št. 6/2006)
 - Pravilnik o obliki in vsebini obvestila o nevarnem proizvodu (Uradni list RS, št. 33/2005)

- Uredba o izvajanju Odločbe Komisije o zahtevi, da države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da se dajo na trg samo vžigalniki, ki so varni za otroke, in za prepoved dajanja neobičajnih vžigalnikov na trg (Uradni list RS, št. 98/2006)

 Zakon o spodbujanju razvoja turizma, ZSRT (Uradni list RS, št. 2/2004)

 Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti, uradno prečiščeno besedilo, ZTZPUS-UPB1 (Uradni list RS, št. 99/2004)

- Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej (Uradni list RS, št. 27/2004)
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvoda z odredbo o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej (Uradni list RS, št. 119/2004)
- Pravilnik o varnosti strojev (Uradni list RS, št. 25/2006)
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti proizvoda z Odredbo o varnosti strojev (Uradni list RS, št. 85/2004)
- Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/2005, 23/2006)
- Seznam Slovenskih standardov, ki privzemajo harmionizirane evropske standarde, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti osebne varovalne opreme z zahtevami Pravilnika o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 85/2006)
- Pravilnik o plinskih napravah (Uradni list RS, št. 105/2000, 28/2002, 60/2003)
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti proizvoda z odredbo o plinskih napravah (Uradni list RS, št. 105/2000)
- Pravilnik o plinskih jeklenkah iz nelegiranega aluminija ali aluminijevih zlitin iz celega (Uradni list RS, št. 73/2002)
- Pravilnik o varjenih plinskih jeklenkah iz nelegiranega jekla (Uradni list RS, št. 73/2002)
- Pravilnik o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem (Uradni list RS, št. 106/2002)
- Odredba o aerosolnih razpršilnikih (Uradni list RS, št. 16/2002)
- Pravilnik o emisiji hrupa gospodinjskih strojev (Uradni list RS, št. 13/2001, 43/2005)
- Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti s pravilnikom o emisiji hrupa gospodinjskih strojev (Uradni list RS, št. 13/2001)
- Pravilnik o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom (Uradni list RS, št. 26/2000, 96/2003, 21/2004)
- Pravilnik o navajanju surovinske sestave in o tekstilnih imenih (Uradni list RS, št. 109/1999, 34/2004, 36/2005)
- Pravilnik o ES-homologaciji motornih vozil (Uradni list RS, št. 84/2002)
- Odredba o izdelkih iz kristalnega stekla (Uradni list RS, št. 108/2001)
- Odločba o priznanju veljavnosti ES listinam o skladnosti in preskusnim poročilom, izdanim v skladu z zahtevami direktive ES o tlačni opremi (Uradni list RS, št. 39/2002)
- Odločba o priznanju veljavnosti ES listin (Uradni list RS, št. 25/2002)
- Odločba o priznanju veljavnosti certifikatom o skladnosti plinskih naprav (Uradni list RS, št. 76/2001)

- Pravilnik o pregledovanju in preskušanju opreme pod tlakom (Uradni list RS, št. 45/2004)
- Pravilnik o rekreacijskih plovilih (Uradni list RS, št. 42/2005)
- Pravilnik o ES-homologaciji motornih vozil (Uradni list RS, št. 84/2002, 80/2004, 75/2005)
- Seznam tehničnih specifikacij za motorna in priklopna vozila (z najmanj štirimi kolesi) (Uradni list RS, št. 61/2004, 142/2004, 75/2005, 45/2006)
- Pravilnik o ES-homologaciji dvo- in trikolesnih motornih vozil (Uradni list RS, št. 125/2003, 80/2004, 75/2005)
- Seznam tehničnih specifikacij za dvo- in trikolesna motorna vozila (Uradni list RS, št. 13/2004, 142/2004, 75/2005)
- Pravilnik o ES-homologaciji kmetijskih in gozdarskih traktorjev (Uradni list RS, št. 125/2003, 80/2004, 103/2004, 75/2005)
- Seznam tehničnih specifikacij za kmetijske in gozdarske traktorje (Uradni list RS, št. 13/2004, 75/2005, 33/2006)
- Pravilnik o emisiji plinastih onesnaževal in delcev iz motorjev z notranjim zgorevanjem, namenjenih za vgradnjo v necestne premične stroje (Uradni list RS, št. 85/2003, 22/2005)
- 📖 Zakon o telekomunikacijah, ZTel-1 (Uradni list RS, št. 30/2001)
 - Pravilnik o elektromagnetni združljivosti (EMC) (Uradni list RS, št. 84/2001, 32/2002)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvoda s predpisi o elektromagnetni združljivosti (Uradni list RS, št. 77/2003)
 - Pravilnik o radijski in terminalski opremi (Uradni list RS, št. 77/2001, 40/2003)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti proizvoda s predpisi o radijski in terminalski opremi (Uradni list RS, št. 77/2003)
- 📖 Zakon o trgovini, uradno prečiščeno besedilo, ZT-UPB4 (Uradni list RS, št. 2/2007)
 - Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih, ki se nanašajo na prodajne objekte za opravljanje trgovinske dejavnosti, in pogojev za prodajo blaga zunaj prodajaln (Uradni list RS, št. 28/1993, 34/1993, 57/1993, 110/2002)
 - Pravilnik o minimalni stopnji izobrazbe oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost, po zahtevnosti posameznih vrst trgovinskih opravil (Uradni list RS, št. 28/1993, 57/1993)
 - Pravilnik o vodenju evidenc v trgovini (Uradni list RS, št. 51/1999, 69/1999, 71/2003)
- 📖 Zakon o uvedbi eura, ZUE (Uradni list RS, št. 114/2006)
- 📖 Zakon o varstvu konkurence, ZVK (Uradni list RS, št. 18/1993)
- 📖 Zakon o varstvu okolja, ZVO (Uradni list RS, št. 32/1993, 44/1995, 1/1996, 9/1999, 56/1999, 22/2000, 67/2002, 10/2004, 41/2004)
- 📖 Zakon o varstvu okolja, ZVO-1 (Uradni list RS, št. 41/2004)
 - Pravilnik o ravnanju z baterijami in akumulatorji, ki vsebujejo nevarne snovi (Uradni list RS, št. 104/2000)

- Pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji (Uradni list RS, št. 85/1998)
- Pravilnik o obveščanju potrošnikov o varčni rabi goriv in emisijah CO(2) novih osebnih vozil (Uradni list RS, št. 86/2003, 133/2003, 43/2004)
- Pravilnik o ravnanju z organskimi kuhinjskimi odpadki (Uradni list RS, št. 37/2004)
- Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (Uradni list RS, št. 84/2006)
- Pravilnik o ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo (Uradni list RS, št. 118/2004, 56/2005)
- Uredba o načinu, predmetu in pogojih izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe izvajanja meritev, pregledovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva okolja in učinkovite rabe energije, varstva človekovega zdravja in varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 129/2004)

- Zakon o varstvu potrošnikov, uradno prečiščeno besedilo, ZVPot-UPB2 (Uradni list RS, št. 98/2004)
 - Pravilnik o načinu označevanja cen blaga in storitev (Uradni list RS, št. 63/1999, 27/2001, 65/2003)
 - Pravilnik o blagu, za katerega se izda garancija za brezhibno delovanje (Uradni list RS, št. 73/2003, 92/2003)
- Zakon o zdravilih, ZZdr-1 (Uradni list RS, št. 31/2006)
- Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili, ZZUZIS (Uradni list RS, št. 52/2000, 42/2002)

V tem seznamu pa so navedeni zakonski in podzakonski predpisi, ki urejajo delovanje Tržnega inšpektorata RS oziroma določajo pristojnosti tržnih inšpektorjev:

- Zakon o državni upravi, uradno prečiščeno besedilo, ZDU-1-UPB4 (Uradni list RS, št. 113/2005)
 - Uredba o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/2003, 45/2004, 86/2004, 52/2005, 82/2005, 138/2004, 17/2006, 76/2006)
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru, ZIN (Uradni list RS, št. 56/2002)
 - Pravilnik o strokovnem izpitu za inšpektorja (Uradni list RS, št. 75/2004)
- Zakon o prekrških, ZP-1-UPB3 (Uradni list RS, št. 70/2006, 115/2006)
 - Uredba o vrsti izobrazbe, strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku (Uradni list RS, št. 42/2004)
 - Pravilnik o oblikah in vsebinah posameznih zbirk podatkov pri prekrškovnih organih (Uradni list RS, št. 108/2004, 138/2004)
- Zakon o splošnem upravnem postopku, uradno prečiščeno besedilo, ZUP-UPB2 (Uradni list RS, št. 24/2006)
 - Pravilnik o potrjevanju dokončnosti in pravnomočnosti upravnih aktov (Uradni list RS, št. 43/2005)
 - Pravilnik o stroških v upravnem postopku (Uradni list RS, št. 86/2005)
 - Uredba o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 20/2005, 106/2005, 30/2006, 86/2006)

– Pravilnik o vodenju evidence o upravnem postopku (Uradni list RS, št. 18/2003, 7/2006)

Zakon o tržni inšpekciji, ZTI (Uradni list RS, št. 20/1997, 52/2002)

– Pravilnik o programu in obsegu posebnega dela strokovnega izpita za tržnega inšpektorja (Uradni list RS, št. 123/2004)

Zakon o upravnih taksah, uradno prečiščeno besedilo, ZUT-UPB2 (Uradni list RS, št. 114/2005)

OPOMBE

